วารสาร
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร

JOURNAL OF HUMANNITIES AND SOCIAL SCIENCES
SURIN RAJABHAT UNIVERSITY

ปีที่ 25 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2566)
VOL.25 No.1 (January- June) 2023

ISSN(Print) 1905 – 551X
ISSN (Online) 2672 – 9849

ราชภัฏสุรินทร์
50th SRRU ANNIVERSARY

TCI
ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย
Thai-Journal Citation Index Centre

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
FACULTY OF HUMANNITIES AND SOCIAL SCIENCES SURIN RAJABHAT UNIVERSITY

กำหนดเผยแพร่

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
JOURNAL OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES SURIN RAJABHAT UNIVERSITY
ISSN 1905 – 551X ISSN 2672-9849 (Online)

มีกำหนดเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน) / ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม)

วัตถุประสงค์

ส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ พัฒนาสังคม และการศึกษา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกของปัญหาให้แก่สังคม

เงื่อนไขการตีพิมพ์

ทุกบทความที่ตีพิมพ์ต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อยสองท่าน (Three-Blind Peer Review) ทัศนะและข้อคิดเห็นของบทความในวารสารฉบับนี้ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

คณะกรรมการที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง สุขทอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ มีกุศล ผู้ทรงคุณวุฒิประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทนนท์ รัตนรวมการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สารภี วรรณตรง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คนึงนิตย์ ไสยโสภณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัชราพร สุขทอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร

บรรณาธิการ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริพัฒณ์ ลาภจิตร

ผู้ช่วยบรรณาธิการ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย สุขตาม และ อาจารย์ ดร.อุษา กลมพันธ์

กองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ แสงอัมพร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริพัฒณ์ ลาภจิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
อาจารย์ ดร.วิโรจน์ ทองปลิว	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.สมมาตร์ ผลเกิด	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคณาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ สมหมาย ชินนาค	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานต์ เนตรกลาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครพนท์ เนื้อไม้หอม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ ปัญญาแก้ว	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญวรัตน์ แจ่มใส	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
อาจารย์ ดร.จักรพันธ์ ขัดชุ่มแสง	มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Reviews)

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลั่นกรองภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.สารภี วรรณตรง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รองศาสตราจารย์ ธงชัย วงศ์เสนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง สุขทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คนึงนิตย์ ไสยโสภณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเศษ ชิณวงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา รัตนธรรมเมธี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันทนา กูลรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประทีป แขรัมย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎา พิณศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุไร จันทมัตตุการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรวัตร์ ภูระธีรารัชต์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัณยพัชร์ ศรีเพ็ญ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุทัศน์ กองทรัพย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัชราพร สุขทอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ แสงอัมพร มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิวัตร ศรีสมบัติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรวัส อินทวี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ ร่วมพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สยาม ระโส มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
อาจารย์ ดร.ชาตรี เกษโพนทอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
อาจารย์ ดร.จิราวรรณ อยู่เกษม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
อาจารย์ ดร.วสันต์ชัย กากแก้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
อาจารย์ ดร.เบญจวรรณ วงษาวดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
อาจารย์ ดร.ดำเกิง โถทอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
อาจารย์ ดร.พนา จินดาศรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ดร.ธัญเทพ สิทธิเสือ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ดร.ศิวาพร พยัคฆนันท์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ดร.ประภาพร บุญปลอด มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ดร.วิจิตรา โพธิสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลั่นกรองภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ ธีรศาศวัต มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.สัมนา มูลสาร มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.สมมาตร์ ผลเกิด มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคณาภูมิ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.เอกพงษ์ วงศ์คำจันทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รองศาสตราจารย์ สมหมาย ชินนาค	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ บุญยัง หมั่นดี	นักวิชาการอิสระ
รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคณาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีณา คำพุกกะ	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครพนท์ เนื้อไม้หอม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิ่งแก้ว ปะติตังโข	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญวรัตน์ แจ่มใส	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมปอง สุวรรณภูมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุณย์เสนอ ตรีวิเศษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานต์ เนตรกลาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิร	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอมอร แสนภูวา	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุขุมวิทย์ ไสยโสภณ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริเพ็ญ อัตไพบูลย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระศักดิ์ วรฉัตร	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ ปัญญาแก้ว	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ ด่านประดิษฐ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระชัย ยศโสธร	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โชติ บดีรัฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธาตรี มหันตรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรธิดา ประสาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนิต ศรีประดิษฐ์	นักวิจัยอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ ภู่พัฒน์วิบูลย์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนล สวนประดิษฐ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤๅชุตา เทพยากุล	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยากานต์ เรืองสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลมาศ ปฐมวณิชกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไททัศน์ มาลา	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนูศักดิ์ เรืองเดช	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำพร แสงไชยา	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาสนะ เชิดชู	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิติวัชร ถ้วยงาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินิรณี ทัศนะเทพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูวงศ์ อุบาลี	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษศิริ ทองเฉลิม	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิช ถิระโคตร	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คำภีรภาพ อินทะนู	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรขา อินทรกำแหง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
อาจารย์ ดร.อนุรัตน์ อนันทนาธร	มหาวิทยาลัยบูรพา
อาจารย์ ดร.จักรพันธ์ ขัดชุ่มแสง	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อาจารย์ ดร.ปรารถนา แซ่อึ้ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
อาจารย์ สุรศักดิ์ ชะมารัมย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ดร.ศิริวรรณ กวงเพ้ง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ดร.วินัย ทองภูบาล	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ดร.วิภาสิทธิ์ หิรัญรัตน์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล อีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
ดร.พิสุทธิ์พงศ์ เอ็นดู	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล อีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
ดร.จิรศักดิ์ บางท่าไม้	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ดร.อิสระพงศ์ ถนัดค้า	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
สุภาพร ลาภจิตร	กศน.จังหวัดสุรินทร์
วิยะดา วรานนท์วนิช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขานุการ : นางปิยนุช ผมพันธ์
ผู้ช่วยเลขานุการ : นายอุทัย กำจร และ นางสาวภัตพร ศรีโกตะเพชร
ศิลปกรรม : นายอนันต์ แสวงมี, นายณัฐนันท์ แสงสว่าง และ นายเอกพงศ์ โภคทรัพย์
ฝ่ายประชาสัมพันธ์ : นางนุตสรา มิ่งมงคล, นางสาวศศิธร จันครา และ นางสาวอุษณีย์ จะมัวดี

สำนักงาน : กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
สำนักงานคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อาคาร 38 ชั้น 1 เลขที่ 186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์–ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000 โทรศัพท์/โทรสาร 044-513369, 082-7553460
E-mail : jhssrru@srru.ac.th,
https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru

Periodicity

Journal of Hunamities and Social Sciences Surin Rajabhat University
ISSN 1905 – 551X
ISSN 2672-9849 (Online)
Two issues per year (January-June and July-December)

Objective

To promote and encourage lecturers, academicians, students and other interested people to have the opportunity to disseminate academic works and research works in humanities and social sciences and related fields including political science, public administration, law, sociology, economics, social development and education. In addition, the analytical studies presenting the problem solution to society.

Publishing Conditions

All published articles must be reviewed by at least two peer reviewers (Double-Blind Peer Review). The views and opinions of any articles in this journal are belonging to each author without responsibilities of editorial board.

Editorial Advisor

President of Surin Rajabhat University

Vice President of Surin Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Chalong Sukthong	Surin Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Phaithoon Meekuson	Expert for Faculty of Humanities and Social Sciences
Asst. Prof. Tanon Ratanaruamkarn	Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus
Assoc. Prof. Dr. Saraphi Wantrong	Surin Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Kanuengnit Saiyasophon	Surin Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Atchara Sukthong	Surin Rajabhat University

Managing Editor : Asst. Prof. Dr. Siriphat Lapchit

Assistant Editor : Asst. Prof. Dr Wanchai Suktam and Dr. Usa klompun

Editorial Board :

Asst. Prof. Dr. Aphichart Sangamporn	Surin Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Siriphat Lapchit	Surin Rajabhat University, Thailand
Mr. Wirot Thongplew	Surin Rajabhat University, Thailand
Assoc. Prof. Dr. Jinnawat Pakotang	Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand
Assoc. Prof. Dr. Sommart Phonkerd	Buriram Rajabhat University, Thailand
Assoc. Prof. Dr. Sanya Kenaphoom	Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand
Assoc. Prof. Sommai Chinnak	Ubon Ratchathani University, Thailand

Asst. Prof. Dr. Kant Netklang	Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Akkarapon Nuemaihom	Buriram Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Wasan Panyagaew	Chiang Mai University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Anuwat Krasung	Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Thanwarut Jamsai	Sisaket Rajabhat University, Thailand
Dr. Jaggapan Cadchumsang	Khon kaen University, Thailand
Mr. Surasak Chamaram	Roi Et Rajabhat University, Thailand

Peer Reviewers

Internal Peer Reviewers :

Assoc. Prof. Dr. Saraphi Wantrong	Surin Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Chalong Sukthong	Surin Rajabhat University, Thailand
Assoc. Prof. Thongchai Wongsena	Surin Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Kanuengnit Saiyasophon	Surin Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Wiset Chinnawong	Surin Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Suwanna Ruttanathummatee	Surin Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Jirayu Supsin	Surin Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Santhana Goonrat	Surin Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Prateep Khaeram	Surin Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Kritsada Pinsri	Surin Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Urai Jantamattukarn	Surin Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Theerawat Purateeranrath	Surin Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Saranpat Sripen	Surin Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Suthat Kongsup	Surin Rajabhat University , Thailand
Asst. Prof. Dr. Atchara Sukthong	Surin Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Aphichart Sangamporn	Surin Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Itthiwat Srisombat	Surin Rajabhat University, Thailand

Asst. Prof. Dr. Peerawat Intawee	Surin Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr.Kittisak Ruampattana	Surin Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Siam Raso	Surin Rajabhat University, Thailand
Dr. Chatree Ketphonthong	Surin Rajabhat University, Thailand
Dr. Jirawan Yookasem	Surin Rajabhat University, Thailand
Dr. Wasanchai Gargkeow	Surin Rajabhat University, Thailand
Dr. Benchawan Wongsawadee	Surin Rajabhat University, Thailand
Dr. Damkerng Tothong	Surin Rajabhat University, Thailand
Dr. Pana Jindasri	Surin Rajabhat University, Thailand
Dr. Thanthep Sitthisuea	Surin Rajabhat University, Thailand
Dr. siwaporn Payakkanan	Surin Rajabhat University, Thailand
Dr. Prapaporn Boonplod	Surin Rajabhat University, Thailand
Dr. Wichitra Photisarn	Surin Rajabhat University, Thailand

External Peer Reviewers

Prof. Dr. Suwit Theerasasawat	Khon kaen University, Thailand
Assoc. Prof. Dr. Summana Moolsarn	Ubon Ratchathani University, Thailand
Assoc. Prof. Dr. Jinnawat Pakotang	Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand
Assoc. Prof. Dr. Sommart Phonkerd	Buriram Rajabhat University, Thailand
Assoc. Prof. Dr. Sanya Kenaphoom	Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand
Assoc. Prof. Dr. Phakdee Phosing	Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand
Assoc. Prof. Dr. Akekapong Wongkamjan	Sisaket Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Jitti Kittilertpaisan	Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand
Assoc. Prof. Sommai Chinnak	Ubon Ratchathani University, Thailand
Assoc. Prof. Boonyoung Mundee	Independent Scholar, Thailand

Assoc. Prof. Dr. Chiya Pawabutra	Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand
Assoc. Prof. Dr. Sanya Kenaphum	Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Paweena Khampukka	Ubon Ratchathani University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Akkarapon Nuemaihom	Buriram Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Kingkaew Patitungkho	Buriram Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Thanwarut Jamsai	Sisaket Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Sompong Suwannaphuma	Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Bunsanoe Triwiset	Buriram Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Kant Netklang	Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Patcharawit Jansirisi	Maha Sarakham University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Emon Saenphuwa	Sisaket Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Ploenpit Thummarat	Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Sukhumwit Saiyasophon	Khon kaen University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Siripen Attapaiboon	Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Peerasak Worachat	Maha Sarakham University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Wasan Panyagaew	Chiang Mai University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Anuwat Krasung	Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Busakorn Watthanabut	Rajamangala University of Technology Suvarnnabhumi, Thailand
Asst. Prof. Dr. Pramote Danpradit	Maha Sarakham University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Weerachai Yossothorn	Buriram Rajabhat University, Thailand

Asst. Prof. Dr. Chot Bodeerat	Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Thatri Mahantarat	Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Orthida Prasarn	Sisaket Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Panit Sripradit	Independent Scholar, Thailand
Asst. Prof. Dr. Thanarat Sa-ard-iam	Phranakhon Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Somkiat Phuphatwibul	Maha Sarakham University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Anon Suanpradit	Buriram Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Ruechuta Thepyakul	Prince of Songkla University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Chayakarn Ruangsuwan	Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Vimonmas Phatomvanichakul	Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Thaithat Mala	Valaya Alongkorn Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Manusak Ruangdet	UdonThani Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr.Amporn Saengchaiya	Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Asana Cherdchoo	Sisaket Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. kitiwat thauyngam	Buriram Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. winiranee thassanathep	Buriram Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Chuwong Upali	Rambhai Barni Rajabhat University, Thailand

Asst. Prof. Dr. Kessiri Thongchalerm	UbonRatchathani Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Suwit Thirakot	Maha Sarakham University, Thailand
Asst. Prof. Dr. Kampeeraphap Inthanu	Buriram Rajabhat University, Thailand
Asst. Prof. Rekha Intarakamhang	Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Thailand
Dr. Anurat Anantanatorn	Burapha University, Thailand
Dr. Jaggapan Cadchumsang	Khon kaen University, Thailand
Dr. Prathana Sae-ung	Nakhon Pathom Rajabhat University, Thailand
Mr. Surasak Chamaram	Roi Et Rajabhat University, Thailand
Dr. Siriwan Guangpeng	Maha Sarakham University, Thailand
Dr. Chatnarongsak Suthamdee	Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand
Dr. Winai Thongpuban	Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Thailand
Dr. Wiphasit Hirunrat	Rajamangala University of Technology Isan Surin Campus,Thailand
Dr. Pisutpong Endoo	Rajamangala University of Technology Isan Surin Campus,Thailand
Dr.Jirasak Bangtamai	UbonRatchathani Rajabhat University, Thailand
Dr. Isarapong Thanadkha	Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand
Supaporn Lapjit	Surin Provincial Office of The Non-Formal and Informal Education, Thailand

Wiyada Waranonvanit — Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Secretary : Mrs. Piyanut Phomphan

Assistant Secretary : Mr.Uthai Kumjon and Miss Phataphon Srigotapet

Journal Design and Artworks : Mr. Anan Sawaengmee, Mr. Nattanan Saengsawang and Mr. Ekkapong Pokasp

Public Relations : Mrs. Nutsara Mingmongkol, Miss Sasithon Jankra and Miss Utsanee Jamuadee

Office : Editorial Board, Journal of Humanities and Social Sciences, Surin Rajabhat University Dean Office, Faculty of Humanities and Social Sciences, Surin Rajabhat University Building 38 1st Floor, 186 Moo 1, Surin – Prasat Rd., Nok Mueang, Muang Surin, Surin, Thailand 32000, Tel./Fax. (+66) 044-513369, 082-7553460
E-mail : jhssrru@srru.ac.th,
https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru

บทบรรณาธิการ

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เป็นวารสารทางวิชาการที่ได้รับการพิจารณาคุณภาพวารสารของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index : TCI) โดยจัดกลุ่มคุณภาพวารสาร เป็นวารสารกลุ่มที่ 2 และจะถูกคัดเลือกเข้าสู่ฐานข้อมูล ASEAN Citation Index (ACI) ต่อไป ซึ่งวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ปีที่ 25 ฉบับที่ 1 นี้ ทางกองบรรณาธิการได้ปรับรูปแบบการนำเสนอบทความพร้อมกับข้อแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์มีคุณภาพและมาตรฐานที่เข้มข้นกว่าเดิมตามหลักเกณฑ์และข้อเสนอแนะของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย ในคราวประชุมเพื่อชี้แจงเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารวิชาการไทยในฐานข้อมูล TCI เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2561 ณ โรงแรมอวานี จังหวัดขอนแก่น ที่ผ่านมา อาทิ การระบุวันรับ การแก้ไขและตอบรับบทความ การกำหนดนโยบาย จริยธรรม และเงื่อนไขของวารสารที่ชัดเจนมากกว่าเดิม เป็นต้น เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพวารสารและยกระดับขึ้นสู่ฐานข้อมูลสากล ทั้งนี้ ช่องทางการนำส่งบทความเพื่อพิจารณาเผยแพร่นั้น สามารถนำส่งบทความออนไลน์ได้ที่ https://www.tci-thaijo.org/ index. php/ jhssrru ซึ่งเป็นระบบการบริหารงานวารสารออนไลน์ด้วยงานระบบ ThaiJo2.0

โดยบทความในวารสารฉบับนี้มีผู้นิพนธ์มาจากหลากหลายหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก ซึ่งผลงานทางวิชาการดังกล่าวทางกองบรรณาธิการได้จัดส่งไปให้คณะกรรมการกลั่นกรองบทความทางวิชาการที่มาจากหลากหลายหน่วยงานของแต่ละสาขาเป็นผู้พิจารณาเพื่อความสมบูรณ์ของบทความ และมอบให้ผู้นิพนธ์นำบทความไปปรับปรุงแก้ไขเป็นการเรียบร้อยแล้วก่อนการตีพิมพ์ตามกติกาและรูปแบบการตีพิมพ์เผยแพร่ สำหรับเนื้อหาของวารสารฉบับนี้ถือได้ว่ามีความโดดเด่นที่เน้นกระบวนการวิจัยที่เข้มข้น ประกอบไปด้วยจำนวนบทความรวม 19 บทความ โดยแบ่งเป็นบทความวิจัย 16 บทความ และบทความวิชาการ 3 บทความ ซึ่งบทความโดยภาพรวมหลักเป็นการพัฒนาจากงานวิจัยที่ศึกษากรณีเฉพาะ (Case Study) ที่แต่ละบทความได้เน้นกระบวนการวิจัยเชิงลึกในหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบของการสนทนากลุ่ม การสอบถาม และการสัมภาษณ์ ประกอบกับบทความส่วนใหญ่แสดงถึงการทำงานร่วมกันของผู้นิพนธ์ในลักษณะทีมงาน ทำให้บทความมีความละเอียดรอบคอบถี่ถ้วน มีการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะได้อย่างสมบูรณ์น่าสนใจ

ขอขอบคุณคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ และขอขอบคุณกองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลั่นกรองบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริพัฒณ์ ลาภจิตร
บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

หน้า (Page)

กองบรรณาธิการ (Editorial Board) II

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Reviewers) II

บทบรรณาธิการ (Editorial) XV

บทความวิจัย (Research Articles)

การพัฒนาทักษะการผลิตสื่ออย่างสร้างสรรค์ของสังคมผู้สูงอายุในจังหวัดสุรินทร์ 1
Developing Creative Media Production Skills of the Elderly Society in Surin Province
กัญญาณี สมอ, ศิริลักษณ์ หวังชอบ, ณัฐพัชร์ วงศ์ณรัตน์, ธงชัย เจือจันทร์, วิจิตรา โพธิสาร, ธเนษฐ โยธาศิริ และ กฤษฎา นวลนาง
Kanyanee Samoo, Siriluk Wungchob, Nattapat Wongnarat, Thongchai Chuachan, Wijittra Potisarn, Thanet Yothasiri and Krisada Nualnang

แหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง จังหวัดสุรินทร์ 15
Community Organic Agriculture Network for Tha Sawang Way of Life in Surin Province
ณัชชา ลาภจิตร, ชาตรี เกษโพนทอง และ สิริพัฒถ์ ลาภจิตร
Nutcha Lapjit, Chatree Ketphonthon and Siriphat Lapjit

ผลการใช้แบบฝึกทักษะการเรียนรู้รายวิชา ภูมิศาสตร์ประเทศไทย สำหรับนักศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ 33
Results of Using the Course Learning Skill Exercises of Thailand Geography for Social Student at Surindra Rajabhat University
วนมพร พาหะนิชย์ และ ภูมิ สาทสินธุ์
Wanomporn Pahanit and Poom Sartsin

สารบัญ (Content)

หน้า
(Page)

กลยุทธ์ด้านการจัดการโฮมเสตย์ชุมชนบ้านป่าเหมี้ยง อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ในสภาวะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 — 49
Strategies for Homestay Management in Ban Pamiang Community Mueang Pan District, Lampang Province in the Epidemic of the Coronavirus Disease 2019
ปวีณา งามประภาสม
Paweena Ngamprapasom

แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 — 59
Guidelines for Development Academic Cooperation Networks of Schools under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 4
ศศิวรรณ ธานีพูน, วสันต์ชัย กากแก้ว และ ประภาพร บุญปลอด
Sasiwan Thaneepoon, Vasanchai Kakkeaw and Prapaporn Boonplod

แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 — 77
The Guideline for Community Participation in Small Schools Management under Surin Primary Educational Service Area Office 3
สรายุทธ ธานีพูน, วสันต์ชัย กากแก้ว และ ธัญเทพ สิทธิเสือ
Sarayut Thaneepoon, Vasanchai Kakkeaw and Thayathep Sittisuea

แนวทางการพัฒนาจรณทักษะ (Soft Sklls) ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร — 95
Guidelines for Soft Sklls Development of School Administrators Under the Secondary Educational Service Area office Sisaket Yasothon
ทิพยรัตน์ กาประสิทธิ์, ทรงเดช สอนใจ และ ประภาพร บุญปลอด
Tippayarat Kaprasit, Songdech Sornchai and Prapaporn Boonplord

สารบัญ (Content)

หน้า
(Page)

วิเคราะห์คุณสมบัติของนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมพหุวัฒนธรรม จังหวัดสุรินทร์ 115
An Analysis of the Qualification of Buddhism Propagators in the Multicultural Society, Surin Province
พระบาน ถาจ ธมฺมเสรีสตฺถา, พระมหาทวี มหาปญฺโญ และ สมิทธิพล เนตรนิมัตร
Phra Ban Thach Dhammasirisattha, Phamaha Tawee Mahapanno and Smithipol Netnimit

ประสิทธิผลการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา กลุ่มเครือข่ายที่ 11 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 129
Administrative Effectiveness of Special Education Center Educational Management Efficiency Promotion Network Group 11 under Special Education Bureau
รัตนาภรณ์ กังสันเทียะ, วสันต์ชัย กากแก้ว และ พนา จินดาศรี
Rattanaporn Kangsanthia, Vasancha Kakkeaw and Pana Chindasri

การศึกษามรดกภูมิปัญญาการทอผ้าไหมพื้นเมือง สู่การสร้างสรรค์การแสดงชุด “ระบำทอผ้าไหมเมืองสุรินทร์”บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 145
A study of local silk weaving wisdom to the creation of the performance of “Surin Silk Handicrafts” at Ban Tha Sawang, Muang District, Surin Province
อัชราพร สุขทอง, อัจฉรา สุทธิสนธ์, กฤติกา ธรรมวิเศษ, ยุวดี พลศฺริ, จำนงค์ จันทร์เขียว, สุภาวดี หลวงกลาง และ สุดใจ สะอาดยิ่ง
Acharaporn Suktong, Autchara Suttison, Krittika Tummawised, Yuwadee Ponsiri, Jamnong Jankiaw, Supawadee Luangklang and Saadying Saadying

สารบัญ (Content)

หน้า (Page)

ทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 163
Soft Skills in the 21st Century of School Administrators by Perception of Teachers Under Uthaithani Primary Educational Service Area Office 2
รวิวรรณ เลี่ยมสุวรรณ์ และ อุไร สุทธิแย้ม
Rawiwan Liamsuwan and Urai Suthiyam

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร 177
Factors Affecting Behavior in Attending Thai League Football Matches of People in Bangkok Metropolis
นพวิทย์ พันธประวัติ, อนุชิต กุลวานิช, มารดี ศิริพัฒน์, อาทิตย์ษณีย์ เจริญรัตน์, และ สุภกร ตันวราวุฒิชัย
Noppawit Phantaprawat, Anuchit Kulwanich, Maradee Siriphat, Artitsanee Charoenrat and Supakorn Tunvaravuttichai

รูปแบบปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 193
Administrative Factor Model Affects Effectiveness of Child Development Centers under Sub District Administration, Northeastern Region
ปณิศรา เกลียวทอง, วสันต์ชัย กากแก้ว, และ ทรงเดช สอนใจ
Pranisra Kreawtong, Vasanchai Kakkeaw and Songdek Sonja

ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 205

สารบัญ (Content)

หน้า
(Page)

The Strategic Recommendations for Digital Leadership Development of School Administrators in Educational Opportunity Expansion School under the Udonthani Primary Educational Service Area Office 3
จิตรกร จันทร์สุข
Jittakorn Jansuk

สภาพการตัดสินใจเลือกสถานประกอบการและด้านข้อมูลสถานประกอบการเพื่อฝึกงานของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสู่การเป็นนักปฏิบัติในศตวรรษที่ 21 219
Conditions of Decision-Making in Choosing an Establishment and Information on Establishments for Internships of Diploma Students towards Becoming Practitioners in the 21st Century
ดวงกมล ยังให้ผล
Doungkamol Younghaiphon

แรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี 237
The Development of Motivation Career Path Affecting the Organizational Support for the Employees of Rajamangala University of Technology Thanyaburi
ธีรวดี ยิ่งมี
Teeravadee Yingme

บทความวิชาการ (Academic Articles)

การประเมินผลการพูดเพื่อการสื่อสารจากคลิปวิดีโอของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ 257
Evaluation of speaking for communication from video clips of students Surin Rajabhat University
วิภาวัณย์ สาระทรัพย์
wipawan sarasup

สารบัญ (Content)

หน้า
(Page)

การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแห่งศตวรรษที่ 21 273
English Language Learning Management in the 21st Century
ญาณิศา สู่ทรงดี, วิโรจน์ ทองปลิว, จงกิจ วงษ์พินิจ, ทองพูล ขุมคำ และ
ศิรประภา รัตนรวมการ
Yanisa Soosongdee, Wirote Thongplew, Jongkit Wongpinit,
Thongphoon Khumkham and Siraprapha Ratanaruamkarn

สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา : มุมมองของการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา 293
Image Rights in Sports : A Perspective on Intellectual Property
Management
ปีดิเทพ อยู่ยืนยง
Pedithep Youyuenyong

ภาคผนวก (Appendix)

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 313
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์เพื่อตีพิมพ์ 314
ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ ลงวารสารมนุษยศาสตร์ 328
และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ใบตอบรับการเป็นสมาชิกวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 329
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

การพัฒนาทักษะการผลิตสื่ออย่างสร้างสรรค์ของสังคมผู้สูงอายุในจังหวัดสุรินทร์

Developing Creative Media Production Skills of the Elderly Society in Surin Province

กัญญาณี สมอ[1] ศิริลักษณ์ หวังชอบ[2] ณัฐพัชร์ วงศ์ณรัตน์[3] ธงชัย เจือจันทร์[4]
วิจิตรา โพธิสาร[5] ธเนษฐ โยธาศิริ[6] และ กฤษฎา นวลนาง[7]
Kanyanee Samoo[1] Siriluk Wungchob[2] Nattapat Wongnarat[3]
Thongchai Chuachan[4] Wijittra Potisarn[5] Thanet Yothasiri[6] and Krisada Nualnang[7]

Received : June 10, 2023; **Revised** : June 14, 2023; **Accepted** : June 14, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาทักษะการผลิตสื่ออย่างสร้างสรรค์ของสังคมผู้สูงอายุในจังหวัดสุรินทร์ 2) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของผู้สูงอายุก่อนและหลังการพัฒนาทักษะการผลิตสื่อสร้างสรรค์ในจังหวัดสุรินทร์ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการพัฒนาทักษะการผลิตสื่อสร้างสรรค์ในจังหวัดสุรินทร์ กลุ่มตัวอย่าง คือ อาสาสมัครผู้เข้าร่วมอบรมที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป ในเขตพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 46 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบก่อนอบรมและหลังอบรม และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงมาตรฐาน และสถิติเปรียบเปรียบเทียบ t-test แบบ dependent ผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้าอบรมสามารถสร้างภาพรูปแบบอินโฟกราฟิกจำนวน 46 ภาพ และคลิปวิดีโอจำนวน 46 คลิป ผลการทดสอบการเรียนรู้ของผู้สูงอายุก่อนอบรมและหลังอบรมของผู้เข้าอบรม พบว่ามีคะแนนก่อนอบรมเฉลี่ย เท่ากับ 11.91 และ มีคะแนนหลังอบรมเฉลี่ย เท่ากับ 13.71 ซึ่งเมื่อ

[1,2,3,4,5]คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Science and Technology, Surindra Rajabhat University; e-mail : j2mtaeny@srru.ac.th

[6,7]คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์; Faculty of Management Technology, Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus

เปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังอบรม พบว่า คะแนนสอบหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้เข้าอบรมมีระดับความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมการพัฒนาทักษะการผลิตสื่อสร้างสรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66

คำสำคัญ (Keywords) : ทักษะผลิตสื่อสร้างสรรค์, สังคมผู้สูงอายุ, สื่อ

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop the creative media production skills of the elderly society in Surin province, 2) to compare the learning outcomes of the elderly before and after developing media production skills, and 3) to study the satisfaction of the elderly towards developing creative and safe media production skills. The target group was 46 volunteers participating who were over 50 years old in Surin province. The research tools were a pre-test, a post-test, and an satisfaction questionnaire. The statistical methods for data analysis using percentage, frequency, mean, standard deviation, and comparative statistics with t-test dependent. The results showed that volunteers could create 46 infographics and 46 video clips. The results of the pre-test and post-test of the trainees showed that the average score was 11.91 points and 13.71 points, respectively. The training showed the post-test had average scores higher than the pre-test with statistical significance at the .05 level. And the trainees had average scores of overall satisfaction levels towards participation in the development of creative and safe media production skills in Surin province at a very high level. The mean was 4.38 and the standard deviation was 0.66.

Keywords : Creative Media Production Skill, Elderly Society, Media

บทนำ (Introduction)

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization : WHO) ได้ความคาดการณ์ถึงจำนวนประชากรโลกที่เป็นผู้สูงอายุ ที่มีอายุมากกว่า 60 ปี โดยพบว่า ผู้สูงอายุดังกล่าวมีจำนวนเพิ่มขึ้นโดยได้คาดการณ์ว่า ในปี พ.ศ. 2573 จะมีจำนวนผู้สูงอายุมากถึง 1.4 พันล้านคน และจะเพิ่มขึ้นในปี

พ.ศ. 2593 อีกถึง 2 พันล้านคน นอกจากนี้เมื่อวิเคราะห์ในภูมิภาคทวีปเอเชียจะพบว่ามีผู้สูงอายุมากที่สุดในโลก สำหรับหรับประเทศที่จะมีประชากรเป็นผู้สูงอายุมากกที่สุด คือ ประเทศญี่ปุ่น ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากประเทศญี่ปุ่น ซึ่งถือเป็นประเทศที่มีประชากรสูงวัยมากที่สุดในโลกและถือเป็นประเทศแรก ๆ ของโลกที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัว โดยพบว่า ผู้สูงอายุมีสัดส่วนร้อยละ 29.1 ของประชากรทั้งหมด (ทีเอ็นเอ็นออนไลน์, 2565) สำหรับประเทศไทย มีอัตราของจำนวนผู้สูงอายุเป็นอันดับ 3 ของทวีปเอเชีย ซึ่งพบว่าเป็นรองจากประเทศเกาหลีใต้ และประเทศญี่ปุ่น ในปี พ.ศ. 2565 และ พ.ศ. 2573 ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัว โดยจะมีสัดส่วนของผู้สูงอายุเป็นร้อยละ 26.9 ของประชากรทั้งหมด (หนังสือพิมพ์แนวหน้า, 2563; พระสมุห์โชคดี วชิรปญฺโญ และคณะ, 2564 : 43)

ในปัจจุบันพบว่าโลกของผู้สูงอายุเปลี่ยนแปลงไปตามโลกยุคดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคมอยู่ตลอดเวลา โดยผู้สูงอายุส่วนใหญ่เข้าสู่โลกออนไลน์เพื่อเต็มเติมชีวิตที่ขาดหายไป ซึ่ง มหาวิทยาลัยมหิดล (2563 : 109 - 112) กล่าวว่า ผู้สูงอายุในประเทศไทยส่วนใหญ่ใช้สื่อโซเชียลมีเดียโดยรู้ไม่เท่าทัน โดยสื่อที่ผู้สูงอายุใช้งานมากที่สุดได้แก่ Line และ Facebook ส่วนใหญ่พบว่าผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่แชร์ข่าวปลอม (Fake News) มากที่สุด เนื่องจากในบางรายสูญเสียความสามารถในการวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณตามวัยที่มากขึ้น จึงตกเป็นเหยื่อข่าวลวงได้โดยง่าย สอดคล้องกับ สุวิช ถิระโคตร และ วีระพงษ์ พลนิกรกิจ (2561 : 76 - 78) ได้ศึกษาวิจัยพฤติกรรมการใช้และการรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ตและทัศคติการใช้เนื้อหาด้านสุขภาวะบนอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุโดยเรียงลำดับทักษะที่เกิดขึ้นของผู้สูงอายุจากมากไปน้อย พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีทักษะการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตโดยการเข้าเว็บไซต์หรือสื่อสังคมได้มากที่สุด รองลงมาคือผู้สูงอายุสามารถการวิเคราะห์เลือกเนื้อหาด้านสุขภาวะบนอินเทอร์เน็ตได้ สามารถประเมินเนื้อหาในการทำกิจกรรมบนอินเทอร์เน็ตเมื่อทราบค่าคุณค่าหรือประโยชน์ของอินเทอร์เน็ต สามารถสื่อสารผ่านสื่อสังคมผ่านการตั้งกระทู้ และสามารถสร้างสรรค์เนื้อหาความรู้ผ่านการทำสื่อในรูปแบบของข้อความ ภาพ เสียง และคลิปวิดีโอ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ รุจา รอกเข็ม และสุดารัตน์ ไชยประสิทธิ์ (2562 : 39) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สังคมสูงวัย : เทคโนโลยีกับผู้สูงวัย กล่าวว่า การส่งเสริมผู้สุงอายุยุคใหม่ให้ดูและสุขภาพกายใจให้แข็งแรงสามารถใช้ชีวิต "ลำพัง แต่สุขใจ" เรียนรู้การใช้เทคโนโลยี เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ตามลำพังอย่างมีความสุขกับตนเองและชุมชนรอบตัว โดยสามารถสื่อสารกับคนในครอบครัวได้อย่างใกล้ชิด ผ่านการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร (Social Media) อาทิโทรศัพท์มือถือ เครื่องคอมพิวเตอร์ แท็บแล็ต อินเตอร์เน็ต สังคมออนไลน์ อาทิ Facebook Line หรือ Twitter เพื่อให้ผู้สูงอายุก้าวทันโลกสมัยใหม่ เข้าสังคม และใกล้ชิดลูกหลานและเพื่อฝูงได้มากขึ้น และทำให้

ผู้สูงอายุ Digital ได้อย่างกลมกลืนร่วมกับคนวัยอื่นๆ นอกจากนี้ผู้สูงอายุควรเป็น "ผู้สูงอายุที่มีเสน่ห์" ด้วยทัศนคติเชิงบวกและพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ จะได้เป็นที่รักและดึงดูดลูกหลานให้อยากเข้าใกล้ ในขณะที่ลูกหลานก็ควรมีความรัก ความกตัญญู รู้หน้าที่ ความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจเพื่อการดูแลเอาใจใส่ผู้สูงอายุควบคู่กันไปด้วย รวมทั้งส่งเสริมการเป็นผู้สูงวัยหัวใจวัยรุ่น และผู้สุงวัยที่เปี่ยมพลังกระฉับกระเฉงอยู่เสมอ

จากความสำคัญดังกล่าว งานวิจัยนี้จึงเป็นการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล และการพัฒนาทักษะการผลิตสื่อสร้างสรรค์ สำหรับผู้สูงอายุขึ้น ดำเนินงานโดยสาขาวิชาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล และ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล ผ่านกิจกรรม “ข้อมูลของเรา” (60 นาที) กิจกรรม “ตระหนักและรู้เท่าทัน” (60 นาที) กิจกรรม “การผลิตสื่ออินโฟกราฟิก” (180 นาที) กิจกรรม “ผลิตคลิปวีดิโอ” (300 นาที) รวมทั้งหมดใช้เวลาในการจัดกิจกรรม 10 ชั่วโมง จำนวน 2 วัน ซึ่งผู้สูงอายุมีความเข้าใจจากการเข้าถึงสื่อสร้างสรรค์ สามารถใช้งานสื่อดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์รูปแบบอินโฟกราฟิก และใช้งานสื่อดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์รูปแบบวิดีโอ ผ่านสมาร์ทโฟนโดยใช้โปรแกรม Canva ในการทำอินโฟกราฟิก และ โปรแกรม KineMaster ในการผลิตคลิปวิดีโอ โดยใช้วิทยาการตัวคูณในพื้นที่ อบรมการผลิตสื่ออย่างสร้างสรรค์ให้แก่ผู้สูงอายุในจังหวัดสุรินทร์ โดยการพัฒนากลุ่มผู้สูงอายุทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการรับข้อมูลข่าวสาร การเข้าถึง ใช้สื่อดิจิทัลอย่าง และการพัฒนาให้ผู้สูงอายุเกิดทักษะด้านการผลิตสื่อสร้างสรรค์ เพื่อให้เป็นกำลังสำคัญในการเผยแพร่การตระหนักรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลกับกลุ่มผู้สูงอายุต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อพัฒนาทักษะการผลิตสื่ออย่างสร้างสรรค์ของสังคมผู้สูงอายุในจังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของผู้สูงอายุก่อนและหลังการพัฒนาทักษะการผลิตสื่อสร้างสรรค์ในจังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการพัฒนาทักษะการผลิตสื่อสร้างสรรค์ในจังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

งานวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการซึ่งมีคณะผู้วิจัยจัดกิจกรรม โดยให้ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อศึกษาผลของลัพธ์จากการพัฒนาทักษะการผลิตสื่อสร้างสรรค์ และผลการศึกษาความพึงพอใจจากกิจกรรมการพัฒนาทักษะการผลิตสื่อสร้างสรรค์ โดยมีรูปแบบวิธีการประเมินคุณภาพของคู่มือการฝึกอบรม ใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) ที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านการผลิตสื่อสร้างสรรค์ จากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาให้ข้อแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไขคู่มือการจัดกิจกรรม และร่วมประเมินในแบบประเมินคุณภาพคู่มือการฝึกอบรมการการพัฒนาทักษะการผลิตสื่อสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งขั้นตอนวิธีสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ มีดังต่อไปนี้

1. การประชุมผู้รับผิดชอบการดำเนินงานโครงการ เพื่อพิจารณาแนวทางการดำเนินงานและขอบเขตการรับผิดชอบภาระงาน

2. การติดต่อสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานเครือข่าย

3. การออกแบบหลักสูตรพัฒนาทักษะการผลิตสื่อสร้างสรรค์ สำหรับผู้สูงอายุ

4. การประชุมพิจารณา/วิพากษ์ ร่างหลักสูตรสำหรับการพัฒนาทักษะการผลิตสื่อสร้างสรรค์ สำหรับผู้สูงอายุ โดยผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง (ซึ่งเป็นตัวแทนจาก 5 จังหวัดในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง)

5. จัดทำคู่มือในการจัดกิจกรรม ซึ่งมีขอบเขตด้านเนื้อหาของการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย 4 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมข้อมูลของเรา ใช้เวลา 60 นาที กิจกรรมตระหนักและรู้เท่าทัน ใช้เวลา 60 นาที กิจกรรมการผลิตสื่ออินโฟกราฟิก ใช้เวลา 180 นาที และกิจกรรมผลิตคลิปวีดิโอ ใช้เวลา 300 นาที ผ่านสมาร์ทโฟนโดยใช้โปรแกรม Canva ในการทำอินโฟกราฟิก และ โปรแกรม KineMaster ในการผลิตคลิปวิดีโอ

ประชากร คือ ผู้เข้าร่วมอบรมมีอายุ 50 ปีขึ้นไป ในเขตพื้นที่จังหวัดสุรินทร์

กลุ่มตัวอย่าง คือ อาสาสมัครผู้เข้าร่วมอบรมมีอายุ 50 ปีขึ้นไป ในเขตพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 46 คน

เครื่องมือที่ใช้ ประกอบไปด้วย 1. คู่มือในการจัดกิจกรรม 2. แบบทดสอบก่อนอบรมและหลังอบรม จำนวน 15 ข้อ และ 3. แบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 10 ข้อ โดยการหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ดังนี้ ประเมินโดยพิจารณา/วิพากษ์ คู่มือในการจัดกิจกรรม รวมไปถึงแบบทดสอบและแบบสอบถามความพึงพอใจ เป็นการหาค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ดังนี้

1. การติดต่อประสานหน่วยงานท้องถิ่น อาทิ สำนักเทศบาลเมืองสุรินทร์ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย(กศน.) ชมรมผู้สูงอายุจังหวัดสุรินทร์

2. ดำเนินการติดต่อผู้ประสานงานเพื่อขอความอนุเคราะห์จากเทศบาลจังหวัดสุรินทร์ องค์การบริหารส่วนจังหวัด การศึกษานอกโรงเรียน ชมรมผู้สูงอายุจังหวัดสุรินทร์ ในการขอรับสมัครผู้เข้าร่วมโครงการที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 46 คน โดยผู้เข้าร่วมอบรมจะต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ 1) ผู้สูงอายุ 50 ปีขึ้นไป หรือ ผู้เกษียณอายุราชการ 2) ผู้ใช้โทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ทโฟน หรือ ผู้ใช้งานคอมพิวเตอร์ในขั้นพื้นฐาน 3) ผู้ที่ให้ความสำคัญกับการรู้เท่าทันสื่อในยุคปัจจุบัน จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ วันที่ 15 - 16 เดือนมกราคม 2565

3. ดำเนินการจัดโครงการพัฒนาทักษะการผลิตสื่อสร้างสรรค์ สำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งผู้วิจัยได้แจกแบบทดสอบก่อนเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 15 ข้อ โดยให้ทำแบบทดสอบและส่งในเวลาที่กำหนด หลังจากนั้นดำเนินกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรม

4. ดำเนินการประชุมและสรุปประเมินผลการดำเนินงาน หลังจากนั้นทำการให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 15 ข้อ และทำแบบสอบถามความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

5. ผู้วิจัยนำแบบทดสอบและแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนทุกฉบับด้วยตนเอง เพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

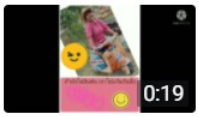
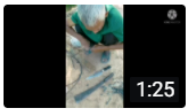
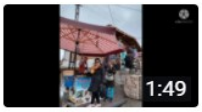
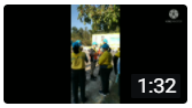
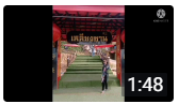
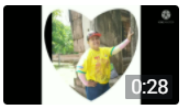
สถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ โดยงานวิจัยนี้ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเปรียบเทียบ t-test แบบ dependent

ผลการวิจัย (Research Results)

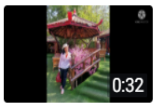
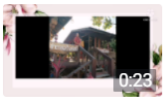
ผลการพัฒนาทักษะการผลิตสื่ออย่างสร้างสรรค์ของสังคมผู้สูงอายุในจังหวัดสุรินทร์

งานวิจัยนี้เป็นการพัฒนาทักษะการผลิตสื่อสร้างสรรค์ของสังคมผู้สูงอายุ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวอย่างผลการพัฒนาทักษะการผลิตสื่ออย่างสร้างสรรค์ของสังคมผู้สูงอายุ

ลำดับ	รายการ	คนที่เข้าถึง	การมีส่วนร่วม
1	 ยิ้มสวย ๆ ผลงานก ผู้สูงวัยอีสานผลิ	65	44
2	 ทำเครื่องทำน้ำหยด ผู้สูงวัยอีสานผลิตสื่	64	44
3	 เชิญชมผลิตภัณฑ์จาก ผู้สูงวัยอีสานผลิตสื่อสร้	60	41
4	 รักและคิดถึง ผลง ผู้สูงวัยอีสานผลิ	64	42
5	 ตุรกีแสนสุขสันต์ ผู้สูงวัยอีสานผลิ	67	42
6	 เที่ยวเก็บประสบการณ์ ผู้สูงวัยอีสานผลิตสื่อสร้	66	43
7	 กิจกรรมเพื่อสังคม ส ผู้สูงวัยอีสานผลิตสื่	68	43
8	 ออกกำลังกายไป เล่นไป ผู้สูงวัยอีสานผลิตสื่อสร้าง	67	45
9	 บรรยากาศเหลียงชาน ผู้สูงวัยอีสานผลิตสื่อสร้	65	44
10	 รอยยิ้มแสนสุข ผลงาน ผู้สูงวัยอีสานผลิตสื่อส	64	44
11	 ชื่นชมยินดีกับความสำเร็ ผู้สูงวัยอีสานผลิตสื่อสร้าง	77	47
12	 ความทรงจำ และกาลเวลา ผู้สูงวัยอีสานผลิตสื่อสร้างส	72	46

ตารางที่ 1 ตัวอย่างผลการพัฒนาทักษะการผลิตสื่ออย่างสร้างสรรค์ของสังคมผู้สูงอายุ (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	คนที่เข้าถึง	การมีส่วนร่วม
13	 เก็บภาพสร้างประสบการ ผู้สูงวัยอีสานผลิตสื่อสร้างส	73	47
14	 กิจกรรมสร้างมิตรและประสบก ผู้สูงวัยอีสานผลิตสื่อสร้างสรรค์	76	47
15	 วัยเก๋ากับภาพประทับใจ ผล ผู้สูงวัยอีสานผลิตสื่อสร้างส	60	47
16	 รอยยิ้มแห่งความประทับใจ ผู้สูงวัยอีสานผลิตสื่อสร้างสรร	63	49
17	 อาสาเพื่อสังคมคือสิ่งที่ประทับใจ ผู้สูงวัยอีสานผลิตสื่อสร้างสรรค์	61	47
	รวม	1132	762

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้สูงอายุมีความสามารถในการสร้างคลิปที่หลากหลาย เช่น การผลิตคลิปจากกิจกรรมที่ทำให้ชีวิตประจำวัน การผลิตคลิปจากประสบการณ์ในอดีต การผลิตคลิปจากวิถีชีวิต การงานอาชีพ เป็นต้น ซึ่งเมื่อพิจารณาการเข้าถึงคลิปและการมีส่วนร่วมแล้ว จะเห็นว่าคลิปเรื่อง “ชื่นชมยินดีกับความสำเร็จ” มีการเข้าถึงมากที่สุด และคลิป เรื่อง “รอยยิ้มแห่งความประทับใจ” มีการมีส่วนร่วมในการแสดงความพึงพอใจมากที่สุด นอกจากนี้พบว่าผลงานอินโฟกราฟิกจำนวน 46 ภาพ มีผู้เข้าถึงรวม 1,941 คน มีการแสดงความพึงพอใจ 48 ครั้ง ตัวอย่างภาพผลงานดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ตัวอย่างภาพผลงานอินโฟกราฟิก

จากภาพที่ 1 ผู้สูงอายุสามารถสร้างภาพอินโฟกราฟิกอย่างสร้างสรรค์ มีการออกแบบกราฟิกและภาพถ่าย รวมไปถึงการสร้างข้อความสร้างเรื่องราวในการสื่อสารไปยังผู้ชมผลงาน

ผลการศึกษาการเรียนรู้ของผู้สูงอายุก่อนและหลังการพัฒนาทักษะการผลิตสื่อสร้างสรรค์

งานวิจัยนี้เป็นการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของผู้สูงอายุก่อนและหลังการพัฒนาทักษะการผลิตสื่อสร้างสรรค์ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาการรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล ผลการวิจัยดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของผู้สูงอายุก่อนและหลังการพัฒนาทักษะการผลิตสื่อสร้างสรรค์

ผลการเรียนรู้ (เต็ม 15 คะแนน)	กลุ่มตัวอย่าง n = 46			
	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนอบรม	11.91	1.70	-5.498*	.000
หลังอบรม	13.17	1.14		

*p < .05

จากตารางที่ 5 พบว่า p < .05 ดังนั้น ค่าเฉลี่ยผลการเรียนรู้ของผู้สูงอายุก่อนและหลังการพัฒนาทักษะการผลิตสื่อสร้างสรรค์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนรู้ของผู้สูงอายุหลังอบรมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการอบรม

ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการพัฒนาทักษะการผลิตสื่อสร้างสรรค์

โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาระดับความพึงพอใจ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41-4.20 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61-3.40 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81-2.60 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.80 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

งานวิจัยนี้เป็นผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการพัฒนาทักษะการผลิตสื่อสร้างสรรค์ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการพัฒนาทักษะการผลิตสื่อสร้างสรรค์

(n = 46)

ลำดับ	รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1	วิทยากรมีความรู้ความสามารถในการผลิตสื่อสร้างสรรค์	4.49	0.58	มากที่สุด
2	การถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรมีความชัดเจน เข้าใจง่าย	4.49	0.62	มากที่สุด
3	วิทยากรใช้ภาษาที่เหมาะสม สุภาพ	4.53	0.54	มากที่สุด
4	เอกสารประกอบการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.37	0.73	มากที่สุด
5	ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม (2 วัน)	4.33	0.72	มากที่สุด
6	ความพร้อมของอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรม	4.31	0.71	มากที่สุด
7	สถานที่ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.45	0.68	มากที่สุด
8	อาหารและอาหารว่างมีความเหมาะสม	4.37	0.64	มากที่สุด
9	การได้รับความรู้จากการร่วมกิจกรรม	4.43	0.58	มากที่สุด
10	เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมแล้วจะสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ต่อได้	4.06	0.75	มาก
	รวม	4.38	0.66	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมการพัฒนาทักษะการผลิตสื่อสร้างสรรค์ในจังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66 เมื่อพิจารณาพบว่า ด้านวิทยากรใช้ภาษาที่เหมาะสม สุภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.53 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยจะเห็นว่าผู้สูงอายุมีทักษะการผลิตสื่ออย่างสร้างสรรค์ เช่น คลิปการทำคลิปเครื่องทำน้ำหยด หรือคลิปการออกกำลัง เป็นต้น โดยผู้สูงอายุจะรู้จักคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับขั้นตอนของการนำเสนอเรื่องราว ทั้งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของตน ความชำนาญที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ หรือประสบการณ์ประทับใจที่เคยเกิดขึ้นในอดีต ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ผู้สูงอายุมีประสบการณ์ในการทำคลิปครั้งแรก ซึ่งการนึกถึงเรื่องราวหรือการวิเคราะห์เนื้อหาค่อนข้างจำกัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณะ แสงจันทร์ (2562 : 99) ผู้สูงอายุจะผลิตคลิปวิดีโอที่สะท้อนมุมมองความคิดของตน ซึ่งอาจเกิดจากเรื่องที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้เมื่อได้รับการแนะนำก็จะอาจจะมีความคิดสร้างสรรค์ขึ้นมาได้ อีกทั้งยังสามารถสื่อสารนำเสนอออกเป็นสื่อดิจิทัลแบบคลิปสั้น ๆ ได้ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้สูงอายุในปัจจุบันมีพฤติกรรมการเรียนรู้การใช้สมาร์ทโฟนผ่านการเล่นแอพลิเคชันต่าง ๆ และเมื่อมีแอพลิชันใหม่ในการตัดต่อคลิป ผู้สูงอายุก็จะพยายามเรียนรู้เนื่องจากเกิดการรับรู้ว่าจะเกิดประโยชน์เมื่ออัพโหลดคลิปเข้าสู่อินเทอร์เน็ต สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิช ถิระโคตร และ วีรพงษ์ พลนิกรกิจ (2561 : 79) ที่กล่าวถึงทัศนคติของผู้สูงอายุว่ามีความพึงพอใจทางบวกในการใช้ประโยชน์จากเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ต อีกทั้งยังรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งานอินเทอร์เน็ตผ่านสมาร์ทโฟน

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ พบว่า หลังอบรมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการอบรม เนื่องจากผู้สูงอายุได้รับประสบการณ์จริงจากการฝึกปฏิบัติ ทำให้เกิดการสร้างความรู้ให้ตนเองด้วยการสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม และการเรียนรู้จะเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุเอง (ทิศนา แขมมณี, 2560 : 96) อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์เลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุมีความจำเป็นต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมเพื่อให้เกิดการดึงศักยภาพของผู้สูงอายุออกมาให้เต็มที่ ทำให้เกิดการสร้างคุณค่าให้กับผู้สูงอายุในการสร้างประโยชน์และมีพลังเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเอง (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2563 : 21; ณฐวัฒน์ คณารักสมบัติ (2565 : 449) และเมื่อผู้สูงอายุสามารถผลิตสื่อสร้างสรรค์ได้ ก็จะส่งผลต่อความพึงพอใจของตนเองในที่สุด

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

งานวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยอาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างคณะผู้วิจัยและผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งจะมีการศึกษาผลของลัพธ์ของทักษะการผลิตสื่อสร้างสรรค์ จากผลการวิจัยทำให้เกิดรูปแบบการพัฒนาทักษะการผลิตสื่ออย่างสร้างสรรค์ของสังคมผู้สูงอายุ โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1. ประชุมผู้รับผิดชอบการดำเนินงานโครงการ 2. สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานเครือข่าย 3. ออกแบบหลักสูตร 4. ประชุมพิจารณา/ วิพากษ์ ร่างหลักสูตร 5. จัดทำคู่มือในการจัดกิจกรรม 6. อบรมเชิงปฏิบัติการ 7. ประเมินผล และ 8. วางแผนปรับปรุงหลักสูตร ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบการพัฒนาทักษะการผลิตสื่ออย่างสร้างสรรค์ของสังคมผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ควรสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพของประชาชนและผู้สูงวัย เพื่อให้ครอบคลุมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงวัย เช่น พัฒนาสังคมและความมั่นคงในแต่ละจังหวัด ชมรมผู้สูงอายุ เป็นต้น นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้เข้าสู่แผนการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะผู้สูงวัยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ดังนั้นควรมีการขยายกลุ่มผู้สูงวัยนอกเขตพื้นที่หรือจังหวัดอื่น ๆ เพื่อให้มีโอกาสได้รับการอบรมทักษะการรู้เท่าทันสื่อ และสามารถผลิตสื่อสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงวัยให้รู้เท่าทันสื่อดิจิทัล นอกจากนี้ควรเพิ่มการพัฒนาทักษะอื่น ๆ เพิ่มเติมสำหรับสูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถศึกษาหาความรู้ต่อยอดเพิ่มเติม และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

กฤษณะ แสงจันทร์. (2562, มกราคม - มิถุนายน). “การพัฒนาทักษะการผลิตสื่อด้วยสมาร์ทโฟนของผู้สูงอายุ : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยวัยที่สามนครเชียงราย.” **วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 15(1) : 81 - 110.

ณฐวัฒน์ คณารักสมบัติ. (2565, กันยายน - ธันวาคม). “การสื่อสารการตลาดในยุค 4.0 เพื่อสร้างรายได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน กรณีศึกษากลุ่มอาชีพชุมชนต้นแบบ ตำบลบางปลา จังหวัดสมุทรปราการ.” **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา**. 17(3) : 64 - 70.

ทิศนา แขมมณี. (2560). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทีเอ็นเอ็นออนไลน์. (2565). **“ผู้สูงอายุในญี่ปุ่น ทะลุ 36 ล้านคน อายุเกินร้อยพุ่ง 9 หมื่นคน**.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : **https://www.youtube.com/watch?v=_LOO_aEVj_U** สืบค้น 12 ธันวาคม 2565.

พระสมุห์โชคดี วชิรปญฺโญ, สิริวัฒน์ ศรีเครือดง และ วิชชุดา ฐิติโชติรัตนา. (2564, พฤษภาคม - สิงหาคม). “รูปแบบการพัฒนาความสุขของผู้สูงอายุตามแนวพุทธจิตวิทยาในสังคมสมัยใหม่.” **วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. 8(2) : 41 - 53.

มหาวิทยาลัยมหิดล. (2563). “สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2563.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : **https://ipsr.mahidol.ac.th/wp-content/uploads/2022/03/Report-File-660.pdf** สืบค้น 12 ธันวาคม 2565.

รุจา รอกเข็ม และ สุดารัตน์ ไชยประสิทธิ์. (2562, พฤษภาคม - สิงหาคม). “สังคมสูงวัย: เทคโนโลยีกับผู้สูงอายุ.” **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชียฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี**. 13(2) : 36 - 45.

สุวิช ถิระโคตร และ วีรพงษ์ พลนิกรกิจ. (2561, มกราคม - มีนาคม). “พฤติกรรมการใช้และการรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ตและทัศคติการใช้เนื้อหาด้านสุขภาวะบนอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุ.” **วารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ**. 36(1) : 72 - 80.

หนังสือพิมพ์แนวหน้า. (2563). “ก้าวย่างของประเทศไทยสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์แบบ.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : **https://www.naewna.com/likesara/525759** สืบค้น 12 ธันวาคม 2565.

แหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง จังหวัดสุรินทร์

Community Organic Agriculture Network for Tha Sawang Way of Life in Surin Province

ณัชชา ลาภจิตร[1] ชาตรี เกษโพนทอง[2] และ สิริพัฒถ์ ลาภจิตร[3]

Nutcha Lapjit[1], Chatree Ketphonthon[2] and Siriphat Lapjit[3]

Received *:* May 18*,* 2023; **Revised** *:* June 1, 2023; **Accepted** : June 6, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 2) ศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง ในการนำเกษตรอินทรีย์ไปใช้ในการดำรงชีวิต และ 3) เสนอแนวทางบูรณาการจัดการเรียนรู้ ของแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชน เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลหลักและตัวแทน ได้แก่ เจ้าของแหล่งเรียนรู้และสมาชิกแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง ผู้แทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสว่าง พัฒนาชุมชน เกษตรตำบล และครู กศน. กลุ่มเป้าหมายผู้ให้สัมภาษณ์ 12 คน สนทนากลุ่ม 15 คน เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ การสังเกต และประเด็นสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยสังเคราะห์เชิงเนื้อหา ส่วนวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เก็บแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 391 คน จากประชากร 17,599 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน่ เครื่องมือการวิจัยคือ แบบสอบถาม

---

[1] นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมศึกษา) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Master of Education in Social Studies, Faculty of Humanities and Social Sciences, Surin Rajathat University; e-mail : front4888@gmail.com

[2,3] คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Humanities and Social Sciences, Surin Rajathat University; e-mail : siriphat.lapjit@gmail.com

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า

1. แหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ เป็นชุมชนมีการรวมตัวกันขึ้นเพื่อผลิต แปรรูปและจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ปลอดสารเคมี มีเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ 6 กลุ่ม คือ ปลูกข้าวอินทรีย์ ปลูกพืชผัก เลี้ยงจิ้งหรีด เลี้ยงสัตว์ แปรรูปผลผลิตและร้านค้าชุมชน ซึ่งเป็นต้นแบบแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์

2. ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่แหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่างในการนำเกษตรอินทรีย์ไปใช้ในการดำรงชีวิต โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.19) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเศรษฐกิจ ($\overline{X}$ = 4.51) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือ ด้านสังคม ($\overline{X}$ = 4.46) ด้านวัฒนธรรม ($\overline{X}$ = 3.99) และด้านการศึกษา ($\overline{X}$ = 3.61)

3. แนวทางบูรณาการจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง พบว่า ชุมชนมีวิธีจัดการแหล่งเรียนรู้จากฐานราก การปฏิบัติ นำวิถีการดำรงชีวิตมาจัดการเรียนรู้ให้กับสมาชิก ชุมชน ร่วมคิด ค้นหาปัญหา กำหนดเป้าหมาย ติดตามผล ประเมินผล จากการสนทนากลุ่ม เสนอให้มีพัฒนาหลักสูตร คู่มือเรียนรู้ ซึ่งเหมาะสมสามารถนำมาใช้บูรณาการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สอดคล้องกับวิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะ วิเคราะห์เชื่อมโยงสาระความรู้ ทักษะกระบวนการ เจตคติค่านิยม ทั้ง 3 มาตรฐานการเรียนรู้ในการจัดการทรัพยากรการผลิต การบริโภค และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพคุ้มค่า และการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจภายในท้องถิ่นให้สัมพันธ์กับบริบทของวิถีชุมชน คุณค่าด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการศึกษา

คำสำคัญ (Keywords) : แหล่งเรียนรู้, เครือข่ายเกษตรอินทรีย์, เกษตรอินทรีย์, วิถีชุมชนท่าสว่าง บูรณาการจัดการเรียนรู้

Abstract

The objectives of this research were to: 1) study the learning resource center of the community organic agricultural network of Tha Sawang, Muang District, Surin Province; 2) study the level of opinions about learning resources in the network of organic agriculture in the community; and 3) propose an interactive method for learning resource management in the Tha Sawang community organic agriculture network. The study was focused on mixed-methods research. The key informants,

approaches to qualitative research, along with representatives from the subdistrict administration, community development, subdistrict agriculture, and non-formal education teachers. The target population included 12 interviewees, 15 focus groups, and 391 samples of questionnaires. The research tools were questionnaires, interview questions, group discussions, and observations. Content-based analysis of synthetic data Qualitative analysis is a content synthesis technique. A sample of 391 participants was chosen using Taro Yamane's formula from a population of 17,599 to complete a questionnaire. The research tool was a questionnaire. The data were analyzed by a computer program. Moreover, the quantitative data and statistics used for data analysis were percentage (%), mean, and standard deviation (S.D.). The results found were the following:

1. Tha Sawang Sub-district was a learning center of the organized agricultural network, consisting of six groups: organic rice planting, vegetable planting, cricket raising, animal husbandry, product processing, and community shop groups. It became a model learning center for the organic agricultural network.

2. The results of the opinion level study about the learning resources of Tha Sawang Community Organic Agricultural Network in bringing agriculture to daily life showed that the respondents had overall opinions at a high level ($\overline{X}$ = 4.19) when considering each item of opinions. Economic aspects showed the highest level ($\overline{X}$ = 4.51), followed by social aspects ($\overline{X}$ = 4.46), cultural aspects ($\overline{X}$ = 3.99), and education aspects ($\overline{X}$ = 3.61).

3. The community organic agriculture network learning center's integrated approach to learning management revealed that the neighborhood has a means of running the facility from the ground up, living a way of life to provide learning for the neighborhood's residents to jointly analyze and solve problems. Establish objectives, monitor progress, and assess the impact of group conversations. It was suggested to create a curricular learning guide that could be utilized to incorporate learning management. Social Science Group for Learning Subjects In strand 3, economics, religion, and culture are consistent with social studies. to motivate students to

acquire abilities by linking knowledge and processing skills through analysis. The three learning criteria for resource management production, consumption, and utilization as well as attitudes and values are effective and beneficial. The context of the community's way of life includes economic, social, cultural, and educational aspects.
Keywords : Community, Organic Agriculture Network, Organic Agriculture, Tha Sawang Community Way of Life, Integrated Learning Management

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยได้ขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปีงบประมาณ 2560–2564) พบว่า มีโครงการเพื่อขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง เช่น การผลิตข้าวภูมิใจ โครงการปลูกพืชผักอินทรีย์ เป็นต้น หมู่บ้านเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง เริ่มต้นที่ บ้านละเอาะ (หมู่7) ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จัดตั้งกลุ่มเมื่อ ปี พ.ศ.2560 เพื่อผลิตและจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรที่ปลอดสารเคมี มีสมาชิกแรกเริ่มโครงการ จำนวน 32 ครัวเรือน มีพื้นที่เพาะปลูก จำนวน 286 ไร่ ปี 2561 ได้ขยายไปยังหมู่บ้านข้างเคียงเพิ่มอีก 3 หมู่บ้าน คือ บ้านกาเกาะ (ม.8) บ้านศาลา (ม.16) และบ้านหนองปรือ (ม.20) ปัจจุบันมีสมาชิก 156 ครัวเรือน พื้นที่เพาะปลูก 1,513 ไร่ (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสว่าง, 2561) เริ่มจากที่ชาวบ้านมีอาชีพหลักคือเกษตรกรรมและมีปัญหามากมายในการทำการเกษตรระบบเชิงเดี่ยว ทำให้เกษตรกรบางส่วนหันมาทำเกษตรกรรมทางเลือก โดยเริ่มจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มปลูกข้าวอินทรีย์ กลุ่มปลูกพืชผัก กลุ่มเลี้ยงจิ้งหรีด กลุ่มเลี้ยงสัตว์ กลุ่มแปรรูปผลผลิต กลุ่มร้านค้าชุมชน เป็นเครือข่าย การพัฒนาระบบเกษตรแบบทางเลือกมากขึ้น ทำให้เกิดกิจกรรมมากมายในชุมชน (นายสมัย มาให้พร้อม, ผู้ใหญ่บ้าน: สัมภาษณ์ 5 มกราคม 2566) เป็นแหล่งเรียนรู้ ศึกษาดูงานรูปแบบเกษตรยั่งยืน สร้างเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ กระทั่งสามารถเปลี่ยนเศรษฐกิจและวัฒนธรรมชุมชนจากระดับครัวเรือนเกษตรกรสู่ระดับชุมชนเกษตรอินทรีย์ที่มีชื่อเสียง ได้รับผ่านการประเมินกลุ่มผลิตข้าวอินทรีย์ จากกรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และใบรับรองมาตรฐานการผลิตข้าวอินทรีย์จากศูนย์ตรวจประเมินและรับรองระบบ (ศูนย์ตรวจประเมินและรับรองระบบผลิตข้าวอินทรีย์, 2563) ก่อให้เกิดการพัฒนาชุมชน เป็นอีกหนึ่งแนวทางที่เป็นต้นแบบช่วยให้คนในชุมชนได้ใช้องค์ความรู้ของท้องถิ่นในการจัดการชุมชนให้พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน และสามารถนำข้อมูลมาจัดทำคู่มือแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนเป็นข้อมูลส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในกลุ่ม

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อนำไปศึกษาและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในอนาคตได้

จากความสำคัญและประโยชน์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง จังหวัดสุรินทร์ เนื่องจากในพื้นที่ตำบลท่าสว่าง ยังไม่มีผู้ศึกษาเรื่อง แหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ ยังไม่มีการรวบรวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์อย่างเป็นระบบ แหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง จังหวัดสุรินทร์ มีวิธีดำเนินการอย่างไร ความคิดเห็นของชุมชนเกี่ยวกับการนำแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ไปใช้ในการดำรงชีวิตตามหลักเกษตรอินทรีย์ อยู่ในระดับใด และแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนและแนวทางการนำไปใช้บูรณาการในการจัดการเรียนรู้หรือจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม ควรมีลักษณะอย่างไร ซึ่งข้อมูลจากการวิจัยนี้จะสามารถนำมาทำคู่มือแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ เพื่อส่งเสริมจัดการเรียนรู้ ให้กับเกษตรกรชุมชนอื่น ทำให้คนในชุมชนสามารถเรียนรู้ เข้าใจและประยุกต์ใช้แหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ให้สอดคล้องกับบริบทวิถีชุมชนของตนและพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

2. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชน ท่าสว่าง ในการนำเกษตรอินทรีย์ไปใช้ในการดำรงชีวิต

3. เพื่อเสนอแนวทางบูรณาการจัดการเรียนรู้ ของแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่างอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ดำเนินการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ได้เลือกใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Study) โดยมีขอบเขตการศึกษา ดังนี้

ขอบเขตด้านพื้นที่ทำการศึกษา คือ แหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

ขอบเขตประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรคือ ประชาชนของตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 17,599 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 391 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)

การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม กลุ่มเป้าหมายผู้ให้สัมภาษณ์คือ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 12 คน ได้แก่ เจ้าของแหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ในชุมชน 6 คน ผู้นำชุมชน 1 คน เกษตรตำบล 1 คน นักพัฒนาชุมชน 1 คน ครู กศน. 1 คน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน สำหรับการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 15 คน ได้แก่ เจ้าของแหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ในชุมชน 6 คน ผู้นำชุมชน 1 คน เกษตรตำบล 1 คน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลที่เกี่ยวข้อง 2 คน พัฒนาชุมชน 1 คน และ ครู กศน. 1 คน และตัวแทนชาวบ้านในชุมชนท่าสว่าง 3 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นการสังเคราะห์เชิงเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง อำเภอเมืองจังหวัดสุรินทร์ โดยศึกษาข้อมูลดังนี้ 1) ประเด็นประวัติความเป็นมาและแรงบันดาลใจของแหล่งเรียนรู้ 2) แหล่งเรียนรู้เครือข่าย 3) การจัดการผลผลิต และการแปรรูป 4) ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข

2. ระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่างในการนำเกษตรอินทรีย์ไปใช้ในการดำรงชีวิต โดยศึกษาในด้าน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการศึกษา

3. แนวทางบูรณาการจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่างในประเด็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำมาใช้บูรณาการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา

ขอบเขตด้านเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินผลเครื่องมือการวิจัยเพื่อนำไปใช้ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการยกร่างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล นำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม แล้วดำเนินการแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์โดยจัดกลุ่มข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กันแล้วสังเคราะห์เป็นข้อสรุปตามประเด็นศึกษา

ผลการวิจัย (Research Results)

1. แหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ เป็นชุมชนมีการรวมตัวกันขึ้นเพื่อผลิต แปรรูปและจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ปลอดสารเคมี มีเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ 6 กลุ่ม คือ ปลูกข้าวอินทรีย์ ปลูกพืชผัก เลี้ยงจิ้งหรีด เลี้ยงสัตว์ แปรรูปผลผลิตและร้านค้าชุมชน ซึ่งเป็นต้นแบบแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์

2. ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่แหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่างในการนำเกษตรอินทรีย์ไปใช้ในการดำรงชีวิต

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 63.68 มีอายุ 60 ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 56.26 ส่วนใหญ่จบมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 50.70 มี อาชีพหลักเป็นเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 66.24 ผลวิจัยสรุปดังนี้

ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด คือ ด้านเศรษฐกิจ (ค่าเฉลี่ย 4.51) รองลงมาคือ ด้านสังคม (ค่าเฉลี่ย 4.46) ด้านวัฒนธรรม (ค่าเฉลี่ย3.99) และด้านการศึกษา (ค่าเฉลี่ย 3.61) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ท่าสว่าง

การจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้ เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง	**ค่าเฉลี่ย** $\overline{X}$	**ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.**	**แปลผล/ อันดับ**
ด้านเศรษฐกิจ	4.51	0.553	มากที่สุด
ด้านสังคม	4.46	0.547	มาก 1
ด้านวัฒนธรรม	3.99	0.550	มาก 2
ด้านการศึกษา	3.61	0.459	มาก 3
โดยภาพรวม	4.19	0.683	มาก

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง แยกเป็นรายด้านผลปรากฏตามรายละเอียดดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง จำแนกรายด้าน

ความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ระดับความเห็น
ด้านเศรษฐกิจ	4.51	มากที่สุด
1. การลดรายจ่ายจากการปลูกข้าว พืชผัก ไม้ผล เลี้ยงจิ้งหรีด เลี้ยงสัตว์ และเพิ่มรายได้ที่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิตได้เพียงใด	4.66	มากที่สุด
2. การวางแผนใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นมาผลิตสินค้าหรือทำผลิตภัณฑ์เพื่อใช้เองและจำหน่ายได้เพียงใด	4.41	มาก
3. การทำน้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยหมักเพื่อทำการเกษตรอินทรีย์ทำให้ผลผลิตปลอดสารพิษได้เพียงใด	4.46	มาก
4. การได้ร่วมกันพิจารณาผลดี ผลเสียและความคุ้มค่าเกิดประโยชน์ต่อกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ปลูกข้าว พืชผัก เลี้ยงจิ้งหรีด เลี้ยงสัตว์ในครัวเรือน เพียงใด	4.49	มาก
5. การแปรรูปยกระดับผลิตผลทางการเกษตร เช่น การผลิตข้าวอินทรีย์ “ข้าวภูมิใจ” ที่เป็นแบรนด์สินค้าของชุมชนทำให้มีรายได้เพิ่ม	4.60	มากที่สุด
6. กลุ่มหรือเครือข่ายจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรของชุมชนในร้านค้าชุมชนได้เพิ่มขึ้น เช่น ข้าวอินทรีย์ ข้าวหมาก พริก ถั่ว	4.53	มากที่สุด

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง จำแนกรายด้าน (ต่อ)

ความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ระดับความเห็น
7. การนำหลักเกษตรอินทรีย์ มาเพาะปลูก เก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ วัสดุอุปกรณ์การเกษตร เพื่อพัฒนาผลผลิตให้ดีขึ้น	4.50	มาก
8. การได้รับการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาอาชีพ การรวมกลุ่ม และขยายกลุ่มจาก หน่วยงาน ภาคส่วนต่างๆ เพียงใด	4.47	มาก
ด้านสังคม	**4.46**	**มาก**
1. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ได้ขับเคลื่อนการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ ด้วยการประชุม ระดมทรัพยากร พัฒนาระบบสื่อสาร (ไลน์ เฟสบุ๊ค ฯลฯ) ช่วยทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มและชุมชน	4.59	มากที่สุด
2. การจัดกิจกรรมของแหล่งเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเครือข่ายแหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์วิถีชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	4.41	มาก
3. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ได้ส่งเสริมสนับสนุนถ่ายทอดให้ประชาชน/ชุมชน เผยแพร่ทั้งภายใน ภายนอกชุมชน ได้นำหลักเกษตรอินทรีย์ไปใช้ในการดำเนินชีวิต	4.42	มาก
4. การใช้หลักเกษตรอินทรีย์ด้วยวิธีทางธรรมชาติ สามารถฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามสมดุลของธรรมชาติ และการผลิตภายใต้มาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ ได้	4.40	มาก
5. กลุ่มหรือเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ เช่น ปลูกข้าว พืชผัก จิ้งหรีด พริก ตะไคร้ ถั่ว มีสมาชิกในแต่ละปีเพิ่มขึ้น	4.50	มาก
6. สมาชิกกลุ่มใช้ประสบการณ์ในอดีตมาเป็นแนวทางป้องกันปัญหาที่เกิดในปัจจุบันของกลุ่มเกษตรอินทรีย์ได้	4.46	มาก
7. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ได้รับการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการยกระดับการผลิต และการแปรรูปผลผลิต ทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้สู่ความเข้มแข็ง	4.47	มาก
8. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ใฝ่เรียนรู้เพิ่มเติมจากสื่อต่าง ๆ เช่น สิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ YouTube อินเทอร์เน็ต ทำให้มีเทคนิควิธีการปลูกข้าวอินทรีย์ พืชผักสวนครัว ไม้ผล เลี้ยงสัตว์ เพิ่มขึ้น	4.45	มาก

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง จำแนกรายด้าน (ต่อ)

ความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ระดับความเห็น
ด้านวัฒนธรรม	**3.99**	**มาก**
1. แหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ได้แบ่งปันผลผลิตทางการเกษตรให้กับกลุ่มเครือข่ายและชุมชน	4.43	มาก
2. สมาชิกกลุ่มเกษตรอินทรีย์ มีความขยันอดทน ไม่ย่อท้อเมื่อพบปัญหาจากการดำรงชีพ ตามเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชน	3.99	มาก
3. ผู้นำ สมาชิกกลุ่มและชุมชนมีความเพียรพยายามเรียนรู้ มุ่งมั่น และลงมือทำเกษตรอินทรีย์ให้เกิดผลอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง	**3.81**	**มาก**
4. ความภูมิใจของชุมชนจากการแปรรูปยกระระดับการผลิตข้าวอินทรีย์ “ข้าวภูมิใจ” ที่เป็นแบรนด์สินค้าของชุมชน	**3.70**	**มาก**
5. การร่วมมือกัน สืบทอดทำเกษตรอินทรีย์จากรุ่นสู่รุ่นให้เกิดผลผลิตที่เพิ่มขึ้นและได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง	**3.89**	**มาก**
6. เมื่อเกิดปัญหาจากการทำเกษตรอินทรีย์ กลุ่มเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ จะร่วมกันติดตามตรวจสอบและจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	3.98	มาก
7. ผู้ที่ประสบความสำเร็จด้านการเกษตรอินทรีย์ ได้รับการยกย่อง ชมเชย หรือได้รับรางวัล	4.16	มาก
ด้านการศึกษา	**3.61**	**มาก**
1. ภูมิปัญญา ผู้รู้ ผู้นำกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ได้ถ่ายทอดความรู้ให้กับนักศึกษา ประชาชนที่มาศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์	**4.07**	มาก
2. แหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ได้รับการส่งเสริม สนับสนุนเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ให้กับสถานศึกษา หรือหน่วยงานอื่นๆ	3.51	มาก
3. แหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์เป็นศูนย์กลางของการศึกษาเรียนรู้/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับชุมชน	3.32	มาก
4. ภูมิปัญญา ผู้รู้ ผู้นำกลุ่มเกษตรอินทรีย์ เป็นเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบ่งปัน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ให้เกิดความเข้มแข็ง	3.30	มาก
5. ชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ศึกษาดูงานที่หลากหลาย ส่งเสริมในการดำรงชีวิต เช่น กลุ่มปลูกข้าวอินทรีย์ กลุ่มปลูกพืชผัก กลุ่มเลี้ยงจิ้งหรีด กลุ่มเลี้ยงสัตว์ กลุ่มแปรรูปผลผลิต และกลุ่มร้านค้าชุมชน	3.41	มาก

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง จำแนกรายด้าน (ต่อ)

ความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ระดับความเห็น
6. การทำเกษตรอินทรีย์ เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาและปรับปรุงผลผลิตของครัวเรือนและชุมชนให้เพิ่มขึ้น	3.63	มาก
7. การนำความรู้จากการศึกษาดูงาน/แลกเปลี่ยนเรียนรู้มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ของตนเองได้	4.03	มาก

3. แนวทางบูรณาการจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง พบว่า ชุมชนมีวิธีจัดการแหล่งเรียนรู้จากฐานราก การปฏิบัติ นำวิถีการดำรงชีวิตมาจัดการเรียนรู้ให้กับสมาชิก ชุมชน ร่วมคิด ค้นหาปัญหา กำหนดเป้าหมาย ติดตามผล ประเมินผล จากการสนทนากลุ่ม เสนอให้มีพัฒนาหลักสูตร คู่มือเรียนรู้ ซึ่งเหมาะสมสามารถนำมาใช้บูรณาจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สอดคล้องกับวิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะ วิเคราะห์เชื่อมโยงสาระความรู้ ทักษะกระบวนการ เจตคติค่านิยม ทั้ง 3 มาตรฐานการเรียนรู้ในการจัดการทรัพยากรการผลิต การบริโภค และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพคุ้มค่า และการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจภายในท้องถิ่น ให้สัมพันธ์กับบริบทของวิถีชุมชน เนื้อหาด้านปัจเจกบุคคล คุณค่าด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการศึกษาแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง จังหวัดสุรินทร์

จากสภาพปัญหาจำนวนเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีแนวโน้มลดลง ความต้องการของชุมชนท่าสว่างมีปัญหาในการขาดความรู้เรื่องการรวมกลุ่มเกษตรกรที่เข้มแข็ง และยังไม่สามารถผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ได้เพียงพอตามความต้องการของตลาด สินค้าเกษตรมีต้นทุนสูง มีต้นทุนค่าใช้จ่ายในการตรวจรับรองมาตรฐานอินทรีย์ จากปัญหาดังกล่าวผู้นำชุมชนร่วมกับประชาชนในชุมชนได้ริเริ่มการขับเคลื่อนการทำเกษตรอินทรีย์ ด้วยตระหนักและเห็นความสำคัญขององค์ความรู้และสุขภาพคนในชุมชน ซึ่งมีการปลูกข้าว พืชผักอินทรีย์ เลี้ยงสัตว์และแปรรูปผลผลิต และเริ่มมีการรวมกลุ่มผู้ผลิต จัดตั้งกลุ่มเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชน เมื่อปี พ.ศ.2560 เพื่อผลิตและจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรที่ปลอดสารเคมีและสร้างเครือข่าย ซึ่งสอดคล้องกับสุจิตรา ยางนอก (2562) ได้ให้

ความหมายเครือข่ายการเรียนรู้คือเครือข่ายที่เกิดจากการประสบปัญหา ภาวะวิกฤติหรือ เหตุการณ์อะไรบางอย่างที่เป็นจุดพลิกผัน รุนแรงจนเกิดเป็นประเด็นที่ทุกคนในเครือข่ายเห็นความสำคัญและรวมตัวกันขึ้นเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงกัน เพื่อการทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิด ประสบการณ์เฉพาะตน (Personal experience) การประยุกต์ความรู้ใหม่ๆ โดยผลที่ได้สามารถแก้ปัญหาที่ประสบร่วมกันในเครือข่ายได้ทันที อันนำไปสู่การพัฒนาเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่เป็นระบบเครือข่ายที่เชื่อมโยงกัน

2. ผลศึกษาระดับความคิดเห็นของตัวแทนประชาชนเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชน ท่าสว่าง ในการนำเกษตรอินทรีย์ไปใช้ในการดำรงชีวิต

ผลการวิจัยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชน ท่าสว่าง ในการนำเกษตรอินทรีย์ไปใช้ในการดำรงชีวิต ใน 4 ด้านคือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านการศึกษา พบว่าโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือด้านเศรษฐกิจ รองลงมา คือ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านการศึกษา ตามลำดับ ดังนี้

ด้านเศรษฐกิจ มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด 3 ข้อคือการลดรายจ่ายจากการปลูกข้าว พืชผัก ไม้ผล เลี้ยงจิ้งหรีด เลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคในครัวเรือน และเพิ่มรายได้ที่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิตและการแปรรูปยกระระดับผลิตผลทางการเกษตร เช่น การผลิตข้าวอินทรีย์ “ข้าวภูมิใจ” ที่เป็นแบรนด์สินค้าของชุมชนทำให้มีรายได้เพิ่ม และกลุ่มหรือเครือข่ายจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรของชุมชนในร้านค้าชุมชนได้เพิ่มขึ้น เช่น ข้าวอินทรีย์ ข้าวหมาก จิ้งหรีด พริก ตะไคร้ ถั่ว ซึ่งสอดคล้องกับ ดนุพล สุขปลั่งและคณะ (2565) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีพบว่ารายได้ในการทำเกษตรอินทรีย์ สามารถลดต้นทุนการผลิต ได้อย่างเป็นรูปธรรม และลดค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือนได้ด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของลูกัส (Lukas Kilcher, 2007 : 1) ได้ศึกษาเกษตรอินทรีย์มีส่วนทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อชุมชน ผลการศึกษา พบว่า เกษตรอินทรีย์สามารถนำระดับครัวเรือนไปสู่ในระดับเศรษฐกิจได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประยุกต์ใช้หลักการเกษตรอินทรีย์ที่มีประสิทธิภาพของทรัพยากรในท้องถิ่น เช่น พันธุ์เมล็ดพันธุ์ในท้องถิ่น ปุ๋ยคอก ฯลฯ) ทำให้เกิดความคุ้มค่า ความยั่งยืนและอนุรักษ์ทรัพยากร ตลอดจนผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดี ช่วยให้เข้าถึงตลาดและสร้างมูลค่าเพิ่ม

ด้านสังคม มีความคิดเห็นใน 3 ลำดับแรก ได้แก่ ระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือกลุ่มเกษตรอินทรีย์ได้ขับเคลื่อนการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ ด้วยการประชุม การระดมทรัพยากร การพัฒนาระบบสื่อสาร (ไลน์ เฟสบุ๊ค ฯลฯ) ช่วยทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มและชุมชน และมีความคิดเห็นระดับมาก ใน 2 ข้อ คือ มีกลุ่มหรือเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ เช่น ปลูกข้าว พืชผัก จิ้งหรีด

พริก ตะไคร้ ถั่ว มีสมาชิกในแต่ละปีเพิ่มขึ้น และกลุ่มเกษตรอินทรีย์ได้รับการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการยกระดับการผลิต และการแปรรูปผลผลิต ทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้สู่ความเข้มแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสวรรค์ มณีโชติ และดุสิต อธินุวัฒน (2562) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความความสำเร็จของเกษตรอินทรีย์ในชุมชนเกษตรกรรายย่อย จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรรายย่อยทั้งหมดผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ด้วยกระบวนการรับรองแบบมีส่วนร่วมพีจีเอส เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานและกระบวนการผลิตเกษตรอินทรีย์ในระดับมาก รวมทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อการทำเกษตรอินทรีย์ ตลอดจนมีปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจ ช่วยส่งเสริมสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์

ด้านวัฒนธรรม มีความคิดเห็นในระดับมากทุกข้อ ส่วนรายการที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 รายการคือแหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ได้แบ่งปันผลผลิตทางการเกษตรให้กับกลุ่มเครือข่ายและรองลงมาคือ ผู้ที่ประสบความสำเร็จด้านการเกษตรอินทรีย์ ได้รับการยกย่อง ชมเชย หรือได้รับรางวัล และ สมาชิกกลุ่มเกษตรอินทรีย์ มีความขยันอดทน ไม่ย่อท้อเมื่อพบปัญหาจากการดำรงชีพตามเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชน ซึ่งงานวิจัยมีความสอดคล้องของโชดก จรุงคนธ์ และคณะ (2551) อ้างถึงใน ชไมพร ดิสถาพรและคณะ (2564) เครือข่ายการเรียนรู้เป็นวิธีการจัดการศึกษาตลอดชีวิตแบบหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนารูปแบบนี้ให้มีผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จะต้องตระหนักถึงศักยภาพของสถาบันทางสังคมทั้งหลาย คือการเมือง ศาสนา วัฒนธรรม

ด้านการศึกษา มีความคิดเห็นในระดับมากทุกข้อ ส่วนรายการที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 รายการคือ ภูมิปัญญา ผู้รู้ ผู้นำกลุ่มเกษตรอินทรีย์ฯ ได้ถ่ายทอดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษา ประชาชนที่มาศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ รองลงมาคือ การนำความรู้จากการศึกษาดูงาน/แลกเปลี่ยนเรียนรู้มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ของตนเองได้ การทำเกษตรอินทรีย์ เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาและปรับปรุงผลผลิตของครัวเรือนและชุมชนให้เพิ่มขึ้น สอดคล้องงานวิจัยของกิติยวดี สีดา ใจสคราญ จารึกสมาน และ สวรรค์ ยมสีดา (2560) ได้เสนอแนวทางการผลิตเกษตรอินทรีย์ร่วมกันระหว่างเกษตรกร ผู้นำชุมชนและนักวิชาการ ทำให้เกิดการทำเกษตรแบบอินทรีย์ในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และการพัฒนาพื้นที่สาธารณะในชุมชนให้เป็นตลาดสำหรับสินค้าเกษตรอินทรีย์

3. ผลศึกษาแนวทางจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง จังหวัดสุรินทร์ พบว่า การจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง จังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก คือ (1) นโยบายและยุทธศาสตร์ ทุนทางสังคม แหล่งเรียนรู้และทรัพยากรชุมชน (2) ผู้ถ่ายทอดความรู้ ได้แก่ เจ้าของแหล่งเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้เครือข่าย ภูมิปัญญา

ท้องถิ่น ผู้รู้ และวิทยากร (3) ผู้รับความรู้ ได้แก่ ประชาชน ผู้เรียน นักศึกษา คณะศึกษาดูงาน ทั้งภายในในและนอกชุมชน รวมทั้งเครือข่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุษบา ช่วยแสง (2553 : 13) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ไว้ว่า แหล่งเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตได้อย่างเต็มตามศักยภาพ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และงานวิจัยของ เขมณัฏฐ์ มิ่งศิริธรรม (2553 : 34) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ต่อการจัดการศึกษาทั้งในระบบนอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และการให้บริการการศึกษากับคนทุกเพศ ทุกวัย สามารถส่งเสริมให้คนแสวงหาความรู้ สร้างนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน เกิดการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนสนุกสนานสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนได้เป็นอย่างดี รวมถึงการจัดการให้มีการใช้แหล่งการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนการสอน และการเรียนรู้ด้วยตนเอง จะทำให้สามารถพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งสามารถนำมาใช้บูรณาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สอดคล้องกับวิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะ วิเคราะห์เชื่อมโยงสาระความรู้ ทักษะกระบวนการ เจตคติค่านิยม ทั้ง 3 มาตรฐานการเรียนรู้ในการจัดการทรัพยากรการผลิต การบริโภค และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพคุ้มค่า และการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจภายในท้องถิ่นให้สัมพันธ์กับบริบทของวิถีชุมชน เนื้อหาด้านปัจเจกบุคคล คุณค่าด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมให้เป็นสังคม ที่มีความเข้มแข็ง เป็นสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ บรรลุตามเจตนารมณ์ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้สำเร็จต่อไป

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

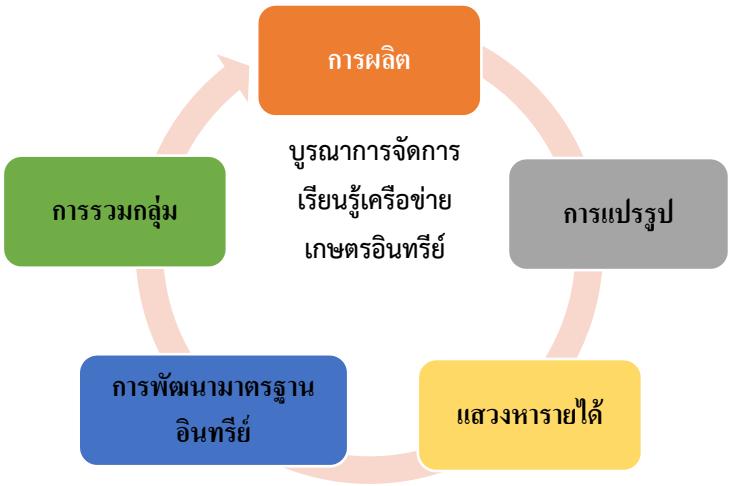
การผลการวิจัยสามารถนำประเด็นมาสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการบูรณาการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สอดคล้องกับวิชาสังคมศึกษา ที่เชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นการจัดการแหล่งเรียนรู้ให้มีความเข้มแข็งจากฐานรากโดยคนในชุมชน โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติ เอาวิถีการดำรงชีวิตและบริบทชุมชนเป็นตัวตั้งเพื่อสุขภาวะทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม เป็นการจัดเรียนรู้โดยชุมชน

โดยการวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการมากำหนดเรื่องเรียนรู้ แสวงหาความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันความรู้ ถ่ายทอดความรู้และสรุปองค์ความรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ชุมชนหรือผู้นำและสมาชิกกลุ่มหรือคนในชุมชน มีบทบาทในการร่วมคิด ร่วมค้นหาปัญหา ร่วมกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการแก้ไขปัญหา ร่วมติดตามผล ประเมินผล ร่วมชื่นชม และร่วมเรียนรู้ประสบการณ์ของกันและกัน ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ ของกลุ่มเกษตรอินทรีย์ชุมชนท่าสว่าง มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับการดำรงชีวิตจากแหล่งเรียนรู้ทั้ง 6 กลุ่ม เกี่ยวกับการผลิตข้าวพืชผักอินทรีย์ การแปรรูป การแสวงหารายได้ การพัฒนามาตรฐานอินทรีย์ และการรวมกลุ่มสร้างเครือข่าย เกิดการพัฒนามาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ดังนี้

ภาพที่ 1 แหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง จังหวัดสุรินทร์

การบูรณาการเชื่อมโยงเครือข่ายและการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สอดคล้องกับวิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะ วิเคราะห์เชื่อมโยงสาระความรู้ ทักษะกระบวนการ เจตคติ และ ค่านิยม ดังนี้

ภาพที่ 2 บูรณาการจัดการเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

(1) ตำบลท่าสว่างสามารถนำข้อมูลไปใช้พัฒนาแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่างให้ดียิ่งขึ้น และขยายเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ให้มากยิ่งขึ้น

(2) แหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ได้แนวทางการพัฒนาวิถีชุมชนท่าสว่างให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

(3) สถานศึกษา สามารถนำข้อมูลจากผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์วิถีชุมชน ให้เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษาและเยาวชนต่อไป ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นคู่มือแหล่งเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

(4) ชุมชนเกิดแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง สามารถให้ประชาชนนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต เกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านการศึกษา ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรวิจัยศึกษาแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ของชุมชนอื่นว่า มีเหตุและปัจจัยอะไรที่ทำให้เกิดแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ ที่นำไปสู่การพัฒนาวิถีชีวิตหรือคุณภาพชีวิตได้

(2) ควรมีการศึกษาผลที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากการส่งเสริมให้ชุมชนร่วมจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ กับสถานศึกษา หรือหน่วยงานอื่น

(3) ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยการมีส่วนร่วมดำเนินงานของแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาชุมชนในอนาคต

(4) ควรศึกษาและพัฒนาแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนและพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะกับวิถีชีวิตคนในชุมชน

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562.** กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

กิติยวดี สีดา ใจสคราญ จารึกสมาน และ สวรรค์ ยมสีดา. (2560). **แนวทางการส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์เพื่อสร้างสุขภาวะชุมชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนางั่ว อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์.** เพชรบูรณ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579.** กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

ขนิษฐา กาตั้ง. (2561). **การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านแม่แดดน้อย สพป.ชม.เขต 6.** ชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

เขมณัฏฐ์ มิ่งศิริธรรม. (2553). **การพัฒนาฐานข้อมูลแหล่งการเรียนรู้จังหวัดสมุทรสงคราม**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

คณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานเกษตรอินทรีย์วิถีสุรินทร์ 4.0. (2563). **แผนพัฒนาการเกษตรอินทรีย์ วิถีสุรินทร์ 4.0**. สุรินทร์ : สำนักงานเกษตรจังหวัดสุรินทร์.

ชไมพร ดิสถาพร และคณะ. (2564). **การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้.** คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ดนุพล สุขปลั่ง, จุฑาทิพย์ ถาวรรัตน์ และ อภิชาติ ใจอารีย์. (2565). **ปัจจัยที่มีผลต่อการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี.** คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.

บุษบา ช่วยแสง. (2553). **การพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนบ้านหนองอ้อน้อย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

สุจิตรา ยางนอก. (2562). **เอกสารประกอบการสอน รายวิชาเครือข่ายการเรียนรู้กับการพัฒนาสังคม (รหัส2534503)**. บุรีรัมย์ : สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

สมัย มาให้พร้อม. (2566, มกราคม 5). ผู้ใหญ่บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์. สัมภาษณ์.

สวรรค์ มณีโชติ และ ดุสิต อธินุวัฒน์. (2562). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความความสำเร็จของเกษตรอินทรีย์ในชุมชนเกษตรกรรายย่อยจังหวัดนครสวรรค์.** ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานจังหวัดสุรินทร์. (2563). **การขับเคลื่อนการดำเนินงานเกษตรอินทรีย์ 4.0.** สุรินทร์ : กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดสุรินทร์.

_____. (2564). **แผนพัฒนาจังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2561-2565 (ฉบับทบทวน ปี 2564).** สุรินทร์ : กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดสุรินทร์.

_____. (2565). **แผนพัฒนาจังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2566-2570.** สุรินทร์ : กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดสุรินทร์.

ศูนย์ตรวจประเมินและรับรองระบบผลิตข้าวอินทรีย์. (2563). **รายงานผลการตรวจประเมินระบบการผลิตข้าวอินทรีย์ บ้านละเอาะ ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์**. กรุงเทพฯ.

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์. (2561). **แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2561–2565).** สุรินทร์ : สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสว่าง.

Lukas Kilcher. (2007). **How organic agriculture contributes to sustainable Development.** University of Kassel at Witzenhausen.

ผลการใช้แบบฝึกทักษะการเรียนรู้ รายวิชา ภูมิศาสตร์ประเทศไทย สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Results of Using the Course Learning Skill Exercises of Thailand Geography for Social Student at Surindra Rajabhat University

วนมพร พาหะนิชย์[1] และ ภูมิ สาทสินธุ์[2]

Wanomporn Pahanit[1] และ Poom Sartsin[2]

Received : January 26, 2023; **Revised** : June 15, 2023; **Accepted** : June 15, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการเรียนรู้รายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะรายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย 3) เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของฝึกทักษะการเรียนรู้รายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย ประชากร ได้แก่นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย 2 หมู่เรียน ประกอบด้วยหมู่เรียนที่ 1 จำนวน 27 คนและหมู่เรียนที่ 2 จำนวน 28 คน ในภาคเรียนที่ 2/2564 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 หมู่เรียนที่ 2 จำนวน 28 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้แบบฝึกทักษะ และแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test ผลการวิจัย พบว่า 1) การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพ 80.24/84.15 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการเรียนรู้รายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) การวิเคราะห์ดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะการเรียนรู้รายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทยนักศึกษามีพัฒนาการเพิ่มขึ้นร้อยละ 67.21

[1,2] คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajathat University; e-mail : wanomporn.p@srru.ac.th

คำสำคัญ (Keywords) : แบบฝึกทักษะ, ภูมิศาสตร์ประเทศไทย, สังคมศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop a skill learning practice of Thailand Geography course to be effective according to the 80/80 criteria 2) to compare academic achievement before and after learning with the practice skills for the course to Thailand Geography and 3) To find the effectiveness index of learning skills training in Thailand geography course. The population were students, who the Bachelor of Education in the second-year enrolling in Thailand geography course consist of 2 sections, with the 1st group of 27 students and 2nd group of 28 students, enrolled in academic semester 2/2021. The sampling group was students in the Bachelor of Education program, second year and second group of 28 students obtained by cluster sampling method with the research tools such as learning management plans, skills training practice and pre-test and post-test. Data were statistically analyzed by percentage, mean, standard deviation and t-test value. The research results were found that 1) the development of learning skills exercises efficient of 80.24/84.15, which is higher than the set benchmark of 80/80 criteria. 2) Compare learning achievements before and after learning by using the practice of learning skills for the Thailand geography course showed achievements study higher than before with statistically significance at the 0.05 level ($P<0.05$). 3) the Analysis of effectiveness index of learning skills exercises in Thailand geography course showed that the students have developed skill with an increase of 67.21 percent.

Keywords : Skill Training Practice, Thai Geography Course, Education Social Studies, Surindra Rajabhat University

บทนำ (Introduction)

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ผู้ที่จะประสบความสำเร็จและ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้นั้นจะต้องเป็นคนเข้มแข็งและแข็งแกร่ง มีความคิดที่สร้างสรรค์ มีไหวพริบ ที่ไม่ใช่ใช้เพียงแค่ความฉลาดเท่านั้น แต่ต้องคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นและที่สำคัญ

จะต้องสามารถ สร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยได้ตัวเอง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งนี้จะต้องสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตัวเอง เน้นการ สร้างองค์ความรู้ ด้วยตนเองจากทรัพยากร การเรียนรู้ ต่างๆ โดยผู้เรียนจะสามารถใช้ความรู้ไปบูรณาการกับทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยีและทักษะชีวิตและอาชีพ (Panich, 2014) นอกจากนี้การที่จะบรรลุยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ประเทศไทยจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์อันจะเป็นปัจจัยสำคัญ และทักษะความสามารถของมนุษย์เป็นส่วนสำคัญและเป็นความต้องการของตลาดแรงงานเพื่อการแข่งขันของประเทศไทย ดังนั้นคุณภาพของการศึกษาจึงต้องมุ่งเน้นในการพัฒนาสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นของผู้สำเร็จการศึกษา (ฮิวจ์ เดลานี, 2564 อ้างถึงใน ยุทธนา กาเด็ม, 2562 : 2)

ยุทธนา กาเด็ม (2562 : 1) ได้กล่าวถึงปัญหาในการจัดการเรียนการสอน มี 6 ประเด็น ดังนี้ 1) ผู้เรียนขาด ทักษะในการวิเคราะห์ปัญหาชุมชน การระบุปัญหาชุมชนและไม่สามารถจัดลำดับปัญหาของชุมชนได้ 2) ผู้เรียนมีข้อจำกัดเรื่องเวลาในการเรียนและการทำกิจกรรมร่วมกันในชั้นเรียน 3) ผู้เรียนมีช่วงอายุ ที่แตกต่างกันทำให้เกิดช่องว่างระหว่างวัยในการเรียนรู้และการทำกิจกรรมร่วมกัน 4) ผู้สอนต้องปรับ วิธีการสอนให้มีความหลากหลาย 5) ผู้สอนต้องมีวิธีกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการทำงานแบบมีส่วนร่วม และ 6) ผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เสนอแนะวิธีการจัดการ เรียนการสอน ส่วนรูปแบบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน คือ การเรียนรู้ โดยการใช้กรณีศึกษา (Case Based Learning)

การศึกษาภูมิศาสตร์ประเทศไทย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในด้านการวิเคราะห์ลักษณะโดยทั่วไปของภูมิศาสตร์ประเทศไทย อันประกอบไปด้วย ขอบเขต ที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ ประชากรและกลุ่มชาติพันธุ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระบบเศรษฐกิจและ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ได้เล็งเห็นประโยชน์และความสำคัญใน จัดการเรียนรู้ จึงได้มอบหมายให้ดำเนินการพัฒนาทักษะการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาสาขาสังคมศึกษา ได้ศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาวิชาเพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆของสภาพภูมิศาสตร์ประเทศไทย การพัฒนาแบบฝึกทักษะรายวิชา ภูมิศาสตร์ประเทศไทย จึงได้ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้และมีกิจกรรมประกอบเนื้อหาที่ครอบคลุมและเกี่ยวข้องในรายวิชา และยังมีผลให้ผู้เรียนเพิ่มพูนทักษะในการคิดวิเคราะห์ การวางแผนและการทำงานเป็นทีม นักศึกษารู้จักปรับตัวและประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้จากเนื้อหาและการฝึกปฏิบัติจากแบบฝึกทักษะที่พัฒนาขึ้น เพื่อการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพและเป็นพลเมืองที่ดีในสังคมต่อไป

จากหลักการและเหตุผลข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาผลการใช้แบบฝึกทักษะการเรียนรู้รายวิชา ภูมิศาสตร์ประเทศไทย สำหรับนักศึกษาสาขาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นและสร้างนวัตกรรมแห่งการเรียนรู้จากแบบฝึกทักษะสำหรับนักศึกษาสาขาสังคมศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการเรียนรู้รายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังการเรียน ด้วยแบบฝึกทักษะรายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย

3. เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะการเรียนรู้รายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักศึกษาที่เรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะรายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย มีพัฒนาการทางการเรียนที่สูงขึ้น

2. นักศึกษาที่เรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะรายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยแบบ One Group Pre-test Post-test Design ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แบบแผนที่ใช้ในการวิจัยแบบ One Group Pre-test Post-test Design

กลุ่ม	Pre – test	Treatment	Post – test
ทดลอง	T_1	X	T_2

เมื่อ T_1 หมายถึง การทดสอบก่อนการวิจัย

X หมายถึง การทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

T_2 หมายถึง การทดสอบหลังการชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 2 สาขาสังคมศึกษา ที่ลงเรียนรายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย รหัสวิชา ESOC623105 ภาคการศึกษา 2/2564 จำนวน 2 หมู่เรียน หมู่เรียนที่ 1 จำนวน 27 คนและหมู่เรียนที่ 2 จำนวน 28 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 หมู่เรียนที่ 2 จำนวน 28 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ การเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการเรียนรู้รายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้รายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย จำนวน 7 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ที่ตั้ง ขนาดของประเทศไทย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 แนวพรมแดนของประเทศไทย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ลักษณะภูมิประเทศของไทย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ทระพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ภูมิปัญญาและนวัตกรรม โครงงานสืบสานภูมิศาสตร์ประเทศไทย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ประชากรและลักษณะประชากรของประเทศไทย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทย

2. แบบฝึกทักษะการเรียนรู้รายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย จำนวน 7 หน่วยการเรียนรู้

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 2 ชุด จำนวนข้อสอบ 40 ข้อ เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก

วิธีการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ประชุมคณะกรรมการประจำรายวิชาศึกษาข้อกำหนด ระเบียบและวิธีการจัดการเรียนการสอนตามที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์กำหนด

2. ศึกษาคำอธิบายรายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและแบ่งหน่วยการเรียนรู้ตามคำอธิบายรายวิชา

3. ศึกษาและแบ่งเนื้อหาการจัดการเรียนรู้ให้ครบตามปฏิทินการจัดการเรียนการสอน

4. วิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ แบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยหรือคาบเรียน

5. เขียนแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ ตามการวิเคราะห์ให้ครบถ้วนตามหน่วยการเรียนรู้และคาบเรียนที่กำหนดไว้

6. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

7. นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อทำการประเมินด้วยแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) ซึ่งมีอยู่ 5 ระดับ คือ เหมาะสมที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย เหมาะสมน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 163)

8. นำแผนการจัดการเรียนรู้มาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในเรื่องของใบเนื้อหา การเพิ่มภาพประกอบและแบบฝึกหัดให้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

9. นำแผนการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม จำนวน 3 คน อีกครั้งหนึ่ง เพื่อทำการประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมของการจัดการเรียนรู้

10. นำแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมาหาค่าเฉลี่ยแล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ซึ่งมี 5 ระดับ คือ 4.51 - 5.00 คือ เหมาะสมมากที่สุด 3.51 - 4.50 เหมาะสมมาก 2.51 - 3.50 เหมาะสมปานกลาง 1.51 - 2.50 เหมาะสมน้อย และ1.00 - 1.50 เหมาะสมน้อยที่สุด

11. เกณฑ์การตัดสินที่มีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป จึงจะถือว่าเป็นแผนการจัดการเรียนรู้นำไปใช้ทดลองได้ได้ ผลจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญประเมินทั้ง 3 คน ได้ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะมากที่สุด

12. จัดพิมพ์แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การสร้างแบบฝึกทักษะประกอบการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบฝึกทักษะของ สำลี รักสุทธี (2553) และรัตนะ บัวสนธิ์ (2556) ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการวิจัยและนวัตกรรมการศึกษา

2. ศึกษาคำอธิบายรายวิชา รายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย แบ่งเนื้อหาและกำหนดกิจกรรมที่พัฒนาทักษะของนักศึกษา ให้ตรงตามเวลาที่กำหนด

3. กำหนดจุดประสงค์ในแต่ละแบบฝึกทักษะ ให้สอดคล้องกับหัวข้อต่าง ๆ ตามแผนการจัดการเรียนรู้

4. ผู้วิจัยได้เลือกใช้เวลาสอนตามปฏิทินวิชาการของสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์กำหนดไว้

5. นำเนื้อหา ที่ได้วิเคราะห์แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

6. นำเนื้อหา เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินโดยใช้แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับ จุดประสงค์การเรียนรู้ พร้อมตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา

7. เขียนแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อวางแผนการสอน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสม มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน และ การวัดผลประเมินผล

8. สร้างแบบฝึกทักษะ ประกอบการเรียนรู้ รายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย

9. นำแบบฝึกทักษะเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อทำการประเมินด้วยแบบประเมิน และนำมาปรับปรุงแก้ไข

10. นำแบบฝึกทักษะ จำนวน 7 ชุด ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญอีกครั้งหนึ่ง เพื่อประเมินความถูกต้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาลักษณะการใช้ภาษา รูปแบบการวัดและการประเมินผล จากแบบประเมิน แบบฝึกทักษะที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นได้ค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับเหมาะสมมาก

11. นำแบบฝึกทักษะ จำนวน 7 ชุด ที่ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องแล้วนำไปทดลองดังนี้

11.1 ทดลองใช้ (Try Out 1:1) เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะกับนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน รายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย ภาคเรียนที่ 1/2564 หมู่เรียนที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง จำนวน 3 คน ให้นักนักศึกษาทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน แล้วเรียนรู้เนื้อหาตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนด และแบบฝึกทักษะ หลังจากนั้นให้นักศึกษาทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน นำผลการเรียนมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานเท่ากับ 64.72/67.30 จากการ

ทำแบบฝึกทักษะทั้งหน่วยการเรียนรู้ของนักศึกษาเป็นรายบุคคล พบว่า เนื้อหาอ่านแล้วเข้าใจเนื้อหามากเกินไป นักศึกษาทำแบบฝึกทักษะไม่ทันเวลา ทำเสร็จช้า จึงได้ปรับปรุงให้ดีขึ้น

11.2 ทดลองใช้ (Try Out 1:10) เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะกับนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน รายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย ภาคเรียนที่ 1/2564 หมู่เรียนที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มคัดเลือกเดิม โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง จำนวน 9 คน โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน แล้วเรียนรู้เนื้อหาตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนด และแบบฝึกทักษะ หลังจากนั้นให้นักศึกษาทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน นำผลการเรียนมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพ พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานเท่ากับ 82.36/83.28 ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์การเรียนสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ และไม่พบปัญหา นักเรียนทำได้ตามเวลาที่กำหนดและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

12.นำแบบฝึกทักษะมาจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของบุญชม ศรีสะอาด (2543 : 50 – 60) และสมนึก ภัททิยธนี (2544 : 155 – 233) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบ

2. ศึกษาวิธีการวัดผลประเมินผลจากเอกสารและตำราการวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา

3. กำหนดวิธีการวัดผลประเมินผล เกณฑ์การวัดผลประเมินผล เพื่อกำหนดข้อสอบและกำหนดขั้นตอนการวัดผล

4. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยกำหนดการให้คะแนนคิดเป็นจำนวนร้อยละของข้อตอบถูก โดยสามารถสร้างข้อสอบก่อนเรียนและหลังเรียนจำนวน 60 ข้อ

5. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้สูตร IOC (Item Objective Congruence) ตามวิธีของ โรวิเนลลี (Rovinelli) และแฮมเบิลตัน (Hambleton) (สมนึก ภัททิยธนี, 2544 : 219 – 233) โดยกำหนดให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าแบบทดสอบนั้นวัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าแบบทดสอบนั้นวัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าแบบทดสอบนั้นไม่วัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และผลการประเมินค่า IOC ที่ถือว่าเหมาะสม คือ 0.67 ขึ้นไป ซึ่งงานวิจัยนี้ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

หมายความว่า ข้อสอบมีความเที่ยงตรงในการวัดผลตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และให้ข้อเสนอแนะการตั้งคำถามและตัวลวง แล้วนำข้อบกพร่องต่างๆไปปรับปรุงแก้ไข จึงคัดเลือกข้อสอบที่สอดคล้องและเหมาะสมเหลืออยู่ 40 ข้อ

6. ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดลองพร้อมกับการทดลองกับนักศึกษาที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะ ครั้งที่ 3 ให้คะแนนโดยตอบถูก ให้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบ หรือตอบเกิน 1 ข้อ ให้ 0 คะแนน หลังจากนั้นนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์รายข้อเพื่อหาค่าความยาก (P) และ ค่าอำนาจจำแนก (B) โดยใช้ค่าความยากตั้งแต่ 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.20-1.00 ปรากฏค่าผลการวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.31-0.88 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.15-0.85

7. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เข้าเกณฑ์มาวิเคราะห์ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้สูตร KR20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kudcr Richardson) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2536 : 168) ปรากฏว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งหน่วยการเรียนรู้ ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.97

8. พิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับจริงของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน จำนวน 40 ข้อ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนจำนวน 40 ข้อ โดยใช้วิธีการสลับข้อและตัวเลือกเพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองกับนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน รายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย ภาคเรียนที่ 2/2564 หมู่เรียนที่ 2 จำนวน 28 คน โดยดำเนินตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยเตรียมจัดสภาพห้องเรียนและนักศึกษาให้มีความพร้อมเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน

2. ก่อนทำการทดลอง ได้ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre – test) กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบก่อนเรียน

3. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการเรียนรู้รายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย

4. เมื่อสิ้นสุดการใช้แบบฝึกทักษะ ประกอบการเรียนรู้ รายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย แล้ว ได้ทำการทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบหลังเรียน แบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน จะเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันสลับข้อและสลับตัวเลือก

5. นำผลการทดลองไปวิเคราะห์ข้อมูล สรุป รวบรวมข้อมูล รายงานผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ ประกอบการเรียนรู้ รายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทยตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษา ด้วยการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการเรียนรู้ รายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน โดยใช้สถิติทดสอบ t-test (Dependent Samples Test)

4. การหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะประกอบการเรียนรู้ รายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย โดยใช้สถิติค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (IOC) ค่าอำนาจจำแนก (B) และค่าความเชื่อมั่น (r)

5. วิเคราะห์หาดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะ ประกอบการเรียนรู้ รายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทยโดยใช้สูตร E1/ E2

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการวิจัยการพัฒนาแบบฝึกทักษะรายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย สำหรับนักศึกษาสาขาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ สรุปผลการวิจัยได้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ รายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

คะแนน	คะแนนเต็ม	$\overline{X}$	S.D.	ร้อยละ	E_1/E_2
ผลการปฏิบัติกิจกรรม (E_1)	50	40.12	2.64	80.24	80.24/84.15
ผลการทดสอบหลังเรียน (E_2)	40	33.66	0.96	84.15	

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการใช้แบบฝึกทักษะรายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย คะแนนระหว่างเรียน คะแนนเฉลี่ย 40.12 คะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.64 คิดเป็นร้อยละ 80.24 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบวัดผล

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน คะแนนเฉลี่ย 33.66 คะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.96 คิดเป็นร้อยละ 84.15 แสดงให้เห็นว่า แบบฝึกทักษะรายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.24/84.15

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะรายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย สำหรับนักศึกษาสาขาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผลสัมฤทธิ์	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{D}$	$S.D._D$	t
ก่อนเรียน	20.66	4.02	13.00	3.91	23.50
หลังเรียน	33.66	0.96			

*ค่า t มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (ค่าวิกฤตของ t ที่ระดับ .05 df 49 = 1.6766)

จากตารางที่ 3 พบว่า นักศึกษาที่เรียน รายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย โดยใช้แบบฝึกทักษะการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะ รายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย สำหรับนักศึกษาสาขาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	n	ผลรวมคะแนน	E.I.
ก่อนเรียน	40	28	812	0.80512
หลังเรียน	40	28	1060	

จากตางที่ 4 พบว่าดัชนีประสิทธิผลของการใช้แบบฝึกทักษะรายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย มีค่าเท่ากับ 0.80512 ซึ่งหมายความว่า นักศึกษามีพัฒนาการการเรียนรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 80.52

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าการใช้แบบฝึกทักษะรายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ แล้วมาอภิปลายผลได้ดังนี้

1. การพัฒนาการใช้แบบฝึกทักษะรายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทยมีประสิทธิภาพ 80.24/84.15 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้สร้างแบบฝึกทักษะ

รายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน โดยได้ศึกษาวิธีการสร้างแบบฝึกทักษะการเรียนรู้จากหนังสือ ตำราและมีหลักการสร้างแบบฝึกทักษะ มีบทเรียนหลักกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้แล้วจัดเนื้อหา ให้ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ดังนั้น การพัฒนาแบบฝึกทักษะจึงได้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ความสามารถในการตอบสนองของผู้เรียนได้และการสร้างแบบฝึกทักษะแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบประเมินหาความสอดคล้องของสื่อและนำมาปรับปรุงแก้ไข นำมาหาประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชดาภรณ์ ตันติกำธน (2562 : 43) ได้ทำการวิจัยการหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการเขียนคำศัพท์สำหรับงานแม่บ้านโรงแรมในส่วนงานการทำความสะอาดห้องพักของนักศึกษาระดับชั้น ปวส. 1 สาขาวิชาการโรงแรม วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุพรรณบุรี ผลการวิจัย พบว่าทักษะการเขียนคำศัพท์มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ทักษะการเรียนรู้ที่ได้รับพัฒนาจากแผนการจัดการเรียนที่ออกแบบสำหรับการพัฒนาผู้เรียนเป็นปัจจัยหลัก และมีกระบวนการเรียนรู้จากแบบฝึกทักษะที่สอดคล้องกับระบบการเรียนรู้ในปัจจุบัน

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนจากการใช้แบบฝึกทักษะรายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ เนื่องจากผู้วิจัยสร้างแผนการจัดการเรียนรู้สอนโดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการเรียนรู้ได้จัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม บรรยากาศการเรียนได้สอนให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียน ระหว่างเรียนผู้สอนคอยดูแลช่วยเหลือนักศึกษาอย่างใกล้ชิด จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ถวัลย์ มาศจรัส และคณะ (2550 : 19) ได้กล่าวถึงความสำคัญที่ใช้แบบฝึกทักษะพัฒนาผู้เรียนจะเป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริมในหนังสือเรียน ช่วยเสริมทักษะการใช้ภาษาให้ดีขึ้น ช่วยในเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคลได้เป็นอย่างดี และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธัชพล ทีดี (2561 : 11) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากใช้วิธีการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน รายวิชาการวิเคราะห์โครงการและการบริหารโครงการ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ($\overline{X}$ = 12.50) คิดเป็นร้อยละ 62.50 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = .707) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การวิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะรายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย นักศึกษามีพัฒนาการเพิ่มขึ้นร้อยละ 80.52 แสดงว่านักศึกษาที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะรายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย มีประสิทธิภาพและน่าพอใจ เนื่องจากการสร้างแบบฝึกทักษะรายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย มีกระบวนการสร้างหลายขั้นตอน เมื่อสร้างเสร็จแล้วต้องผ่านผู้เชี่ยวชาญ

ตรวจสอบประเมินหาความสอดคล้อง นำไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะรายวิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย และจากนั้นเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ก็พบว่าหลังเรียนเพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงมีผลต่อค่าดัชนีประสิทธิผล สอดคล้องกับแนวคิดของ วีระ ไทยพานิช (2528 : 11) ได้อธิบายว่าการเรียนรู้ที่เกิดจากการกระทำจริง ผ่านประสบการณ์ตรงของผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ และจดจำได้ดี การใช้แบบฝึกเสริมทักษะเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้กระทำจริงและมีจุดประสงค์แบบฝึกเสริมทักษะที่ชัดเจนจะยิ่งทำให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนได้ดียิ่งขึ้น และแนวคิดของ Petty (1963 : 269) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการใช้แบบฝึกเสริมทักษะว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยครูผู้สอนในการพัฒนาทักษะของผู้เรียน ช่วยลดความแตกต่างระหว่างผู้เรียน และเมื่อผู้เรียนจำเป็นต้องทบทวนสิ่งที่เรียนก็สามารถใช้แบบฝึกเสริมทักษะในการฝึกฝนและเรียนรู้ด้วยตนเองและจะส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงได้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยยุทธนา กาเด็ม (2562 : 1) ได้พบปัญหาในการจัดการเรียนการสอน มี 6 ประเด็น ดังนี้ 1) ผู้เรียนขาด ทักษะในการวิเคราะห์ปัญหาชุมชน การระบุปัญหาชุมชนและไม่สามารถจัดลำดับปัญหาของชุมชนได้ 2) ผู้เรียนมีข้อจำกัดเรื่องเวลาในการเรียนและการทำกิจกรรมร่วมกันในชั้นเรียน 3) ผู้เรียนมีช่วงอายุ ที่แตกต่างกันทำให้เกิดช่องว่างระหว่างวัยในการเรียนรู้และการทำกิจกรรมร่วมกัน 4) ผู้สอนต้องปรับ วิธีการสอนให้มีความหลากหลาย 5) ผู้สอนต้องมีวิธีกระตุ้นให้ผู้เรียน เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการทำงานแบบมีส่วนร่วม และ 6) ผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เสนอแนะวิธีการจัดการ เรียนการสอน ส่วนรูปแบบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน คือ การเรียนรู้ โดยการใช้กรณีศึกษา (Case Based Learning) ทั้งนี้กระบวนการพัฒนาแบบฝึกทักษะมีส่วนสำคัญอย่างมากที่จะออกแบบการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ที่ดีเหมาะสมต่อผู้เรียน ซึ่งความหลากหลายของการเข้าสู่ห้องเรียนระดับมหาวิทยาลัยนั้นมีพื้นฐานการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่แตกต่างกันจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะต้องคำนึงถึงกระบวนการพัฒนา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

1. ในกระบวนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่มีรูปแบบเดียวกันทั้งห้องเรียนอาจมีข้อจำกัดในห้องเรียนมีนักศึกษาหลากหลายสาขาวิชามาเรียนรวมกัน แต่ถ้าอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาเดียวกันจะทำให้เข้าใจวัฒนธรรมความคิด กระบวนการเรียนรู้นั้นสอดคล้องกับแบบฝึกทักษะได้เป็นอย่างดี

2. ผลสัมฤทธิ์ที่สูงกว่าก่อนเรียนนั้นไม่ได้ยืนยันว่าการใช้แบบฝึกทักษะในห้องเรียนอื่น ๆ ที่เรียนในมหาวิทยาลัยจะมีผลเช่นนี้ได้ เพราะลักษณะการจัดกระบวนการเรียนเข้าห้องเรียนของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์นั้นจะให้สิทธิ์นักศึกษาที่เลือกเรียนโดยเลือกช่วงเวลา อาจารย์ผู้สอนที่ตนเองชอบและสามารถจัดสรรเวลาได้ตรงกัน ดังนั้นจึงอาจทำให้มีนักศึกษาที่มาจากสาขาวิชาอื่นไม่สามารถมีผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาแบบฝึกทักษะในทุกรายวิชาและมีการพัฒนาเนื้อหาให้ครอบคลุมตามภาวะการเปลี่ยนแปลงของ เศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีต่างๆ

2. การทำวิจัยเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาแบบฝึกทักษะ ในสาขาวิชาต่าง ๆ ผู้วิจัยจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาถึงรายละเอียดของเนื้อหาสาระของวิชานั้น ๆ ตั้งแต่หลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ จุดมุ่งหมายและเนื้อหาของวิชา รวมไปถึงความต้องการและความจำเป็นของนักศึกษาในการเรียนรู้เนื้อหาในวิชาดังกล่าวให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ก่อนดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง (References)

กันตภณ พลิ้วไธสงการ. (2559, พฤษภาคม – สิงหาคม). “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาวิศวกรรม เมคคาทรอนิกส์ผ่านบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ในรายวิชาฟัซซีลอจิก.” **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี.** 10(2) : 21 - 27.

ครรชิต มาลัยวงศ์. (2540). **นวัตกรรมทางเทคโนโลยีในทศวรรษ 2000**. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.

ชวนิดา สุวานิช. (2548). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนรู วิชาเทคโนโลยีการศึกษา ชุดเทคโนโลยีสื่อสารการศึกษา โดยใชบทเรียนออนไลน 3 รูปแบบสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีสาขาการศึกษา ที่มีระดับความสามารถทางการเรียนตางกัน.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชวลิต ชูกำแพง. (2550). **การประเมินการเรียนรู้.** มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). **เทคนิคการใช้คำถามพัฒนาการคิด.** นนทบุรี : สหมิตรพริ้นติ้งแอนด์พับลิสชิ่ง.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2546). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย.** พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ : ไทเนรมิต กิจอินเตอร์ โปรเกรสซิฟ จำกัด.

ถวัลย์ มาศจรัล. (2546). **นวัตกรรมการศึกษาชุดแบบฝึกหัด-แบบฝึกเสริมทักษะ.** กรุงเทพฯ : ธารอักษร.

ถวัลย์ มาศจรัส. (2550). **นวัตกรรมทางการศึกษา.** กรุงเทพฯ : ธารอักษร.

ธัชพล ทีดี. (2561, กรกฎาคม – ธันวาคม). “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากใช้วิธีการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน รายวิชาการวิเคราะห์โครงการและการบริหารโครงการ เรื่อง การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน.” **วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.** 9(2) : 11-22.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยสำหรับครู.** กรุงเทพฯ : สวีริยาสาส์น.

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2552). **คู่มือการใช้แบบฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ เล่ม 2.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพริ้นติ้ง.

เผชิญ กิจระการ. (2544, กรกฎาคม-ธันวาคม). “การวิเคราะห์ประสิทธิภาพสื่อและเทคโนโลยี (E1/E2).” **วารสารการวัดผล การศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม.** 7(2) : 44 – 51.

เมษา นวลศรี. (2564, มกราคม –มิถุนายน). “การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในรายวิชาการวิจัยทางการศึกษา ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน.” **วารสารศิลปากรศึกษาศาสตร์วิจัย.** 13(1) : 77 - 81.

ยุทธนา กาเด็ม. (2562). **แนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนแบบมีส่วนร่วม.** ยะลา : หลักสูตรการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

รัชฎาภรณ์ ขนานแข็ง สุทธิพงศ์ หกสุวรรณ และ อัชชา เขตบำรุง. (2558, มกราคม-มิถุนายน). “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะด้านฐานสมรรถนะวิชาชีพในรายวิชา คอมพิวเตอร์เพื่องานอาชีพ เรื่อง การใช้งานโปรแกรม Microsoft Office Excel 2007 สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ที่เรียนด้วยบทเรียนบนเครือข่ายแบบ T5 Model กับการเรียนแบบปกติ.” **วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม.** 5(1) : 80 - 95.

รัชดาภรณ์ ตันติกำธน. (2562, มกราคม-มิถุนายน). “การหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการเขียนคำศัพท์ สำหรับงานแม่บ้านโรงแรมในส่วนงาน การทำความสะอาดห้องพักสำหรับ

นักศึกษาระดับชั้น ปวส. 1 สาขาวิชาการโรงแรม วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุพรรณบุรี." **วารสารการอาชีวศึกษาภาคกลาง สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง.** 3(1) : 43 - 50.

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2536). **เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

วีระ ไทยพานิช. (2528). **โสตทัศนศึกษาเบื้องต้น.** กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา. คณะศึกษาศาตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมนึก ภัททิยธนี. (2548). **การวัดผลการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.

ฮิวจ์ เดลานี. (2564). "การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 การพัฒนาทักษะคือหัวใจสำคัญของการศึกษา." [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : **https://www.unicef.org/thailand/th/stories.** สืบค้น 12 พฤศจิกายน 2565.

Panich, V. (2014). **21st Century Learning Management Framework the Lecture Notes on the 21st Century Teaching Development Program**. Chiangmai : Chiangmai University.

Petty, T. W. (1963). **Developing Language Skills in Elementary Schools**. (4 th ed). Boston : Allyn and Bacon.

กลยุทธ์ด้านการจัดการโฮมเสตย์ชุมชนบ้านป่าเหมี้ยง อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ในสภาวะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019

Strategies for Homestay Management in Ban Pamiang Community Mueang Pan District, Lampang Province in the Epidemic of the Coronavirus Disease 2019

ปวีณา งามประภาสม[1]

Paweena Ngamprapasom [1]

Received : February 9, 2023; **Revised** : June 16, 2023; **Accepted** : June 17, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบด้านการจัดการโฮมสเตย์ชุมชนบ้านป่าเหมี้ยง อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง และกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการจัดการโฮมสเตย์ของชุมชน ในสภาวะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 ภายใต้ดัชนีชี้วัดมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย

ผลการวิจัยพบว่า การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ก่อให้เกิดปัญหาการจัดการโฮมสเตย์ของชุมชนทุกดัชนีชี้วัด โดยเฉพาะด้านที่พักได้รับผลกระทบโดยตรงจากการที่ไม่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาพัก รายรับลดลง ราคาวัตถุดิบเพื่อประกอบอาหารสูงขึ้น ความสงบสุขในชุมชนลดลงเนื่องจากคนในชุมชนบางส่วนถูกเลิกจ้าง ว่างงาน เกิดความเครียด ขาดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว กิจกรรมบางอย่างหยุดชะงักและต้องลดจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม กระบวนการวางแผนการทำงานของคณะกรรมการมีความยากลำบากจากการเข้าถึงการสื่อสารในรูปแบบออนไลน์ที่ไม่ทั่วถึง ทำให้การสื่อสารผิดพลาดมากขึ้น

ผลกระทบในการจัดการโฮมสเตย์ชุมชนมีทั้งผลกระทบทางตรงและทางอ้อม ซึ่งผลกระทบทางตรงเกิดกับเจ้าของบ้านพักโฮมสเตย์จากการที่มีนักท่องเที่ยวลดน้อยลง ทำให้ขาดรายได้แต่ในทางกลับกันก่อให้เกิดผลดีคือเจ้าของบ้านมีเวลาดูแลบ้านพักของตนเองมากขึ้น ส่วนผลกระทบ

[1] คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง Faculty of Humanities and Social Science, Lampang Rajabhat University E-mail nookkyynich@gmail.com

ด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะรายการนำเที่ยวและการแสดงศิลปวัฒนธรรมไม่สามารถจัดการรวมตัวเป็นจำนวนมากได้ ส่วนผลกระทบทางอ้อมกับชุมชนคือการขาดรายได้จากการขายสินค้าของร้านค้าในชุมชน

กลยุทธ์การจัดการโอมสเตย์ชุมชนป่าเหมี้ยง คือ 1) กลยุทธ์ด้านการบริหารจัดการโฮมสเตย์ โดยเป็นการปฏิบัติตามมาตรการด้านสาธารณสุข การปรับรูปแบบบริการนักท่องเที่ยว การจัดหน่วยรักษาความสงบภายในชุมชน การสร้างความเข้าใจกับคนในชุมชนในการปฏิบัติตนกับนักท่องเที่ยว รวมถึงการปรับรูปแบบการประชุมคณะกรรมการ การรับนักท่องเที่ยวและการชำระค่าบริการผ่านแอปพลิเคชั่น 2) กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์โดยจำหน่ายสินค้าออนไลน์ และ 3) กลยุทธ์ด้านการตลาดโดยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านสื่อออนไลน์

คำสำคัญ (Keywords) : กลยุทธ์, การจัดการโฮมสเตย์, บ้านป่าเหมี้ยง, ลำปาง, โคโรน่า2019

Abstract

The purpose of this research was to analyze the problems and impacts of homestay management in Ban Pamiang community. Muang Pan District, Lampang Province, and determine appropriate strategies for community homestay management. In the epidemic of the Coronavirus Disease 2019 under the Thai Homestay Standard Indicators.

The results showed that The epidemic of the coronavirus disease 2019 has caused problems in homestay management of all communities in all indicators. In particular, the accommodation side was directly affected by the lack of tourists to stay, revenue declined, and raw material prices rose. Peace in the community has decreased because some people in the community have been laid off, unemployed, causing stress. Lack of interaction between the community and tourists Some activities were interrupted and the number of participants had to be reduced. The committee's planning process was difficult due to the lack of access to online communications. causing more miscommunication

The impacts on community homestay management are both direct and indirect. This has a direct impact on homestay owners as a result of a decrease in the number of tourists. Resulting in a lack of income, but on the other hand, causing

good results, that is, homeowners have more time to take care of their own homes, as for other effects In particular, tour programs and cultural performances cannot manage a large gathering. The indirect impact on the community is the lack of income from the sale of products in the community stores.

Pamiang community homestay management strategy is 1) homestay management strategy. in compliance with public health measures Modification of tourist services Organization of peacekeeping units within the community Creating understanding among the community in how they behave with tourists Including adjusting the format of the Board of Directors' meeting. accepting tourists and paying for service via application 2) product strategy by selling products online and 3) marketing strategy by promoting tourism through online media

Keywords : Strategies, Homestay Management, Ban Pamiang, Lampang, Coronavirus Disease 2019

บทนำ (Introduction)

โฮมสเตย์ ซึ่งถือว่าเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่นักท่องเที่ยวจะมีการเข้าพักในบริเวณบ้านหลังเดียวกันกับเจ้าของบ้าน โดยที่บ้านดังกล่าวจะมีการแบ่งสรรจัดโซนห้องพักหรือพื้นที่ใช้สอยภายในบ้าน ดัดแปลงเป็นพื้นที่รับรองนักท่องเที่ยว โดยมีการจ่ายค่าตอบแทน สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ รวมถึงมีการจัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้เลือกตามความต้องการ จนกระทั่งปี พ.ศ. 2547 โฮมสเตย์ได้มีการขึ้นทะเบียนกับกรมการท่องเที่ยว มีหลักเกณฑ์ที่กรมการท่องเที่ยวกำหนดขึ้นมาอย่างชัดเจน ทำให้ชุมชนต่างๆมีกิจกรรมแบบโฮมสเตย์เพิ่มมากขึ้น อีกทั้งในการท่องเที่ยวยุคปัจจุบันที่นักท่องเที่ยวมีการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อมองหาความแปลกใหม่และความแตกต่างกับวิถีชีวิตของตนเอง สนใจที่จะเรียนรู้จิตวิญญาณของชุมชน วัฒนธรรมประเพณีที่แสดงออกถึงความเป็นท้องถิ่นที่แตกต่างในแต่ละพื้นที่ทำให้การท่องเที่ยวในรูปแบบของโฮมสเตย์จึงได้รับความนิยมมากขึ้นเช่นกัน (กรวรรณ สังขการ, 2558: 2-4)

การระบาดไวรัสโควิด-19 ส่งผลให้อัตราการเข้าพักแรมในปี 2563 เทียบกับอัตราการเข้าพักแรมในช่วงเดียวกันของปี 2562 มีการหดตัวอย่างมาก โดยเฉพาะเดือนเมษายนถึงมิถุนายน 2563 ซึ่งมีอัตราเข้าพักอยู่ที่ร้อยละ 2.26 ร้อยละ 3.83 และร้อยละ 13.43 ตามลำดับ โดยอัตราการเข้าพักแรมในภาคใต้ต่ำที่สุด รองลงมาคือ ภาคกลาง (รวมจังหวัดกรุงเทพมหานคร) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ ตามลำดับ (ทีดีอาร์ไอ, 2564) จากสถานการณ์ที่ส่งผล

กระทบดังกล่าวทำให้ธุรกิจที่พัก โดยเฉพาะโฮมสเตย์จำเป็นต้องมีการปรับตัวและวางกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถดำเนินกิจการด้านการจัดการโฮมสเตย์ได้อย่างต่อเนื่องภายใต้การมีส่วนร่วมทั้งในระดับชุมชนและหน่วยงานต่างๆ ดังที่โฮมสเตย์บ้านป่าเหมี้ยง อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ซึ่งถือเป็นชุมชนที่มีการท่องเที่ยวในรูปแบบของโฮมสเตย์ที่มีการบริหารจัดการโดยชุมชนภายใต้การจัดการแบบวิสาหกิจชุมชนที่เกิดจากการร่วมกันของเจ้าของบ้านในชุมชนและมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ จำเป็นต้องดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหา ป้องกันปัญหาหรือการจัดการความเสี่ยงในลักษณะต่างๆ อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทชุมชน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยถึงผลกระทบและแนวทางในการปรับตัวในจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใต้สถานการณ์โควิด-19 เพื่อหาแนวทางต่างๆที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ชุมชนสามารถดำเนินการจัดการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพและอยู่รอดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบด้านการจัดการโฮมสเตย์ชุมชนบ้านป่าเหมี้ยง อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง จากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019
2. เพื่อกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการจัดการโฮมสเตย์ชุมชนบ้านป่าเหมี้ยง อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ในสภาวะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มและการจัดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากกลุ่มคณะกรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านป่าเหมี้ยง เจ้าของบ้านโฮมสเตย์ จำนวน 19 หลัง ตัวแทนกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการจัดการโฮมสเตย์ชุมชน ได้แก่ กลุ่มไกด์นำเที่ยว กลุ่มบายศรีสู่ขวัญ กลุ่มดนตรีพื้นเมือง กลุ่มหมอนใบชา โรงแปรรูปเมี่ยงและกาแฟ รวมถึงหน่วยงานต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนาเนื้อหา (Descriptive Analysis) มาใช้ในการวิเคราะห์ในบริบทที่เกี่ยวกับกลยุทธ์ด้านการจัดการโฮมสเตย์ชุมชนบ้านป่าเหมี้ยง อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ในสภาวะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019

ผลการวิจัย (Research Results)

โฮมสเตย์ชุมชนบ้านป่าเหมี้ยง ก่อตั้งขึ้นในปีพ.ศ.2545 โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ให้การสนับสนุนภายใต้รูปแบบวิสาหกิจชุมชนที่มีการบริหารจัดการโดยคนในชุมชนเอง ปัจจุบันมีโฮมสเตย์ที่เปิดให้บริการนักท่องเที่ยวจำนวน 19 หลัง และมีการบริหารจัดการโดยกลุ่มคณะกรรมการที่ได้รับการเลือกตั้งจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชน ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนเน้นการเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน ผลิตภัณฑ์ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเก็บ การรักษาและการประกอบอาหารด้วยใบเมี่ยง รวมถึงเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีของชุมชนตามรอบปีปฏิทินทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่บริเวณชุมชน เช่น น้ำตกสองปาน จุดชมวิวป่าเหมี้ยง ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โรงแปรรูปกาแฟและเมี่ยง วัดป่าเหมี้ยง เป็นต้น และแหล่งท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียง เช่น จุดชมวิวกิ่วฝิ่น ชุมชนท่องเที่ยวแม่กำปอง เป็นต้น ซึ่งการจัดการโฮมสเตย์มีการกำหนดกฎระเบียบในการเข้าพักและระบบการรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว โดยอัตราค่าบริการการท่องเที่ยวจะผ่านมติจากที่ประชุมและมีความเหมาะสม รวมถึงมีการจัดสรรรายได้ การกระจายรายได้จากการบริการนักท่องเที่ยวอย่างเป็นสัดส่วนและชัดเจนให้กับเจ้าของบ้านโฮมสเตย์ สมาชิกกลุ่ม จัดสวัสดิการชุมชน ทุนการศึกษา ทุนดำเนินการ รวมทั้งเพื่อการสาธารณประโยชน์ของชุมชน นอกจากนี้โฮมสเตย์ชุมชนบ้านป่าเหมี้ยงยังมีหน่วยงานภาครัฐได้เข้ามาให้การสนับสนุนทั้งด้านความรู้ ด้านการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้กับชุมชน เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองปาน เป็นต้น

จากการศึกษากลยุทธ์ด้านการจัดการโฮมสเตย์ชุมชนบ้านป่าเหมี้ยง อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ในสภาวะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 มีข้อค้นพบดังนี้

1. เนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่เกิดขึ้นตั้งแต่กลางปีพ.ศ. 2562 ทำให้ชุมชนต้องงดรับนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาจนถึงปลายปีพ.ศ. 2564 และจากการประกาศมาตรการล็อคดาวน์ของภาครัฐทำให้ชุมชนประสบปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ นักท่องเที่ยวไม่เข้ามาท่องเที่ยวหรือพักโฮมสเตย์ในชุมชนโดยเฉพาะช่วงแรกของการระบาด ทำให้ชุมชนต้องปิดรับนักท่องเที่ยวและเมื่อไม่มีนักท่องเที่ยวจึงทำให้เจ้าของที่พักไม่ได้ให้การบำรุงดูแลหรือทำความสะอาดในส่วนบริเวณที่จัดไว้สำหรับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังประสบกับปัญหาราคาวัตถุดิบที่เพิ่มสูงขึ้น แต่ทางโฮมสเตย์นั้นไม่ได้มีการปรับราคาของที่พัก จึงทำให้กลุ่มโฮมสเตย์ได้รายได้/กำไรจากการเข้าพักของนักท่องเที่ยวไม่มากเช่นเดิม อีกทั้งไม่สามารถร่วมรับประทานอาหารที่เป็นลักษณะขันโตกได้

รวมถึงปัญหาการว่างงานและการตกงานของคนในชุมชน เกิดภาวะความเครียดและสร้างความเดือดร้อนภายในชุมชนทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ปลอดภัยทั้งกับคนในชุมชนเอง รวมถึงนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพัก ไม่เว้นแม้แต่การปฏิสัมพันธ์ การพูดคุย การสร้างมิตรไมตรีที่น้อยลงจากเดิม จนทำให้เกิดความห่างเหินในที่สุด กิจกรรมบางกิจกรรมต้องถูกปรับให้ลดน้อยลง หรืออาจจะตัดกิจกรรมนั้นๆ ออกไป กิจกรรมการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการจัดแสดงทางวัฒนธรรมด้วยเช่นกัน

ในส่วนของผลิตภัณฑ์ชุมชน ปัญหาที่พบ คือ ชุมชนขายผลิตภัณฑ์ได้น้อยลงเนื่องจากขาดกำลังซื้อจากนักท่องเที่ยว ซึ่งปัญหาเหล่านี้จำเป็นต้องนำเข้าสู่ที่ประชุมของคณะกรรมการกลุ่มโฮมสเตย์และคณะกรรมการชุมชนเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนในรูปแบบการประชุมออนไลน์ ซึ่งเป็นอีกปัญหาหนึ่งของคนในชุมชนที่อาจไม่สามารถเข้าถึงส่งผลให้เกิดปัญหาการสื่อสารที่ไม่ทั่วถึง และเกิดการสื่อสารที่ผิดพลาด

2. ผลกระทบด้านการจัดการโฮมสเตย์ชุมชนบ้านป่าเหมี้ยง เป็นผลกระทบทางลบโดยตรงกับเจ้าของบ้านพักโฮมสเตย์ คือ ปัญหาของจำนวนนักท่องเที่ยวที่ลดน้อยลงส่งผลกระทบทำให้ขาดรายได้เสริม รวมถึงค่าใช้จ่ายในการซื้อวัตถุดิบประกอบอาหารเลี้ยงต้อนรับที่เจ้าของบ้านต้องแบกรับและขาดสภาพคล่อง เกิดความห่างเหินกันทั้งระหว่างคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวเนื่องจากปัญหาที่ไม่สามารถพูดคุยหรือร่วมกิจกรรมได้อย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะรายการนำเที่ยวเรียนรู้เส้นทางธรรมชาติรวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมการแสดงศิลปวัฒนธรรมของชุมชน การเผยแพร่วัฒนธรรมหยุดชะงักและกระทบอย่างเป็นห่วงโซ่ไปยังกลุ่มคนต่างๆที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นนักแสดง หรือผู้ประดิษฐ์บายศรี เป็นต้น

นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบถึงการบริหารจัดการของคณะกรรมการโฮมสเตย์ คณะกรรมการหมู่บ้านในการพูดคุยวางแผนการดำเนินงานเป็นระบบออนไลน์และคณะกรรมการส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจกับการสื่อสารในรูปแบบใหม่ ทำให้การสื่อสารระหว่างกันไม่ชัดเจนและครอบคลุม เกิดปัญหาการสื่อสารที่ผิดพลาดตามมา รวมไปถึงการดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการดึงนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวในชุมชน เมื่อนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวน้อยลงทำให้ชุมชนขาดรายได้

3. กลยุทธ์หรือแผนปฏิบัติการของชุมชนเพื่อสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงและรับมือกับการแพร่ระบาดของในการของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 เพื่อให้สามารถเปิดรับนักท่องเที่ยวของชุมชนมีดังต่อไปนี้

3.1 กลยุทธ์ด้านการบริหารจัดการโฮมสเตย์

1) นักท่องเที่ยวที่ต้องการเข้าพักโฮมสเตย์จะต้องผ่านมาตรการคัดกรองตามมาตรฐานที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด โดยการให้ข้อมูลประวัติการเดินทาง ประวัติการได้รับวัคซีน รวมถึงผลตรวจ ATK เบื้องต้นก่อนเข้าพัก และให้มีการจองที่พักล่วงหน้าทุกครั้ง

2) ปรับรูปแบบการรับประทานอาหารจากขันโตกเป็นอาหารจานเดียว และงดการรับประทานอาหารร่วมกับเจ้าของบ้าน

3) จัดแบ่งเวรยามสอดส่องดูแลรักษาความปลอดภัยภายในบริเวณชุมชน ในช่วงเวลาเย็นและกลางดึก

4) สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการติดต่อของโรคเพื่อให้ชาวบ้านเกิดความเข้าใจและไม่แสดงพฤติกรรมที่หวาดระแวงหรือแสดงความรังเกียจนักท่องเที่ยว

5) กำหนดระยะห่าง การสวมใส่หน้ากากอนามัย การล้างมือด้วยเจอแอลกอฮอร์และการตรวจหาเชื้อด้วย ATK ทุกครั้งก่อนเข้าร่วมกิจกรรมนำเที่ยว

6) ลดจำนวนนักแสดงทางศิลปวัฒนธรรมให้น้อยลง

7) จัดประชุมคณะกรรมการโฮมสเตย์และคณะกรรมการชุมชนผ่านวิดีโอและการโทรทางออนไลน์ แทนการพบปะกันเพื่อวางแผนรับมือกับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ

8) ปรับเปลี่ยนและเรียนรู้การชำระค่าบริการทางการท่องเที่ยวผ่านแอปพลิเคชันบนมือถือหรือแท็บเล็ตแทนเงินสด

3.2 กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์

1) ปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการจัดจำหน่ายสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของชุมชนในรูปแบบออนไลน์ให้มากขึ้น

2) ปรับปริมาณการผลิตสินค้าเพื่อการจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้ซื้อหรือนักท่องเที่ยว

3.3 กลยุทธ์ด้านการตลาด

หน่วยงานภายนอกให้การสนับสนุนในการจัดทำสื่อแนะนำแหล่งท่องเที่ยวชุมชนป่าเหมี้ยงผ่านสื่อออนไลน์

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

สภาพปัญหาจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 ทำให้การท่องเที่ยวของชุมชนหยุดชะงักหรือต้องปิดรับนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับบทวิเคราะห์ของมิ่งสรรพ์ ขาวสอาด

(2563) ได้กล่าวว่า ภาคการท่องเที่ยวเป็นหน่วยแรกๆ ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรครวมถึงสอดคล้องกับบทวิเคราะห์ของกองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2563) ที่กล่าวว่าการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ที่มีความรุนแรง และรวดเร็ว อุปสงค์หรือความต้องการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศจึงเกิดภาวะถดถอยที่มากขึ้นและรวดเร็ว ยอดขายสินค้าและบริการท่องเที่ยวภายในประเทศย่อมลดลงไม่มากก็น้อย ไม่เร็วก็ช้า ส่งผลให้ธุรกิจท่องเที่ยวลดการผลิตสินค้าและลดการให้บริการต่างๆ อย่างที่จะหลีกเลี่ยงได้ยาก แต่ภายใต้ปัญหาและผลกระทบทางลบยังปรากฏผลกระทบเชิงบวกในเรื่องของการฟื้นฟูของทรัพยากรธรรมชาติที่กลับฟื้นความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น เนื่องจากไม่มีนักท่องเที่ยวเข้าไปรบกวนระบบนิเวศ สอดคล้องกับแนวคิดของ ประมณฑ์ กาญจนพิมลกุล และ กรรณิการ์ ธรรมพานิชวงค์ (2563) ที่ได้กล่าวถึงผลกระทบในด้านบวกจากการล็อคดาวน์และจำกัดการเดินทางท่องเที่ยวทำให้ปริมาณการปล่อยก๊าสเรือนกระจกลดลง ทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ได้รับการฟื้นฟูทั้งทรัพยากรป่าไม้ ระบบนิเวศสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ทรัพยากรทางทะเลในหลายพื้นที่ชายฝั่ง

กลยุทธ์ของชุมชนที่ได้ร่วมกันกำหนดและใช้ดำเนินการสำหรับการเปิดรับนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นการให้นักท่องเที่ยวที่ต้องการเข้าพักโฮมสเตย์จะต้องผ่านมาตรการคัดกรองตามมาตรฐานที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด โดยการประวัติการเดินทาง ประวัติการได้รับวัคซีน รวมถึงผลตรวจ ATK เบื้องต้นก่อนเข้าพัก มีระบบการจองเข้าพักล่วงหน้า การปรับรูปแบบการรับประทานอาหารจากขันโตกเป็นอาหารจานเดียว กลยุทธ์เหล่านี้สอดคล้องกับมิ่งสรรพ์ ขาวสอาด (2563) ที่ได้กล่าวถึงแนวปฏิบัติที่ควรดำเนินการภายใต้สถานการณ์นี้ คือ การสร้างระบบติดต่อแบบไร้รอยต่อ ระบบทำความสะอาดและทำลายเชื้อของสถานบริการท่องเที่ยวต้องดีขึ้น เช่น มีบริการอบฆ่าเชื้อห้องและสถานที่ให้บริการ รวมถึงกลยุทธ์ของการสร้างความเข้าใจกับคนในชุมชนในการต้อนรับนักท่องเที่ยวซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของอภิชาต โตดิลกเวชช์ (2565) ที่ได้นำเสนอการบริหารจัดการให้มีเอกภาพภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคดังกล่าว คือ การรณรงค์ป้องกันเชิงรุก สร้างความเข้าใจและการได้รับความร่วมมือจากประชาชน

กลยุทธ์ด้านการบริหารจัดการโฮมสเตย์โดยการปรับรูปแบบกิจกรรมนำเที่ยว โดยกำหนดระยะห่าง การสวมใส่หน้ากากอนามัย การล้างมือด้วยเจอแอลกอฮอร์ และการตรวจหาเชื้อด้วย ATK ทุกครั้ง อีกทั้งการปรับรูปแบบการแสดงทางศิลปวัฒนธรรม เช่น การลดจำนวนนักแสดงให้น้อยลงสอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2564) โดยมุ่งเน้นสุขภาพอนามัยมากขึ้น สถานที่และการเดินทางที่ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยมากขึ้น

มุ่งเน้นความสะอาด ปลอดเชื้อโรค การเว้นระยะการเข้าพัก การใช้แอพพลิเคชั่นในการดำเนินงาน ทั้งการจ่ายเงิน รับสลิป เป็นต้น และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของณัฐชา ธนาภรณ์และคณะ (2564) ได้ดำเนินการศึกษากลยุทธ์การจัดการธุรกิจโฮมสเตย์ภายใต้สถานการณ์โควิด 19 กรณีศึกษาหมู่บ้านแม่กำปอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าชุมชนควรมีกลยุทธ์การจัดการธุรกิจโฮมสเตย์ คือด้านบุคลากรต้องสวมหน้ากากอนามัย ตรวจร่างกาย วัดอุณหภูมิทุกครั้ง ทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการ

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

จากผลการวิจัยที่ค้นพบสะท้อนให้ถึงกลยุทธ์ของชุมชนที่มีลักษณะเฉพาะของชุมชนและถือเป็นมิติใหม่ที่ชุมชนยังไม่เคยจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการหรือกลยุทธ์ของการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน นั่นคือ กลยุทธ์ด้านการบริหารจัดการโฮมสเตย์ ไม่ว่าจะเป็นจัดประชุมคณะกรรมการโฮมสเตย์และคณะกรรมการชุมชนผ่านวิดีโอและการโทรทางออนไลน์ รวมถึงกาปรับเปลี่ยนและเรียนรู้การชำระค่าบริการทางการท่องเที่ยวผ่านแอปพลิเคชันบนมือถือหรือแท็บเล็ตแทนเงินสด ถือเป็นกลยุทธ์ที่สะท้อนถึงความพยายามในการจัดการโฮมสเตย์ภายใต้สถานการณ์ปัญหาด้านสาธารณสุข และเป็นการปรับตัวที่คนในชุมชนต้องใช้เวลาในการเรียนรู้เนื่องจากยังไม่มีประสบการณ์ เพื่อให้การจัดการโฮมสเตย์สามารถดำเนินกิจกรรมต่อไปได้อย่างราบรื่นภายใต้ศักยภาพและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัยโฮมสเตย์ชุมชนบ้านป่าเหมี้ยง ชุมชนควรมีการเพิ่มกลยุทธ์ด้านการสื่อสารเพื่อสร้างความมั่นใจในภาพลักษณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยว นำเสนอโปรแกรมนำเที่ยวชุมชนท่องเที่ยวบนแพลตฟอร์มออนไลน์ Tourism Department Store และเปลี่ยนการชำระเงินด้วยระบบ e-Wallet รวมถึงชุมชนควรมีการการนำเสนอและจำหน่ายสินค้าชุมชนผ่านช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม SMART DASTA ควบคู่กับการสร้างเรื่องราวให้ผู้คนที่เข้ามาเลือกซื้อสินค้าได้รู้จักชุมชนเจ้าของสินค้าไปพร้อมกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในยุคของการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา2019 ที่มาท่องเที่ยวยังชุมชน และพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวกับชุมชนท่องเที่ยว

ใกล้เคียง เช่น หมู่บ้านแม่กำปอง เพื่อหาแนวทางในการปรับตัวและเพิ่มศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน

2. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนด้านการจัดการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ภายใต้ตัวชี้วัดมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยในยุคหลังโควิด เพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

กรวรรณ สังขการ. (2558). “ที่พักแรมแบบโฮมสเตย์และการจัดการ.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : **https://www.slideshare.net/blackstarshooter99/6-5-37942305**.

กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563). “สถานการณ์การท่องเที่ยวเดือนมิถุนาย 2563.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : **https://www.mots.go.th/download/ article/article_20200729155418.pdf**.

ณัฐชา ธนาภรณ์และคณะ. (2564). **กลยุทธ์การจัดการธุรกิจโฮมสเตย์ภายใต้สถานการณ์โควิด 19 กรณีศึกษาหมู่บ้านแม่กำปอง จังหวัดเชียงใหม่**. [บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ทีดีอาร์ไอ. (2564). “วิเคราะห์ผลกระทบของโควิด-19 ต่อธุรกิจท่องเที่ยว.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : **https://tdri.or.th/2021 /02/covid-112/.**

ประมณฑ์ กาญจนพิมลกุล และ กรรณิการ์ ธรรมพานิชวงค์. (2563). “โควิด-19 สร้างทั้งวิกฤตและโอกาสต่อสิ่งแวดล้อม.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : **https://tdri.or.th/2020/06/covid-19-turning-crisis-into-an-opportunity-for-natural-tourism/**.

มิ่งขวัญ ขาดสะอาด. (2563). “โควิด-19 กับการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไป.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : **https://www. bangkokbiznews.com/business/875629.**

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2564). “หนุนพัฒนาท่องเที่ยวชุมชนวิถีใหม่รับยุคโควิด-19.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : **https://www.thaihealth.or.th/Content/54667.**

อภิชาต โตดิลกเวชช์. (2565). “การแก้ไขสถานการณ์โควิด-19 ในระดับพื้นที่และชุมชนของจังหวัด.” **https://www.posttoday.com/politic/columnist/620362**.

แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4

Guidelines for Development Academic Cooperation Networks of Schools under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 4

ศศิวรรณ ธานีพูน[1] วสันต์ชัย กากแก้ว[2] และ ประภาพร บุญปลอด[3]

Sasiwan Thaneepoon[1], Vasanchai Kakkeaw[2], and Prapaporn Boonplod [3]

Received : April 19, 2023; **Revised** : June 18, 2023; **Accepted** : June 18, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1)เพื่อศึกษาองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะคือ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบโดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และสังเคราะห์องค์ประกอบ และประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน จากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 165 คน และวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน จัดลำดับความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบโดยการเรียงตามค่าเฉลี่ยของแต่ละองค์ประกอบ ระยะที่ 3 ศึกษาแนวทางการพัฒนาโดยการร่างแนวทางโดยผู้วิจัย สัมภาษณ์

---

[1] นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ; Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Surindra Rajabhat University, Thailand ; e-mail : 64054010107@srru.ac.th

[2,3] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Education, Surindra Rajabhat University, Thailand

ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ปรับปรุงแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 ประกอบด้วย เครือข่ายความร่วมมือมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกัน 2) การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน 3) การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และ 4) การมีส่วนร่วม และงานวิชาการมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดและประเมินผลการศึกษา 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ 5) การนิเทศการศึกษา รวมทั้งหมด 9 องค์ประกอบ โดยรวมทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) สภาพปัจจุบันของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก เครือข่ายความร่วมมือโดยรวมอยู่ในระดับมาก และงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ได้แนวทางจำนวน 38 แนวทาง ซึ่งพบว่า โดยรวมทั้งหมดมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ (Keywords) : แนวทางการพัฒนา, เครือข่ายความร่วมมือ, งานวิชาการ

Abstract

The purposes of this study were: 1) To study the academic cooperation networks components of schools under the office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 4. 2) To study the current conditions of the academic cooperation network of schools under the office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 4. 3) To study the guidelines for the development of academic cooperation networks of schools under the Office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 4. The research was conducted in 3 phases: Phase 1: Study of components by studying concepts, theories, and synthesis of components and evaluating the suitability of components by 5 experts. Phase 2: Study of current conditions by creating a questionnaire with a 5-level estimation scale, then using the generated questionnaire to collect data from a sample of 165 people and analyze

the current conditions, then prioritize each aspect by sorting according to the mean of each aspect. Phase 3: study the development guidelines by drafting the guidelines by the researchers and interviewing 5 experts, then improve the guidelines for the development of academic cooperation networks and evaluating the suitability and feasibility of the guidelines by 5 experts.

The results showed that 1) The academic cooperation network components of schools under the office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 4 consisted of 4 components of the cooperation network: 1) having common objectives or goals. 2) joint activities. 3) exchange interaction and 4) participation. And the scope of academic work has 5 components, 1) educational curriculum development. 2) the aspect of development of learning process. 3) educational measurement and evaluation. 4) research to improve the quality of education and 5) educational supervision. A total of 9 components. overall, all components were appropriate at the highest level. 2) The current conditions of the academic cooperation network of schools under the office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 4 overall was at a high level. The overall cooperation network was at a high level and the overall academic scope was at a high level. 3) The guidelines for the development of academic cooperation networks of schools under the office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 4 consisted components 38 sub-guides. It was found in total, The overall suitability and feasibility were at the highest level.

Keywords : Development Guidelines, Cooperation Network, Academic Framework

บทนำ (Introduction)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 มีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 5) การดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลังและมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องยึดเงื่อนไขและหลักการสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการดังนี้ 1) ยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการ

ตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วม 3) การกระจายอำอาจ 4) ความรับผิดชอบตรวจสอบได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550 : 1) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงเป็นเรื่องที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องและต้องพัฒนาให้คุณภาพสูงยิ่งขึ้นจึงจะเกิดผลต่อผู้เรียน สิ่งสำคัญคือการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ และได้มาตรฐานทั้งในด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน การปรับปรุงระบบการบริหารจัดการ และการกระจายอำนาจสู่ระดับโรงเรียน ให้โรงเรียนสามารถจัดการตนเองได้ โดยส่งเสริมให้มีการตั้งกลุ่มย่อยในการสร้างเป็นเครือข่าย และร่วมมือในการทำงานร่วมกันตั้งแต่ระดับโรงเรียน ระดับเขต ระดับกลุ่มเขต และระดับภาค ซึ่งเป็นการสร้างความเข้มแข็งของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาและพัฒนาเครือข่ายในระดับสูงขึ้น (หน่วยศึกษานิเทศก์, 2547 : 1-3) งานหลักของสถานศึกษาซึ่งไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนรัฐบาลหรือโรงเรียนเอกชน คือ งานด้านวิชาการ เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันปรากฏว่าการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการยังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน ทำให้ความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรจะเป็น (สุนัย วงศ์สุวคันธ, 2555)

ปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 ได้กำหนดเป้าประสงค์ข้อ 7 ว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นสำนักงานแห่งนวัตกรรมยุคใหม่ ทำงานแบบบูรณาการ มีเครือข่ายการบริหารจัดการ และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จึงได้กำหนดให้มีกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการศึกษาภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 จำนวน 12 กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพ ยังขาดความร่วมมือทางวิชาการ ขาดการประสานงานภายในเครือข่ายที่ดีทำให้ข้อมูลที่สื่อสารคลาดเคลื่อน และยังไม่มีแนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการที่ชัดเจน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4, 2565) สอดคล้องกับทัศนะของ พรชัย ทองเจือ (2550 : 143) ที่ว่าปัญหาและอุปสรรคในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในการพัฒนาการเรียนการสอน คือ การขาดความตระหนักและขาดการประสานงานที่ดี และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุนัย วงศ์สุวคันธ (2555 : 78) ได้กล่าวว่า ปัญหาการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการต้องร่วมมือด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา รองลงมาคือการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การส่งเสริมความรู้ ด้านวิชาการแก่ชุมชน และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

อุบลราชธานีเขต 4 เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ และการร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเครือข่ายความมือทางวิชาการให้ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่เกี่ยวกับเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ และสังเคราะห์องค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวกับเครือข่ายความร่วมมือจากนักวิชาการทั้งหมด 15 คน และสังเคราะห์องค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือโดยใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ 6 ขึ้นไป หรือร้อยละ 40.00 ขึ้นไป จะได้องค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือทั้งหมด 4 องค์ประกอบ คือ 1) การมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกัน 2) การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน 3) การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และ 4) การมีส่วนร่วม

2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวกับงานวิชาการจากนักวิชาการทั้งหมด 12 คน และสังเคราะห์องค์ประกอบของงานวิชาการโดยใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณางานวิชาการที่มีความถี่ตั้งแต่ 6 ขึ้นไป หรือร้อยละ 50 ขึ้นไป จะได้องค์ประกอบของงานวิชาการทั้งหมด 5 องค์ประกอบ คือ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดและประเมินผลการศึกษา 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ 5) การนิเทศการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน

1. ผู้ให้ข้อมูลในการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4

3. วิเคราะห์ความเหมาะสมขององค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือค่าเฉลี่ยมาแปลความหมาย โดยใช้เกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2560:121)

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

1. ผู้ให้ข้อมูล

1.1 ประชากร คือ ประธานกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการศึกษา และคณะกรรมการกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำนวน 289 คน จากจำนวน 12 กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพ โดยจำแนกเป็นประธานกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการศึกษาจำนวน 12 คน และคณะกรรมการกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการศึกษาจำนวน 277 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประธานกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการศึกษา และคณะกรรมการกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรทั้งหมด 289 คน โดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 165 คน กำหนดสัดส่วนโดยการเทียบบัญญัติไตรยางศ์ จะได้ประธานกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการศึกษาจำนวน 7 คน และคณะกรรมการกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการศึกษาจำนวน 158 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

อุบลราชธานี เขต 4 พิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.84

3. วิเคราะห์สภาพปัจจุบันของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมายตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2560 : 121)

4. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 มาจัดลำดับความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบโดยการเรียงตามค่าเฉลี่ย โดยผู้วิจัยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของแต่ละองค์ประกอบ องค์ประกอบใดมีค่าเฉลี่ยน้อยจะมีความสำคัญมากกว่า ก็จะนำมาเรียงเป็นลำดับแรกและรองลงไปตามลำดับ

ระยะที่ 3 ศึกษาแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

ขั้นตอนที่ 1 ร่างแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยผู้วิจัย

1. ร่างแนวทางตามลำดับความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบโดยการเรียงตามค่าเฉลี่ยจากค่าเฉลี่ยต่ำสุดไปสูงสุดของแต่ละองค์ประกอบ และพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของ แต่ละองค์ประกอบมาร่างแนวทาง

ขั้นตอนที่ 2 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เกี่ยวกับแนวทางเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยการสรุปประเด็นและนำเสนอโดยการสังเคราะห์ความถี่ของแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในแต่ละองค์ประกอบ โดยผู้วิจัยนำข้อที่มีความถี่ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปมาสรุปเพื่อเป็นการปรับปรุงแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4

ขั้นตอนที่ 3 ปรับปรุงแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต4

1. พิจารณาจากการสังเคราะห์ความถี่ของการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในแต่ละองค์ประกอบ โดยการนำข้อที่มีความถี่ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป มาสรุปเพื่อเป็นการปรับปรุงแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแปลความหมายค่าเฉลี่ยของบุญชม ศรีสะอาด (2560 : 121)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

1. ผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่เกี่ยวกับเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ และสังเคราะห์องค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ได้องค์ประกอบ 9 องค์ประกอบ คือ เครือข่ายความร่วมมือ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกัน 2) การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน 3) การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และ 4) การมีส่วนร่วม และงานวิชาการ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตร

2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดและประเมินผลการศึกษา 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ 5) การนิเทศการศึกษา

2. ผลการประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พบว่า องค์ประกอบโดยรวมทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบเครือข่ายความร่วมมือโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ การมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกัน การมีส่วนร่วม การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน และการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการ การวัดและประเมินผลการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการนิเทศการศึกษา แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

องค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ	**ความเหมาะสม**		
	$\overline{X}$	**S.D.**	**แปลผล**
เครือข่ายความร่วมมือ			
1. การมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกัน	4.80	0.40	มากที่สุด
2. การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน	4.40	0.80	มาก
3. การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน	4.20	0.75	มาก
4. การมีส่วนร่วม	4.60	0.49	มากที่สุด
รวมเครือข่ายความร่วมมือ	**4.50**	**0.67**	**มากที่สุด**
งานวิชาการ			
1. การพัฒนาหลักสูตร	4.80	0.40	มากที่สุด
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.80	0.40	มากที่สุด
3. การวัดและประเมินผลการศึกษา	4.80	0.40	มากที่สุด

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 (ต่อ)

องค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ	ความเหมาะสม		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.60	0.49	มากที่สุด
5. การนิเทศการศึกษา	4.60	0.49	มากที่สุด
รวมงานวิชาการ	**4.72**	**0.45**	**มากที่สุด**
โดยรวมทุกองค์ประกอบ	**4.62**	**0.57**	**มากที่สุด**

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

1. สภาพปัจจุบันของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก เครือข่ายความร่วมมือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุดคือ การมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกัน การมีส่วนร่วม การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน และการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลและการประเมินผล การนิเทศการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ	สภาพปัจจุบัน		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
เครือข่ายความร่วมมือ			
1. การมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกัน	4.51	0.62	มากที่สุด
2. การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน	4.43	0.63	มาก
3. การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน	4.36	0.66	มาก
4. การมีส่วนร่วม	4.46	0.65	มาก
รวมเครือข่ายความร่วมมือ	**4.45**	**0.65**	**มาก**
งานวิชาการ			
1. การพัฒนาหลักสูตร	4.36	0.66	มาก
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.47	0.65	มาก
3. การวัดและประเมินผลการศึกษา	4.45	0.64	มาก
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.30	0.67	มาก
5. การนิเทศการศึกษา	4.39	0.65	มาก
รวมงานวิชาการ	**4.39**	**0.66**	**มาก**
รวมทั้งหมด	**4.42**	**0.65**	**มาก**

2. ผลการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 มาจัดลำดับความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบโดยการเรียงตามค่าเฉลี่ยของแต่ละองค์ประกอบ เรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยต่ำสุดไปสูงสุดของเครือข่ายความร่วมมือ คือ 1) การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน 2) การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน 3) การมีส่วนร่วม และ 4) การมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกัน และเรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยต่ำสุดไปสูงสุดของงานวิชาการ คือ 1) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การนิเทศการศึกษา 4) การวัดและประเมินผลการศึกษา และ 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

1. เครือข่ายความร่วมมือ

1.1 การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน พบว่า เครือข่ายควรมีการจัดประชุม แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เปิดเผยข้อมูล และมีการประสานงานในรูปแบบที่หลากหลาย และเครือข่ายมีการสะท้อนผลความสำเร็จเกี่ยวกับการปฏิบัติงานโดยรวมของเครือข่าย โดยการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกิจกรรม Open class ในระดับเครือข่าย

1.2 การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน พบว่า เครือข่ายควรมีการแต่งตั้งมอบหมายงานให้ชัดเจน ควรมีการดำเนินงานตามรูปแบบ PDCA การอบรม สัมมนา และการศึกษาดูงาน และสมาชิกในเครือข่ายควรร่วมกันสรุปผล สะท้อนผลและหาแนวทางในการพัฒนาร่วมกันต่อไป

1.3 การมีส่วนร่วม พบว่า สมาชิกในเครือข่ายควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แก้ปัญหา วางแผน ทำงานเป็นทีม และควรมีการประเมินผลของการปฏิบัติงานของเครือข่าย

1.4 การมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกัน พบว่า สมาชิกในเครือข่ายควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกันให้ตรงตามกิจกรรมที่จะปฏิบัติร่วมกัน มีการประชุมวางแผนการทำงานและร่วมกันกำหนดบทบาทภารกิจให้กับสมาชิกในเครือข่ายให้ชัดเจน

2. งานวิชาการ

2.1 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า เครือข่ายควรส่งเสริมให้สถานศึกษามีการทำวิจัยและประสานกับสถานศึกษาอื่น ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการสะท้อนปัญหาหลังจากการจัดการเรียนการสอนแล้วจัดทำวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และควรมีการเผยแพร่ภายนอกเครือข่ายหรือเผยแพร่ในองค์กรอื่น ๆ

2.2 การพัฒนาหลักสูตร พบว่า ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการวางแผน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร จัดทำโครงสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และส่งเสริมให้สถานศึกษาประเมินผลสะท้อนผลการประเมินเพื่อการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร

2.3 การนิเทศการศึกษา พบว่า เครือข่ายควรกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ ปฏิทินการนิเทศให้ชัดเจน และประชาสัมพันธ์ให้รับรู้โดยทั่วกัน เครือข่ายควรมีการนิเทศหลากหลายรูปแบบ เช่นนิเทศเป็นคณะ นิเทศรายบุคคล นิเทศแบบออนไลน์ และสะท้อนผลการนิเทศเพื่อการปรับปรุงพัฒนาร่วมกัน

2.4 การวัดและประเมินผลการศึกษา พบว่า เครือข่ายควรส่งเสริมให้สถานศึกษามีการกำหนดวัตถุประสงค์ มีการตรวจสอบเครื่องมือการวัดผลและประเมินผล มีวิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายและตามสภาพจริงโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และเครือข่ายควรส่งเสริมให้ครูมีการนำผลการวัดผลและประเมินผลมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงพัฒนาพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า เครือข่ายควรมีการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนโดยคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่ส่งเสริมการฝึกทักษะกระบวนการคิดแก้ไขปัญหา และเครือข่ายควรมีการประเมินผลและสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้เพื่อการปรับปรุงพัฒนาและขยายผลอย่างต่อเนื่อง

3. แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 โดยรวมทั้งหมด มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. องค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 มีทั้งหมด 9 องค์ประกอบ คือ เครือข่ายความร่วมมือ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกัน 2) การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน 3) การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และ 4) การมีส่วนร่วมและงานวิชาการ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดและประเมินผลการศึกษา 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ 5) การนิเทศการศึกษา รวมทั้งหมด 9 ด้าน ซึ่งพบว่าองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยรวมทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด จะสอดคล้องกับ จิระศักดิ์ สร้อยคำ (2561 : 284 - 287) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าปัจจัยเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการเป็นองค์ประกอบสำคัญของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์/เป้าหมาย/วัตถุประสงค์ 2) การมีส่วนร่วมเครือข่ายมีส่วนร่วมคิด 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการติดต่อ 4) โครงสร้างการบริหาร 5) การระดมทรัพยากรมีการใช้ทรัพยากร และปัจจัยเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการด้านที่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ /เป้าหมาย/วัตถุประสงค์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เป้าหมาย/วัตถุประสงค์ที่กำหนดทำให้เกิดผลในทางวิชาการร่วมกันให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายและขอบเขตความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ถือว่าเป็นงานหลักของสถานศึกษาเนื่องจากเป็นงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การพัฒนาบุคลากร3) การนิเทศการศึกษา 4) การจัดการเรียนรู้ 5) การวัดผลประเมินผล และ 6) สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

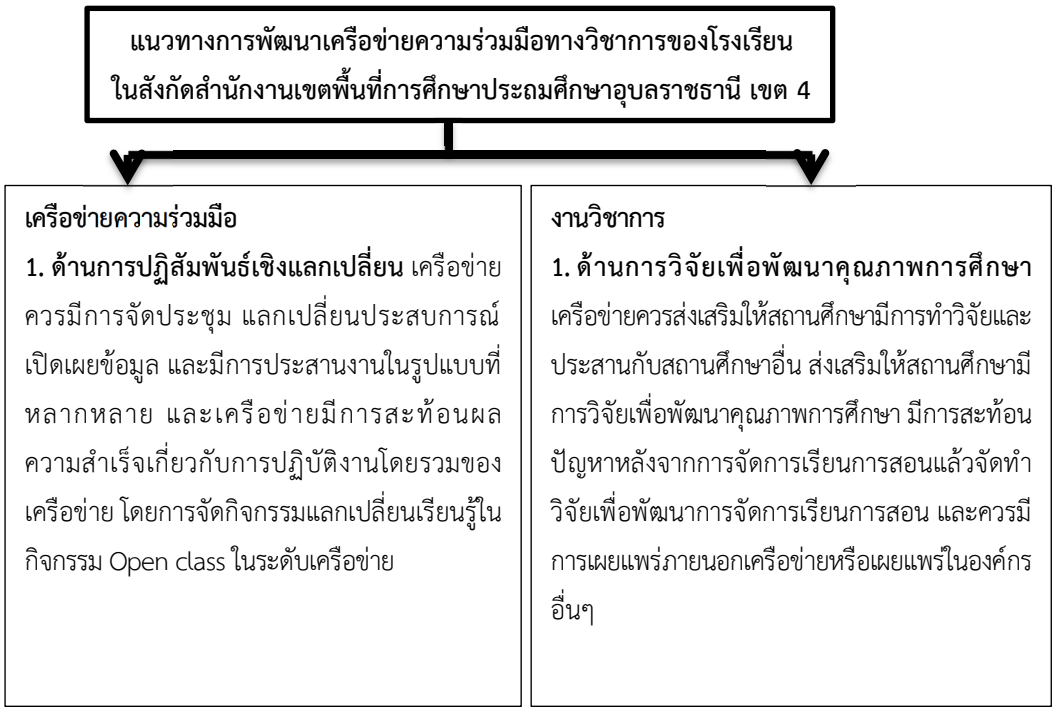
2. สภาพปัจจุบันของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก พบว่า เครือข่ายความร่วมมือโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นเรียงจากองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุดคือ การมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกัน การมีส่วนร่วม การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน และการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน งานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเรียงจากองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุดคือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลและการประเมินผล การนิเทศการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่ำสุด สอดคล้องกับ วาลิกา อัครนิตย์ (2562 : 351) ทำวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่าสภาพปัจจุบันการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน เรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การประสานงานของเครือข่าย การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และการติดตามประเมินผล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การกำหนดสมาชิกเครือข่าย

3. แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 มีแนวทางย่อยจำนวน 38 แนวทางย่อย ซึ่งพบว่าแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 โดยรวมทั้งหมด มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ เอกจิรภัทร มหาวงค์ (2558 : 181 - 186)

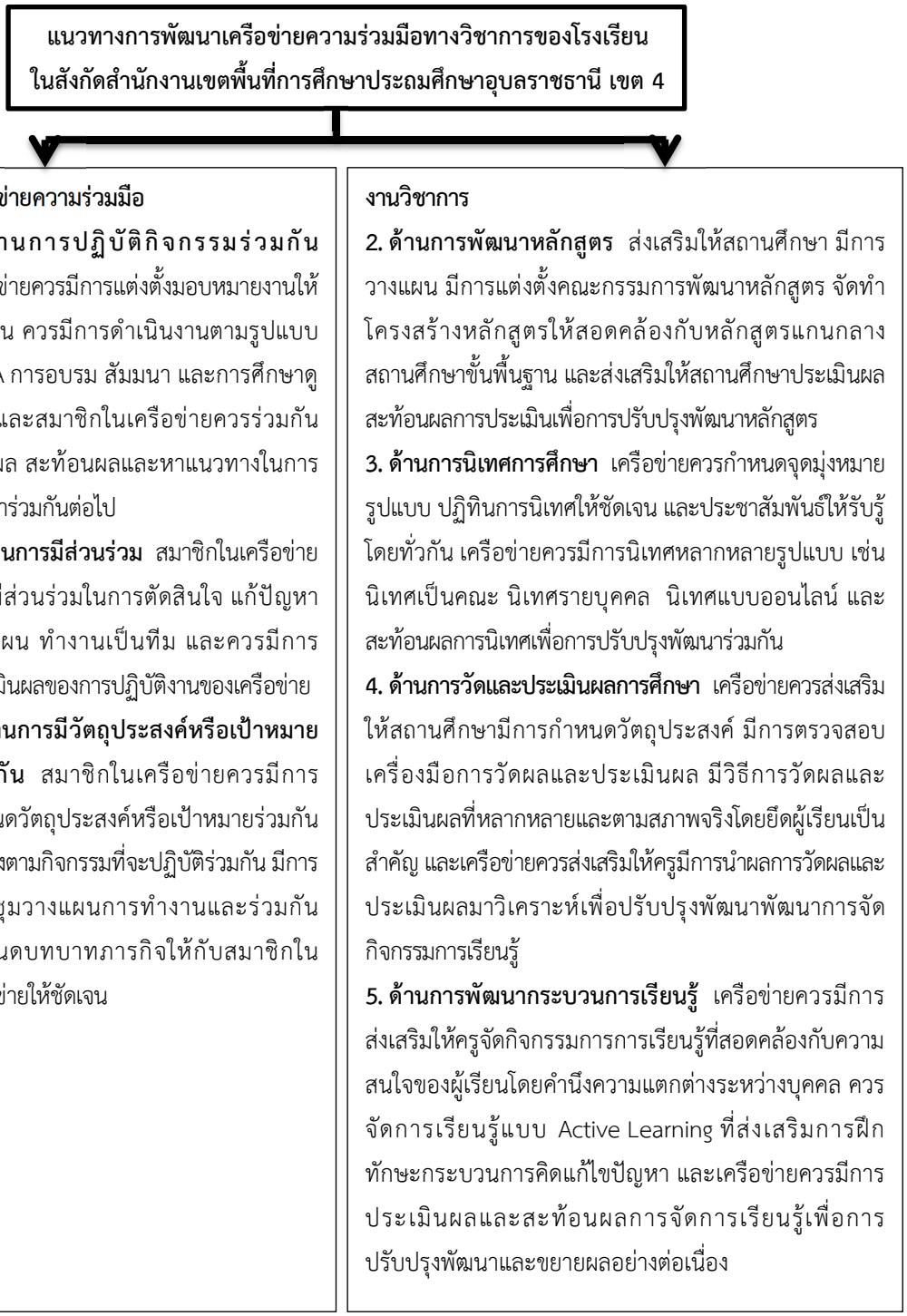
ทำวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง พบว่า แนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่องค์ประกอบที่ 1 หลักการของเครือข่าย องค์ประกอบที่ 2 ลักษณะเครือข่าย องค์ประกอบที่ 3 คณะกรรมการบริหารเครือข่าย องค์ประกอบที่ 4 ขอบข่ายความร่วมมือทางวิชาการ และองค์ประกอบที่ 5 กระบวนการบริหารเครือข่าย และผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของการนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูงไปใช้มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากและความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ปรากฏดังรายละเอียดและความเชื่อมโยงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

ภาพที่ 1 แสดงแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

จากผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สะท้อนให้เห็นสิ่งที่ควรส่งเสริมคือ เครือข่ายควรส่งเสริมให้สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือในการทำวิจัยกับสถานศึกษาอื่น โดยมีผู้เชี่ยวชาญในการให้ความรู้ในการทำวิจัย เครือข่ายควรส่งเสริมให้สถานศึกษามีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ เครือข่ายควรส่งเสริมให้ครูมีการสะท้อนปัญหาหลังจากการจัดการเรียนการสอน แล้วจัดทำวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และเครือข่ายควรส่งเสริมการนำผลงานวิจัยของทั้งภายในสถานศึกษา และภายในเครือข่าย ไปเผยแพร่ภายนอกเครือข่ายหรือเผยแพร่ในองค์กรอื่นๆ เพื่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเครือข่ายอย่างแท้จริง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาแก้ไขปัญหาที่มาจากสภาพจริง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพื่อจะได้รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายที่จะนำไปพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการให้มีประสิทธิภาพ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพื่อจะได้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานที่ส่งผลต่อการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.3 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

จิระศักดิ์ สร้อยคำ. (2561). **การพัฒนารูปแบบการจัดการเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

พรชัย ทองเจือ. (2550). **การพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับโรงเรียนในการเปลี่ยนผ่านด้านการเรียนการสอนในโรงเรียน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วาลิกา อัครนิตย์. (2562). **กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4. (2565). **รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2565**. อุบลราชธานี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). **แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการบริหารจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สุนัย วงศ์สุวคันธ. (2555). “การพัฒนารูปแบบความร่วมมือในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.” **วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.**

หน่วยศึกษานิเทศก์. (2547). **การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระบบเครือข่ายโรงเรียน.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

เอกจิรภัทร มหาวงค์. (2558). **การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชากาของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.

แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

The Guideline for Community Participation in Small Schools Management under Surin Primary Educational Service Area Office 3

สรายุทธ ธานีพูน[1] วสันต์ชัย กากแก้ว[2] ธัญเทพ สิทธิเสือ[3]

Sarayut Thaneepoon[1], Vasanchai Kakkeaw[2] and Thayathep Sittisuea[3]

Received : April 19, 2023; **Revised** : June 18, 2023; **Accepted** : June 18, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาและศึกษาสภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก 2) พัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก 3) ประเมินแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำนวน 504 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการใช้สูตรการคำนวณของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) โดยสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อวิพากย์แนวทางโดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus group) จำนวน 9 คน และประเมินแนวทางโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจงผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ (1) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และ (2) ด้านการบริหารสถานศึกษา และสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร

---

[1] นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Surindra Rajabhat University, Thailand ; e-mail : e – mail : tae240536@gmail.com

[2,3] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Education, Surindra Rajabhat University, Thailand

สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 พบว่า ได้แนวทางทั้งหมด จำนวน 35 แนวทาง 3) ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ (Keywords) : การมีส่วนร่วมของชุมชน, การบริหารสถานศึกษา, โรงเรียนขนาดเล็ก

Abstract

The objectives of this research are : 1) Study the components of community participation in school administration and to study the current state of community participation in the administration of small educational institutions. 2) Develop guidelines for community participation in the administration of small educational institutions. 3) Assess community participation approaches in the administration of small educational institutions. The sample group was the Basic Education Board in a small educational institution under Surin Primary Educational Service Area Office 3, 504 people. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's calculation formula using stratified random sampling. A group of experts to review the approach using the focus group process, totaling 9 people. and evaluated the guidelines by 5 experts with purposive selection method.

The results were found that 1) Components of community participation in school administration consist of 2 aspects, (1) Community Participation 5 sides, (2) School administration 4 sides, and the current state of community participation in the administration of small educational institutions under Surin Primary Educational Service Area 3 overall was at a high level. 2) Guidelines for Community Participation in Small School Management under Surin Primary Educational Service Area Office 3, it was found that all 35 guidelines were obtained. 3) Evaluation results of the suitability and feasibility of the community participation approach in the

administration of small educational institutions under Surin Primary Educational Service Area Office 3, overall, it was appropriate and possible at the highest level.
Keywords : Community Involvement, School Administration, Small Schools

บทนำ (Introduction)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565 : 24 - 27) ได้กำหนดนโยบายการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กและแนวทางรวมถึงมาตรการดำเนินงานและพัฒนาคุณภาพการศึกษาตลอดจนรูปแบบการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดผลการปฏิบัติงานในระดับพื้นที่อย่างจริงจังยึดหลักการกระจายอำนาจ การพิจารณาและการตัดสินใจอยู่ในระดับพื้นที่เป็นสำคัญ โดยดำเนินการตามความพร้อมอย่างค่อยเป็นค่อยไป แต่เนื่องจากทรัพยากรมีจำกัดภายใต้เงื่อนไขภาวะเศรษฐกิจของประเทศการกระจายทรัพยากรให้กับโรงเรียนทุกโรงเรียนอย่างทั่วถึงย่อมเป็นไปได้ยากส่งผลต่อ การจัดสรรอัตรากำลังครู งบบุคลากร และการยกระดับคุณภาพทางการศึกษา ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ประสบปัญหาดังนี้ 1) ปัญหาด้านบุคลากร พบว่า ขาดแคลนครู จำนวนครูไม่ครบชั้น ครูไม่ครบตามรายวิชาเอก ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสภาพที่ครูไม่ครบชั้น ครูสอนไม่เต็มเวลาเต็มความสามารถ เพราะครูมีภารกิจอื่นที่นอกเหนือจากการสอนเป็นจำนวนมากจึงส่งผลทำให้ประสิทธิภาพและคุณภาพของการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กไม่เป็นไปตามเป้าหมาย 2) ปัญหาด้านการเรียนการสอน พบว่า หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้มีจำนวนจำกัด ซึ่งสาเหตุมาจากได้รับงบประมาณน้อย สื่อเทคโนโลยีและการสื่อสารมีใช้อย่างจำกัดและที่มีอยู่ก็ไม่สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่อยู่ในชุมชนขนาดเล็ก ประชากรมีฐานะยากจน ทำให้ไม่มีศักยภาพในการระดมทรัพยากรเพื่อนำมาช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาให้กับโรงเรียน ดังนั้นกระบวนการจัดการศึกษาที่พัฒนาคนให้มีคุณภาพเต็มศักยภาพ จึงจำเป็นต้องใช้แนวคิดและวิธีการจัดการศึกษารูปแบบใหม่ให้ชุมชนในสังคมมีส่วนร่วม และมีการกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความคล่องตัว ส่งเสริมและสนับสนุนให้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการโรงเรียนส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 มีจำนวน 233 โรงเรียน ในจำนวนนี้เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนต่ำกว่า 120 คนลงมา จำนวน 65 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 27.90 ของโรงเรียนทั้งหมด การมีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากและมีแนวโน้มสูงขึ้น

เนื่องจากอัตราการเกิดของประชากรลดลงความนิยมของผู้ปกครองที่ต้องการส่งบุตรหลานไปโรงเรียนในเมือง และการย้ายถิ่นตามการประกอบอาชีพของผู้ปกครอง ทำให้การจัดการศึกษาไม่สามารถสะท้อนคุณภาพและประสิทธิภาพได้ การบริหารจัดการไม่คุ้มทุน โรงเรียนขนาดเล็กจึงกลายเป็นประเด็นที่สำคัญของระบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3, 2565)

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากรภายในสถานศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ย่อมจะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาได้อีกทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาและศึกษาสภาพปัจจุบัน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3
3. เพื่อประเมินแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาและศึกษาสภาพปัจจุบัน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชน จาก Cohen and Uphoff (1980), Shadid, and et al (1982), ธร สุนทรายุทธ (2551), กระทรวงศึกษาธิการ (2552), ประยูร อัครบวร (2552), อรทัย ก๊กผล (2552), เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553), ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ (2553), จินตวีร์ เกษมสุข (2554), เจริญ ราชโสภา (2554), และอคิน ระพีพัฒน์ (2554) ได้องค์ประกอบที่นำมาเป็นกรอบ

แนวคิดในการวิจัย แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล 5) การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์

ศึกษาขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550 : 28-30) ประกอบด้วย 1) การบริหารวิชาการ 2) การบริหารงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล 4) การบริหารงานทั่วไป

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้นำกรอบการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการบริหารสถานศึกษามาร่วมกันวิเคราะห์เพื่อการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน เพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมขององค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 สอบถามสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 56 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำนวน 504 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการใช้สูตรการคำนวณของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) โดยสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

สุรินทร์ เขต 3 มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .60 - 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .98

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำเร็จรูปโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน นำเสนอข้อมูลโดยการแสดงความถี่และร้อยละ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ และนำเสนอข้อมูลโดยการแสดง ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ นำเสนอโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดประเด็นที่มีความหมายไปในทางเดียวกัน เข้าด้วยกัน และเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

ขั้นตอนที่ 1 ยกร่างแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยการระบุแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่ได้จากศึกษาองค์ประกอบ ซึ่งมี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษา พิจารณาจาก ค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อในแต่ละด้าน ข้อใดมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าค่าเฉลี่ยรวมในแต่ละด้าน จะมีความสำคัญมากกว่า ก็จะนำมาเรียงเป็นลำดับแรกและรองลงไปตามลำดับ โดยวิเคราะห์ทั้ง 2 องค์ประกอบ เพื่อทำการยกร่างแนวการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

ขั้นตอนที่ 2 นำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อวิพากย์โดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อวิพากย์แนวทาง โดยนำร่างแนวทางในขั้นตอนที่ 1 มาประกอบการสนทนากลุ่มเพื่อจัดทำแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 9 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group) เรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

3. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้ในรูปแบบของเทปบันทึกเสียง นำมาถอดคำพูดและบันทึกการสนทนากลุ่ม จัดระเบียบข้อมูลโดยใช้การนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา ในรูปแบบเชิงมโนทัศน์ (concept) ที่มาจากการกลั่นกรองความคิดและหาความสัมพันธ์เชื่อมโยงข้อมูลที่ถูกต้อง ตรงประเด็นตามกรอบแนวคิด แล้วจัดทำแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

ระยะที่ 3 ประเมินแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

3. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ และนำเสนอข้อมูลโดยการแสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา และผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.1 องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา มี 2 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชน มี 5 ด้าน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์ 2) องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษา มี 4 ด้าน ประกอบด้วย การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป

1.2 ผลการประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบ พบว่า มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านย่อย พบว่า ด้านย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์ รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการวางแผน และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ตามลำดับ สำหรับด้านย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

สำหรับด้านการบริหารสถานศึกษาของชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านย่อย พบว่า ด้านย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการบริหารงานทั่วไป รองลงมาได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงานบุคคล ตามลำดับ สำหรับด้านย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การบริหารงานงบประมาณ กำหนดรายละเอียด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ภาพรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก	ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน		
	$\overline{X}$	S.D.	ความหมาย
1. องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชน			
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.54	0.73	มากที่สุด
ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	4.53	0.75	มากที่สุด
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	4.51	0.75	มากที่สุด
ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	4.01	0.74	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์	4.61	0.69	มากที่สุด
รวมองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชน	4.46	0.76	มาก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ภาพรวมและรายด้าน (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก	ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน		
	$\overline{X}$	S.D.	ความหมาย
2. องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาของชุมชน			
ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.53	0.74	มากที่สุด
ด้านการบริหารงานงบประมาณ	4.41	0.77	มาก
ด้านการบริหารงานงานบุคคล	4.53	0.74	มากที่สุด
ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.55	0.75	มากที่สุด
รวมองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาของชุมชน	4.52	0.75	มากที่สุด
รวมทั้งหมด	4.49	0.75	มาก

2. พัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชน

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ควรส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการหรือกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียน ผ่านการประชุมของคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น บุญข้าวเปลือก บุญเข้าพรรษา เป็นต้น

2) การมีส่วนร่วมในการวางแผน พบว่า ควรส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมวางแผนในการกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง วัตถุประสงค์ และแนวทางการปฏิบัติงานเอาไว้ล่วงหน้า มีการจัดสรรบุคคลเพื่อรับผิดชอบงานแต่ละโครงการหรือกิจกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับการศึกษาในสภาพปัจจุบันและความต้องการของชุมชน

3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ พบว่า ควรส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการวิเคราะห์สภาพปัญหาความจำเป็นและความสำคัญของโครงการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ ตลอดจนดำเนินการการปรับปรุงแก้ไขบริบทในสถานศึกษา

4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล พบว่า ควรส่งเสริมให้ชุมชนต้องมีส่วนร่วมประชุมย่อยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการดำเนินงานของโรงเรียน โดยอาจขอความร่วมมือไปยังผู้นำชุมชน ให้ชุมชนเข้าร่วมประชุมเสนอแนวความคิดแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

5) การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์ พบว่า ควรส่งเสริมให้ชุมชนร่วมกันภาคภูมิใจในสถานศึกษา ผ่านศิษย์เก่าที่มีคุณภาพ ร่วมจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้อง ส่งเสริมให้ชุมชนมีความเชื่อมั่นต่อกันเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพ

องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษา

1) การบริหารงานวิชาการ พบว่า ควรส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น สนับสนุนในการจัดบรรยากาศภาพแวดล้อม และการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2) การบริหารงานงบประมาณ พบว่า ควรส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานเกี่ยวกับ การจัดตั้งงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้างพัสดุ ครุภัณฑ์ ของสถานศึกษา มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ตลอดจนส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามและประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ

3) การบริหารงานบุคคล พบว่า ควรส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการการดำเนินงานเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายการบริหารงานบุคคล การเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา การส่งเสริมวินัยและการรักษาวินัย และการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

4) การบริหารงานทั่วไป พบว่า ควรส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา งานปกครองดูแลนักเรียนในชุมชน การดูแลความปลอดภัยในสถานศึกษา การบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ตลอดจนการประสานงานกับชุมชนและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

3. การประเมินแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 พบว่า ความเหมาะสม โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาองค์ประกอบการ

มีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการบริหารสถานศึกษา พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

สำหรับผลการประเมินความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 พบว่า ความเป็นไปได้ โดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการบริหารสถานศึกษา พบว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด กำหนดรายละเอียด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยรวม

แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3	**ความเหมาะสม**			**ความเป็นไปได้**		
	$\overline{X}$	**S.D.**	**ค่าระดับ**	$\overline{X}$	**S.D.**	**ค่าระดับ**
1. องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชน						
1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.67	0.47	มากที่สุด	4.67	0.70	มากที่สุด
1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	4.65	0.73	มากที่สุด	4.60	0.73	มากที่สุด
1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	4.50	0.67	มากที่สุด	4.55	0.50	มากที่สุด
1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	4.60	0.71	มากที่สุด	4.73	0.44	มากที่สุด
1.5 ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์	4.55	0.74	มากที่สุด	4.50	0.74	มากที่สุด
รวมองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชน	4.59	0.68	มากที่สุด	4.60	0.65	มากที่สุด

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยรวม (ต่อ)

แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\overline{X}$	S.D.	ค่าระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ค่าระดับ
2. องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาของชุมชน						
1.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.65	0.65	มากที่สุด	4.70	0.56	มากที่สุด
1.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ	4.60	0.73	มากที่สุด	4.55	0.74	มากที่สุด
1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล	4.55	0.59	มากที่สุด	4.60	0.73	มากที่สุด
1.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.68	0.55	มากที่สุด	0.64	0.48	มากที่สุด
รวมองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาของชุมชน	4.62	0.63	มากที่สุด	4.62	0.63	มากที่สุด
รวม	4.61	0.66	มากที่สุด	4.61	0.64	มากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยสามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาและสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

1.1 ผลการศึกษาองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา พบว่า องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์ ซึ่งผลการประเมินองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิวัฒนพงษ์ พัทโท (2560 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 พบว่า องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 14 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ มี 3 ตัวชี้วัด 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผน มี 3 ตัวชี้วัด 3) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและดำเนินการ มี 3 ตัวชี้วัด 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล มี 3 ตัวชี้วัด และ 5) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และผลกระทบมี 2 ตัวชี้วัด

1.2 สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 พบว่า สถานศึกษา ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก เพราะในการบริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันมุ่งเน้นการที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะความร่วมมือจาก ชุมชน ในการเข้ามามีส่วนร่วมในทุกด้าน เพื่อให้สถานศึกษาขนาดเล็กสามารถจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายใต้สภาพปัญหาหลายประการ เช่นปัญหาด้านผู้เรียน ปัญหาด้านครู ปัญหาด้านชุมชน ปัญหาทางสังคม ปัญหาทางเศรษฐกิจ และปัญหาทางครอบครัว เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประชา แสนเย็น (2558 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า มีปัญหา 3 ด้าน คือ 1) ปัญหาด้านนักเรียน นักเรียนไม่มีระเบียบวินัยในตนเอง ขาดความสนใจใฝ่รู้ ใฝ่เรียน 2) ปัญหาด้านครู คือ ครูไม่ได้จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ยังยึดการสอนแบบเดิม ไม่มีนวัตกรรมใหม่ในการสอน และ 3) ปัญหาด้านชุมชน คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ตนเอง

2. เพื่อพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

2.1 ผลการร่างแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยผู้วิจัย ได้แนวทางได้ทั้งหมด 20 แนวทาง

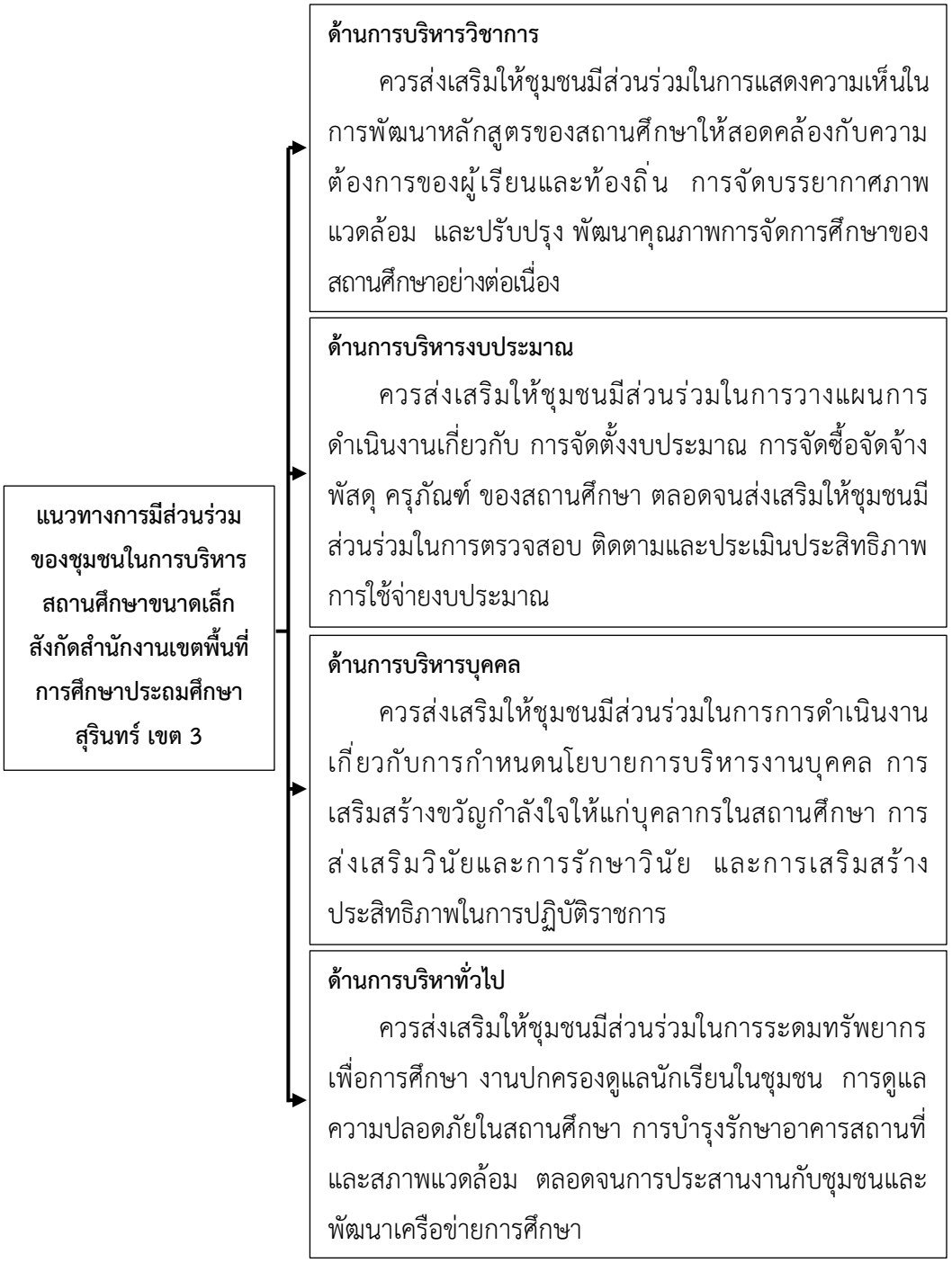
2.2 ผลจากกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กควรมีการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาตามขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านทั่วไป อันจะส่งผลต่อการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ

ยงยุทธ บัวสาย (2556 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาค้นคว้าสภาพ ปัญหา แนวทางการแก้ไขและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 พบว่า โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีบทบาทในการให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้านต่อสถานศึกษา และควรมีการประสานกับชุมชนให้เข้าร่วมประชุมวางแผนในการร่างหลักสูตรท้องถิ่น การจัดงบประมาณและใช้งบประมาณ การวางแผนพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน เป็นต้น

3. ผลการประเมินแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 พบว่าโดยภาพรวมมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

จากการศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 องค์ประกอบที่สำคัญสำหรับแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา ปรากฏดังรายละเอียดและความเชื่อมโยง ดังภาพที่ 1

แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3
ด้านการบริหารวิชาการ
ควรส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความเห็นในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น การจัดบรรยากาศภาพแวดล้อม และปรับปรุง พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
ด้านการบริหารงบประมาณ
ควรส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานเกี่ยวกับ การจัดตั้งงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง พัสดุ ครุภัณฑ์ ของสถานศึกษา ตลอดจนส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตามและประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ
ด้านการบริหารบุคคล
ควรส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการการดำเนินงานเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายการบริหารงานบุคคล การเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา การส่งเสริมวินัยและการรักษาวินัย และการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
ด้านการบริหาทั่วไป
ควรส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา งานปกครองดูแลนักเรียนในชุมชน การดูแลความปลอดภัยในสถานศึกษา การบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ตลอดจนการประสานงานกับชุมชนและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ดังนั้น สถานศึกษาขนาดเล็ก ควรตระหนักและให้ความสำคัญของการติดตามและประเมินผลการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับในการพัฒนาสถานศึกษาขนาดเล็กให้จัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1). ควรมีการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพื่อจะได้นวัตกรรมที่เป็นรูปแบบที่จะนำไปสู่การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

2.2). ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งจะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.3. ควรจะมีการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างคู่มือการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

จินตวีร์ เกษมศุข. (2554). **การสื่อสารกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เจริญ ราชโสภา (2554). **การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ธร สุนทรายุทธ. (2551). **การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป ทฤษฎีวิจัยและการปฏิบัติการทางการศึกษา.** กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุรีวิทยาศาส์น.

ประชา แสนเย็น. (2558). **การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วน ร่วมของชุมชนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก.** วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ประยูร อัครบวร. (2552). **การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

เมตต์ เมตต์การุณ์จิต. (2553). **การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชน องค์กรปกครองและราชการ.** พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : บุ๊คพอยท์.

ยงยุทธ บัวสาย. (2556). **สภาพ ปัญหา แนวทางการแก้ไขและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสานักงานเขตพื้นที่การศึกษประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6.** วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิวัฒนพงษ์ พัทโท. (2560). **การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. (2553). **การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). **แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและ สถานศึกษาตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550.** กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.

_____. (2565). **แผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก.** สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. (2565). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2565.**

_____. (2554**). การมีส่วนร่วมของชุมชนในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา.** กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภาการพิมพ์.

_____. (2552). **คู่คิด คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น.** กรุงเทพฯ : ส.เจริญการพิมพ์.

Cohen, J. M. & Uphoff. (1980). **N.T.Rural Development Participation: Concept And Measures for Project Design Implementation and Evaluation**. New York : Comell University.

Krejcie, R. V. & Morgan D. W. (1970). "**Determining Sample Size for Research Activities. Education March and Psychological Measurement.**" 30(3) : 607-610.

Shadid, W. and et al. (1982). **Access and Participation : A Theoretical Approach in Participation of the Poor in Development**. Leiden : University of Leiden.

แนวทางการพัฒนาจรณทักษะ (Soft Sklls) ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

Guidelines for Soft Sklls Development of School Administrators Under the Secondary Educational Service Area office Sisaket Yasothon

ทิพยรัตน์ กาประสิทธิ์[1] ทรงเดช สอนใจ[2] ประภาพร บุญปลอด[3]

Tippayarat Kaprasit[1] Songdech Sornchai[2] and Prapaporn Boonplord[3]

Received : May 25, 2023; **Revised** : June 19, 2023; **Accepted** : June 19, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพจรณทักษะ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาจรณทักษะ และ 3) เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 132 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้เชี่ยวชาญ 12 คน ด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และระยะที่ 3 ประเมินแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหาร

---

[1] นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ; Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Surindra Rajabhat University, Thailand ; e-mail : 64054010107@srru.ac.th

[2,3] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Education, Surindra Rajabhat University, Thailand

สถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.52, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากและมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านความฉลาดทางอารมณ์ ($\overline{X}$ = 4.60, S.D. = 0.57) 2) ด้านการทำงานเป็นทีม ($\overline{X}$ = 4.55, S.D. = 0.55) และ 3) ด้านการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ($\overline{X}$ = 4.54, S.D. = 0.56) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านนวัตกรรมและการพัฒนาคน ($\overline{X}$ = 4.45, S.D. = 0.56)

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก สรุปได้แนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา 30 แนวทาง

3. ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา มีผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ (Keywords) : จรณทักษะ, แนวทางการพัฒนา, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study about administrator's soft skills, 2) to study about the development guidelines of administrator's soft skills, And 3) to evaluate the development guidelines of administrator's soft skills. By using mixed methods research, divided into 3 phases, Phase 1 is to study about administrator's soft skills, the sample population are 132 administrators. The equipment's for the research are questionnaire, the statistics are frequency, percentage, average, the standard deviation and Content Analysis. Phase 2 is to study about the development guidelines of administrator's soft skills by using "In-Depth Interview" to interview the 12 professionals using purposive sampling and the equipment for this method is the questionnaire form for the development guidelines of administrator's soft skills, by using content analysis. And phase 3 is to evaluate the development guidelines of administrator's soft skills by evaluating 30 administrators, the equipment is the evaluation form for the development guidelines of

administrator's soft skills about the appropriation/possibility and the benefit. The findings revealed that

1. According to the soft skill conditions, the study showed that the overall soft skill condition of school administrator under the Secondary Educational Service Area Office Si Sa Ket Yasothon is at the highest level ($\bar{x}$ = 4.52, S.D. = 0.57) When considering each aspect, the study revealed that all aspects of the soft skill conditions are at the high and highest level sorted from most to least as follows: 1) emotional intelligence ($\bar{x}$ = 4.60, S.D. = 0.57) 2) teamwork ($\bar{x}$ = 4.55, S.D. = 0.55) and 3) analytical thinking for creative problem solving ($\bar{x}$ = 4.54, S.D. = 0.56) Further, the study also showed that the lowest aspect is innovation and human development ($\bar{x}$ = 4.45, S.D. = 0.56).

2. The result of the study about the development guidelines of administrator's soft skills by conducting in-depth interviews (In-Depth Interview), it can be concluded that there are 30 approaches for the development of educational institute administrators' skills.

3. Development guidelines of administrator's soft skills by evaluating 30 administrators about the appropriation/possibility and the benefit show the level scores in total at the most level.

Keywords : Soft Skills, Guidelines Development, School Administrators

บทนำ (Introduction)

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขัน และยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 52) กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดหลักการสำคัญในการประกาศนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับสร้างความเชื่อมั่น ไว้วางใจให้กับสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนและ

ประชาชน โดยให้ทุกหน่วยงานนำรูปแบบการทำงานโดยบูรณาการการทำงานร่วมกัน และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนดำเนินการตามภารกิจด้วยความรับผิดชอบต่อตนเอง องค์กร ประชาชน และประเทศชาติ โดยให้ความสำคัญกับการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ผ่านกลไกการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564 : 30)

การที่ผู้บริหารจะสามารถพัฒนางานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยอันจะนำพาสถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย คุณลักษณะของผู้บริหารจะช่วยในการพัฒนาองค์กรหรือหน่วยงานให้เจริญก้าวหน้ามีศักยภาพ ผู้บริหารที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสม มีบุคลิกภาพที่ดี มีความสามารถที่จะโน้มน้าวให้ผู้ร่วมงานเกิดความพึงพอใจ เต็มใจให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา มีคุณลักษณะเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ร่วมงานในเรื่อง การวางเป้าหมายในการทำงาน เป้าหมายในการเปลี่ยนแปลงองค์กรไปในทิศทางที่ดีขึ้น มีความรอบรู้ริเริ่ม เปลี่ยนแปลงสิ่งใหม่ ๆ มีความกระตือรือร้น มีความอดทนในการรับผิดชอบหน้าที่ มีบุคลิกภาพที่ดี กล้าคิด กล้าตัดสินใจ เพื่อให้การบริหารและพัฒนาสถานศึกษาประสบความสำเร็จ (อุมาพร ธรรมประเสริฐ, 2562 : 120) ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องประสานงานและทำงานร่วมกัน ความขัดแย้งจึงเกิดขึ้นตลอดเวลา ซึ่งความขัดแย้งที่พบอยู่เสมอ ได้แก่ ครูผู้สอนขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชาไม่ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย เช่น ไม่จัดทำแผนการสอนล่วงหน้า ไม่ร่วมกิจกรรมตามมติของคณะครูหรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชา หรือผู้บริหารเองไม่สร้างภาวะผู้นำให้เป็นที่ยอมรับของครู และปัญหาที่พบบ่อยคือความขัดแย้งระหว่างครูผู้สอนกับผู้ปกครองนักเรียน ในเรื่องการทำโทษนักเรียนเกินเหตุ รวมถึงความขัดแย้งอันเนื่องมาจากผลประโยชน์ขัดกัน เช่น การพิจารณาความดีความชอบ หากการพิจารณาขาดความยุติธรรมมักจะเกิดการร้องเรียน หรือจับกลุ่มวิพากษ์วิจารณ์กัน และในโรงเรียนประกอบไปด้วยบุคลากรหลายฝ่าย เช่น ฝ่ายบริหาร ครูปฏิบัติการสอน นักการภารโรง และนักเรียนจำนวนมาก ซึ่งแต่ละคนมีความแตกต่างกัน เช่น วุฒิทางการศึกษา ปรัชญาความเชื่อ แนวความคิด และบุคลิกภาพ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งทำให้ผู้บริหารโรงเรียน บริหารงานไม่ราบรื่น ในขณะเดียวกันบุคลากรในโรงเรียนก็เกิดการแตกความสามัคคีด้วยเหตุผลที่กล่าวมา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำต้องมีจรณทักษะ (Soft Skills) ที่ดีในการปฏิบัติงาน

ดังนั้นจรณทักษะ (Soft Skills) เป็นคำที่รวมทักษะหลายด้านเกี่ยวกับการทำงานกับผู้คนให้ได้ผลดี ดังนี้ 1) ด้านความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) การรู้เท่าทันอารมณ์ตนเอง รู้วิธีบริหารจัดการ

อารมณ์ตนเองและผู้อื่น 2) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (People skills) ได้แก่ ทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงาน รวมถึงทักษะการสื่อสารรับฟังและเข้าถึงจิตใจผู้อื่น 3) ทักษะทางสังคม (Social Skills) ความสามารถในการปฏิบัติตนเองเพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมนั้น ๆ ได้อย่างเหมาะสม (พละกริท คอนซัลแทนท์, 2564 : 30) ทั้งทักษะด้านอารมณ์และทักษะสังคม เป็นทักษะที่ช่วยส่งเสริมความฉลาด ความสามารถทางอารมณ์ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เป็นทักษะที่ช่วยให้สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างไม่เป็นปัญหา และทักษะที่ใช้ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อให้ทำงานร่วมกันได้ดีและประสบความสำเร็จ (ฐาปกรณ์ อ่วมสถิตย์, 2564 : 20)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจแนวทางการพัฒนาจรณทักษะ (Soft Skills) ของผู้บริหารสถานศึกษา ให้เกิดผลงานหรือผลสำเร็จตามเป้าหมายและคุณภาพที่กำหนด ช่วยส่งเสริมให้การบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น อันจะทำให้สถานศึกษาเป็นองค์กรที่สามารถพัฒนาผู้เรียนไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน และส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในด้านอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

3. เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. การดำเนินการวิจัย 3 ระยะ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 การดำเนินการวิจัยใน ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

1.1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ตำรา บทความทางวิชาการ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจรณทักษะจาก ผู้วิจัยจึงทำการสังเคราะห์องค์ประกอบของจรณทักษะทักษะใหม่ ซึ่งผลการสังเคราะห์ได้องค์ประกอบ 6 ด้าน ด้านการสื่อสารและการนำเสนอ ด้านการ

ทำงานเป็นทีม ด้านการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ด้านความฉลาดทางอารมณ์ ด้านความเป็นผู้นำ และด้านนวัตกรรมและการพัฒนาคน

1.1.2 การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในครั้งนี้ ใช้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารในสถานศึกษา เป็นผู้ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับองค์ประกอบจรณทักษะ จำนวน 5 คน

1.1.3 นำองค์ประกอบจรณทักษะมาจัดทำเป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพจรณทักษะของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

1.2 การดำเนินการวิจัยใน ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

1.2.1 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างในระยะที่ 1 มาวิเคราะห์การจัดลำดับสภาพจรณะทักษะของผู้บริหาร

1.2.2 นำค่าเฉลี่ยการจัดลำดับสภาพจรณทักษะที่น้อยที่สุด 3 ลำดับ ในทุกองค์ประกอบมากำหนดสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา

1.2.3 สัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยผู้เชี่ยวชาญ 12 คน เพื่อร่างแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ใน 6 ประเด็น

1.2.4 นำร่างแนวทางที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงตามคำแนะนำ

1.2.5 ปรับปรุงความถูกต้องสำนวนภาษา ความเหมาะสมและความชัดเจนของร่างแนวทางและนำไปจัดทำร่างแนวทางการพัฒนาโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

1.2.6 เสนอแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์

1.2.7 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ เพื่อนำไปประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ แนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ในระยะที่ 3 ต่อไป

1.3 การดำเนินการวิจัยใน ระยะที่ 3 ประเมินแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาแบ่งออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

1.3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของการประเมินแนวทางการพัฒนา

1.3.2 กำหนดประเด็นสำคัญที่จะประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ นำมาเขียนคำถามให้ครอบคลุมประเด็นทุกประเด็น

1.3.3 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความครอบคลุมของเนื้อหา ความเป็นปรนัย และความชัดเจนทางภาษาของแนวทางแต่ละข้อ

1.3.4 จัดทำแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมาย

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 199 คน จาก 83 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร จำนวน 132 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) แบบแบ่งชั้น

2.3 กลุ่มเป้าหมาย ดำเนินการวิจัยด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) แนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำนวน 12 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง จากผู้มีคุณสมบัติ ดังนี้ มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท หรือปริญญาเอกเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ระดับกระทรวงศึกษาธิการ ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยใช้แนวทางการสร้าง แบบสอบถามควาเหมาะสมเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) โดยกำหนดการให้คะแนนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 99-100) แล้วแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้ ระดับที่ 5 หมายถึง สภาพทักษะการดำเนินงานปฏิบัติมากที่สุด ระดับที่ 4 หมายถึง สภาพทักษะการดำเนินงานปฏิบัติมาก ระดับที่ 3 หมายถึง สภาพทักษะการดำเนินงานปฏิบัติปานกลาง ระดับที่ 2 หมายถึง สภาพทักษะการดำเนินงานปฏิบัติน้อย ระดับที่ 1 หมายถึง สภาพทักษะการดำเนินงานปฏิบัติน้อยที่สุด ในเครื่องมือ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบ

รายการ (Checklist) โดยถามเกี่ยวกับประสบการณ์ และขนาดสถานศึกษาของผู้บริหาร ข้อมูลการปฏิบัติทำหน้าที่ด้านการบริหารโรงเรียน ตอนที่ 2 เป็นการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ตอบเป็นแบบสอบถาม มาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา

3.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) แนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างในระยะที่ 1 มาวิเคราะห์การจัดลำดับสภาพจรณะทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาแล้วนำค่าเฉลี่ยการจัดลำดับสภาพจรณทักษะที่น้อยที่สุด 3 ลำดับ ในทุกองค์ประกอบ มากำหนดสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกโดยผู้เชี่ยวชาญ 12 คน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อร่างแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 6 ประเด็น แล้วนำมาเขียนข้อสรุปเพื่อให้ครอบคลุมประเด็นทุกประเด็น นำร่างแนวทางที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ ความถูกต้องและปรับปรุงตามคำแนะนำ ปรับปรุงความถูกต้องสำนวนภาษา ความเหมาะสมและความชัดเจน ในเครื่องมือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ตอนที่ 3 เสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา

3.3 แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ในเครื่องมือแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องตนของผู้ประเมิน ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ แนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหาร เป็นแบบสอบถามมาตรส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert) เป็นขั้นน้ำหนักมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 121) ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม/เป็นไปได้/เป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหาร อยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/เป็นไปได้/เป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/เป็นไปได้/เป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหาร อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/เป็นไปได้/เป็นประโยชน์

ของแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/เป็นไปได้/เป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหาร อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

4.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Vaidity) โดยใช้และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามคำดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 อยู่ในเกณฑ์ทุกข้อ จากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและนำไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 45 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิแอลฟากับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน (α - coefficient) ตามวิธีของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ทั้งฉบับเท่ากับ 0.966

4.2 ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)หลังจากที่ได้วิเคราะห์สภาพจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธรเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าเฉลี่ยจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาต่ำสุด ด้านละ3ข้อคำถาม ใน 6 ด้าน ได้18 ข้อคำถาม แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์เชิงลึกตามคำแนะนำแล้วนำแบบสัมภาษณ์สัมภาษณ์เชิงลึกฉบับสมบูรณ์ไปสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ 12 คน

4.3 ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ เรื่อง ประเมินแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาหลังจากที่ได้วิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) นำมาเรียบเรียงเป็นความเรียงแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร แล้วเสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษา 30 คนในการทำแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ เรื่อง แนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา

5. การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

5.1 แบบสอบถามสภาพจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา พิจารณาความสอดคล้องของแต่ละองค์ประกอบและข้อคำถามนั้นใช้เทคนิค IOC (Index of Item-Objective Congruence, IOC) จากนั้นนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ที่พิจารณาความสอดคล้องขององค์ประกอบและข้อคำถาม จึงนำผลที่ได้เข้าสูตร IOC (Rovinelli and Hambleton, 1976 : 14) (พิศิษฐ ตัณฑวณิช และ พนา จินดาศรี, 2561 : 3 - 11) นำแบบสอบถามไปดำเนินการปรับปรุง

แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลองใช้ (try-out) เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ และหาคุณภาพของแบบสอบถามรายข้อเป็นการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรายรวม (Item -Total Correlation) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า 0.20 ขึ้นไปใช้ และนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) เกณฑ์กำหนดคือ 0.75 ขึ้นไป

5.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) แนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยนำค่าเฉลี่ยการจัดลำดับสภาพจรณทักษะที่น้อยที่สุด 3 ลำดับ ในทุกองค์ประกอบ มากำหนดสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อร่างแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยผู้เชี่ยวชาญ 12 คน ใน 6 ประเด็น คือ 1) ด้านการสื่อสารและการนำเสนอ 2) ด้านการทำงานเป็นทีม 3) ด้านการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 4) ด้านความฉลาดทางอารมณ์ 5) ด้านภาวะความเป็นผู้นำ 6) ด้านนวัตกรรมและการพัฒนาคน นำมาเขียนข้อสรุป เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นทุกประเด็น

5.3 แบบประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ เรื่องประเมินแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

6.1 โดยส่งแบบสอบถามผ่านระบบรับส่งหนังสือราชการอิเล็กทรอนิกส์ และ QR CODE ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยได้รับแบบประเมินกลับคืนมา จำนวน 132 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

6.2 ดำเนินการขอความอนุเคราะห์ให้มีหนังสือถึง ผู้เชี่ยวชาญ 12 คน เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

6.3 ขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษา 30 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา

7. ทดสอบค่าความเชื่อมั่นทดลองใช้ (Try out) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ฉบับ ผู้บริหาร จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ หาคุณภาพของแบบสอบถามรายข้อ

เป็นการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรายรวม (Item -Total Correlation) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า 0.20 ขึ้นไปใช้ และนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) เกณฑ์กำหนดคือ 0.75 ขึ้นไป

8. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

8.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

8.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970)

8.3 ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาใช้การวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

8.4 ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยการตีความหมายด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) พิจารณาความเหมือน ความต่างกันและความสัมพันธ์แล้วบรรยายเป็นความเรียง

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามสภาพจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จากขนาดกลุ่มตัวอย่าง 132 คน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงความถี่และค่าร้อยละ ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามสภาพจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

ข้อมูลสถานภาพ	ความถี่	ร้อยละ
1. เพศ		
1) ชาย	94	71.21
2) หญิง	38	28.79
2. ระดับการศึกษา		
1) ปริญญาตรี	-	-
2) ปริญญาโท	127	96.21
3) ปริญญาเอก	5	3.79
3. ตำแหน่ง		
1) ผู้บริหารสถานศึกษา	45	34.09
2) รองผู้บริหารสถานศึกษา	87	65.91
รวม	132	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามสภาพจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร เมื่อจำแนกตามเพศ เป็นเพศชาย (ร้อยละ 71.21) เพศหญิง (ร้อยละ 28.79) จำแนกตามระดับการศึกษา ระดับปริญญาโท (ร้อยละ 96.97) ระดับปริญญาเอก (ร้อยละ 3.03) จำแนกตามตำแหน่ง เป็นผู้บริหารสถานศึกษา (ร้อยละ 34.09) รองผู้บริหารสถานศึกษา (ร้อยละ 65.91)

2. ผลวิเคราะห์สภาพจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษาต่อสภาพจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

สภาพจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร	สภาพทักษะ		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลความหมาย
ด้านการสื่อสารและนำเสนอ	4.47	0.57	มาก
ด้านการทำงานเป็นทีม	4.55	0.55	มากที่สุด
ด้านการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	4.54	0.56	มากที่สุด
ด้านความฉลาดทางอารมณ์	4.60	0.57	มากที่สุด
ด้านความเป็นผู้นำ	4.53	0.58	มากที่สุด
ด้านนวัตกรรมและการพัฒนาคน	4.45	0.56	มาก
รวม	4.52	0.57	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (= 4.52, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากและมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านความฉลาดทางอารมณ์ ($\overline{X}$ = 4.60, S.D. = 0.57) 2) ด้านการทำงานเป็นทีม ($\overline{X}$ = 4.55, S.D. = 0.55) และ 3) ด้านการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ($\overline{X}$ = 4.54, S.D. = 0.56) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านนวัตกรรมและการพัฒนาคน ($\overline{X}$ = 4.45, S.D. = 0.56)

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ได้แนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 แนวทาง สรุปเป็นแนวทางสำคัญหลักได้ ดังนี้

1) แนวทางการพัฒนาจรณทักษะด้านการสื่อสารและการนำเสนอ มีแนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมที่ช่วยสนับสนุน ส่งเสริมทักษะด้านการฟังภาษาอังกฤษให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ และการพัฒนาตนเองอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

2) แนวทางการพัฒนาจรณทักษะด้านการทำงานเป็นทีม มีแนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารควรใช้หลักประชาธิปไตยในการบริหารงาน หรือวิเคราะห์สภาพองค์กร (SWOT Analysis) ในปัจจุบัน เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดเด่น จุดด้อย

3) แนวทางการพัฒนาจรณทักษะด้านการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีแนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารควรฝึกทักษะการเก็บรวบรวมข้อมูล สังเกต จำแนกแยกแยะ ระบุรายละเอียดเปรียบเทียบบอกความเหมือนความต่างของข้อมูลได้

4) แนวทางการพัฒนาจรณทักษะด้านความฉลาดทางอารมณ์ มีแนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารควรฝึกอบรมเรียนรู้จากผู้ประสบผลสำเร็จ กล้าพร้อมเผชิญกับงานหรือสถานการณ์ที่ยากลำบาก มีความสงบนิ่ง มีความสุขุมแม้จะอยู่ภายใต้สถานการณ์ตึงเครียด

5) แนวทางการพัฒนาจรณทักษะด้านความเป็นผู้นำ มีแนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารควรใช้ทักษะการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา เพื่อปรึกษาหารือการดำเนินงานของโรงเรียน เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผน ปฏิบัติงาน มีการกระจายอำนาจตัดสินใจในงานด้านต่าง ๆ ตามภาระหน้าที่

6) แนวทางการพัฒนาจรณทักษะด้านนวัตกรรมและการพัฒนาคน มีแนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสามารถปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) ใช้แนวคิดวิธีการในศตวรรษที่ 21 แนวคิดปัจจุบันกับแนวคิดใหม่จัดการดำเนินการนิเทศ ติดตาม แนะนำ และประเมินคุณภาพทั้งภายใน ภายนอกอย่างต่อเนื่อง

4. ผลการประเมินด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความประโยชน์ ประเมินโดยผู้บริหารจำนวน 30 คน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. สภาพจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร พบว่า มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากและมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านความฉลาดทางอารมณ์ 2) ด้านการทำงานเป็นทีม และ 3) ด้านการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านนวัตกรรมและการพัฒนาคน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีความสามารถของบุคคลที่จะตระหนักรู้ ความรู้สึกของตนเองและความรู้สึกของผู้อื่น สามารถควบคุมอารมณ์และแรงกระตุ้นภายใน การควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม และความสามารถของ

ผู้บริหารสถานศึกษาในการทำให้ทุกคนในทีมงานร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ สัมพันธภาพที่ดีเพื่อสร้างความร่วมมือและทำงาน ทำให้เกิดการปรับตัวและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เคารพในสิทธิผู้อื่น รู้จักการให้และการยอมรับการทำงานเป็นทีมจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพประสบความสำเร็จสูงสุด อีกทั้งยัง ความสามารถในการคิด การใช้ ประสบการณ์กำหนดทางเลือกในการสังเกต การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ จำแนกแยกแยะ ข้อมูลข่าวสาร เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลให้เหมาะสมกับสถานการณ์ บางครั้งผู้บริหารแสดงออกถึงความมุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนานวัตกรรมให้บุคลากรมีความมุ่งมั่นในการทำงาน ความอิสระในการทำงาน และการจัดการในลักษณะส่งเสริมสนับสนุน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรมในองค์กร ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ณัฏยา ภาระโข และวัลลภา อารีรัตน์ (2559 : 52) ได้ศึกษาทักษะภาวะผู้นำด้าน SOFT SKILLS ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะภาวะผู้นำด้าน Soft Skills ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการเรียนรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาคนและสร้างนวัตกรรม

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ได้แนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 แนวทาง สรุปเป็นแนวทางสำคัญหลักได้ ดังนี้

2.1 แนวทางการพัฒนาจรณทักษะด้านการสื่อสารและการนำเสนอ มีแนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมที่ช่วยสนับสนุน ส่งเสริมทักษะด้านการฟังภาษาอังกฤษให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ และการพัฒนาตนเองอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง สอดคล้องกับ ราตรี วิเศษ (2561 : 140) กล่าวว่า วิธีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรมีหลายวิธีด้วยกันซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาได้ตามความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษารูปแบบที่นิยมใช้ ได้แก่ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การสร้างผลงานทางวิชาการ การนิเทศติดตามผล การศึกษาต่อ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน และพัฒนาศักยภาพครูให้สูงขึ้น มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 แนวทางการพัฒนาจรณทักษะด้านการทำงานเป็นทีม มีแนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารควรใช้หลักประชาธิปไตยในการบริหารงาน หรือวิเคราะห์สภาพองค์กร (SWOT Analysis)

ในปัจจุบัน เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดเด่น จุดด้อย สอดคล้องกับ ขวัญชนก โตนาค, สุกัญญา แช่มช้อย และอนุชา กอนพ่วง (2557 : 96) ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า บุคลิกภาพภายนอก (External Personality) ตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ มีมนุษย์สัมพันธ์ (Human Relations) ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องอาศัยการทำงานร่วมงานกับสังคมหรือหน่วยงานต่าง ๆ ไม่สามารถที่จะปฏิบัติหรือดำเนินการเพียงผู้เดียวแล้วจะเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้นการที่ต้องร่วมงานกับสังคมหรือหน่วยงานต่าง ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมี มนุษย์สัมพันธ์มีการสร้างสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น มีกิริยามารยาทที่ดีพูดคุยอย่างแจ่มใส มีไมตรีจิตที่ดีต่อผู้อื่น ผู้อื่นมองเห็นและสัมผัสได้ถึงความจริงใจ เกิดความไว้วางใจ เกิดการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข จึงจะทำให้การบริหารงานหรือการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงสุด

2.3 แนวทางการพัฒนาจรณทักษะด้านการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีแนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารควรฝึกทักษะการเก็บรวบรวมข้อมูล สังเกต จำแนกแยกแยะ ระบุรายละเอียดเปรียบเทียบบอกความเหมือนความต่างของข้อมูลได้ สอดคล้องกับ ลักขณา สริวัฒน์ (2558 : 47) ได้แบ่งขั้นตอนการคิดแก้ปัญหาเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) กำหนดปัญหาเป็นการทบทวนปัญหาที่พบ เพื่อทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ในประเด็นต่าง ๆ รวมทั้งการกำหนดขอบเขตของปัญหา 2) ตั้งสมมติฐานและหาสาเหตุของปัญหา เป็นการคาดคะเนคำตอบของปัญหา โดยใช้ความรู้และประสบการณ์ช่วยในการคาดคะเน รวมทั้งการพิจารณาสาเหตุของปัญหาว่ามาจากอะไร หรือจะมีวิธีการแก้ปัญหาได้โดยวิธีการใดบ้าง ซึ่งควรสร้างสมมติฐานไว้หลาย ๆ ข้อ 3) วางแผนแก้ปัญหา เป็นการคิดหาเทคนิควิธีการเพื่อแก้ปัญหาและกำหนด ขั้นตอนย่อยของการแก้ปัญหาไว้อย่างเหมาะสม 4) เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการดำเนินการตามแผนที่ได้วางไว้ไม่ว่าจะเป็นการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ การทดลองหรือการลงมือแก้ปัญหาด้วยวิธีการอื่น ๆ 5) วิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐาน เป็นการนำข้อมูลที่รวบรวมได้ มาวิเคราะห์ วินิจฉัยว่ามีความถูกต้อง เที่ยงตรง และเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด และทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ 6) สรุปผล เป็นการประเมินผลวิธีการแก้ปัญหาหรือการตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหาที่ได้ผลดีที่สุด โดยอาจสรุปในรูปหลักการที่จะนำไปเป็นคำตอบ ตลอดจนการนำความรู้ไปใช้

2.4 แนวทางการพัฒนาจรณทักษะด้านความฉลาดทางอารมณ์ มีแนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารควรฝึกอบรมเรียนรู้จากผู้ประสบผลสำเร็จ กล้าพร้อมเผชิญกับงานหรือสถานการณ์ที่ยากลำบาก มีความสงบนิ่ง มีความสุขุมแม้จะอยู่ภายใต้สถานการณ์ตึงเครียด สอดคล้องกับ วิชญพงศ์ ไชยธิกุลโรจน์ , ทิพย์พาพร มหาสินไพศาล และ ทิวัตถ์ มณีโชติ (2564 : 17-26) ได้สรุป

ผลการวิจัยพบว่าความฉลาดทางอารมณ์และสังคมเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมี เพราะว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลพัฒนาอย่างรวดเร็ว (Digital Disruptive World) ซึ่งเป็นยุคที่เทคโนโลยีและดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในชีวิตของคนมากขึ้น ความฉลาดทางอารมณ์และสังคมจึงถือเป็นทักษะแห่งความสำเร็จของผู้นำในยุคนี้ที่หุ่นยนต์ไม่สามารถทำทดแทนคนได้ ผู้นำที่ดีจะต้องมีความฉลาดทางอารมณ์และสังคม การบริหารจัดการองค์การที่ขาดความเข้าใจทางสังคม เกิดจากบุคคลขาดความตระหนักรู้และเข้าใจทางอารมณ์ความเข้าใจในตนเอง และขาดความสามารถในการจัดการปัญหาทางด้านอารมณ์ ส่งผลให้เกิดปัญหากับตัวบุคคล และเกิดปัญหาในความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำที่ต้องมีภาวะผู้นำ และทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ความฉลาดทางอารมณ์และสังคมจึงเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้ สามารถ สังเกตได้ และสามารถรับรู้ได้โดยบุคคลเองและบุคคลรอบข้าง ดังนั้น การวัดความฉลาดทางอารมณ์และสังคมของผู้บริหาร สถานศึกษาจำเป็นต้องมีตัวบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์และสังคมที่มีความทันสมัย มีความเป็นปรนัยและไม่ซ้ำซ้อน เพื่อสะท้อนว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์ คือ เป็นผู้ที่รู้และเข้าใจในตนเอง สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้ และมีความฉลาดทางสังคม คือ เป็นผู้ตระหนักรู้ต่อสังคมและสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่นได้ ตัวบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์และสังคมจึงเป็นสิ่งยืนยันความเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2.5 แนวทางการพัฒนาจรณทักษะด้านความเป็นผู้นำ มีแนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารควรใช้ทักษะการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาเพื่อปรึกษาหารือการดำเนินงานของโรงเรียน เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติงาน มีการกระจายอำนาจตัดสินใจในงานด้านต่าง ๆ ตามภาระหน้าที่ สอดคล้องกับ คมกริช บุญพรม และประยุทธ ชูสอน (2561 : 174) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุด ในการขับเคลื่อน องค์กรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้บริหารในยุคนี้ต้องมีภาวะผู้นำสูง เน้นการมีส่วนร่วมและเป็นมืออาชีพอย่างแท้จริง การบริหารจัดการจึงต้องใช้ทักษะที่สำคัญ คือ การสร้างคนหรือบุคลากรให้เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง มุ่งส่งเสริมและกระตุ้นให้บุคคลากรทุกคนร่วมมือกันปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษา

2.6 แนวทางการพัฒนาจรณทักษะด้านนวัตกรรมและการพัฒนาคน มีแนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสามารถปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) ใช้แนวคิดวิธีการในศตวรรษที่ 21 แนวคิดปัจจุบันกับแนวคิดใหม่จัดการดำเนินการนิเทศ ติดตาม แนะนำ และประเมินคุณภาพ

ทั้งภายใน ภายนอกอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ ณัฏยา ภาระโข และวัลลภา อารีรัตน์ (2559 : 52) ได้ศึกษาทักษะภาวะผู้นำด้าน SOFT SKILLS ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรมีระบบนิเทศภายในเพื่อยกระดับคุณภาพของผู้เรียน การพัฒนาครูแกนนำเพื่อช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและผู้บริหารส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาความรู้ นำกระบวนการวิจัยไปใช้ในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ในการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักและให้ความสำคัญของปัจจัยต่าง ๆ ในด้านนวัตกรรมและการพัฒนาคนอันจะส่งผลต่อการพัฒนางาน พัฒนาบุคลากรในองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพสู่เป้าหมายที่วางไว้มากขึ้น 1.2 หน่วยงานต้นสังกัดควรนำรูปแบบแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร นำไปใช้เพื่อลดปัญหาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารงานสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษารูปแบบแนวทางพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร เพื่อจะได้นวัตกรรมที่เป็นรูปแบบที่จะนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร และสังกัดอื่นๆ

2.3 ควรจะมีการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างคู่มือการพัฒนาแนวทางพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566**. กรุงเทพฯ : กลุ่มพัฒนา.

ขวัญชนก โตนาค, สุกัญญา แช่มช้อย และ อนุชา กอนพ่วง. (2557, ตุลาคม – ธันวาคม). “การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.” **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**. 6(4) : 131 - 140.

คมกริช บุญพรม และ ประยุทธ ชูสอน. (2562, มกราคม - มีนาคม). “ตัวบ่งชี้ทักษะภาวะผู้นำด้าน SOFT SKILLS ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนชายขอบ.” **วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**. 7(26): 178 - 187

ฐาปกรณ์ อ่วมสถิตย์. (2564, มกราคม-เมษายน). “การพัฒนาทักษะซอฟต์สกิลด้วยการดำเนินโครงการจิตอาสาตามแนวทางจิตตปัญญาศึกษา.” **วารสารศิลปะศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ.** 3(1) : 39 - 49.

ณัฏยาภาระโข และ วัลลภาอารีรัตน. (2559). “ทักษะภาวะผู้นำดาน SOFT SKILLS ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24.” **วารสารศึกษาศาสตร์ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. 10(2) : 41 - 47.

พละกริท คอนซัลแทนท์. (2564). Soft Skills 10 ทักษะที่จำเป็นในการทำงานยุคดิจิทัล. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : https://www.palagrit.com/10-soft-skills-must-have-in-digital-ag สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2565.

พิศิษฐ ตัณฑวณิช และ พนา จินดาศรี. (2561, ธันวาคม). “ความหมายที่แท้จริงของค่า IOC.” **วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. 24(2) : 3 - 11.

ราณี จีนสุทธิ์ และคณะ. (2564,พฤษภาคม-สิงหาคม). “การพัฒนาวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา.” **วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์.** 8(2) : 381

ลักขณา สริวัฒน์. (2558). **การรู้คิด = (COGNITION).** กรุงเทพฯ : โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์.

วิชญพงศ์ ไชยธิกุลโรจน์, ทิพย์พาพร มหาสินไพศาล และ ทิวัตถ์ มณีโชติ. (2564, มกราคม – มิถุนายน). “ผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาตัวบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์และสังคม.” **วารสารการวัด ประเมินผล สถิติ และการวิจัยทางสังคมศาสตร์.** 2(1) : 17 - 26.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579**. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟค จำกัด.

อุมาพร ธรรมประเสริฐ. (2562). **คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

วิเคราะห์คุณสมบัติของนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์

An Analysis of the Qualification of Buddhism Propagators in the Multicultural Society, Surin Province

พระบาน ถาจ ธมฺมเสรีสตฺถา[1] พระมหาทวี มหาปญฺโญ[2] สมิทธิพล เนตรนิมัตร[3]

Phra Ban Thach Dhammasirisattha[1], Phamaha Tawee Mahapanno[2] and Smithipol Netnimit[3]

Received : November 24, 2021; **Revised** : June 19, 2023; **Accepted** : June 19, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

ทุกคนยอมมีคุณค่าและคุณสมบัดิแตกต่างกันไม่ว่าชาวบ้านทั่วไปหรือพระภิกษุสงฆ์ในที่นี้ขอยกเอาคุณสมบัติของนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์มาวิเคราะห์ โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) ศึกษาสังคมพหุวัฒนธรรมและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 2) ศึกษาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดสุรินทร์ และ 3) วิเคราะห์คุณสมบัติของนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพและภาคสนาม สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ พระสงฆ์ 30 รูป และฆราวาส 8 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการวิจัย และหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย เสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลการวิจัยพบว่า

---

[1] นิสิตปริญญาเอก พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา พระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพ; Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand ; e-mail : banthach2021@hotmail.com

[2] คณะพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ศูนย์กลาง; Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand ; e-mail : ptlalong@hotmail.com

[3] คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ศูนย์กลาง; Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand ; e-mail : samitthipol@hotmail.com

1. พระพุทธศาสนาได้อุบัติเกิดขึ้นท่ามกลางพาหิรศาสนาที่มีประเพณี วัฒนธรรมหลากหลายที่เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมของชาวอินเดียในยุคนั้น ได้แก่ ศาสนาพราหมณ์ ศาสนาเชน ซึ่งเผยแผ่ร่วมสมัยกับพระพุทธศาสนา พระพุทธองค์ทรงเผยแผ่คำสอนในชุมชนร่วมสมัย ที่มีวิถีชีวิต เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ความเชื่อ และประเพณีต่างกันอยู่ร่วมกันได้ด้วยความสงบสุข

2. ประเทศไทย เฉพาะในจังหวัดสุรินทร์มีความหลากหลายด้วยชาติพันธุ์มีทั้งชนเผ่าไทย เขมร ส่วยและลาว ซึ่งมีความเชื่อและวิถีชีวิตแตกต่างกันแต่อยู่อร่วมกันได้อย่างสันติ อย่างไรก็ดี คำสอนของพระพุทธได้แทรกอยู่ในประเพณีของชาวบ้าน ได้แก่ ประเพณีการบูชาคุณผู้ที่มีพระคุณ ประเพณีรู้จักแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ประเพณีการอุทิศส่วนบุญไปให้บรรพบุรุษ เป็นต้น

3. คุณสมบัติของนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดสุรินทร์ที่เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมนั้น ผู้เผยแผ่ต้องผ่านการฝึกอบรม เป็นกัลยาณมิตรกับทุกชุมชน ต้องมีศีล จารวัตร เข้าได้ทุกสังคม ศึกษาเรียนรู้สภาพปัญหาและวิธีแก้ปัญหาในแต่ละชุมชน มีสมณโวหารในการเผยแผ่หลักธรรม คำสอน ด้วยภาษาแต่ละชุมชน ซึ่งช่วยให้การเผยแผ่เป็นไปด้วยดีมีประสิทธิผล

คำสำคัญ (Keywords) : คุณสมบัติ, นักเผยแผ่, สังคมพหุวัฒนธรรม

Abstract

Everyone has different values and qualification whether ordinary villagers or monks in this case, I would like to raise‘ the qualification of Buddhism propagators in the multicultural society, Surin province analysis 3 objectives: 1) to study the multicultural society and the propagation of Buddhism, 2) to study the propagation of Buddhism in multicultural society, Surin province, and 3) to analyze the qualification of Buddhism propagators in multicultural society, Surin province. This is a qualitative research from in depth interview with key informants including 30 monks and 8 lay people The structured interview was used as a research tool and find quality research tools Offers 5 experts Check the integrity of the content (Content Validity) and used to find the index of consistency (IOC).

The results showed that :

1. Buddhism has arisen among various religion with tradition multiculturalism that was the multicultural society of the Indians at that time such as Brahmanism, Jainism and Buddhism. Buddha also propagated his teachings in the contemporary

communities where the co-existences of the different thoughts, ways of life, races, tribes, belief and different traditions coexist peacefully

2. In Thailand especially Surin province, there have various races, Thai, Khmer, Suay, and Laos which have different beliefs and ways of life, but can live together peacefully however, Buddhist teachings penetrate in people' s ways of life, such as tradition of worshiping the Blessed one, traditions know how to share and help each other, tradition of dedicating merit to their ancestors, etc.

3. The qualification of the propagators of Buddhism in Surin province which is the multicultural society is concerned, it showed that they should be qualified through certain training, being good friendship with the community involved, having good moral conduct and enjoying when entering any society. They should understand the states of problem and its solutions in each society. Furthermore, they should possess the Buddhist rhetoric style of speaking out through each community language while delivering the Buddha' s teachings. Once qualified as such, the propagation of Buddhism would meet the high achievement respectively.

Keywords : Qualification, Propagators, Multicultural Society

บทนำ (Introduction)

พระพุทธเจ้าได้ตรัสและรับสั่งกับภิกษุเหล่านั้นว่า ภิกษุทั้งหลายเราพ้นแล้วจากบ่วงทั้งปวง ทั้งที่เป็นของทิพย์ ทั้งเป็นของมนุษย์ ภิกษุทั้งหลายพวกเธอจงจาริกไป เพื่อประโยชน์สุขแก่ชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลกเพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ อย่าไปโดยทางเดียวกันสองรูป จงแสดงธรรม มีความงามในเบื้องต้น มีความงามในท่ามกลาง และมีความงามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะบริสุทธิ์บริบูรณ์ครบถ้วน สัตว์ทั้งหลายมีธุลีในตาน้อย มีอยู่ย่อมเสื่อมเพราะไม่ได้ฟังธรรม จักมีผู้รู้ธรรม ภิกษุทั้งหลายแม้เราก็จะไปยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคม เพื่อแสดงธรรม (วิ.ม. ไทย2539:4/32/40)

ครั้งแรกที่พระพุทธศาสนาอุบัติขึ้นในชมพูทวีปเมื่อ 2500 ปีมาแล้ว ท่ามกลางเจ้าลัทธิที่สำคัญ ๆ และนักปราชญ์ทั้งหลายที่พยายามเผยแผ่ลัทธิของตนเองด้วยวิธีการต่าง ๆ หลังจากที่เจ้าชายสิทธัตถะได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในวันเพ็ญเดือนวิสาขมาส คือ วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 และหลังจากนั้นอีก 2 เดือน พระพุทธองค์ก็ทรงเริ่มประกาศพระพุทธศาสนา โดยทรงแสดง

ปฐมเทศนาแก่ปัญจวัคคีย์ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี ในวันเพ็ญเดือนอาสาฬหมาส คือ วันขึ้น 15 เดือน 8 เมื่อพระอัญญาโกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรมแล้ว ได้ทูลขออุปสมบทจากพระพุทธองค์ และทรงประทานเอหิภิกขุอุปสัมปทา ฟื้น ดอกบัว (2554 : 25) ทำให้เกิดพระรัตนตรัยขึ้นครบสมบูรณ์ในวันนั้น ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของพระพุทธศาสนา จากนั้นไม่นานก็มีพระอรหันตสาวกเพิ่มขึ้นอีก 55 องค์ คือพระยสกุลบุตรพร้อมกับเพื่อน ๆ พระพุทธเจ้าพร้อมกับพระอรหันตสาวกทั้ง 60 องค์ ก็ได้จำพรรษา ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน เป็นพรรษาแรก หลักฐานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ปรากฏขึ้นภายหลังจากการตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าแล้วเสด็จไปแสดงธรรมโปรดแก่ปัญจวัคคีย์ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน และยสกุลบุตรพร้อมสหาย 54 คนทรงให้การอุปสมบทแก่บุคคลเหล่านี้เป็นพระภิกษุชุดแรกในพระพุทธศาสนา รวมเป็น 60 รูปซึ่งเป็นการเกิดขึ้นของพระสงฆ์หรือพระธรรมทูตผู้ที่เป็นพระนักเผยแผ่ศาสนธรรม สอนตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา พระพุทธจ้าทรงเห็นสมควรที่จะส่งสาวกเหล่านั้นไปประกาศพระศาสนาให้แพร่หลายทั่วชมพูทวีป ดังพระดำรัสที่ทรงรับสั่งกับภิกษุเหล่านั้นแล้ว

จะเห็นได้ว่าแนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ในเบื้องต้นมีอยู่ 3 ประการด้วยกัน คือ (1) ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงเที่ยวจาริก เพื่อประโยชน์สุขแก่ชนเป็นอันมาก (2) ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงเที่ยวจาริก เพื่ออนุเคราะห์แก่ชาวโลก (3) ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงเที่ยวจาริก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์
แนวทางทั้ง 3 ประการนี้ พระพุทธเจ้ายังได้ทรงแนะนำไว้อีก 2 ประการ ประการแรก คือ อย่าได้ไปโดยทางเดียวกัน 2 รูป เพราะในการออกเผยแผ่พระพุทธศาสนาในครั้งนั้น มีเพียง 60 รูป อีกประการหนึ่ง คือ จงแสดงธรรมอันมีความงามในเบื้องต้น มีความงามในท่ามกลาง และมีความงามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะ ให้บริบูรณ์ครบถ้วนแนวทางและคำแนะนำนี้จึงทำให้พระสงฆ์สาวกได้นำแนวทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปปฏิบัติประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็วและงดงามยิ่ง ทำให้ผู้มีเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก เมื่อครั้งที่พระสงฆ์สาวกออกทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาใหม่ ๆ นั้นหากมีกุลบุตรเลื่อมใสใคร่ที่จะบวชก็จะพาไปบวชในสำนักของพระพุทธเจ้า ต่อมาเมื่อมีกุลบุตรใคร่ที่จะบวชมากขึ้นและมีภูมิลำเนาอยู่ไกลออกไปจากสำนักของพระพุทธเจ้า พระองค์จึงทรงอนุญาตให้สงฆ์สาวกบวชกุลบุตรได้เองด้วยวิธี “ญัตติจตุตถกรรมวาจา” ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้บวชกันมาจนถึงปัจจุบัน หากมีผู้ที่เลื่อมใสแต่ไม่ต้องการที่จะบวชก็ให้แสดงตนเป็นพุทธมามกะ คือ การเข้าถึงซึ่งพระรัตนตรัยเป็นสรณะ ด้วยนโยบายดังกล่าวนี้ จึงทำให้พระพุทธศาสนาเกิดพุทธบริษัท 4 ขึ้น คือ ภิกษุ ภิกษุณี

อุบาสก อุบาสิกา และพุทธบริษัททั้ง 4 นี้มีหน้าที่หลัก คือ การนำนโยบายมาปฏิบัติและมีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาออกไปสู่ประชาชนทุกหมู่เหล่า

พระพุทธศาสนาในประเทศไทย ศาสนาเป็นสถาบันหนึ่งที่มีความสำคัญต่อสังคมไทยมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือเกื้อกูลสังคมเสมอมาทั้งระดับพื้นฐาน คือ ให้ความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมที่ประชาชนสามารถนำไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข อาทิ หลักพรหมวิหารธรรม 4 สังคหวัตถุธรรม เบญจศีล เบญจธรรม หิริโอตัปปะ และธรรมระดับสูงในพระพุทธศาสนาที่ทุกคนสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาจิตใจไปสู่ความพ้นทุกข์ ได้แก่การฝึกวิปัสสนากัมมัฏฐาน หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาจึงมีคุณค่าประโยชน์สูงสุดที่จะนำพามนุษย์ให้สามารถใช้ชีวิตในโลกปัจจุบันอย่างมีความสุข ยิ่งกว่านั้นพระพุทธศาสนามีคำสอนที่ช่วยให้มนุษย์ทุกคนสามารถพัฒนาศักยภาพชีวิตของตนเอง จนสามารถก้าวสู่ความหลุดพ้นโดยที่ไม่ต้องมาเวียนว่ายตายเกิดอีกด้วย เป็นผลที่เกิดจากการเผยแพระพุทธศาสนาของพระโสณะเถระ และพระอุตตระเถระ ที่นำพระพุทธศาสนามายังดินแดนสุวรรณภูมิ พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ), (2551:162) สังคมพหุวัฒนธรรม หมายถึง กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทั้งเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ วิถีชีวิตความเชื่อ ศาสนา และประเพณีปฏิบัติที่มีความแตกต่าง กัน เนื่องมาจากกระบวนการคิดแลสัญลักษณ์ที่เกิดจากการสร้างของ วัฒนธรรม ปัจจัยทางศาสนา เชื้อชาติ อายุ เพศ ปัญหาสังคมพหุวัฒนธรรม ในปัจจุบัน จังหวัดสุรินทร์มีการเปลี่ยนแปลงไปมาก วัฒนธรรมบางอย่างสูญหายไป เช่น วัฒนธรรมการกราบไหว้ พระสงฆ์ และการทำความเคารพฆราวาสผู้สูงอายุ และสูงด้วยวัยวุฒิ และพระนักเผยแผ่สังคมพหุวัฒนธรรม ต้องมีการศึกษาปริยัติ เพื่อให้เกิดความรู้ ปฏิบัติ ปฏิเวธ วัฒนธรรมในด้านการรับประทานก็เปลี่ยนไป อาหารแบบไทย ๆ หายากขึ้นทุกวัน ซึ่งในสังคมไทยของเราได้พยายามพัฒนาเปลี่ยนจากประเทศที่กำลังพัฒนาไปเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยการรับเอาเทคโนโลยี ค่านิยม วัฒนธรรม รูปแบบการศึกษาและรูแบบวัฒนธรรมการบบริโภค เป็นต้น พระพุทธศาสนาสอนให้คนไทยให้รู้จักคำว่า “โภชเนมัตตัญญุตา” พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), (2551 : 293) คือการบริโภคแต่พอประมาณ ไม่มากไม่น้อยจนเกินไป บริโภคเพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่ได้ ปัญหาที่สังคมไทยกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน คือ เป็นปัญหาที่สังคมเสื่อมโทรม การระบาดของยาเสพติด ขาดศีลธรรม และปัญหาความไม่ปลอดภัยในทรัพย์สิน

สังคมจังหวัดสุรินทร์ เป็นสังคมที่ประกอบไปด้วยชน 3 เผ่า คือ เขมร ส่วย (กูย) ลาว การอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุขนั้น ต้องเคารพในวัฒนธรรมประเพณีในแต่ละชนเผ่า แต่ที่สำคัญ คือ การจัดงานประเพณีประจำจังหวัดทุกชนเผ่าที่เข้ามาร่วมงาน เช่น งานช้าง เป็นต้น ประชากรหลาย

ชนเผ่า ภาษาที่ใช้สื่อสารที่เป็นหลัก คือ นอกจากภาษาไทยแล้ว ก็มีภาษาเขมร ส่วย ลาว ภาษาไทยและใช้ทางราชการ ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้น พระสงฆ์ต้องมีความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน อาทิ คุณสมบัติของนักเผยแผ่ ต้องมีความรู้ความสามารถด้านหลักธรรม ด้านจริยาวัตรปฏิบัติ แต่ไม่สัมฤทธิ์ผลตามที่ต้องการ เนื่องจากปัญหาเรื่องนโยบายหรือแนวทางการปฏิบัติ จึงทำให้มีปัญหาและอุปสรรคของพระธรรมทูตในการออกเผยแผ่ พระธรรมทูตบางท่านมีความรู้ความสามารถเทศน์ดี สอนเก่ง แต่ก็ยังขาดประสบการณ์ปัจจัยหลายอย่างที่ส่งผลให้เกิดปัญหางานการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้นมีความละเอียดอ่อน การอบรมพุทธศาสนิกชนและเยาวชนคนรุ่นใหม่ยังไม่มีนโยบายที่ชัดเจน ยังขาดการสนับสนุนจากรัฐและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ดังนั้นผู้วิจัยมีความจำเป็นที่จะศึกษา คุณสมบัติของนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาสังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดสุรินทร์ เพื่อให้ได้ข้อมูลแนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มประชากรในจังหวัดสุรินทร์ ที่เป็นพื้นที่หลายชนเผ่า หลากหลายวัฒนธรรมภาษา เป็นจังหวัดที่เก่าแก่มีประวัติศาสตร์และความเป็นมาที่ยาวนาน เป็นบรรทัดฐานในการออกปฏิบัติงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตทีมีคุณสมบัติที่พร้อมจะออกเผยแผ่ได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อในการศึกษาและความมั่นคงของพระพุทธศาสนาสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสังคมพหุวัฒนธรรมและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
2. เพื่อศึกษาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อวิเคราะห์คุณสมบัติของนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview research) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาตามขั้นตอนตอบโจทย์ตามวัตถุประสงค์ ดำเนินตามลำดับ ดังนี้

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสังคมพหุวัฒนธรรม ในจังหวัดสุรินทร์

1) ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาการปฏิบัติงานของพระสงฆ์ที่เป็นพระธรรมทูตที่ออกทำการเผยแผ่หลักธรรม ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ ศึกษาจากพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา และทุติยภูมิ

จากตำราเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมารวบรวมจัดเป็นหมวดหมู่ ตอบโจทย์ให้ตรงตามวัตถุประสงค์

2) ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูล ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2561 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2561 โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพระสงฆ์จำนวน 30 รูป และฆราวาส 8 คน

(1) พระราชาคณะ จำนวน 4 รูป

(2) พระครูสัญญาบัตรระดับเจ้าคณะอำเภอ จำนวน 17 รูป

(3) พระธรรมทูตถาวร 6 รูป

(4) พระนักเทศน์ภาษาท้องถิ่น (เขมร-ลาว-กูย) จำนวน 3 รูป

(5) ฆราวาส 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และหลังจากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ มีรายนามดังนี้ 1) พระมหาอดิเดช สติวโร ดร. 2) ดร. บุญเลิศ โอฐสู 3) ผศ. ดร.แม่ชีกฤษณา รักษาโฉม 4) ดร.เสนาะ ผดุงฉัตร และ 5) ดร. จุฑามาศ วารีแสงทิพย์ เมื่อตรวจแบบสัมภาษณ์เรียบร้อยนำมาแก้ไขให้ถูกต้อง แล้วจึงนำไปใช้สัมภาษณ์จริง

การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในวิทยาการสมัยใหม่จากตำรา เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยใช้เครื่องมือคือการรวบรวมข้อมูลเอกสาร จำแนกและจัดหมวดหมู่หลักการ คำสอน จากนั้นผู้วิจัยใช้การตีความเกี่ยวกับรูปแบบการปฏิบัติงานการเผยแผ่ที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท โดยใช้กรอบแนวคิดการจัดการสำธารณสงเคราะห์ที่ได้ศึกษาในขั้นตอนที่ 1 เป็นกรอบในการวิเคราะห์

ขั้นตอนที่ 3 นำผลที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1–2 เป็นแนวทางในการสำรวจสภาพการจัดองค์ความรู้ของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และขั้นตอนของการการเผยแผ่ของพระสังฆาธิการ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

ขั้นตอนที่ 4 การศึกษาวิจัยครั้งนี้กำหนดประเด็นในการศึกษาไว้ 3 ประเด็น 1) ด้านการเผยแผ่วัฒนธรรมให้แก่ประชาชน 2) พระสงฆ์ที่เป็นพระธรรมทูต ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

ประเพณีวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับสมณสารูป 3) ติดต่อประสานงานกับประชาชนและส่วนราชการ อาทิประเพณีแซนโฎนตา เป็นต้น

ผู้วิจัยลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์ในเรื่อง “วิเคราะห์คุณสมบัติของนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์ ” องค์ประกอบของการจัดการปฏิบัติการเผยแผ่ของพระธรรมทูตและพระสังฆาธิการ และพระนักเทศน์ จากนั้นทำการสรุปรูปแบบการปฏิบัติงานการเผยแผ่ เพื่อนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจและแก้ไข ต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 สรุปและนำเสนอผลของการศึกษาที่ได้จากการศึกษาในเชิงเอกสารและภาคสนาม โดยนำมาแยกออกเป็นบทต่าง ๆ ในลักษณะของการพรรณนาตามเนื้อหาและสาระที่สำคัญ ในการศึกษาค้นคว้า และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา ต่อไป

ผลการวิจัย (Research Results)

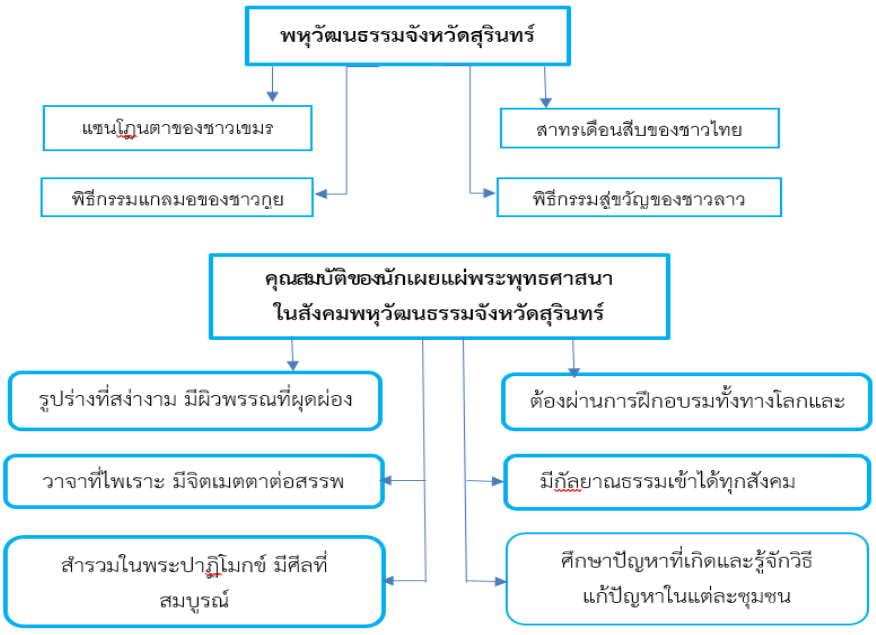
1. สังคมพหุวัฒนธรรมกับการเผยแพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาได้อุบัติเกิดขึ้นท่ามกลางประเพณี วัฒนธรรมหลากหลานพิธีกรรมที่เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมของชาวอินเดียในยุคนั้น พระพุทธศาสนามีความสามารถนำหลักพุทธธรรมไปให้คนในชุมชนเหล่านั้นได้ ที่มีความหลากหลายทั้งเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ วิถีชีวิต ความเชื่อ ศาสนา และประเพณีปฏิบัติที่มีความแตกต่างกัน โครงสร้างของชนชั้นเป็นระบบวรรณะ 4 อินเดียประเทศที่มีอารยะธรรมที่ดีประชากรก็เจริญทางร่างกายและจิตใจ สังคม การศึกษา เศรษฐกิจ และการเมือง ตลอดถึงค่าครองชีพของประชากร สังคมพหุวัฒนธรรมความเชื่อของศาสนาหรือลัทธิต่าง ๆ ที่มีความเชื่อในรูปแบบต่างกันเช่นศาสนาพราหมณ์ และ เจ้าลัทธิใหญ่ ๆ ที่เกิดขึ้นร่วมสมัยกับพระพุทธเจ้ามีหลายลัทธิความเชื่อ หลักธรรมของพระพุทธเจ้าตามที่กล่าวมา เป็นกัลยาณมิตร มีเมตตา กรุณา เป็นที่พึ่งพาอาศัย จริยธรรมเป็นที่พึ่งของประชาชนได้ ในหลักสัปปุริสธรรมเป็นหลักธรรมที่พัฒนาทางด้านความคิด และพัฒนาด้านกายภาพ มีความสอดคล้องกับบทบาทนักเผยแผ่และการสื่อสาร ได้ทำหน้าที่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาถูกต้องตามหลักวิชาการสมัยใหม่

2. การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์มีหลากหลายชนเผ่า ไทย เขมร ส่วย และลาว วัฒนธรรมประเพณี เนื่องจากมีวัฒนธรรมที่มีแตกต่างกัน การดำรงชีวิต ในประเทศไทยเรานี้มีการเผยแผ่พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้ามานาน แต่เป็นการเผยแผ่ในลักษณะคำสอนมากกว่าการปฏิบัติ ด้วยวิธีการเทศนาธรรม ตามหลักปาติโมกข์ คือ การไม่เบียดเบียนกัน อยู่ร่วมกันด้วยความสงบ และมีหลักการ อุดมการณ์และวิธีการดังกล่าว และได้สืบทอดกันต่อ ๆมา แนวคิดเรื่องการเผยแผ่หลักธรรมสมัยพุทธกาลได้เป็นแบบอย่างมาถึงยุค

ปัจจุบัน ในจังหวัดสุรินทร์มีหลากหลายวัฒนธรรม เขมร ส่วย และลาว โดยเฉพาะภาษาที่พูด การแต่งกาย บุญประเพณีต่าง ๆ มีพระพุทธศาสนาเป็นตัวเชื่อมหล่อหลอมวัฒนธรรมให้คงอยู่ตราบเท่าปัจจุบัน

3. วิเคราะห์คุณสมบัติของนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์ งานการเผยแผ่เป็นงานประดิษฐานพระพุทธศาสนา ที่ต้องการให้คนจำนวนมากยอมรับ ด้วยวิธีการแห่งปัญญาด้วยแล้ว เป็นเอกบุรุษมีลักษณะรูปร่างที่สง่างาม มีผิวพรรณที่ผุดผ่อง วาจาที่ไพเราะ มีจิตเมตตาต่อสรรพสัตว์ทั้งปวง การเผยแผ่ศาสนาจึงไปได้อย่างรวดเร็ว คุณสมบัติของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ต้องผ่านการฝึกอบรมทั้งทางโลกและทางธรรม มีกัลยาณธรรมกับทุกชุมชน สำรวมในพระปาฏิโมกข์ มีศีลที่สมบูรณ์ เข้าได้ทุกสังคม ศึกษาปัญหาที่เกิดและรู้จักวิธีแก้ปัญหาในแต่ละชุมชน อ่อนน้อมทางกาย อ่อนหวานทางวาจา และอ่อนโยนทางใจ มีสมณโวหารในการเทศนาเผยแผ่หลักธรรมคำสอน ในชุมชนแต่ละชุมชน ใช้ภาษาการสื่อสารไม่เหมือนกัน การเทศนาธรรมในจังหวัดสุรินทร์ ที่มีชุมชนเขมรหนาแน่นก็ใช้ภาษาเขมร ชุมชนที่มีคนลาวอยู่เยอะก็ใช้ภาษาลาว ซึ่งเป็นภาษาของท้องถิ่นนั้น สำหรับภาษากูยควรใช้ภาษากลางผสมผสานกันเข้า มีพิธีแซนโฎนตาที่เป็นการทำบุญอุทิศแก่บรรพชน การรำแกลมอ เป็นพิธีกรรมแก้บ่นและรักษาโรคพิธีกรรมของชาวกูย พิธีกรรมสู่ขวัญ หรือเรียกขวัญ เป็นสร้างกำลังใจให้ผู้ที่มาจากแดนไกลเป็นต้น

สรุปเป็นแผนภาพเชื่อมโยงความสัมพันธ์

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์คุณสมบัติของนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. จากการวิจัยพบว่า สังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดสุรินทร์เป็นชุมชน ที่มีความหลากหลาย ทั้งเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ วิถีชีวิต ความเชื่อ ศาสนา และประเพณีปฏิบัติที่มีความแตกต่างกัน เนื่องมาจากกระบวนการคิดและสัญลักษณ์ที่เกิดจากการสร้างของวัฒนธรรม ปัจจัยทางศาสนา เชื้อชาติ อายุ เพศ ชนชั้นทางสังคมอยู่รวมกัน ได้เปลี่ยนชนชั้นนี้เป็นระบบใหม่ความสำคัญของพหุวัฒนธรรมก็เป็นตัวชี้วัดด้านความเจริญของประเทศชาติและประชากรภายในชาติด้วย ประเทศที่มีอารยะธรรมที่ดีประชากรก็เจริญทางร่างกายและจิตใจ สังคม การศึกษา เศรษฐกิจ และการเมือง จังหวัดสุรินทร์มีหลากหลายชนเผ่า ไทย เขมร ส่วย ลาว วัฒนธรรมประเพณี เนื่องจากมีพหุวัฒนธรรมที่มีแตกต่างกัน แต่มีเจตนาตามวัตถุประสงค์ของตน ๆ “การอยู่ร่วมกันของสังคมที่มีวัฒนธรรมที่หลากหลายสังคมที่มีการอยู่หลายชาติพันธุ์ มีสิทธิเสรีภาพและความเท่าเทียมกัน ไม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน หรือก่อความเดือดร้อนให้กัน” สัมภาษณ์ นายพิทักษ์ ประชุมฉลาด (2563 : 5 มกราคม)

2. การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์มีหลากหลายชนต้องวิธีการเผยแผ่ วิธีการ หมายถึงการปฏิบัติตามหลักการขั้นตอนอย่างมีระบบ พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554 : 1121) งานเผยแผ่สังคมพหุวัฒนธรรมของพระสงฆ์ในจังหวัดสุรินทร์ งานการเผยแผ่จึงต้องทำอย่างมีระบบ มีศีลสมบูรณ์มีระเบียบวินัยเป็นขั้นพื้นฐาน เพื่อควบคุมพระสงฆ์ให้ อยู่ในกรอบการปฏิบัติตนที่ดีงามวิธีการหรือแนวทางปฏิบัติฝึกหัดขัดเกลาตน และการเผยแผ่พระพุทธศาสนามี 6 ประการ

(1) อนูปวาโท ไม่ไปว่าร้ายกัน ผู้เผยแผ่คำสอนจะต้องไม่โจมตี ไม่นินทาใคร

(2) อนูปฆาโต ไม่ไปล้างผลาญกัน ไม่เผยแผ่ศาสนาด้วยการฆ่า และต้องไม่ทำให้ใครเดือดร้อน

(3) ปาฏิโมกฺเข จ สำวโร สำรวมในพระปาฏิโมกข์ เว้นข้อที่ได้ตรัสห้ามไว้ และทำตามข้อที่ทรงอนุญาต

(4) มตฺตญฺญุตา จ ภตฺตสฺมึ ต้องรู้จักประมาณในการกิน การใช้เครื่องอุปโภคบริโภคทุกอย่าง

(5) ปนฺตญฺจ สยนาสนำ เลือกที่นั่งที่นอนในที่สงบ เพื่อให้ตนเองมีโอกาสในการบำเพ็ญเพียรเต็มที่

(6) อธิจิตฺเต จ อาโยโค ประกอบความเพียรในการทำใจหยุดนิ่งอยู่เสมอ มุ่งทำตนให้หลุดพ้นจากกิเลส ที.ม. ไทย (2539 :10/91/51)

โอวาทปาฏิโมกข์ในส่วนนี้ เป็นหลักปฏิบัติและนโยบายในการเผยแผ่ของพระพุทธศาสนาที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงประทานให้แก่พระอรหันต์ชุดแรกที่ได้ออกไปประกาศพระศาสนาในโอกาสที่ได้มาประชุมพร้อมเพรียงกัน เพื่อให้ถือเป็นนโยบายและหลักปฏิบัติในการเผยแผ่สอนของพระพุทธเจ้า สร้างความศรัทธาให้เกิดในชนหมู่มาก เพื่อประโยชน์สุขของมวลชน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการอนุรักษ์ประเพณี ที่เป็นสมบัติทางภูมิปัญญาของคนโบราณได้สร้างไว้ให้ลูกหลาน ด้วยการแนะนำให้คนรุ่นหลังในปัจจุบันเข้าใจในพิธีกรรมต่าง ๆ และพาปฏิบัติให้ถูกต้องตามประเพณีดั้งเดิม ทั้งเป็นนามธรรม รูปธรรม และเข้าใจหลักธรรมของพระพุทธเจ้า ประเพณีพิธีกรรมแซนโฎนตา รำแกลมอ และพิธีสู่ขวัญ เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมของจังหวัดสุรินทร์การประกอบพิธีกรรม เครื่องเซ่นไหว้ และเครื่องสังเวยต่าง ๆ ที่เป็นบริวารของพิธีกรรม เพื่อพิธีกรรมเหล่านี้คงความศักดิ์สิทธิ์ ผสมผสานกันไป

3. วิเคราะห์คุณสมบัติของนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์ พระพุทธเจ้าทรงเป็นต้นแบบยึดถือ แนวทางในการเผยแผ่ธรรม คือ มีความประพฤติ ปฏิบัติตนให้เป็นที่ศรัทธาของเหล่าพุทธบริษัท มีคุณสมบัติที่ดีของผู้สอนซึ่งเรียกว่า องค์คุณของกัลยาณมิตร ดังนั้น พระธรรมกถึกหรือพระสาวก ผู้เผยแผ่พุทธธรรมที่ดี เป็นการจัดการบริหารตน รู้จักการพัฒนาตนก่อน พัฒนาทางด้านร่างกายให้มีความเข้มแข็ง มีสุขอนามัยที่ดีตามหลักเสขิยวัตร และพัฒนาจิตใจให้สงบ ตรงต่อเวลานัดหมาย ครองจีวรเป็นปริมณฑล ไม่ปล่อยให้จีวรย้วยหน้า ย้วยหลัง ห่มดองรัดอก อาการกิริยาที่สง่างดงาม จะลุกจะนั่งก็ไม่ผลีผลาม สำรวมอย่างระมัดระวัง และไม่เป็นคนพาล อันเป็นคุณสมบัติอันพึงประสงค์

(1) คุณสมบัติด้านบุคลิกภาพ

พระสงฆ์ผู้ออกทำการเผยแผ่ ควรมีเสขิยวัตรหรือมารยาทที่งดงาม ไม่เป็นผู้ที่รวนเรทางกายภาพมีความสง่า วาจาที่ไพเราะ ใจที่เปี่ยมด้วยเมตตา ผ้าไตรที่ครองต้องสะอาดไม่ส่งกลิ่นอันไม่น่าปรารถนา ที่สำคัญต้องมีความเข้าใจและคำนึงบริบททางการเมือง สังคม วัฒนธรรม แนวทางในสังคม ซึ่งปัจจุบันนี้มีแนวโน้มให้ความสำคัญกับความต้องการของท้องถิ่น

(2) คุณสมบัติด้านคุณธรรม และจริยธรรม

คุณธรรมเป็นเรื่องสำคัญของพระสงฆ์ผู้ออกทำการเผยแผ่ เพราะเป็นประตูด้านแรกที่ต้องปะประชาชน คุณธรรมและจริยธรรม เป็นจิตสำนึกส่วนลึกของแต่ละคน ที่เป็นสภาพคุณงามความดี คุณธรรมคือคุณสมบัติที่ดีของจิตใจ ถ้าปลูกฝังเรื่องคุณธรรมได้จะเป็นพื้นฐานจรรยาบรรณ จรรยาบรรณนี้เป็นเรื่องพฤติกรรมในการที่จะพัฒนา เป็นพฤติกรรมเหล่านี้มีพื้นฐานจากคุณธรรม เช่น เบญจศีลเป็นจริยธรรม เบญจธรรมเป็นคุณธรรมคือ ความเมตตากรุณา ถ้ามีความเมตตากรุณา

จะมีฐานของศีลข้อที่ 1 คำให้สัมภาษณ์ของพระครูปทีปธรรมวงศ์ว่า เป็นผู้สมบูรณ์ด้วยศีลอย่างนี้ เป็นผู้คุ้มครองทวารในอินทรีย์ทั้งหลายอย่างนี้ เป็นผู้รู้จักประมาณในการบริโภคอย่างนี้ เป็นผู้ประกอบ ความเพียรเครื่องตื่นอย่างต่อเนื่องอย่างนี้ เป็นผู้ประกอบด้วยสัทธรรม 7 เป็นธรรมเครื่องอยู่เป็นสุขในปัจจุบันตามความปรารถนาได้โดยไม่ยาก ได้โดยไม่ลำบากอย่างนี้ บัณฑิตสรรเสริญว่า เป็นผู้มีเสขปฏิปทา เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยคุณธรรม เป็นผู้ควรแก่การทำลายกิเลสด้วยญาณ เป็นผู้ควรแก่การศึกษา และเจริญในธรรมของพระพุทธเจ้า สัมภาษณ์ พระครูปทีธรรมวงศ์ (2561 : 24 พฤศจิกายน)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสังคมพหุวัฒนธรรม หน่วยงานหลัก คือ วัด รองลงมา กระทรวงวัฒนธรรม ตลอดถึง ทายก ทายิกา กรรมการวัด ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ต้องพัฒนาฝึกฝนบุคลากรแต่ละหน่วยงานของตนให้มีความรู้ ลักษณะและคุณสมบัติของผู้เผยแผ่ธรรมะ ควรมีเสขิยวัตรหรือมารยาทที่งดงาม ไม่เป็นผู้ที่รวนเรทางกายภาพมีความสง่า ใจที่เปี่ยมด้วยเมตตา ผ้าไตรที่ครองต้องสะอาด มีความสง่า วาจาที่ไพเราะ ใจที่เปี่ยมด้วยเมตตา ที่สำคัญต้องมีความเข้าใจและคำนึงบริบทของสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน เพื่ออนุรักษ์และเผยแผ่หลักธรรมคำสอนในสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายทั้งเชื้อชาติและเผ่าพันธ์ อยู่รวมกันอย่างมีความสุขและสันติ บทบาทหน้าที่ของผู้เผยแผ่ธรรมะ การทำหน้าที่ของตนที่สมบูรณ์เพื่อนำหลักธรรมคำสอนไปช่วยพัฒนายกระดับจิตใจของคนในสังคมชุมชน สังคมพหุวัฒนธรรมของจังหวัดให้เจริญงดงามยิ่งขึ้นไป เป็นแบบอย่างของประเทศ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาประเพณีการทำบุญอุทิศให้คนที่ตายได้รับผลจริงตามเจตนาที่อุทิศให้โดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้าไปช่วยอธิบาย และใช้พิธีกรรมเป็นสื่อ

2.2 ควรศึกษาวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นความเชื่อของคนภาคอีสานมีส่วนเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาอย่างไร ทั้งปัจจุบันและอนาคต

2.3 ควรศึกษาเส้นทางการทอผ้าไหม ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะจังหวัดสุรินทร์

2.4 ควรศึกษาอัตลักษณ์พิธีกรรมช้าง และคนเลี้ยงช้าง ในจังหวัดสุรินทร์

เอกสารอ้างอิง (References)

คูณ โทขันธ์. (2545). **พุทธศาสนากับสังคมและวัฒนธรรมไทย.** กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮาส์.

พระครูปทีธรรมวงศ์. (2561, พฤศจิกายน 24). เจ้าคณะอำเภอสนม เจ้าอาวาสวัดโคกสะอาด ตำบลสนม อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์. สัมภาษณ์.

พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ). (2551). **ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา.** กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก (ป.อปยุตฺโต). (2547). **พุทธวิธีในการสอน.** กรุงเทพฯ : ธรรมสภา และสถาบันบันลือธรรม.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2548). **ธรรมนูญชีวิต.** กรุงเทพฯ : บริษัทสหธรรมิก.

_____. (2551). **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

_____. (2557). **ตามพระใหม่ไปเรียนธรรม.** กรุงเทพฯ : พิมพ์สวย.

พิทักษ์ ประชุมฉลาด. (2563, มกราคม 5). นักจัดการงานทั่วไป ชำนาญการ, สนง.วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์. สัมภาษณ์.

ฟื้น ดอกบัว. (2554). **ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาในนานาประเทศ**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โสภณการพิมพ์.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย. ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

ประสิทธิผลการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา กลุ่มเครือข่ายที่ 11 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

Administrative Effectiveness of Special Education Center Educational Management Efficiency Promotion Network Group 11 under Special Education Bureau

รัตนาภรณ์ กังสันเทียะ[1] วสันต์ชัย กากแก้ว[2] และ พนา จินดาศรี[3]

Rattanporn Kangsanthia[1], Vasancha Kakkeaw[2] and Pana Chindasri[3]

Received : May 13, 2023; **Revised** : June 19, 2023; **Accepted** : June 19, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล 2) เพื่อศึกษาระดับของการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล และ 3) เพื่อศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในศูนย์การศึกษาพิเศษที่เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 234 คน และผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA)

---

[1] ครุศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Master of Education (Educational Administration), Surindra Rajabhat University, Thailand; e-mail : Rattanaporn0807411004@gmail.com.

[2,3] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Education, Surindra Rajabhat University, Thailand

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการบริหารจัดการ ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร และด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

2. ระดับของระดับของการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล โดยภาพรวมให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.84) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงสุดเป็นอันดับแรก โดยให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.06) รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการ ($\overline{X}$ = 3.89) ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\overline{X}$ = 3.87) ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร ($\overline{X}$ = 3.76) และด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ($\overline{X}$ = 3.61) ให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา กลุ่มเครือข่ายที่ 11 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า องค์ประกอบทั้ง 5 ตัวเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา กลุ่มเครือข่ายที่ 11 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นบวก หมายถึงองค์ประกอบทั้ง 5 มีความสัมพันธ์ในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา กลุ่มเครือข่ายที่ 11

คำสำคัญ (Keywords) : องค์ประกอบการบริหาร, การบริหารที่มีประสิทธิผล

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the effective administrative components of special education centers; 2) to study the level of effective administration of special education centers; and 3) to conduct a confirmatory factor analysis related to the effective administrative components of special education centers. The sample group were 234 administrators, teachers, and personnel of special education centers of School Clusters 11 for Efficiency Promotion under the Special Education Bureau. The key informants consisted of 5 experts and specialists. The tools used for data collection were a questionnaire and an interview form. Statistics used for data analysis were number, percentage, mean, standard deviation.

Additionally, a confirmatory component analysis was employed for hypothesis testing.

The study found that :

1. The effective administrative components of special education centers consist of leadership of administrators, teachers and educational personnel development, administration, atmosphere and organization culture, and curriculum and teaching management.

2. The overall opinion on the administrative level of special education centers is at a high level ($\overline{X}$ = 3.84). When considering each aspect, the study showed that curriculum and learning management has the highest opinion ($\overline{X}$ = 4.06) followed by administration ($\overline{X}$ = 3.89), teachers and educational personnel development ($\overline{X}$ = 3.87), atmosphere and organization culture ($\overline{X}$ = 3.76), and leadership of administrators ($\overline{X}$ = 3.61), respectively.

3. The result of confirmatory factor analysis revealed that the 5 components have a positive relationship for the effective administration of special education centers of School Clusters 11 for Efficiency Promotion under the Special Education Bureau.

Keywords : Management Components, Adminisstrtive Effectivness

บทนำ (Introduction)

ทรัพยากรมนุษย์นับเป็นทุนที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) ซึ่งเป็นแผนพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นให้ “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาประเทศ โดยเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือ “การศึกษา” ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการจะช่วยให้คนมีความรู้ มีสติปัญญา และเกิดการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ดังนั้น รัฐบาลไทยได้ตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญในการส่งเสริมให้คนในประเทศได้รับการศึกษานำไปสู่การอยู่ดีมีสุขของคนไทยทั้งปวง (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช, 2560) จากการเปลี่ยนแปลงของการปฏิรูปการศึกษาดังกล่าวซึ่งเป็นการกระจายอำนาจ ซึ่งการบริหารและการจัดการศึกษาของประเทศไทยจึงมีแนวทางที่ชัดเจน เกี่ยวกับการกระจายอำนาจ การจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือหน่วยงานระดับปฏิบัติมีอำนาจในการตัดสินใจและสนับสนุนให้

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทำให้ทรัพยากรบุคคลของชาติมีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ และคุณธรรมสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขต่อไป (ทับทิม แสงอินทร์, 2559)

ประสิทธิผลของสถานศึกษาจึงมีความสำคัญเพื่อยกระดับมาตรฐานศูนย์การศึกษาพิเศษสู่สากลในอนาคต จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องตระหนักถึงความสำคัญในการร่วมกันผลักดันการทำงานให้มีคุณภาพ เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ประสิทธิผลเป็นระดับ (Degree) ที่องค์กรดำเนินการประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด โดยมีความสำคัญยิ่งต่อการดำเนินการของศูนย์การศึกษาพิเศษเนื่องจากแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษเกิดจากความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งหวังให้เกิดความเสมอภาคของการให้บริการการศึกษาแก่เด็กไทยทุกคนมีความเท่าเทียมกันในคุณภาพของการจัดการศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษและลดความเหลื่อมล้ำในคุณภาพของผลผลิต ซึ่งหมายถึงคุณภาพของผู้เรียนที่ได้มีการกล่าวถึงอย่างกว้างขวางเป็นสากล (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2565) ซึ่งแนวคิดประสิทธิผลขององค์การจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์การทุกประเภทเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิผลในผลผลิต บริการและผู้รับบริการในทุกกลุ่มและทุกประเภทขององค์การ ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารในฐานะผู้นำ จะต้องคำนึงถึงการบริหารเพื่อให้เกิดประสิทธิผลขององค์การ เป็นสำคัญ (Robbins, 2002) ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาปรับปรุงศูนย์การศึกษาพิเศษมีบทบาทและอิทธิพลต่อการดำเนินงานที่จะนำพาศูนย์การศึกษาพิเศษไปสู่ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพสูงสุดมีความรู้และทักษะที่แข็งแกร่งและเหมาะสมเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ระดับสูง และการดำรงชีวิตในอนาคต ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลัก ในภาคการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพคนของประเทศ ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการมุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม ภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่ามุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

จากสภาพและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาองค์ประกอบการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา กลุ่มเครือข่ายที่ 11 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยศึกษาองค์ประกอบการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มี

ประสิทธิผลมีอะไรบ้าง ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการการพัฒนาคุณภาพการศึกษา นำไปสู่การดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่าย 11 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษการศึกษาพิเศษ

2. เพื่อศึกษาระดับของการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่าย 11 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

3 เพื่อศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่าย 11 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษการศึกษาพิเศษ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์เอกสาร ตำรา ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่าย 11 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

2. สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล

3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากการวิเคราะห์เอกสาร ตำรา ทฤษฎีและงานวิจัย และแบบบันทึกการสัมภาษณ์เชิงลึกตามประเด็นที่เกี่ยวข้องเนื้อหามาจัดเป็นเนื้อหาในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล

4. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล โดยแบบสอบถามจำแนกออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล

5.นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และสำนวนภาษาแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข

6. แบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความถูกต้องของภาษาที่ใช้ (Wording) และหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-objective congruence : IOC) โดยผู้วิจัยจะคัดเลือกข้อคำถาม ที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

7.ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษและครูสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 30 คน ที่ไม่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

8.นำข้อมูลที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

9. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 องค์ประกอบการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่าย 11 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์ในการแปลผลดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 125)

10.การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis :CFA) ตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลโดยใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง ซึ่งพิจารณาจากค่าไคว-สแคว์ α ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index : GFI) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Git Index : AGFI) และดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Root Mean Square Error of Approximation :RMSEA)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. องค์ประกอบตัวชี้วัดของการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การพัฒนาบุคลากร การบริหารจัดการ บรรยากาศวัฒนธรรมองค์กร หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ส่วนตัวบ่งชี้วัดของการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล มีจำนวน 50 ตัวบ่งชี้ โดยจำแนกตามองค์ประกอบได้ดังนี้ 1) ด้าน

ภาวะผู้นำของผู้บริหาร มี 11 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านการพัฒนาบุคลากร มี 9 ตัวบ่งชี้ 3) ด้านการบริหารจัดการ มี 13 ตัวบ่งชี้ 4) ด้านบรรยากาศวัฒนธรรมองค์กร มี 7 ตัวบ่งชี้ และ 5) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มี 10 ตัวบ่งชี้

2. ระดับของการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่าย 11 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับของการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่าย 11 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

การบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร	3.61	0.98	มาก
2. ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา	3.87	0.81	มาก
3. ด้านการบริหารจัดการ	3.89	0.86	มาก
4. ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร	3.76	0.97	มาก
5. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	4.06	0.78	มาก
ภาพรวม	3.84	0.81	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่าย 11 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวม ให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.84) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงสุดเป็นอันดับแรก โดยให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.06) รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการ ($\overline{X}$ = 3.89) ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\overline{X}$ = 3.87) ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร ($\overline{X}$ = 3.76) และด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ($\overline{X}$ = 3.61) ให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

3. องค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่าย 11 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษการศึกษาพิเศษ

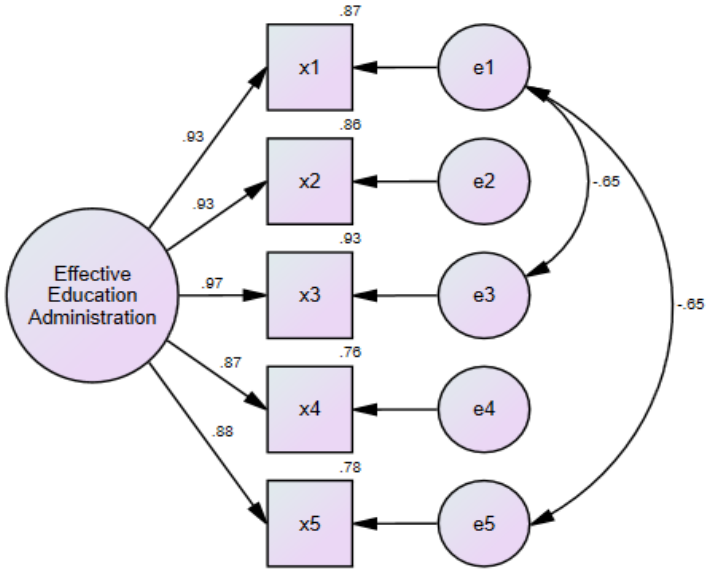
ตารางที่ 2 ค่าสถิติผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา กลุ่มเครือข่ายที่ 11 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ตัวแปรแฝงภายใน	ตัวบ่งชี้	น้ำหนักองค์ประกอบ	SE	C.R.	R^2	สัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ
โมเดลการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล	X1	0.93	-	-	0.78	0.13
	X2	0.93	0.33	24.80	0.76	0.09
	X3	0.97	0.38	24.20	0.93	0.05
	X4	0.87	0.44	21.02	0.86	0.22
	X5	0.88	0.43	17.46	0.87	0.13
ค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความตรงของโมเดล		χ^2= 2.992, df=3, chi-square/df=.997, P-value=.393 ,RMSEA=.000, CFI=1.000, TLI=1.000, GFI=.995, AGFI=.975, RMR=.006				

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล มีความตรงเชิงโครงสร้างพิจารณาได้จากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความตรงของโมเดลได้แก่ x^2 = 2.992, df = 3, chi-square/df = .997, P-value = .393 ,RMSEA =.000, CFI = 1.000, GFI =.995, AGFI = .975, RMR = .006 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบ (B) องค์ประกอบทั้ง 5 ตัว พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0.87-0.97 โดยตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการ (X3) (B = 0.97) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร (X1) (B= 0.93) ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา (X2) (B=0.93) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (X5) (B= 0.88) และด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร (X4) (B= 0.87) ตามลำดับ สำหรับค่า

สัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ทุกค่าซึ่งวัดจากค่า R^2 แสดงให้เห็นถึงความความเชื่อมั่นขององค์ประกอบอยู่ในระดับสูง จากข้อมูลสรุปได้ว่าองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นบวก หมายถึง องค์ประกอบทั้ง 5 มีความสัมพันธ์ในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา กลุ่มเครือข่ายที่ 11 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

chi-square=2.992, df=3, chi-square/df=.997, P-value=.393,
RMSEA=.000, CFI=1.000, TLI=1.000, GFI=.995, AGFI=.975,
RMR=.006

ภาพที่ 1 โมเดลการวัดองค์ประกอบการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา กลุ่มเครือข่ายที่ 11 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ หลังปรับโมเดล

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาองค์ประกอบการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่าย 11 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สามารถอภิปรายผลการศึกษา ได้ดังนี้

1. การศึกษาองค์ประกอบการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่าย 11 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ องค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) ด้านการพัฒนาบุคลากร 3) ด้านการบริหารจัดการ 4) ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร 5) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

2. ระดับการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่าย 11 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยผลการศึกษาพบว่า ให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งให้ความสำคัญกับด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน สูงสุดเป็นอันดับแรก โดยให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากเป็นแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยที่ครูและบุคลากรต้องมีความรู้ความเข้าใจและนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงความสามารถพื้นฐานของเด็กพิการและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาด้วยรูปแบบและกระบวนการที่หลากหลาย ผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของผู้เรียน กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาและใช้เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะเพื่อให้เด็กพิการสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนตามมาตรฐานการจัดการศึกษาพิเศษและนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2558 : 5) กล่าวถึง หลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระยะแรกเริ่มของศูนย์การศึกษาพิเศษ ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2558 มีหลักการสำคัญ คือ จัดการศึกษาโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาเด็กพิการโดยองค์รวมด้วยรูปแบบและกระบวนการที่หลากหลายผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ โดยใช้แผนให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับ

ความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะของเด็กพิการและครอบครัว จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กพิการสามารถดำรงชีวิตได้เต็มศักยภาพ อย่างมีความสุข และมีคุณภาพชีวิตที่ดี เลือกใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใด ทางการศึกษา ให้ตรงกับความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคล นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับสำนักทดสอบการศึกษา (2561 : 54 - 61) มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์การศึกษาพิเศษ มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลที่สอดคล้องกับหลักสูตรของสถานศึกษา

3. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่าย 11 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า องค์ประกอบทั้ง 5 ได้แก่ 1) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) ด้านการพัฒนาบุคลากร 3) ด้านการบริหารจัดการ 4) ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร 5) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นบวก หมายถึง องค์ประกอบทั้ง 5 มีความสัมพันธ์ในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล ทั้งนี้เนื่องจาก กระบวนการจัดการศึกษาที่เด็กพิเศษทุกคนได้รับการศึกษาอย่างพอเพียงเพื่อพัฒนาสมรรถภาพของคนให้ถึงขั้นสูงสุด เน้นถึงความสามารถและศักยภาพของเด็กพิการด้วยวิธีการและรูปแบบที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งการศึกษาสำหรับเด็กที่บกพร่องทางสติปัญญา เด็กที่บกพร่องทางสายตา เด็กที่บกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่บกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ เด็กที่บกพรองทางอารมณ์และพฤติกรรม เด็กที่บกพร่องทางการเรียน เด็กพิการซ้ำซ้อน รวมถึงการจัดการสำหรับเด็กปัญญาเลิศและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ซึ่งแตกต่างไปจากการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปกติในด้านวิธีสอน ขบวนการ เนื้อหาวิชาหลักสูตร เครื่องมือและอุปกรณ์การสอน จัดให้สนองความต้องการและความสามารถของแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พระมหาสมพร สุริโย (2553) อ้างถึงใน ทวีศักดิ์ สมนอก (2562) กล่าวว่า การบรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายในการทำงานโดยพิจารณาจากประสิทธิภาพของผู้บริหารโรงเรียนที่สามารถใช้ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารงาน ความสามารถของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามขอบข่ายงานและภารกิจการบริหารและจัดการสถาน ศึกษาตามที่กระทรวงศึกษากำหนดประสิทธิผลของโรงเรียนเป็นผลลัพธ์ขั้นสุดท้ายของการบริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายซึ่งเป็นการมองประสิทธิผลของโรงเรียนทั้งระบบ สามารถอธิบายถึงคุณภาพการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนและคุณภาพการสอนของครู และเป็น

เครื่องช่วยตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนด้วย ซึ่งจะทำให้โรงเรียนสามารถดำเนินการจัดการศึกษาต่อไปได้ นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสมพร ยอดดำเนิน (2561) วิจัยเรื่อง การบริหารงานที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนอนุบาลฤทธิยะวรรณาลัย ผลการศึกษายังพบว่า การยืนยันองค์ประกอบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของโรงเรียน ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการในโรงเรียน องค์ประกอบด้านการนำองค์กร(คุณลักษณะของผู้บริหารและการวางแผน) องค์ประกอบด้านครู และบุคลากร และองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นองค์ประกอบได้รับการยืนยันแล้วว่ามีความสัมพันธ์ในความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ในการบริหารโรงเรียนอย่างมีประสิทธิผลและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Boby of Knowledge)

จากการศึกษางานวิจัยนี้ ได้องค์ความรู้ที่เกิดจากงานวิจัยด้านองค์ประกอบการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่ประสิทธิผล ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) ด้านการพัฒนาบุคลากร 3) ด้านการบริหารจัดการ 4) ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร 5) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และทั้ง 5 ด้าน มีความสำคัญในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษในทิศทางที่เป็นบวก

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากการศึกษาเรื่อง องค์ประกอบการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิผล เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ได้ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ที่เป็นองค์ความรู้ด้านการบริหารงานที่มีประสิทธิผล ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้โดยผู้บริหารพิจารณานำองค์ประกอบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปใช้เป็นข้อมูลในการบริหารงานในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการบริหารองค์กรเพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึง การบริหารภายในศูนย์การศึกษาพิเศษ การนำองค์กรการให้ความสำคัญกับครูและบุคลากร ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในศูนย์การศึกษาพิเศษ ที่เหมาะสมถูกต้องตามหลักการและทฤษฎีซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ โดยภาพรวม ให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับสถานศึกษาวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยศูนย์การศึกษาพิเศษ

ควรมีแผนและดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษา ที่มีความเหมาะสมทั้งในด้านการพัฒนาวิชาการที่เน้นผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายทุกคนและดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม การพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพมีความรู้ความสามารถ และทักษะตามมาตรฐานตำแหน่ง การบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศที่มีความถูกต้อง ครบถ้วน ทันสมัยนำไปประยุกต์ใช้ได้และดำเนินการอย่างเป็นระบบ

2. ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยภาพรวม ให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับผู้บริหารมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของครูอย่างสม่ำเสมอ โดยศูนย์การศึกษาพิเศษควรมีการดำเนินการสรุปผลการนิเทศ รายงานผล และนำผลการนิเทศมาปรับปรุง แก้ไข โดยร่วมกันวางแผนการนิเทศระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ วิเคราะห์หาจุดที่ควรพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

3. ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยภาพรวม ให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับสถานศึกษามีอัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นไปตามเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด โดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ควรมีการวิเคราะห์วางแผนอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเหมาะสม โดยมีการเกลี่ยอัตรากำลัง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยการตัดโอนตำแหน่ง และอัตราเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเหมาะสมเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนั้นควรมีการบริหารอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เหมาะสม และมีการปรับปรุงการกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดอย่างเหมาะสม

4. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวม ให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับสถานศึกษาเลือกใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตรงกับความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคล โดยศูนย์การศึกษาพิเศษควรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลือสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยทางศูนย์การศึกษาพิเศษจะต้องเตรียมให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของเด็กแต่ละคน นอกจากนั้นศูนย์การศึกษาพิเศษควรมีการจัดเตรียมเป็นห้องศูนย์สื่อเพื่อจัดบริการให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษยืมสื่อและอุปกรณ์ที่จำเป็น ได้แก่ สื่อและอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ทางการศึกษา สื่อและอุปกรณ์สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สื่อและอุปกรณ์สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา สื่อและอุปกรณ์สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน สื่อและอุปกรณ์สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และสื่ออุปกรณ์สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

5. ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร โดยภาพรวม ให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับสถานศึกษาจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานของครูและ บุคลากร เช่น จัดให้มีห้องพักครู ห้องสมุด ห้องประชุมและสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่นสวยงาม โดยศูนย์การศึกษาพิเศษควรมีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่ดีและกระตุ้นให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้ ทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนั้นศูนย์การศึกษาพิเศษควรสนับสนุนให้มีการจัดบริเวณโรงเรียน ให้มีการตกแต่งอาคารเรียน และสถานที่ต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย สวยงาม รวมทั้งมีการซ่อมบำรุงรักษาให้มีสภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยทำให้ได้สารสนเทศในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของภาครัฐและภาคเอกชนในสถานศึกษาต่อไป

2. ควรมีการศึกษาการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหาร โดยการเพิ่มตัวแปรในการศึกษา

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารเชิงยืนยันในกลุ่มตัวอย่างอื่น เพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์ในการวิจัย

4. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานด้วยระบบบริหารคุณภาพทั้งองค์การของสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่าย 11 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยเพิ่มกลุ่มตัวอย่างจากเดิม เช่น เพิ่มกลุ่มตัวอย่างทั่วประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง (References)

ทวีศักดิ์ สมนอก. (2562). **การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25.** ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **การวิจัยเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน.

บทิม แสงอินทร์. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. **ราชกิจจานุเบกษา,** 134(40ก) : 1 – 90.

สมพร ยอดดำเนิน. (2561). “การบริหารงานที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนอนุบาลฤทธิยะวรรณาลัย.” **วารสารบัณฑิตศาส์น.** 16(1) : 193 – 203.

สำนักทดสอบการศึกษา. (2561). “**มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์การศึกษาพิเศษ**.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : **http://www.newonetresult.niets.or.th** สืบค้น 19 มีนาคม 2566.

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). “หลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระยะแรกเริ่มของศูนย์การศึกษาพิเศษฉบับปรับปรุง.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : **http://www.lampangsec.go.th/images/pdf/Course/manualEI.pdf?fbclid=IwAR1jxKQTqK6K9KxQtMcxhnSki43NvjJncjBph1e3Cos_cD6xelTFHlVX0RI** สืบค้น 19 มีนาคม 2566.

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). **หลักการพื้นฐานการศึกษาพิเศษ.** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

Robbins, S. P. (2002). **Organization Theory : The Structure and Design of Qrganizations.** New Jerscy : Prcnticc-Hall, Inc.

การศึกษามรดกภูมิปัญญาการทอผ้าไหมพื้นเมือง สู่การสร้างสรรค์การแสดงชุด“ระบำทอผ้าไหมเมืองสุรินทร์” บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

A study of local silk weaving wisdom to the creation of the performance of “Surin Silk Handicrafts” at Ban Tha Sawang, Muang District, Surin Province

อัชราพร สุขทอง[1] อัจฉรา สุทธิสนธ์[2] กฤติกา ธรรมวิเศษ[3] ยุวดี พลศ์ริ[4]
จำนงค์ จันทร์เขียว[5] สุภาวดี หลวงกลาง[6] และ สุดใจ สะอาดยิ่ง[7]
Acharaporn Suktong[1] Autchara Suttison[2] Krittika Tummawised[3],
Yuwadee Ponsiri[4] Jamnong Jankiaw[5] Supawadee Luangklang[6]
and Sudjai Saadying[7]

Received : June 4, 2023; **Revised** : June 21, 2023; **Accepted** : June 21, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภูมิปัญญาการทอผ้าไหมพื้นเมือง บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 2) เพื่อสร้างสรรค์ท่ารำนาฏยประดิษฐ์ชุด “ระบำทอผ้าไหมเมืองสุรินทร์” จากกรรมวิธีการทอผ้าไหมพื้นเมือง บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งศึกษาพื้นที่กลุ่มทอผ้าไหมพื้นเมือง บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ กลุ่มภูมิปัญญาช่างทอ ปราชญ์ชาวบ้าน และชาวบ้าน ช่วงอายุระหว่าง 50 - 75 ปี จำนวน 30 คน ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดยคัดเลือกจาก 1) ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 5 คน 2) ผู้นำชุมชนจำนวน 3 คน 3) ครูภูมิปัญญาช่างทอ 3 คน และ 4) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะการแสดงและดนตรีพื้นบ้านจำนวน 4 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการวิเคราะห์ข้อมูลจากภาพถ่าย เพื่อนำข้อมูลมา

[1,2,3,4,5,6]คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University,Thailand

[7] สภาวัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์; Surin Provincial Cultural Council,Thailand

วิเคราะห์และสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์พื้นเมืองใน ชุด “ระบำทอผ้าไหมเมืองสุรินทร์”

ผลการศึกษาพบว่า

1. ภูมิปัญญาการทอผ้าไหมพื้นเมือง บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ นับเป็นศาสตร์ความรู้ที่มีประวัติความเป็นมายาวนานหลายช่วงอายุคน ช่างทอผ้าไหมบ้านท่าสว่างยังคงรักษามรดกภูมิปัญญาการทอผ้าไหมพื้นเมืองในด้านรูปแบบ สีสัน ลวดลาย และความประณีตงดงามในการทอไว้อย่างครบถ้วน ซึ่งเป็นเทคนิคการทอแบบโบราณอันเป็นเอกลักษณ์มาจนถึงปัจจุบัน ภูมิปัญญาช่างทอส่วนใหญ่เป็นชนกลุ่มชาติพันธุ์เขมร หรือ เรียกว่า “ชาวไทยเชื้อสายเขมร” เทคนิคการทอส่วนใหญ่เป็นการทอ “มัดหมี่” ช่างทอมีความสามารถในการทอด้วยเทคนิค ขิด ยกเกาะ วัตถุดิบใช้เส้นไหมบ้าน หรือ เส้นไหมน้อย ภาษาเขมรเรียก “โซกซัก” และไหมจุลที่หาซื้อจากร้านในเมืองสุรินทร์ ขั้นตอนการทอผ้าไหมพื้นเมือง มีทั้งหมด 8 ขั้นตอน คือ 1) การฉลุกระดาษลายมัดหมี่ 2) การมัดหมี่ 3) การปั่นหลอด หรือ กรอหมี่ 4) การแก้หมี่ (การแก้เชือกฟางที่มัดให้เป็นลวดลายต่าง ๆ ออกให้หมด) 5) การสืบหูก 7) การทอ 8) การกระทบฟันหวี (ฟืม)

2. ผลการสร้างสรรค์การแสดงพบว่า นาฏยประดิษฐ์ชุด “ระบำทอผ้าไหมเมืองสุรินทร์” จากกรรมวิธีการทอผ้าไหมพื้นเมือง บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้รับแรงบันดาลใจมาจากภูมิปัญญาการทอผ้าไหมพื้นเมือง ภูมิปัญญาที่โดดเด่นของจังหวัดสุรินทร์ รูปแบบการแสดงมีเอกลักษณ์เฉพาะตามแบบฉบับการแสดงพื้นเมืองสุรินทร์ แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 ความเป็นมาและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ได้แก่ 1) ท่าเดิน 2) ท่าเก็บใบหม่อน 3) ท่าเลี้ยงไหม 4) ท่าสาวไหม ช่วงที่ 2 กรรมวิธีการทอผ้าไหมพื้นเมือง ได้แก่ 1) ท่าฉลุกระดาษลายมัดหมี่ 2) ท่ามัดหมี่ 3) ท่าปั่นหลอด หรือ กรอหมี่ 4) ท่าสืบหูก 5) ท่ากรอไหม 6) ท่าสอดไหม 7) ท่าสอดกระสวย 8) ท่ากระทบฟืม ช่วงที่ 3 ความสนุกสนานรื่นเริงของชาวบ้าน ได้แก่ 1) ท่าเชิญชวน 2) ท่าหยอกเย้า 3) ท่าโชว์ผ้าไหม เพลงและดนตรีประกอบการแสดง ใช้วงดนตรีกันตรึมพื้นบ้านอีสานใต้ ประพันธ์บทร้องและทำนองเพลงโดยศิลปินมรดกอีสาน ใช้วงดนตรี กันตรึมพื้นบ้านอีสานใต้ การแปรแถวมีทั้งหมด 5 รูปแบบ ได้แก่ 1) แถวหน้ากระดานสลับฟันปลา 2) แถวรูปตัววี (V) หงายคู่ 3) แถววงกลม 4) แถวเฉียง 5) แถวสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัดยืนเป็นคู่ ซึ่งการสร้างสรรค์การแสดงนาฏยประดิษฐ์ชุด “ระบำทอผ้าไหมเมืองสุรินทร์” สามารถใช้เป็นสื่อกลางในการแสดงถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นสุรินทร์ การอนุรักษ์ และสืบสานภูมิปัญญาผ้าไหมพื้นเมือง รวมถึงการประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ภูมิปัญญาช่างศิลป์ท้องถิ่นด้านผ้าไหมให้เป็นที่รู้จักในแวดวงสังคมชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติสืบต่อไป

คำสำคัญ (Keywords) : ภูมิปัญญา, การทอผ้าไหมพื้นเมือง, การสร้างสรรค์การแสดง, ระบำทอผ้าไหม, เมืองสุรินทร์

Abstract

The objectives were to : 1) study the local silk weaving wisdom of Ban Tha Sawang, Muang District, Surin Province; 2) create the inventive dance movements "Handicrafts of Surin Silk" from the local silk weaving process, Ban Tha Sawang, Mueang District, Surin Province. The qualitative research methodology was used to study the area of Chandrasoma Silk Weaving Group, Ban Tha Sawang, Muang District, Surin Province. The target groups were 30 cases of the local silk weaving wisdom groups, village scholars and villagers; aged between 50 -75 years old. The purposive sampling was selected from 1) 5 village scholars; 2) 3 community leaders; 3) 3 local silk weaving wisdom masters; and 4) 4 performing arts and folk music experts. The research tools were used through surveys, interviews, focus group discussions and data analysis were analyzed from photographs and created a traditional dance performance in the series of “Surin Silk Handicrafts”

The findings were revealed as follows :

1. Local silk weaving wisdom, Ban Tha Sawang, Mueang District, Surin Province Natural dyeing is a science of knowledge, has an important technique that has been in existence with traditional weavers for a long time with a long history. Most of the natural dyes are obtained from plants, bark, leaves and roots that produce different colors that are beautiful and unusual with the invention from local wisdom sages who have given knowledge passed on from the past to the present. The main color groups are: 1) The red group is obtained from the nest of lac; 2) The indigo or blue group is obtained from the indigo tree by using the roots and leaves of the indigo tree mixed with lime and water; 3) Yellow group can be obtained from the Maclura cochinchinensis Cornerthe heartwood, jackfruit heartwood, the wood and the bark of the Ma phut tree, etc. The process of dyeing silk with Ma phut tree has the following steps for dyeing silk as follows: 1) Soak the

bleached silk in warm water or artificial soap for 10-15 minutes, twist the silk and twitch, then put it in the sun to loosen the silk threads; 2) Boil natural plant-based dyes with the coloring agent prepared in the pot, turn up the heat to heat the dye; 3) When the natural-colored boiling water starts to get hot at temperature 50 degrees Celsius, put all the silk into the dyeing pot; 4) While dyeing, turn the silk every 5 minutes to allow the color to penetrate into every part evenly. When the temperature of the dyeing pot is hot about 95 degrees Celsius, dye the silk for another 30-40 minutes; 5) Lift the silk threads to cool down, before washing with 2-3 clean water; and 6) Wring out the water until it is damp.

2. The creative performance of the show was found that dancing invention series “Surin Silk Weaving Dance” from the local silk weaving process, Ban Tha Sawang, Mueang district, Surin Province. The researcher was inspired by local silk weaving wisdom, outstanding local wisdom of Surin Province by studying the process of silk dyeing process, silk weaving, which is an outstanding intellectual heritage of Surin Province that have been inherited from the ancestors to the present. The form of the performance is unique, according to the traditional Surin folk performance, divided into 3 phases, namely: Phase 1 : The history and way of life of the villagers: The dance postures are the mulberry leaf picking posture, the silkworm posture, and the silk threading posture. Phase 2 : Silk weaving process, namely : 1. Silkworm rearing posture; 2. Silk thread change posture; 3. Silk threading posture; 4. Silk spinning posture; 5. Silk thread insertion posture; 6. Shuttle insertion posture; and 7. Rigid heddle loom hitting posture. Phase 3 : Fun and joyful flirting of the Khmer young people who were finished from agricultural work. The postures are presented as follows: the inviting posture, the hugging posture, the love posture, and the teasing posture. Music and accompaniment were used the southern Isan Surin folk Kantruem band which were composed lyrics and melody by Isan heritage artists. There were 5 types of row variants: 1) The row in front of the zigzag board; 2) Upside-down V-shaped rows; 3) Double row depth; 4) Double row; 5) Triangle rows paired with men and women. Creation of the performance of

the inventive dance “Surin Silk Handicrafts” combined the concepts and theories of inventive dancing with practice which will be a set of performances that could be further developed. It would be used as a medium to represent Surin local cultural identity, conservation and continuation of silk wisdom as well as public relations to disseminate local artisan wisdom in silk to be known in the social circles, local communities and the nation respectively.

Keywords : Local Wisdom, Local Silk Weaving, Creative Performances, Silk Weaving Dance, Surin City

บทนำ (Introduction)

1. ความสำคัญและที่มาของงานวิจัย

จังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีวัฒนธรรมการทอผ้าไหมพื้นเมือง มานาน และได้สืบทอดเป็นมรดกทางวัฒนธรรม มานานจนเป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่น่าสนใจยิ่งหากศึกษาอย่างลึกซึ่งแล้วจะค้นพบเหตุผลหลายประการที่สนับสนุนว่า จังหวัดสุรินทร์มีเอกลักษณ์เฉพาะของตนเองในเรื่องผ้าไหม ตลอดจนประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ ซึ่งส่งผลต่อการผลิตและการทอ ไม่ว่าจะเป็นลวดลายของผ้าไหมพื้นเมือง การผลิตเส้นไหมน้อย และกรรมวิธีการทอ จังหวัดสุรินทร์นิยมนำเส้นไหมขั้นหนึ่ง หรือ ไหมน้อย ภาษาเขมรเรียก “โซกซัก” มาใช้ในการทอผ้า ไหมน้อยจะมีลักษณะเป็นผ้าไหมเส้นเล็ก เรียบ นิ่ม เวลาสวมใส่จะรู้สึกเย็นสบาย นอกจากนี้การทอผ้าไหมพื้นเมืองของจังหวัดสุรินทร์ ยังมีกรรมวิธีการทอที่สลับซับซ้อน และเป็นกรรมวิธีที่ยาก ซึ่งต้องใช้ความสามารถและความชำนาญจริง เช่น การทอผ้ามัดหมี่พร้อมยกดอกไปในตัว ซึ่งทำให้ผ้าไหมที่ได้เป็นผ้าเนื้อแน่นมีคุณค่า มีการทอที่เดียวใบประเทศไทย จนเป็นที่สนพระทัยและเป็นที่ ชื่นชอบของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถพระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงรับสั่งว่า “ใส่แล้วเย็นสบาย” อีกทั้งยังใช้ฝีมือในการทออีกด้วยการทอจะทำหลังจากสิ้นสุดฤดูกาลทำนาซึ่งเป็นอาชีพหลักมิได้มีการทอเพื่อจำหน่ายแต่อย่างใด จนมีคำกล่าวทั่วไปว่า “พอหมดหน้านา ผู้หญิงทอผ้า ผู้ชายตีเหล็ก” แหล่งผลิตผ้าไหมพื้นเมือง ในจังหวัดสุรินทร์จึงมีเกือบทุกหมู่บ้าน ผู้สนใจสามารถไปชมกรรมวิธีการเลี้ยงไหม และการทอผ้าไหมจากแหล่งต่าง ๆ ได้มากมายหลายแห่ง ลายผ้าไหมพื้นเมืองของชาวสุรินทร์ มีผู้จัดประเภทตามลักษณะการทอได้ (วรัญชลีย์ ทวีชัย และคณะ, 2563 : 498)

ผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์มีทั้งผ้าไหมพื้นเมือง ลายมัดหมี่, ลายยกดอก, ลายขิด, ลายโครงสร้าง, ลายพื้นหรือเทคนิคการสร้างลวดลายแบบผสมผสาน โดยนำเทคนิคของผ้า

ลายมัดหมี่มาทอยกดอกเป็นมรดกทางภูมิปัญญาหัตถกรรมของจังหวัดสุรินทร์ที่คนทั่วโลกให้การยอมรับตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน การทำผ้าไหมมีความละเอียดซับซ้อนตั้งแต่ การออกแบบลวดลาย การย้อมสีไหม การทอผ้าไหมพื้นเมือง และการทอในหนึ่งวันนั้นจะได้ผ้าไหมความยาวเพียง 3 - 5 เซนติเมตร โดยประมาณ กว่าจะถักทอได้รวมหนึ่งผืนนั้น จึงใช้ระยะเวลานานหลายเดือน ซึ่งคุณค่าของผ้าไหมพื้นเมือง แต่ละผืนมีลวดลายที่หลากหลายตามจินตนาและวิถีชุมชน ที่ได้ผ่านการถักทอเป็นงานที่มีสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรม วิถีความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ระบบสังคมได้เป็นอย่างดี อันเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย การสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์เป็นการสะท้อนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และบริบททางสังคม วัฒนธรรม ซึ่งกระบวนการสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์ชุด “ระบำทอผ้าไหมเมืองสุรินทร์” เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการอนุรักษ์เผยแพร่ คุณค่ามรดกภูมิปัญญาการทอผ้าไหมของหมู่บ้านท่าสว่าง จังหวัดสุรินทร์ ให้เป็นที่รู้จัก ตลอดจนเพิ่มคุณภาพชีวิตของคนในสังคมชุมชนเพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูและสืบสานภูมิปัญญาผ้าไหมพื้นเมืองเป็นการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ได้อย่างกว้างขวาง

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภูมิปัญญาการทอผ้าไหมพื้นเมือง บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ เพื่อสร้างสรรค์การแสดงนาฏยประดิษฐ์ ชุด “ระบำทอผ้าไหมเมืองสุรินทร์” จากกรรมวิธีการทอผ้าไหมพื้นเมือง บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ในการบูรณาการเรียนการสอนรายวิชาสุนทรียภาพทางนาฏศิลป์ โดยผลการศึกษาจะสามารถต่อยอดไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์การแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองสุรินทร์ ทั้งนี้ในการสร้างสรรค์การแสดงข้อมูลเกี่ยวกับการทอผ้าไหมพื้นเมือง บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ในเชิงสัญลักษณ์ ผ่านรูปแบบการแสดงและท่ารำทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานใต้ อนึ่งยังเป็นการเป็นการส่งเสริมการประกอบอาชีพของช่างทอภูมิปัญญาของช่างศิลป์ชาวสุรินทร์ ให้สามkรถขับเคลื่อนสังคมเศรษฐกิจการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของภูมิปัญญาการทอผ้าไหมพื้นเมือง บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

2. เพื่อสร้างสรรค์ท่ารำนาฏยประดิษฐ์ชุด “ระบำทอผ้าไหมเมืองสุรินทร์” จากกรรมวิธีการทอผ้าไหมพื้นเมือง บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ กลุ่มภูมิปัญญาช่างทอผ้า ปราชญ์ชาวบ้าน และชาวบ้าน ช่วงอายุระหว่าง 50-70 ปี จำนวน 20 คน และนักศึกษาสาขานาฏศิลป์ ชั้นปีที่ 2 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

1.2 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ 1) ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 6 คน 2) ผู้นำชุมชนจำนวน 5 คน 3) ครูภูมิปัญญาช่างทอ 6 คน และ 4) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะการแสดงและดนตรีพื้นบ้านจำนวน 4 คน และนักศึกษาสาขานาฏศิลป์เป็นผู้รำ จำนวน 10 คน

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ในการวิจัยได้แก่ กลุ่มทอผ้าไหมพื้นเมือง บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นกลุ่มทอผ้าไหมที่มีการถ่ายทอดสืบต่อกันมาตั้งบรรพบุรุษจวบจนปัจจุบัน

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

3.1 ศึกษาความเป็นมาและกรรมวิธีการทอผ้าไหมพื้นเมือง กลุ่มทอผ้าไหม บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

3.2 กำหนดขอบเขตวัตถุประสงค์ของการแสดง และแนวคิดเนื้อหาในการสร้างสรรค์การแสดง

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 แบบสำรวจข้อมูลทั่วไปของประชากรในพื้นที่บ้านท่าสว่าง

4.2 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาและกรรมวิธีการทอผ้าไหมพื้นเมือง กลุ่มทอผ้าไหม บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

4.4 การบันทึกภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว เพื่อเก็บข้อมูลในพื้นที่บ้านท่าสว่าง

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 กำหนดขอบเขต วัตถุประสงค์ของการแสดงและเนื้อหาในการสร้างสรรค์การแสดง โดยคัดเลือกจากเนื้อหาเชิงลึกในวัตถุประสงค์ที่ 1 มาสร้างสรรค์การแสดงนาฏยประดิษฐ์ ชุด “ระบำทอผ้าไหมเมืองสุรินทร์”

5.2 ออกแบบการแสดงทั้งในด้าน เนื้อเพลง ทำนองดนตรี ท่ารำ นักแสดงเครื่องแต่งกาย รูปแบบของการแสดงนำเสนอการแสดงต่อผู้เชี่ยวชาญ

5.3 นำผลการสร้างสรรค์การแสดงไปประเมินเพื่อการปรับปรุงโดยผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง

5.4 พัฒนาปรับปรุงรูปแบบการแสดงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและเผยแพร่การแสดงในโอกาสต่าง ๆ และบันทึกเทปลงแผ่นซีดี

5.5 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาตามประเด็นศึกษาและเขียนรายงานสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ความเป็นมาของภูมิปัญญาการทอผ้าไหมพื้นเมือง พื้นเมืองกลุ่มกลุ่มทอผ้าไหม บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

ภูมิปัญญาการทอผ้าไหมพื้นเมือง บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ นับเป็นศาสตร์ความรู้ที่มีประวัติความเป็นมายาวนานหลายช่วงอายุคน ช่างทอผ้าไหมบ้านท่าสว่างยังคงรักษามรดกภูมิปัญญาการทอผ้าไหมพื้นเมืองในด้านรูปแบบ สีสัน ลวดลาย และความประณีตงดงามในการทอไว้อย่างครบถ้วน ซึ่งเป็นเทคนิคการทอแบบโบราณอันเป็นเอกลักษณ์มาจนถึงปัจจุบัน ภูมิปัญญาช่างทอส่วนใหญ่เป็นชนกลุ่มชาติพันธุ์เขมร หรือ เรียกว่า “ชาวไทยเชื้อสายเขมร” เทคนิคการทอส่วนใหญ่เป็นการทอ “มัดหมี่” ช่างทอมีความสามารถในการทอด้วยเทคนิค ขิด ยก เกาะ วัตถุดิบใช้เส้นไหมบ้าน หรือ เส้นไหมน้อย ภาษาเขมรเรียก “โซกซัก” และไหมจุลที่หาซื้อจากร้านในเมืองสุรินทร์ ขั้นตอนการทอผ้าไหมพื้นเมือง มีทั้งหมด 8 ขั้นตอน คือ 1) การฉลุกระดาษลายมัดหมี่ 2) การมัดหมี่ 3) การปั่นหลอด หรือ กรอหมี่ 4) การแก้หมี่ (การแก้เชือกฟางที่มัดให้เป็นลวดลายต่าง ๆ ออกให้หมด) 5) การสืบหูก 7) การทอ 8) การกระทบฟันหวี (ฟืม) ลักษณะการทอผ้าแตกต่างกันในด้านกลวิธีการทอของเทคนิคแต่ละบุคคล ทั้งนี้ความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของกลุ่มทอผ้าไหมพื้นเมือง บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ คือ เนื้อผ้าไหมมีความนิ่มเรียบใส่แล้วบางเบา เย็นสบาย เนื้อผ้าละเอียดเงางาม ลวดลายงดงาม การให้สีสันชาวบ้านเน้นวิธีแบบโบราณ คือ ย้อมสีธรรมชาติส่วนใหญ่ที่ได้จากพืช เปลือกไม้ ใบไม้ และรากไม้ มีการคิดค้นจากปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ให้ความรู้ที่ได้มีการถ่ายทอดสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ขั้นตอนในการทอผ้าไหม ประกอบด้วย

1. การฉลุกระดาษลายมัดหมี่ หลังจากเลือกลายที่จะนำมาเป็นแบบในการมัดหมี่ได้แล้ว ให้ตั้งค่าหน้า กระดาษเท่าผ้าที่จะทอจริง แล้วปรับขนาดลายให้เต็มหน้ากระดาษ จากนั้นก็สั่งพิมพ์ออกมาเป็นลายบนกระดาษ สมมติว่าลายข้างล่างนี้เป็นลายที่พิมพ์ออกมาแล้ว ให้นำกระดาษมาเจาะตัดส่วนที่เป็นลายออก ก็จะได้ลายที่สามารถนำไปเป็นแบบในการมัดหมี่

2. การมัดหมี่ หลังจากลอกลายตามรอยฉลุแล้ว ใช้เชือกฟางมามัดให้แน่นเพื่อป้องกันสีซึมเข้าในข้อหมี่ หลังจากมัดเสร็จก็จะได้ลายที่พิมพ์มาจากคอมพิวเตอร์ทันที

3. การปั่นหลอด หรือ กรอหมี่

4. การแก้หมี่ที่มัดเป็นเปราะ ๆ ออกก่อน (การแก้หมี่ คือการแก้เชือกฟางที่มัดให้เป็นลวดลายต่าง ๆ ออกให้หมด) นำปอยหมี่ที่แก้เสร็จ ขึงใส่กง แล้วดึงเงื่อนไหมมาผูกติดกับหลอดที่อยู่เข็มไน ใช้มือปั่นหลา หรือไนโดยการหมุนเวียนซ้ายไปตลอดแล้วปลดออกจากหลา หรือ ไนเก็บไว้เพื่อทอต่อไป

5. การสืบหูก คือ การนำเครือไหมที่ย้อมสีเสร็จแล้ว มากางเพื่อดึงให้เส้นไหมตึงเท่ากัน

6. การสืบเส้นด้ายยืนเข้ากับแกนม้วนด้ายยืน และร้อยปลายด้ายแต่ละเส้นเข้าในตะกอแต่ละชุดและฟันหวี ดึงปลายเส้นด้ายยืนทั้งหมดม้วนเข้ากับแกนม้วนผ้าอีกด้านหนึ่ง ปรับความตึงหย่อนให้พอเหมาะ กรอด้ายเข้ากระสวยเพื่อใช้เป็นด้ายพุ่ง

7. การทอ กดเครื่องแยกหมู่ตะกอ เส้นด้ายยืนชุดที่ 1 จะถูกแยก ออกและเกิดช่องว่าง สอดกระสวยด้ายพุ่งผ่าน สลับตะกอชุดที่ 1 ยกตะกอชุดที่ 2 สอดกระสวยด้ายพุ่งกลับ ทำสลับกันไปเรื่อย ๆ

8. การกระทบฟันหวี (ฟืม) เมื่อสอดกระสวยด้ายพุ่งกลับก็จะกระทบ ฟันหวี เพื่อให้ด้ายพุ่งแนบติดกัน ได้เนื้อผ้าที่แน่นหนา

2. การสร้างสรรค์การแสดงนาฏยประดิษฐ์ชุด “ระบำทอผ้าไหมเมืองสุรินทร์”

1) แนวคิดในการสร้างสรรค์ท่ารำนำมาจากกรรมวิธีการย้อมผ้าผ่านการแสดงนาฏศิลป์นาฏยประดิษฐ์ ชุด “ระบำทอผ้าไหมเมืองสุรินทร์” เป็นการนำเสนอมรดกทางภูมิปัญญางานช่างศิลป์ท้องถิ่นประจำจังหวัดสุรินทร์ โดยผู้วิจัยมุ่งศึกษาขั้นตอนกรรมวิธีการทอผ้าไหม โดยผู้วิจัยมุ่งศึกษามรดกทางภูมิปัญญา ณ กลุ่มทอผ้าไหมพื้นเมือง บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นมรดกทางภูมิปัญญาที่โดดเด่นของจังหวัดสุรินทร์ อันมีการถ่ายทอดสืบต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษจวบจนปัจจุบัน

2) รูปแบบการแสดงมีเอกลักษณ์เฉพาะตามแบบฉบับการแสดงพื้นเมืองสุรินทร์ แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 ความเป็นมาและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ได้แก่ 1) ท่าเดิน 2) ท่าเก็บใบหม่อน 3) ท่าเลี้ยงไหม 4) ท่าสาวไหม ช่วงที่ 2 กรรมวิธีการทอผ้าไหมพื้นเมือง ได้แก่ 1) ท่าฉลุกระดาษลายมัดหมี่ 2) ท่ามัดหมี่ 3) ท่าปั่นหลอด หรือ กรอหมี่ 4) ท่าสืบหูก 5) ท่ากรอไหม 6) ท่าสอดไหม 7) ท่าสอดกระสวย 8) ท่ากระทบฟืม ช่วงที่ 3 ความสนุกสนานรื่นเริงของชาวบ้าน ได้แก่ 1) ท่าเชิญชวน 2) ท่าหยอกเย้า 3) ท่าโชว์ผ้าไหม ดังภาพต่อไปนี้

ช่วงที่ 1 ความเป็นมาและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน

			
ภาพที่ 1 ท่าเดินออก	ภาพที่ 2 ท่าเก็บใบหม่อน	ภาพที่ 3 ท่าเลี้ยงไหม	ภาพที่ 4 ท่าสาวไหม

ช่วงที่ 2 กรรมวิธีการทอผ้าไหม

			
ภาพที่ 1 ท่าฉลุกระดาษลายมัดหมี่	ภาพที่ 2 ท่ามัดหมี่	ภาพที่ 3 ท่าปั่นหลอดหรือ กรอหมี่	ภาพที่ 4 ท่าสืบหูก
			
ภาพที่ 5 ท่ากรอไหม	ภาพที่ 6ท่าสอดไหม	ภาพที่ 7 ท่าสอดกระสวย	ภาพที่ 8 ท่ากระทบฟืม

ช่วงที่ 3 ความสนุกสนานรื่นเริงของชาวบ้าน

		
ภาพที่ 1 ท่าเชิญชวน	ภาพที่ 2 ท่าหยอกเย้า	ภาพที่ 3 ท่าโชว์ผ้าไหม

ที่มา : (อัชราพร สุขทอง และคณะ, 29 ตุลาคม 2565. ถ่ายภาพ)

3) เครื่องดนตรีประกอบการแสดง

เครื่องดนตรีเป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญในการช่วยเสริมให้การแสดงสมบูรณ์และสามารถสื่อความหมายได้ชัดเจนมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศในการแสดงให้สมจริงยิ่งขึ้นด้วย เครื่องดนตรีผู้วิจัยใช้เครื่องดนตรีอีสานใต้ ซึ่งเป็นวงกันตรึม โดยมีเครื่องดนตรีประกอบด้วย ปี่อ้อ ซอกันตรึม กลองกันตรึม แคน ปี่อ้อ ฉิ่ง ฉาบใหญ่ เป็นต้น

4) ทำนองเพลงและดนตรี

ผู้วิจัยออกแบบทำนองเพลงและดนตรี โดยแบ่งเป็น 3 ช่วง คือ 1) ดนตรีช่วงที่ 1 จะมีจังหวะทำนองเพลงช้า ๆ สบาย ๆ เข้ากับวิถีชาวบ้าน 2) ดนตรีช่วงที่ 2 จะมีจังหวะทำนองเพลงที่เร็วขึ้นเพื่อสื่อให้เห็นอารมณ์ถึงความกระชับกระเฉงในการทอผ้า 3) ช่วงที่ 3 จังหวะทำนองเพลงเร็ว แสดงให้เห็นถึงความสนุกสนานครื้นเครง

5) การแต่งกาย

ผู้วิจัยออกแบบการแต่งกาย ที่สามารถบ่งบอกให้รู้ถึงบุคลิกภาพเผ่าพันธุ์ วัฒนธรรม ยุคสมัย แสดงถึงสัญลักษณ์ จากข้อมูลที่ได้ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยจึงออกแบบลักษณะการแต่งกายประกอบการแสดงโดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากชาวเขมรสุรินทร์ เพื่อแสดงให้เห็นถึงมรดกภูมิปัญญาวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ อันโดดเด่นของจังหวัดสุรินทร์ โดยแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่

5.1) ผู้หญิง : นักแสดงหญิงแบบที่ 1 นุ่งผ้าไหมโฮล สวมเสื้อผ้าไหมย้อมมะเกลือ พาดสไบไหมบนไหล่ซ้ายทิ้งชายไปด้านหลัง ทัดดอกไม้ด้านซ้ายสวมเครื่องประดับสร้อย กำไล ต่างหู เข็มขัดเครื่องเงินที่ทำจากประเกือม

5.2) ผู้หญิง : นักแสดงหญิงแบบที่ 2 นุ่งผ้าไหมโฮล สวมเสื้อในนางห่มสไบผ้าไหม พาดสไบไหมบนไหล่ซ้ายทิ้งชายไปด้านหลัง ทัดดอกไม้ด้านซ้าย สวมเครื่องประดับสร้อย กำไล ต่างหู เข็มขัดเครื่องเงินที่ทำจากประเกือม

5.3) ผู้ชาย : นักแสดงชายนุ่งผ้าไหมหางกระรอกโจงกระเบน สวมเสื้อแขนยาว ใช้สไบผ้าไหมมัดคาดเอว สวมเครื่องประดับสร้อยเครื่องเงินที่ทำจากประเกือม เรียกว่า “ประเกือม” (ประคำ) โดยสมัยก่อนนั้นชาวบ้านมักนิยมใส่สร้อยเงินที่ร้อยลูกประคำสลับกับตะกรุดลงยันต์ และลงเวทย์มนต์คาถา ถือว่า เป็นเครื่องรางของขลังและศักดิ์สิทธิ์ทำให้เกิดความเป็นสิริมงคลต่อตนเอง

5.4) สีของเสื้อผ้า

5.4.1) สีเขียว : แทนสัญลักษณ์สีของใบหม่อน

5.4.2) สีน้ำตาล : แทนสัญลักษณ์สีของผ้าไหมโบราณ และความอุดมสมบูรณ์ของก้านดอกลำดวน

5.4.3) สีดำ : แทนสัญลักษณ์สีของผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติจากมะเกลือ

5.4.4) สีน้ำเงิน : แทนสัญลักษณ์สีของผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติจากคราม

ผู้ชาย

ผู้หญิงแบบที่ 1

ผู้หญิงแบบที่ 2

ที่มา : (อัชราพร สุขทอง และคณะ, 29 ตุลาคม 2565. ถ่ายภาพ)

6) รูปแบบการแปรแถว

การแปรแถวให้ผู้ชมรู้สึกไม่น่าเบื่อ เป็นการเคลื่อนไหวไปในทิศทางต่าง ๆ ของผู้แสดงบนเวที การออกแบบการแปรแถว ผู้วิจัยออกแบบทั้งหมด 5 รูปแบบ ได้แก่ 1) แถวหน้ากระดานสลับฟันปลา 2) แถวรูปตัววี (V) หงายคู่ 3) การแปรแถววงกลม 4) แถวเฉียง 5) แถวสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัดยืนเป็นคู่ทำ ซึ่งการสร้างสรรค์การแสดงนาฏยประดิษฐ์ชุด “ระบำทอผ้าไหมเมืองสุรินทร์”

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ภูมิปัญญาทอผ้าไหมพื้นเมือง นับเป็นศาสตร์ความรู้ที่มีเทคนิคสำคัญที่คงอยู่คู่กับช่างทอพื้นบ้านมาอย่างช้านาน ชาวสุรินทร์ใช้พืชประจำท้องถิ่นของชาวเขมรป่าดง หรือ ชาวสุรินทร์ในปัจจุบัน อันมีประวัติความเป็นมายาวนานกว่า 2,000 ปี การทอผ้าไหมพื้นเมือง บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ นับเป็นศาสตร์ความรู้ที่มีประวัติความเป็นมายาวนานหลายช่วงอายุคน ช่างทอผ้าไหมบ้านท่าสว่างยังคงรักษามรดกภูมิปัญญาการทอผ้าไหมพื้นเมืองในด้านรูปแบบ สีสัน ลวดลาย และความประณีตงดงามในการทอไว้อย่างครบถ้วน ซึ่งเป็นเทคนิคการทอแบบโบราณ อันเป็นเอกลักษณ์มาจนถึงปัจจุบันภูมิปัญญาช่างทอส่วนใหญ่เป็นชนกลุ่มชาติพันธุ์เขมรหรือ เรียกว่า “ชาวไทยเชื้อสายเขมร” เทคนิคการทอส่วนใหญ่เป็นการทอ “มัดหมี่” ช่างทอ มีความสามารถในการทอด้วยเทคนิค ขิด ยก เกาะ วัตถุดิบใช้เส้นไหมบ้าน หรือ เส้นไหมน้อย ภาษาเขมรเรียก “โซกซัก” และไหมจุลที่หาซื้อจากร้านในเมืองสุรินทร์ โดยกลุ่มสีหลัก ได้แก่ 1) กลุ่มสีแดง ได้จากรังของครั่ง 2) กลุ่มให้สีคราม (สีน้ำเงิน) ได้จากต้นคราม หรือ ต้นฮ่อมโดยใช้รากและใบต้นครามผสมกับปูนขาวและน้ำ 3) กลุ่มสีเหลือง ได้จากแก่นเข หรือ แก่นแกแล แก่นขนุน เนื้อไม้และเปลือกของต้นประโหด (มะพูด) เป็นต้น สอดคล้องกับ การศึกษาเอกสารของสุดารัตน์ สกุลคู (2556) การทำผ้าย้อมมูลควายบ้านนาเชือกเป็นหมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านแม่ข่าย วท. ภายใต้ชื่อหมู่บ้าน “ทอ ถัก จักร สาน” จำหน่ายผลิตภัณฑ์จากการย้อมสีธรรมชาติที่มาจากมูลควาย จากสิ่งปฏิกูลที่ไร้มูลค่าให้กลายเป็นสินค้าที่สร้างให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และได้รายได้เพิ่มมากยิ่งขึ้น โดยมีผู้เชี่ยวชาญในการออกแบบ คือ พระอาจารย์ฉัฐกรณ์ มหาปุญโญภิกขุ เป็นทั้งนักคิดและนักพัฒนา เน้นให้ชาวบ้านพึ่งตนเองเป็นสำคัญ สำหรับชาวบ้านนาเชือกเดิม ส่วนใหญ่ยึดอาชีพรับจ้างทอผ้าส่งตามโรงงาน เช่น ผ้าขาวม้า จึงคิดหาอาชีพเสริมโดยมองไปที่งานหัตถกรรม เนื่องจากมีผู้หญิงในหมู่บ้านจำนวนมากที่อาจหาเวลาว่างจากการเลี้ยงลูกมาทำงานเสริมได้ นางสายสุนีย์ ไชยหงสา และชาวบ้าน จึงเดินทางไปกราบขอคำแนะนำจากพระอาจารย์ฉัฐกรณ์ มหาปุญโญภิกขุ ท่านได้แนะนำให้ทำผ้าย้อมสีธรรมชาติ จึงได้มีการตั้งกลุ่ม “ทอผ้าย้อมสี-ธรรมชาติบ้านนาเชือก” ขึ้น

โดยมีพระอาจารย์ฯคอยให้คำปรึกษา ขณะที่ชาวบ้านจะคอยแจ้งความคืบหน้าโดยตลอด จึงกลายมาเป็นการทำผ้าย้อมมูลควายในเวลาต่อมา การทำผ้าย้อมมูลควายได้มีการพัฒนาเกิดขึ้นเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย เช่น ผ้าพันคอ ผ้าคลุมไหล่ หมวกเสื้อ กะเป๋า และที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือ ตุ๊กตาควายนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ มันทนี ยมจินดา (2539 : 30) ได้กล่าวว่า มนุษย์อาศัยธรรมชาติเป็นปัจจัยในการดำรงชีวิต ธรรมชาติจึงเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ มนุษย์กับธรรมชาติเป็นส่วนของกันและกัน มนุษย์กับธรรมชาติไม่อาจแยกตัวออกจากกันและกันได้ ภูมิปัญญาการทอผ้าไหมพื้นเมือง มีขั้นตอนการทอผ้าไหมพื้นเมือง ทั้งหมด 8 ขั้นตอน คือ 1) การฉลุกระดาษลายมัดหมี่ 2) การมัดหมี่ 3) การปั่นหลอด หรือ กรอหมี่ 4) การแก้หมี่ (การแก้เชือกฟางที่มัดให้เป็นลวดลายต่าง ๆ ออกให้หมด) 5) การสืบหูก 7) การทอ 8) การกระทบฟันหวี (ฟืม) สอดคล้องกับ นิตยา ฉัตรเมืองปัก. (2555 : 36) ที่ได้ศึกษาการผลิตผ้าไหมมัดหมี่แต่ละชิ้นนั้น มีกระบวนการในการผลิตและมีเทคนิคในการผลิตหลายขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การหาวัตถุดิบ คือ การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การสาวไหมต้องใช้เทคนิคในการสาวให้มีเส้นสม่ำเสมอกันเพื่อความสวยงามของผ้าการย้อมสีและการมัดหมี่เพื่อให้ได้ลวดลายผ้า กว่าจะได้ผ้าไหมพื้นเมือง มัดหมี่ แต่ละผืนต้องใช้เวลานาน ทุกขั้นตอนต้องได้รับการเรียนรู้มาเป็นอย่างดีจึงจะเกิดทักษะและความชำนาญไม่ว่าจะเป็นการทอเรียงตามลำดับก่อนหลังเพื่อให้เกิดลวดลายสวยงามถูกต้องตามความต้องการของช่าง ผู้ทอ จึงจะทำให้ผ้ามัดหมี่ออกมาสวยงาม กระบวนการผลิต ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 3 อย่าง คือ การเตรียมเส้นไหม วัสดุและอุปกรณ์และขั้นตอนในการทอ พบว่า ในปัจจุบันช่างไม่ต้องทำเองในทุกขั้นตอน จะแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบทำตามที่ตนเองถนัดหรือทำหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่ง การเตรียมเส้นไหม เส้นไหมที่ใช้ในการทอเป็นไหมสำเร็จรูปหาซื้อได้จากในชุมชน ไหมที่ใช้ใช้ไหมพันธุ์พื้นบ้าน และไหมเปลือกนอก สำหรับการย้อมสีนิยมย้อมด้วยสีเคมี วัสดุและอุปกรณ์ในการทอใช้เทคโนโลยีพื้นบ้าน ขั้นตอนการทอมีทั้งหมด 6 ขั้นตอน คือ การสาวไหม การฟอกสี การเตรียมเส้นพุ่ง (การมัดหมี่) และการย้อมไหม การเตรียมเส้นยืน การสืบหูก และการทอทำให้เห็นถึงความอุตสาหะและความเพียรของช่างทอที่ต้องใช้เวลาในกระบวนการผลิตที่แฝงไว้ด้วยความอดทน จินตนาการ และความประณีตในการวิจิตรบรรจงสร้างสรรค์ศิลปหัตกรรมพื้นบ้านที่มีคุณค่างดงาม จึงเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นบนผืนผ้า บ่งบอกความเป็นเอกลักษณ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่นและความผูกพันในความเป็นไทยที่ได้รับการถ่ายทอด สั่งสมจากบรรพชนรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง สมควรเป็นอย่างยิ่งที่ต้องช่วยกันอนุรักษ์การทอผ้ามัดหมี่ที่เป็นศิลปะหัตกรรมพื้นบ้านไทยให้คงอยู่คู่กับชาติไทยสืบไป

การสร้างสรรค์ท่ารำได้มีการกำหนดรูปแบบการแสดง ท่ารำ การแต่งกาย ทำนองเพลง ดนตรี เนื้อร้อง และ โดยใช้หลักทฤษฎีการสร้างสรรค์การแสดงทางด้านนาฏศิลป์ โดยผู้วิจัยได้

นำเสนอกรรมวิธีการทอผ้านาฏยประดิษฐ์ชุด “ระบำทอผ้าไหมเมืองสุรินทร์” จากกรรมวิธีการทอผ้าไหมพื้นเมือง พื้นเมือง บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นการนำเสนอมรดกทางภูมิปัญญางานช่างศิลป์ท้องถิ่นประจำจังหวัดสุรินทร์ โดยผู้วิจัยศึกษาจากขั้นตอนกรรมวิธีการย้อมเส้นไหมด้วยสีธรรมชาติ นั่นคือ การทอผ้าไหมพื้นเมืองชาวเขมรสุรินทร์ ในปัจจุบัน รูปแบบการแสดงมีเอกลักษณ์เฉพาะตามแบบฉบับการแสดงพื้นเมืองสุรินทร์ แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 ความเป็นมาและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ได้แก่ 1) ท่าเดิน 2) ท่าเก็บใบหม่อน 3) ท่าเลี้ยงไหม 4) ท่าสาวไหม ช่วงที่ 2 กรรมวิธีการทอผ้าไหมพื้นเมือง ได้แก่ 1) ท่าฉลุกระดาษลายมัดหมี่ 2) ท่ามัดหมี่ 3) ท่าปั่นหลอด หรือ กรอหมี่ 4) ท่าสืบหูก 5) ท่ากรอไหม 6) ท่าสอดไหม 7) ท่าสอดกระสวย 8) ท่ากระทบฟืม ช่วงที่ 3 ความสนุกสนานรื่นเริงของชาวบ้าน ได้แก่ 1) ท่าเชิญชวน 2) ท่าหยอกเย้า 3) ท่าโชว์ผ้าไหม เพลงและดนตรีประกอบการแสดง ใช้วงดนตรีกันตรึมพื้นบ้านอีสานใต้ ประพันธ์บทร้องและทำนองเพลงโดยศิลปินมรดกอีสาน ใช้วงดนตรีกันตรึมพื้นบ้านอีสานใต้ การแปรแถวมีทั้งหมด 5 รูปแบบ ได้แก่ 1) แถวหน้ากระดานสลับฟันปลา 2) แถวรูปตัววี (V) หงายคู่ 3) การแปรแถววงกลม 4) แถวเฉียง 5) แถวสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัดยืนเป็นคู่ ซึ่งการสร้างสรรค์การแสดงนาฏยประดิษฐ์ชุด “หัตถศิลป์ผ้าไหมพื้นเมือง เมืองสุรินทร์” ทั้งนี้ได้ศึกษาจากแนวคิดด้านวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับหัตกรรมมาใช้ในการการสร้างสรรค์งาน โดยการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์เป็นการแสดงเพื่ออนุรักษ์ สืบทอด และพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ให้สอดคล้องกับบริบทชุมชน อีกทั้งยังเป็นนำเสนอภูมิปัญญาอันทรงคุณค่าให้เป็นที่รู้จัก ในกลุ่มการสร้างสรรค์การแสดงพื้นบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับ อัชราพร สุขทอง (2565 : 33 - 34) ได้อธิบายว่า การสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์พื้นเมืองชุด “เรือมจะลั๊วะโชดละออ” (ระบำย้อมเส้นไหม) ได้มีการกำหนดรูปแบบการแสดงทำนองเพลงและการกำหนดท่ารำ โดยใช้หลักทฤษฎีการสร้างสรรค์การแสดงทางด้านนาฏศิลป์ การกำหนดรูปแบบการแสดงแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ช่วงที่ 1 ความเป็นมาของการย้อมเส้นไหมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน (ได้รับแรงบันดาลใจมาจากเรือมศรีผ่าไทสมัญ) ช่วงที่ 2 กรรมวิธีการย้อมเส้นไหมด้วยประโหด (ได้รับแรงบันดาลใจมาจากอากัปกริยาการย้อมเส้นไหมของกลุ่มทอผ้าไหมจันทรโสมา) ช่วงที่ 3 ความสนุกสนานรื่นเริงการเกี้ยวพาราศีของหนุ่มสาวชาวขแมร์ที่ว่างเว้นจากการทำงาน (ได้รับแรงบันตาลใจมาจากเรือมจับกรับ) การกำหนดรูปแบบการแสดงนั้น สอดคล้องกับ โมฬี ศรีแสนยงค์ (2550 : 88) กล่าวว่า งานหัตถกรรมเป็นงานฝีมือที่มีมาแต่โบราณ ซึ่งเกิดพร้อมกับมนุษย์ที่รู้จักนำวัสดุสิ่งของที่มีอยู่ในธรรมชาติมาประดิษฐ์ เพื่อประโยชน์สำหรับตัวเอง ในด้านปัจจัยสี่ (อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ซึ่งมนุษย์ทุกเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ จะมีการ

ประดิษฐ์ที่แตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม เป็นผู้กำหนด ภาคอีสานก็มีงานศิลปหัตถกรรมอันมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน เช่น การทอผ้า, การจักสานและการปั้นหม้อของจังหวัดมหาสารคามจะมีจุดเด่นเป็นของตนเอง ผลงานหัตถกรรมจุดมุ่งหมายการผลิตก็เพื่อใช้สอยในครัวเรือน ต่อมาภายหลังได้ผลิตขึ้นเพื่อจำหน่าย แต่เป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนกระบวนการผลิตยังคงรักษาวิธีการแบบดั้งเดิมอยู่ ซึ่งขั้นตอนการผลิตงานจักสานการปั้น และการทอผ้านี้จะนำมาประดิษฐ์ขึ้นเป็นท่ารำเซิ้ง โดยเจตนาใช้เป็นสื่อประชาสัมพันธ์งานหัตถกรรมชาวบ้านจังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัยจึงได้ถอดบทเรียนจากการเลียนอากับกริยาการทอผ้าไหม เพื่อนำมาสร้างสรรค์ท่ารำในการแสดงนาฏยประดิษฐ์ ชุด “ระบำทอผ้าไหมเมืองสุรินทร์” ให้เกิดเป็นอัตลักษณ์เฉพาะประกอบกับการใช้ท่าทางอิริยาบถของมนุษย์ หรือ วิถีชีวิตของชาวบ้านเข้าด้วยกัน โดยที่กล่าวมานั้นผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์การแสดงอย่างครบถ้วน ตลอดจนออกแบบลีลาท่ารำของผู้แสดงให้สวยงามและสอดคล้องกับบริบทชุมชน โดยใช้กระบวนท่ารำตามแบบฉบับการแสดงพื้นเมืองอีสานใต้ ซึ่งการสร้างสรรค์การแสดงชุดนี้ ยังสามารถใช้เป็นสื่อกลางในการแสดงถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นสุรินทร์ การอนุรักษ์ และสืบสาน ภูมิปัญญาผ้าไหมพื้นเมือง รวมถึงการประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ภูมิปัญญาช่างศิลป์ท้องถิ่นด้านผ้าไหมให้เป็นที่รู้จักในแวดวงสังคมชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติสืบต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 การพัฒนาชุมชนให้เจริญขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องคำนึงถึงระบบความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญต่อความเป็นอยู่ของชุมชนนั้น ๆ เพื่อให้ดำรงวิถีชีวิต ที่คงเอกลักษณ์ไว้ไม่ให้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

1.2 หน่วยงานวัฒนธรรมจังหวัด สถาบันการศึกษา หรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาศิลปะการแสดงภายในชุมชน เพื่อเป็นการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นสู่สาธารณชน

1.3 สามารถนำองค์ความรู้ภูมิปัญญาหัตกรรมทอผ้าไหมพื้นเมือง และการสร้างสรรค์การแสดงนาฏยประดิษฐ์ ชุด “ระบำทอผ้าไหมเมืองสุรินทร์” ไปใช้เผยแพร่ในสถานศึกษาชุมชนต่าง ๆ ที่มีความสนใจได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงที่แสดงถึงอัตลักษณ์อันดีงามของท้องถิ่นในลักษณะอื่นเพิ่มเติม

2.2 ควรมีการศึกษาองค์ความรู้ภูมิปัญญาหัตกรรมทอผ้าไหมพื้นเมือง ในการเลี้ยงไหม การสาวไหม การทอผ้าไหม มาบูรณาการเรียนการสอนในรายวิชาสุนทรียภาพทางนาฏศิลป์ หรือรายวิชาที่เกี่ยวข้อง เพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูและสืบสานภูมิปัญญาผ้าไหมพื้นเมือง และช่างศิลป์ท้องถิ่นให้สามารถขับเคลื่อนสังคมเศรษฐกิจการ ท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นและประเทศชาติต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

เครือจิต ศรีบุญนาค. (2550). **การพัฒนาศิลปะการแสดงจากพิธีกรรมกินฮีตของชนเผ่าดั้งเดิมสายตระกูล มอญ-เขมร ในเขต**

_____. (2553). **หลักการประดิษฐ์นาฏกรรมพื้นบ้านอีสาน.** พิมพ์ครั้งที่ 1. สุรินทร์ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.

จักรพันธ์ โสมะเกษตริน. (2552). **การศึกษาและการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือในจังหวัดศรีสะเกษ.** วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิตยา ฉัตรเมืองปัก. (2555). **การศึกษาวิเคราะห์ผ้าไหมมัดหมี่ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์.** ปริญญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มันทนี ยมจินดา. (2539). มนุษย์กับธรรมชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โมฬี ศรีแสนยงค์. (2544). **การศึกษาหัตถกรรมชาวบ้าน จังหวัดมหาสารคามเพื่อสร้างเป็นนาฏยประดิษฐ์ ชุดเซิ้งหัตถศิลป์ถิ่นมหาสารคาม.** มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

เรณู โกศินานนท์. (2535). **รำไทย.** กรุงเทพฯ : องค์การค้าของคุรุสภาจัดพิมพ์.

วรัญชลีย์ ทวีชัย และคณะ. (2563). “การศึกษาเอกลักษณ์ผ้าไหมพื้นเมืองสุรินทร์เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบเครื่องประดับ.” **ในการประชุมวิชาการวิจัยและนวัตกรรมสร้างสรรค์ ครั้งที่ 6 (CRCI 2020).** หน้า497 – 503. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา.

วรรณิกา นาโสก. (2551). **พัฒนาการฟ้อนกลองตุ้ม อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ**. กรุงเทพฯ : สำนักวิทยบริการ.

วิทย์ เที่ยงบูรณธรรม. (2542). **พจนานุกรมสมุนไพรไทย.** พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น.

สวภา เวชสุรักษ์. (2547). **หลักนาฏยประดิษฐ์ของท่านผู้หญิงแผ้ว สนิทวงศ์เสนี.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2535). **ความหมายและขอบข่ายงานวัฒนธรรมพื้นบ้าน.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สุดารัตน์ สกุลคู. (2556). **บ้านนาเชือก**. ม.ป.ท.

สุทัศน์ สังคะพันธ์ และศิริทรัพย์ สังคะพันธ์. (2557). **อาณาจักรอาเซียน.** กรุงเทพฯ : ไพลินบุ๊คเน็ต.

สุรพล วิรุฬรักษ์. (2542, มิถุนายน–กันยายน). “นาฏศิลป์.” **วารสารราชบัณฑิตยสถาน.** 24(3) : 2.

อัชราพร สุขทอง. (2560). **การศึกษาศิลปะการแสดงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธ์ไทย-เขมร ไทย-ลาว และไทย-กูย ในจังหวัดสุรินทร์.** มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

อัชราพร สุขทอง และคณะ. (2565). **การสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์พื้นเมือง ชุด “เรือมจะลั๊วะโซดละออ” (ระบำย้อมเส้นไหม).** หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต สาขานาฏศิลป์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

อัชราพร สุขทอง. (ถ่ายภาพ). (29 กรกฎาคม 2565).

ทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

Soft Skills in the 21st Century of School Administrtors by Perception of Teachers under Uthithani Primary Education Service Area Office 2

รวิวรรณ เลี่ยมสุวรรณ์[1] และ อุไร สุทธิแย้ม[2]

Rawiwan Liamsuwan[1] and Urai Suthiyam[2]

Received : May 9, 2023; **Revised** : June 22, 2023; **Accepted** : June 23, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู ปีการศึกษา 2565 จำนวน 278 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของโคเฮน (Cohen et.al, 2018 : 206) และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.80 - 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.985 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .60 - .90 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่

---

[1] คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง; Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Thailand; e-mail : nightyrawi@gmail.com

[2] คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง; Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Thailand; e-mail : urai.5694@gmail.com

ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และ 2) ครูที่มีวุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษาต่างกัน มีการรับรู้ทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันที่ระดับในนัยสำคัญที่ .05

คำสำคัญ : ทักษะด้าน Soft Skills ศตวรรษที่ 21, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to study and compare Soft Skills in the 21st century of school administrators based on the perception of teachers under Uthaithani Primary Educational Service Area Office 2. The sample group consisted of 278 teachers of academic year 2022. The sample size was determined by using Cohen's ready-made table (Cohen et.al, 2018 : 206) and stratified sampling method. The tool used in collecting the data was a Index of item objective congruence (IOC) is between 0.80 – 1.00, the reliability of 0.985 with discrimination values between .60 - .90. Statistics used in the analysis were mean, standard deviation, t-test, one-way analysis of variance (one-way ANOVA), and Scheffe's method of multiple comparison.

The results revealed that : 1) Soft Skills in the 21st century of school administrators based on the perception of teachers under Uthaithani Primary Educational Service Area Office 2 was in a high level for both overall and each aspect, and 2) Teachers with different educational background, position, and school size were

Keywords : Soft Skills , 21st Century, School Administrators

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันเป็นยุคที่โลกมีพัฒนาการความก้าวหน้า และเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากกระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 มีการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารและใช้เทคโนโลยีอย่างแพร่หลาย ส่งผลให้เกิดการแข่งขันทางเศรษฐกิจ พาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม และเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้หลายประเทศต้องปฏิรูป ทั้งการบริหารประเทศและการศึกษา ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดทำแผนการ

ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 เพื่อกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาและเป้าหมายการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีสมรรถนะ ทักษะ และความสามารถในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579, 2560 : 4) แต่ยังพบปัญหาคุณภาพของทรัพยากรบุคคลตลอดทุกช่วงวัย โดยเฉพาะปัญหาด้านมาตรฐานและคุณภาพการจัดการศึกษาทุกระดับ ข้อบกพร่องของการพัฒนาและการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาทำให้เกิดผลกระทบต่อระบบการศึกษาที่ต้องปฏิรูปให้ตอบรับกับความท้าทายดังกล่าว

ผู้บริหารเป็นส่วนสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาให้สามารถสอดรับกับความต้องการในปัจจุบัน เนื่องจากการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะเกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพรวมทั้งจะดำเนินงานจนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา คนึงนิตย์ กิจวิธี (2561 : 35) ซึ่งผู้บริหารจะต้องอาศัยทักษะในการบริหาร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการบริหาร สอดคล้องกับแนวคิดของ แคทซ์ (Katz, 2005 : 15) ผู้บริหารนั้นต้องมีผู้ปฏิบัติงานที่เก่งทักษะด้านเทคนิค สามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ ส่วนทักษะด้านมนุษย์ คือ ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความจำเป็นมากในทุกระดับของการบริหาร ซึ่งควรให้ความสำคัญกับการสื่อสารภายในองค์การให้มากขึ้น เข้าใจตนเอง และมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ทั้งนี้ผู้บริหารต้องมีทักษะในการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และบุคคล

ทักษะด้าน Soft Skills เป็นปัจจัยที่ทำให้บุคลากรปฏิบัติงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและมีความสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารในยุคปัจจุบันอย่างมาก (วิจารณ์ พานิช, 2555 : 52) โดยเป็นทักษะทางสังคม ทักษะมนุษย์สัมพันธ์ ทักษะที่เกี่ยวกับข้องการทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งทักษะที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเอง ประกอบด้วย ทักษะด้านการสื่อสาร การทำงานเป็นทีมทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะความเป็นมืออาชีพ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ทักษะการคิดและแก้ปัญหา ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตและต่อการทำงาน โดยช่วยส่งเสริมให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษาดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเสริมสร้างทักษะการบริหารให้กับผู้บริหารในสถานศึกษา ซึ่งเป็นพันธกิจหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2, 2564 : 30)

จากเหตุผลดังกล่าว จะเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องได้รับการพัฒนาทักษะด้าน Soft Skills เพื่อเตรียมพร้อมกับสภาวการณ์ในปัจจุบันและการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม

ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมืออันดีงามภายในสถานศึกษาจนก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ในฐานะที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จึงสนใจศึกษาทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้สังกัด เพื่อนำผลการศึกษาไปปรับปรุง และพัฒนาทักษะในการบริหารของผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูที่ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาอุทัยธานีเขต 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 123 โรงเรียน จำนวน 950 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาอุทัยธานีเขต 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 278 คน ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมด 278 ฉบับ โดยคิดเป็นจำนวนร้อยละ 100 ซึ่งใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Cohen (Cohen et.al., 2018 : 206) และใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling)

3. การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ

วิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนในการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร กำหนดขอบเขตของเนื้อหา สร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมเนื้อหากรอบแนวคิดของการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ

3.2 วิเคราะห์ข้อคำถาม เพื่อสร้างแบบตรวจสอบรายการ และแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า

3.3 นำแบบสอบถามฉบับร่าง เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของเนื้อหาให้ข้อเสนอแนะ แก้ไข ปรับปรุง ตลอดจนพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือ

3.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ 5 คน มาคำนวนหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และกำหนดค่าคะแนน ความสอดคล้องตามเกณฑ์ของผู้เชี่ยวชาญมีดังนี้

+1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจในคำถามว่ามีความสอดคล้องกับเนื้อหา

0 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจในคำถามว่ามีความสอดคล้องกับเนื้อหา

-1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจในคำถามว่าไม่มีความสอดคล้องกับเนื้อหา

พิจารณาค่าความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.80 –1.00 ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงและจัดทำเป็นแบบสอบถามต่อไป

3.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับครูซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่ม ตัวอย่างจำนวน 30 คน

3.6 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach’s Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .985

3.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการ (try out) แล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะ

3.8 ปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์

3.9 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ในการเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ผู้วิจัยนำส่งสำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อม Link แบบสอบถามผ่าน Google Form เสนอต่อครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม จำนวน 278 คน โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจาก Google Form ซึ่งนัดวันเก็บแบบสอบถามระหว่างวันที่ 23 มกราคม ถึง วันที่ 31 มกราคม 2566

4.3 รวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมด 278 ฉบับ โดยคิดเป็นจำนวนร้อยละ 100 แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง

4.4 นำข้อมูลที่ได้ไปประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์แบบสำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ผู้วิจัยดำเนินการ ดังต่อไปนี้

5.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจำนวน 278 ฉบับ คิดเป็นจำนวนร้อยละ 100 ทำการตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของแบบสอบถาม พบแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์จำนวน 278 ฉบับ

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) พร้อมทั้งนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตาราง

5.3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean : $\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD) เป็นรายข้อแล้วนำเสนอรูปแบบตาราง

5.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ของครูในสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน ใช้การทดสอบโดยใช้ค่าที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระจากกัน (Independent Samples)

5.5 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ของครูที่มีตำแหน่ง และปฏิบัติงานในขนาดสถานศึกษาที่แตกต่างกัน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ F-test แบบวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe's multiple comparison method)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา

ด้าน	ทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการรับรู้ของครู		
		$\overline{X}$	SD	ระดับ
1	ทักษะด้านการทำงานเป็นทีม	4.08	.37	มาก
2	ทักษะด้านภาวะผู้นำ	4.20	.38	มาก
3	ทักษะด้านการสื่อสารและการนำเสนอ	4.23	.36	มาก
4	ทักษะด้านความเป็นมืออาชีพและจริยธรรม	4.29	.35	มาก
	รวม	**4.20**	**.30**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า ทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.20) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะด้านความเป็นมืออาชีพและจริยธรรม ($\overline{X}$ = 4.29) รองลงมาคือ ทักษะด้านการสื่อสารและการนำเสนอ ($\overline{X}$ = 4.23) และทักษะด้านภาวะผู้นำ ($\overline{X}$ = 4.20) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทักษะด้านการทำงานเป็นทีม ($\overline{X}$ = 4.08)

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง และกลุ่มเขต ผลปรากฏดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันที่ระดับในนัยสำคัญที่ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบผลการเปรียบเทียบทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ครูที่มีตำแหน่งวิทยฐานะต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันที่ระดับในนัยสำคัญที่ .05

2.3 ผลการเปรียบเทียบทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่ขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันที่ระดับในนัยสำคัญที่ .05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 พบว่า ทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ได้แก่ ทักษะด้านความเป็นมืออาชีพและจริยธรรม ทักษะด้านการสื่อสารและการนำเสนอ ทักษะด้านภาวะผู้นำ และ ทักษะด้านการทำงานเป็นทีม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในปัจจุบันสถานศึกษามีการเปลี่ยนแปลงและมีเทคโนโลยีรูปแบบใหม่เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างมากต่อการปฏิบัติงาน แต่เทคโนโลยีก็ไม่สามารถปฏิบัติงานแทนที่

บุคคลได้ทั้งหมด ดังนั้น Soft Skills จึงมีความสำคัญที่เป็นปัจจัยทำให้คนทำงานได้ดีขึ้นและสามารถบริหารงานได้สำเร็จ (วิจารณ์ พานิช, 2555 : 52) โดยเป็นทักษะทางสังคม ทักษะมนุษย์สัมพันธ์ ทักษะที่เกี่ยวกับข้องการทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งทักษะที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเอง ประกอบด้วย ทักษะด้านการสื่อสาร การทำงานเป็นทีมทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะความเป็นมืออาชีพ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตและต่อการทำงาน โดยช่วยส่งเสริมให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรในองค์กรนั้นปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานงานได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของคณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ราชบัณฑิตยสถาน (2557) กล่าวว่า การมีจรณทักษะ (Soft Skills) อย่างสมดุล ครบถ้วน สังคมโดยรวมจะได้ผู้บริหารที่มีความสามารถทำงานได้ดี และทำงานได้จนประสบความสำเร็จ ครู อาจารย์ที่เป็นครูดี เป็นแบบอย่างได้ และสอนเก่ง สามารถสอนจนผู้เรียนเข้าใจและสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา และผู้วิจัยคิดว่าเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานีเขต 2 มีทักษะด้าน Soft Skills ในการบริหารที่มีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงาน บริหารจัดการส่งเสริมและกระตุ้นให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมกัน เกิดการเรียนรู้และมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน สอดคล้องกับพัชรธารา สุขศิลป์วิทยา (2565) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะภาวะผู้นำด้านซอฟท์ สกิลของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการสร้างเครือข่าย “บวร” อย่างยั่งยืนของโรงเรียนเศรษฐบุตรบำเพ็ญ เขตมีนบุรี พบว่า ระดับทักษะภาวะผู้นำด้านซอฟท์สกิลของผู้บริหารโรงเรียนเศรษฐบุตรบำเพ็ญ เขตมีนบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับนิโลบล เบิกบาน (2564) ศึกษาแนวทางการพัฒนา Soft Skills สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาระยะเริ่มประจำการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ระดับ Soft Skills ของผู้บริหารสถานศึกษาระยะเริ่มประจำการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวม มีผลการประเมินมากที่สุดอยู่ในระดับดีเยี่ยม

จากการเปรียบเทียบการรับรู้ของครูต่อทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน พบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารด้วยวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล แน่วแน่ มั่นคง ในการพัฒนาสถานศึกษาให้พัฒนาไปในทางที่ดี มีการปฏิบัติตามแบบแผน มีศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน พัฒนาตนเองได้ มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

เพื่อสร้างความพร้อมให้กับตนเองและองค์กรของตนที่จะรับมือกับความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและรวดเร็ว อีกทั้งมีทักษะ บทบาทหน้าที่ คุณธรรมและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษายุคใหม่เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ สามารถตอบสนองการแข่งขัน และทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก สอดคล้องกับ ศรีสุดา แสงไกร (2565) ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน และสอดคล้องกับ ณฐกร วรรณวัตน์ (2564) ศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานคร พบว่า ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของครูต่อทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน อีกทั้งครูที่มีตำแหน่งต่างกัน พบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้ช่วยครู ครูชำนาญการ และครูชำนาญการพิเศษขึ้นไป มีความเข้าใจในบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา และสามารถเห็นการบริหารจัดการได้อย่างชัดเจนของผู้บริหารสถานศึกษา อีกทั้ง ผู้บริหารปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มความสามารถ จนเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ มีการปฏิบัติตน และปฏิบัติงานเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการบริหาร เป็นผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ ความสามารถและมีความเป็นมืออาชีพ จึงจะเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพและบริหารงานให้เกิดประสิทธิผลต่อการพัฒนาองค์กรและสามารถสร้างบรรยากาศที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรให้สามารถพัฒนางานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันได้ สอดคล้องกับ กณิษฐา ทองสมุทร (2560) ศึกษาทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า ทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Boby of Knowledge)

ภาพที่ 1 องค์ประกอบของทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบองค์ประกอบของทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา คือ 1) ทักษะด้านการทำงานเป็นทีม 2).ทักษะด้านภาวะผู้นำ 3) ทักษะด้านการสื่อสารและนำเสนอ และ 4) ทักษะด้านความเป็นมืออาชีพและจริยธรรม ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ช่วยในการพัฒนารูปแบบ และกระบวนการทำงานโดยใช้ทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อเตรียมพร้อมกับสภาวการณ์ในปัจจุบันและการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมืออันดีงามภายในสถานศึกษาจนก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาผู้บริหารและครูอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานการณ์ปัจจุบันได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับทักษะการทำงานเป็นทีม โดยวางแผนกำหนดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความร่วมมือ รวมถึงได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและพัฒนาความสามารถอย่างต่อเนื่อง

1.2 ผู้บริหารควรพัฒนาทักษะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ โดยจัดทำแผนงานและขอบเขตการปฏิบัติงานให้ชัดเจน เช่น การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายในการทำงาน เพื่อจะเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ รวมถึงควรมีการคาดการณ์สถานการณ์ล่วงหน้า พร้อมทั้งจัดทำแผนเผชิญเหตุและแนวทางการปฏิบัติหรือป้องกันที่ชัดเจนและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

1.3 ผู้บริหารควรพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารและนำเสนอในเชิงบวก เพื่อการบริหารความขัดแย้ง โดยใช้หลักธรรมาภิบาล ให้มีการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้พูดคุยและสื่อสารกันอย่างจริงใจถึงประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น จากนั้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน อีกทั้งผู้บริหารต้องบรรยากาศที่ดีต่อการปฏิบัติงานในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความร่วมมือของผู้ร่วมงานจนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มใจและมีความสุข

1.4 ผู้บริหารควรพัฒนาทักษะความเป็นมืออาชีพและจริยธรรม โดยพัฒนาความรู้ทางวิชาการและสร้างผลงานเชิงประจักษ์ รวมถึงต้องมีระเบียบวินัยต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม อาทิเช่น การมีวินัยในการปฏิบัติงานที่ตรงเวลา การมีวินัยในเรื่องงบประมาณ ที่มีการเบิกรับจ่ายเงินตามแผนงานและมีหลักฐานที่ชัดเจน หากผู้บริหารมีระเบียบวินัยที่ดีจะเป็นแบบอย่างในการสร้างระเบียบวินัยที่ดีในการปฏิบัติงานให้กับครูและบุคคลในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดีและเกิดความเชื่อมั่นและความไว้วางใจต่อผู้บริหารสถานศึกษาได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

2.2 ควรศึกษาทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร โดยขยายขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างเป็น ผู้ปกครอง หรือคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อจะได้ข้อมูลที่มีความครอบคลุมในทักษะ Soft Skills ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 มากยิ่งขึ้น

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดทักษะด้าน Soft Skills ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร เช่น สภาพแวดล้อม ประสบการณ์ในการทำงาน การพัฒนาตนเอง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

กณิษฐา ทองสมุทร. (2560). **ทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุราษฎร์ธานี.

คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ราชบัณฑิตยสถาน. (2557) **“จรณทักษะ.”** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : **http://legacy.orst.go.th/?knowledges** สืบค้น 25 พฤศจิกายน 2565.

คนึงนิตย์ กิจวิธี. (2561). “คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1.” **ARU Research Journal Humanities and Social Sciences.** 5(1) : 33 - 40.

ณฐกร วรรณวัตน์. (2564). “ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานคร.” **Journal of Roi Kaensarn Academi.** 6(2) : 126 - 139.

นิโลบล เบิกบาน. (2564). “แนวทางการพัฒนา Soft Skills สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาระยะเริ่มประจำการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3.” **วารสารครุศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.** 6(3).

พัชรธารา สุขศิลป์วิทยา. (2565). “ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะภาวะผู้นำด้านซอฟท์สกิลของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการสร้างเครือข่าย “บวร” อย่างยั่งยืนของโรงเรียนเศรษฐ บุตรบำเพ็ญ เขตมีนบุรี.” **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์.** 11(6).

วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ : ตถาตา พลับลิเคชั่น.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2. (2564). **แผนปฏิบัติการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ประจำปีงบประมาณ 2565.** อุทัยธานี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 -2579.** กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.

Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2018). **Research Methods in Education**. (8th ed). London : Routledge.

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

Factors Affecting Behavior in Attending Thai League Football Matches of People in Bangkok Metropolis

นพวิทย์ พันธประวัติ[1] อนุชิต กุลวานิช[2] มารดี ศิริพัฒน์[3]
อาทิตย์ษณีย์ เจริญรัตน์[4] และ สุภกร ตันวราวุฒิชัย[5]
Noppawit Phantaprawat[1] Anuchit Kulwanich[2] Maradee Siriphat[3]
Artitsanee Charoenrat[4] and Supakorn Tunvaravuttichai[5]

Received : August 16, 2022; **Revised** : June 23, 2023; **Accepted** : June 24, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร และ 2) เปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่ชื่นชอบและเล่นกีฬาฟุตบอล ที่พักอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน

[1]วิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา; College of Innovation and Management, Suansunandha Rajabhat University; e-mail : s59567807007@ssru.ac.th

[2]วิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา; College of Innovation and Management, Suansunandha Rajabhat University; e-mail : anuchit.ku@ssru.ac.th

[3]วิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา; College of Innovation and Management, Suansunandha Rajabhat University; e-mail : maradee.si@ssru.ac.th

[4]วิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา; College of Innovation and Management, Suansunandha Rajabhat University; e-mail : artitsanee.ch@ssru.ac.th

[5]วิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา; College of Innovation and Management, Suansunandha Rajabhat University; e-mail : supakorn.tu@ssru.ac.th

400 คน สุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล นำผลที่ได้มาวิเคราะห์สถิติ โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร โดยการวิเคราะห์ด้วยสถิติทดสอบค่าทีแบบอิสระ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยในกรณีที่พบความแตกต่าง จะวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุในช่วง 31 – 40 ปี ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี สถานภาพโสด อาชีพนักเรียนนักศึกษา พักอาศัยอยู่บ้าน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท 2) พฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ อายุ อาชีพ ที่พักอาศัย และรายได้ต่อเดือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ (Keywords) : ปัจจัย, พฤติกรรม, การติดตาม, การแข่งขัน, สโมสรฟุตบอลไทย

Abstract

This research is a study on factors affecting behavior in attending football matches on people in bangkok metropolis. The objectives of this research were to 1) study the demographic factors and the behavior in attending football matches on people in Bangkok metropolis and 2) compare the demographic factors affecting behavior in attending football matches on people in bangkok metropolis. This quantitative research used frequency, percentage, mean and standard deviation. The sample were people who like football and play football who live in bangkok 400 people who collected by purposive sampling. The information was collected through online questionnaires, and was analyzed statistically by finding frequency, percentage, average and standard deviation. The independent samples t-test and one-way ANOVA was used to compare the demographic factors affecting behavior in attending football matches on people in bangkok metropolis. If the results were statistically different at the level 0.05, LSD method was then employed. The findings

revealed that 1) The demographic characteristics of the sample group are mostly males, people, 31-40 years old, with education below a bachelor's degree, single, college students, living at home, average monthly income 10,001 – 20,000 baht. 2) Behavior in attending football matches on people in bangkok metropolis, the overall opinions were at the highest level. 3) Demographic analysis of respondents including gender, age, educational level, marital status, occupation, residence and monthly income influenced football watching behavior in bangkok, namely age, occupation, accommodation, monthly income significantly at 0.05 level.

Keywords : Factor, Behavior, Attending, Matches, Thai League Football

บทนำ (Introduction)

การแข่งขันฟุตบอลไทยลีกได้เริ่มการแข่งขันในรูปแบบของฟุตบอลอาชีพมาร่วมสองทศวรรษแล้ว ซึ่งในปัจจุบันสโมสรสมาชิกได้ใช้การบริหารและจัดการเป็นแบบบริษัทธุรกิจโดยเฉพาะด้านบุคลากรที่ต้องมีการอบรมให้มีความเป็นมืออาชีพมากยิ่งขึ้น ส่วนทางด้านทุนก็ได้จากทรัพย์สินของการลงทุนจัดตั้งการประกอบธุรกิจ ผู้สนับสนุนหรือสปอนเซอร์ และโครงสร้างพื้นฐานของสโมสรฟุตบอลที่จะให้เป็นไปตามมาตรฐานของสมาพันธ์ฟุตบอลแห่งเอเชียกำหนด (ชัยวัฒน์ ชลานันต์ , 2558) ทั้งนี้ กีฬาฟุตบอลเริ่มแพร่หลายเป็นที่สนใจในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวซึ่งอาจกล่าวได้ว่ากีฬาฟุตบอลเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่น่าสนใจและถือเป็นวัฒนธรรมประเภทหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นแบบแผนการดำเนินชีวิตของมนุษย์และเป็นปฏิบัติการทางวัฒนธรรมในทางสังคมวิทยาเช่นเดียวกับกีฬาอื่น ๆ (เนตรนภา ประกอบกิจ, 2545)

ฟุตบอลเป็นกีฬาที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับต้น ๆ ในประเทศไทยมาอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าคนไทยจะติดตามชมและเป็นแฟนทีมฟุตบอลต่างชาติ แต่กระแสความนิยมในสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนก็ยังมีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับสโมสรฟุตบอลไทยก็ยังมีเกิดใหม่เรื่อย ๆ เสมอ เพราะฉะนั้นการสร้างฐานแฟนฟุตบอลที่เหนียวแน่นและแข็งแกร่ง เป็นสิ่งที่สโมสรแต่ละแห่งต้องมีการวางระบบการบริหารจัดการที่ดี เพราะไม่ใช่แค่นักฟุตบอลที่มีชื่อเสียงหรือสโมสรฟุตบอลที่อยู่มาอย่างยาวนานเท่านั้นที่จะมีฐานแฟนบอลที่แน่นหนา แต่สโมสรฟุตบอลทีมใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นมาก็ต้องเร่งพัฒนาเพื่อให้ทีมของตนเองติดอันดับที่ดี นอกจากจะต้องพัฒนาระบบจากภายในทีมแล้วส่วนสำคัญที่จะขาดไม่ได้เลย นั่นคือฐานแฟนบอลที่จะให้การสนับสนุนและคอยติดตามทีมที่ตนเองชื่นชอบ การที่สโมสรจะวางแผนการบริหารจัดการทีมเพื่อสร้างฐานแฟนบอลที่เหนียวแน่นและเพิ่ม

ฐานแฟนบอลให้มากขึ้น ย่อมต้องรู้ปัจจัยหรือลักษณะส่วนบุคคลต่าง ๆ ของแฟนบอล เพื่อนำไปใช้วางแผนในทีมของตนเองได้ เพราะลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ เป็นความหลากหลายด้านภูมิหลังของบุคคล ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ลักษณะโครงสร้างของร่างกาย เป็นต้น ซึ่งลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกที่แตกต่างกัน มีสาเหตุมาจากความแตกต่างทางด้านประชากรศาสตร์หรือภูมิหลังของบุคคลนั่นเอง (วชิรวัชร งามละม่อม, 2558)

ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงได้สนใจที่จะศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร โดยมุ่งหวังให้สโมสรฟุตบอลในประเทศไทยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลต่าง ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันฟุตบอลสโมสรไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร เพื่อนำไปแก้ไข ปรับปรุงในส่วนที่ยังไม่สามารถรองรับและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ติดตามชมการแข่งขันได้เท่าที่ควร ตลอดจนพัฒนาระบบการบริหารจัดการของสโมสรให้เป็นที่ชื่นชอบและประทับใจของผู้ติดตามชมการแข่งขัน และยังสามารถสร้างฐานแฟนฟุตบอลได้มากขึ้นอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาครั้งนี้ใช้ระเบียบการวิจัย (Research Methodology) เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ในการเก็บข้อมูล มีรายละเอียดการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่ชื่นชอบและเล่นฟุตบอล ที่พักอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ปี 2563 จำนวน 5,558,222 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มประชาชนที่ชื่นชอบและเล่นฟุตบอล ที่พักอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร

จำนวน 400 คน ซึ่งได้กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของทาโร ยามาเน (Yamane, 1967) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 5% โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้มาจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ เป็นแบบสอบถามลักษณะตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 พฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร เป็นลักษณะมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) ได้ค่าเท่ากับ 0.74 และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการวิเคราะห์คุณภาพด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าเท่ากับ 0.70

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ผู้วิจัยขอความร่วมมือ และอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาภายในแบบสอบถามรวมทั้งวิธีการตอบแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์โพสต์ตามเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผู้ชื่นชอบและเล่นฟุตบอลเป็นสมาชิก โดยคัดเลือกเฉพาะผู้ที่พักอาศัยในกรุงเทพมหานครเท่านั้น ได้แก่ เฟซบุ๊ก และกลุ่มไลน์ โดยใช้วิธีการฝากลิงค์แบบสอบถามออนไลน์เข้าไปในเพจและกลุ่มไลน์ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม และ (3) ผู้วิจัยรวบรวมเก็บแบบสอบถาม และประเมินจำนวนแบบสอบถามที่ได้กลับมาว่ามีความสมบูรณ์และมีจำนวนครบตามที่ได้กำหนดไว้ คือ 400 ชุด จากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติ ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยวิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

การวิเคราะห์พฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ด้วยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร เป็นแบบสอบถามที่ใช้มาตรวัดแบบ Rating Scale ตามรูปแบบของ Likert Scale จำนวน 24 ข้อ โดยให้ผู้ตอบคำถามเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว มี 5 ระดับ โดยมีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับคะแนน 5 หมายความว่า ส่งผลต่อพฤติกรรมมากที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายความว่า ส่งผลต่อพฤติกรรมมาก

ระดับคะแนน 3 หมายความว่า ส่งผลต่อพฤติกรรมปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายความว่า ส่งผลต่อพฤติกรรมน้อย

ระดับคะแนน 1 หมายความว่า ส่งผลต่อพฤติกรรมน้อยที่สุด

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้วใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมาพิจารณาระดับความถี่ ซึ่งมีเกณฑ์การพิจารณาดังสูตรการคำนวณระดับการให้คะแนนเฉลี่ยในแต่ละระดับชั้น โดยใช้สูตรการคำนวณช่วงความกว้างของชั้น (มัลลิกา บุนนาค, 2537) ดังนี้

$$\text{ความกว้างของชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{5 - 1}{5}$$

$$= 0.8$$

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน

คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง ส่งผลต่อพฤติกรรมมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง ส่งผลต่อพฤติกรรมมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง ส่งผลต่อพฤติกรรมปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง ส่งผลต่อพฤติกรรมน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง ส่งผลต่อพฤติกรรมน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ผลการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ด้วย Independent Samples T-test และ One-way ANOVA ในกรณีที่พบความแตกต่าง จะวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการศึกษา ปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 305 คน คิดเป็นร้อยละ 76.25 ส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 31 – 40 ปี จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 34.50 ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 46.75 ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 48.00 ส่วนใหญ่มีอาชีพ นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 33.50 ส่วนใหญ่พักอาศัยที่บ้าน จำนวน 291 คน คิดเป็นร้อยละ 72.75 และ ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 26.25

ผลการศึกษา พฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

พฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันฟุสโมสรฟุตบอลไทย ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. กระแสนิยมฟุตบอลไทยในปัจจุบันส่งผลต่อการรับชมการแข่งขันฟุตบอล	4.37	0.737	มากที่สุด
2. การที่ฟุตบอลได้เข้ารอบการแข่งขันระดับประเทศ เช่น ไทยลีก เอเอฟซีแชมเปียนส์ลีก ส่งผลต่อการรับชมการแข่งขันฟุตบอลไทย	4.38	0.698	มากที่สุด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร(ต่อ)

พฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันฟุสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร	$\bar{x}$	**S.D.**	**แปลผล**
3. การติดตามข่าวสารการแข่งขันจากสื่อการตลาดต่าง ๆ ส่งผลต่อการรับชมการแข่งขันฟุตบอล	4.35	0.691	มากที่สุด
4. บรรยากาศการเชียร์ที่สนุกสนานที่สนามแข่งขันจริง ทำให้ท่านติดตามชมการแข่งขันฟุตบอล	4.43	0.788	มากที่สุด
5. ความชื่นชอบในกีฬาฟุตบอล ทำให้ท่านติดตามชมการแข่งขันฟุตบอล	4.77	0.485	มากที่สุด
6. ความชื่นชอบ ชื่นชม ในตัวนักกีฬาฟุตบอล ทำให้ท่านติดตามชมการแข่งขันฟุตบอล	4.55	0.692	มากที่สุด
7. ความชื่นชอบในผลงานที่ผ่านมาของสโมสร ทำให้ท่านติดตามชมการแข่งขันฟุตบอล	4.48	0.732	มากที่สุด
8. ราคาบัตรเข้าชมมีความเหมาะสม ทำให้ท่านติดตามชมการแข่งขันฟุตบอล	4.26	0.690	มากที่สุด
9. ครอบครัวอิทธิพลต่อการติดตามชมการแข่งขันฟุตบอไทย	3.52	0.988	มาก
10. เพื่อนมีอิทธิพลต่อการติดตามชมการแข่งขันฟุตบอลไทย	3.81	0.948	มาก
รวมเฉลี่ย	**4.29**	**0.472**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.29, S.D. = 0.472) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นในความชื่นชอบในกีฬาฟุตบอล ทำให้ติดตามชมการแข่งขันฟุตบอล ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ 4.77, S.D. = 0.485) เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ความชื่นชอบ ชื่นชม ในตัวนักกีฬาฟุตบอล ทำให้ติดตามชมการแข่งขันฟุตบอล ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ 4.55, S.D. = 0.692) และ ความชื่นชอบในผลงานที่ผ่านมาของสโมสร ทำให้ติดตามชมการแข่งขันฟุตบอล ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ 4.48, S.D. = 0.732) ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยทดสอบสมมติฐาน การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร มีรายละเอียด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

ตัวแปรตาม	ตัวแปรต้น (ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์) p-value						
	เพศ	**อายุ**	**ระดับการศึกษา**	**สถานภาพสมรส**	**อาชีพ**	**ที่พักอาศัย**	**รายได้ต่อเดือน**
พฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร	0.756	0.000*	0.101	0.402	0.036*	0.000*	0.025*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบสมมติฐาน การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า

ปัจจัยลักษณะทางประชากรศาสตร์ด้านเพศ ด้านระดับการศึกษา ด้านสถานภาพสมรส ที่แตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า มีพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันฟุตบอล ไม่แตกต่างกัน

ปัจจัยลักษณะทางประชากรศาสตร์ด้านอายุ ด้านอาชีพ ด้านที่พักอาศัย และด้านรายได้เฉลี่ย ที่แตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า มีพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันฟุตบอลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน

หัวข้อ	อายุ	$\bar{x}$	S.D.	ค่า f	Sig.
พฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันฟุตบอล	อายุต่ำกว่า 20 ปี	4.44	0.481	10.140	0.000*
	อายุ 21 – 30 ปี	4.12	0.561		
	อายุ 31 – 40 ปี	4.44	0.392		
	อายุ 41 – 50 ปี	4.24	0.319		
	อายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป	4.09	0.624		
	อาชีพ	$\bar{x}$	S.D.	ค่า f	Sig.
	นักเรียน/นักศึกษา	4.34	0.446	2.416	0.036*
	พนักงานบริษัทเอกชน	4.23	0.574		
	ธุรกิจส่วนตัว	4.22	0.448		
	ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	4.34	0.430		
	ลูกจ้างประจำ	4.57	0.49		
	ลูกจ้างชั่วคราว	4.00	0.00		
	ที่อยู่อาศัย	$\bar{x}$	S.D.	ค่า f	Sig.
	บ้าน	4.29	0.461		
	ทาวน์เฮ้าส์	3.80	0.249		

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน(ต่อ)

หัวข้อ	อายุ	$\bar{x}$	S.D.	ค่า f	Sig.
	อพาร์ทเมนต์/คอนโด	4.45	0.490	14.934	0.000*
	หอพัก	4.50	0.000		
	รายได้	$\bar{x}$	**S.D.**	**ค่า f**	**Sig.**
	ต่ำกว่า 10,000	4.27	0.424		
	10,001 – 20,000	4.16	0.511		
	20,001 – 30,000	4.38	0.412		
	30,001 – 40,000	4.38	0.478	2.609	0.025*
	40,001 – 50,000	4.15	0.530		
	50,001 บาทขึ้นไป	4.20	0.513		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิเคราะห์ข้อมูล เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร สามารถนำประเด็นสำคัญและวัตถุประสงค์ของการวิจัย มาสรุปและอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุในช่วง 31 – 40 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ต่ำกว่าปริญญาตรี มีสถานภาพโสด อาชีพนักเรียน/นักศึกษา ส่วนใหญ่พักอาศัยที่บ้าน และมีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท ซึ่งสอดคล้องกับ พงษ์พิทยา สมุทรกลิน และอาชวิทธิ์ เจิงกลิ่นจันทน์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเข้าชมการแข่งขันฟุตบอลไทยลีก กรณีศึกษาสโมสร ทรู แบงค็อก ยูไนเต็ด พบว่า พฤติกรรมการเข้าชมฟุตบอลของสโมสร ทรู แบงค็อก ยูไนเต็ด

ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 31-40 ปี การศึกษาอยู่ระดับมัธยมศึกษา สถานภาพโสด และมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,000-20,000 บาท และสอดคล้องกับกมลสิงห์ นิลศรี เครือวัลย์ ชัชกุล และณัฐวุฒิ บุญศรี (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าชมการแข่งขันฟุตบอลอาชีพในประเทศไทย กรณีศึกษา สโมสรฟุตบอลบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีรายได้ 10,001-15,000 บาท มีที่พักอาศัยคือบ้าน เช่นเดียวกับการวิจัยครั้งนี้

พฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันฟุตบอลเนื่องจากมีความชื่นชอบในกีฬาฟุตบอลอยู่แล้ว และมีความชื่นชอบ ชื่นชม ในตัวนักกีฬาฟุตบอล ประกอบกับมีความชื่นชอบในผลงานที่ผ่านมาของทีมหรือสโมสรนั้น ๆ จึงทำให้ติดตามชมการแข่งขันฟุตบอลเมื่อมีโอกาส สอดคล้องกับนฤนาถ ไกรนรา และเนติพล เพชรสีนวล (2562) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการชมและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าชมการแข่งขันฟุตบอลพรีเมียร์ลีกไทยแลนด์ (T1) ของแฟนบอลสโมสรแบงค็อก ยูไนเต็ด พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าชมการแข่งขัน มากที่สุด คือ เป็นทีมฟุตบอลชั้นนำ มีผลงานที่ดี มีภาพลักษณ์ที่ดี และสาเหตุที่เลือกเข้าชมเพราะทีมเล่นสนุก และมีนักฟุตบอลที่ชื่นชอบอยู่ในทีม และสอดคล้องกับพันธ์ลพ รัตนพงศ์พันธ์ และชัยรัตน์ หล่อศิริรัตน์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ในการเล่นกีฬา/การออกกำลังกาย และความถี่ในการชมฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีกในสนาม พบว่า พฤติกรรมของผู้เข้าชมการแข่งขันฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีก ส่วนใหญ่มีเหตุผลในการเข้าชมการแข่งขันที่สนามเพราะเป็นแฟนคลับของทีมหรือสโมสร มีความชื่นชอบในกีฬาฟุตบอล และชื่นชอบนักฟุตบอลในทีมนั้น ๆ

การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

จากสมมติฐาน ปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน พบว่า มีปัจจัยทางประชากรศาสตร์ 4 ด้าน ได้แก่ อายุ อาชีพ ที่พักอาศัย และรายได้ต่อเดือน มีผลต่อพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสามารถอภิปรายได้ดังนี้

ปัจจัยด้านอายุที่แตกต่างกัน มีผลให้พฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานครมีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ สุรภพ จิตรงาม (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาแรงจูงใจและพฤติกรรมการรับชมการถ่ายทอดสดฟุตบอลไทยลีกของผู้ชม พบว่า ผู้ชมที่มีช่วงอายุที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการรับชมการถ่ายทอดสดฟุตบอลไทยลีกผ่าน

สื่อใหม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับ ณัฐวัฒน์ วิวัฒนาวรารมย์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าชมฟุตบอลในสนามฟุตบอลของแฟนบอลไทย พบว่า อายุไม่ได้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าชมฟุตบอลในสนามฟุตบอลของแฟนบอไทย เนื่องจากกีฬาฟุตบอลเป็นกีฬาที่สามารถเข้าชมในสนามได้ทุกเพศทุกวัย และจุดมุ่งหมายของการเข้าชมฟุตบอลของทุกคนก็มีแนวโน้มใกล้เคียงกัน คือเพื่อเชียร์ทีมที่ตนชื่นชอบ ดังนั้นอายุที่แตกต่างกันจึงไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจมากนัก แต่การศึกษาของผู้วิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์ ซึ่งอยู่ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประกอบกับอยู่ในช่วงที่มีมาตรการสั่งปิดสถานที่ในการทำกิจกรรมการออกกำลังกายและเล่นกีฬา ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ได้ตอบจากสภาพแวดล้อมที่อยู่ในสนามฟุตบอล ประกอบกับช่วงอายุในการเก็บข้อมูล มีตั้งแต่ต่ำกว่า 20 ปี ไปจนถึง 50 ปีขึ้นไป ย่อมทำให้การตอบแบบสอบถามมีความแตกต่างกัน

ปัจจัยด้านอาชีพที่แตกต่างกัน มีผลให้พฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร มีความแตกต่างกัน โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา ซึ่งยังอยู่ในช่วงวัยรุ่น เป็นวัยที่ให้ความสนใจในการทำกิจกรรมกีฬา โดยเฉพาะผู้ชายที่ชอบกีฬาฟุตบอล ซึ่งมีการรวมกลุ่มกันเพื่อเล่นฟุตบอล หรือพูดคุยเรื่องที่มีความสนใจเรื่องเดียวกัน โดยส่วนใหญ่จะมีช่วงเวลาในการผ่อนคลายช่วงเวลาเย็น ในขณะที่อาชีพอื่น ๆ ยังอยู่ในเวลาทำงานหรืออยู่ในระหว่างเดินทางกลับที่พักอาศัย ประกอบกับอาชีพย่อมมีความสัมพันธ์กับสภาพเศรษฐกิจ และยังอยู่ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งสถานประกอบการต่าง ๆ ได้ปิดสถานที่ชั่วคราว ทำให้ไม่สามารถไปเล่นกีฬาฟุตบอลได้ ซึ่งส่งผลให้มีพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันฟุตบอล มีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2538) ได้กล่าวว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ เป็นลักษณะที่สำคัญที่วัดได้ของประชากร ช่วยในการกำหนดตลาดเป้าหมาย ช่วยอธิบายถึงความคิดและความรู้สึกของกลุ่มเป้าหมายนั้น ซึ่งคนที่มีลักษณะประชากรต่างกันจะมีลักษณะทางความคิดที่แตกต่างกัน โดยได้กล่าวถึงสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจว่า อาชีพ รายได้ และสถานภาพทางสังคมของบุคคลมีอิทธิพลสำคัญ เพราะแต่ละคนมีวัฒนธรรม ประสบการณ์ ทัศนคติ ค่านิยม และเป้าหมายที่ต่างกัน

ปัจจัยด้านที่พักอาศัยที่แตกต่างกัน มีผลให้พฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร มีความแตกต่างกัน โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่ที่บ้าน ซึ่งเมื่อถึงเวลาไปดูการแข่งขันฟุตบอล บางสนามอาจจัดในเขตเมืองหรือบางสนามจัดในเขตปริมณฑล ทำให้ส่งผลถึงวิธีการเดินทางมายังสนามเพื่อดูการแข่งขัน เพราะหากที่พักอยู่ใกล้สนามแข่งขัน ย่อมทำให้การเดินทางมายังสนามแข่งขันทำได้ง่ายและมีความสะดวก และ

ยังส่งผลถึงความถี่ในการมาติดตามชมการแข่งขันได้มากครั้งขึ้นอีกด้วย ประกอบกับถ้าผู้เข้าชมตัดสินใจมาดูการแข่งขันย่อมคาดหวังให้ผู้จัดการแข่งขันมีระบบการจัดการสนามแข่งขันที่ดี เมื่อไปยังสนามแข่งขันแล้ว มีที่จอดรถเพียงพอ มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่พร้อมรองรับกับผู้เข้าชมที่ตั้งใจมาดูการแข่งขัน สอดคล้องกับ ณัฐวัฒน์ วิวัฒนาวรารมย์ (2559) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าชมฟุตบอลในสนามฟุตบอลของแฟนบอลไทย พบว่า แฟนฟุตบอลไทยให้ความสำคัญกับเรื่องการจัดการของสโมสรที่มีความเป็นมืออาชีพ สามารถจัดการสิ่งต่าง ๆ ได้ครบถ้วน มีประสิทธิภาพ มีที่จอดรถอย่างเพียงพอ จากข้อมูลดังกล่าวทำให้เห็นว่า ไม่ว่าผู้เข้าชมจะพักอาศัยในสถานที่แบบใด แต่ถ้าการเดินทางไปยังสนามแข่งขันมีความสะดวก เดินทางได้ง่าย ประกอบกับการจัดการของสโมสรมีความพร้อมที่จะรองรับและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าชมการแข่งขัน ย่อมทำให้ผู้เข้าชมเต็มใจที่จะติดตามการแข่งขันของทีมที่ตนเองชื่นชอบ

ปัจจัยด้านรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน ส่งผลให้พฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันสโมสรฟุตบอลไทยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร มีความแตกต่างกัน เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามมีการประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน ทำให้มีรายได้และสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน การติดตามชมการแข่งขันฟุตบอลในแต่ละอาชีพ และรายได้ที่ไม่เท่ากัน ทำให้กำลังซื้อและการบริโภคย่อม ส่งผลต่อพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันฟุตบอลของประชาชนในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน สอดคล้องกับ Goldhaber, Wilo and Yates (2002) กล่าวว่า รายได้ของบุคคลแสดงถึงฐานะทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการดูแลตนเอง บ่งบอกถึงอำนาจการใช้จ่ายในการบริโภค ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสูงจะมีโอกาสที่ดีกว่าในการแสวงหาสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ซึ่งแตกต่างจากผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่ำ จะให้เกิดข้อจำกัดในการรับรู้และโอกาสในการเรียนรู้ที่น้อยกว่า

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้งาน

1.1 สโมสรฟุตบอลต่าง ๆ สามารถนำผลการศึกษาครั้งนี้ ไปเป็นข้อมูลประกอบการบริหารจัดการทีม โดยใช้ข้อมูลปัจจัยทางประชากรศาสตร์เป็นข้อมูลในการพัฒนาหรือปรับปรุงให้สโมสรสามารถวางระบบต่าง ๆ และเข้าถึงข้อมูลของผู้เข้าชมการแข่งขันฟุตบอลได้มากขึ้น เพื่อเป็นช่องทางในการเพิ่มฐานแฟนคลับทีมฟุตบอลได้อีกด้วย

1.2 สโมสรฟุตบอลต่าง ๆ สามารถนำผลการศึกษาครั้งนี้ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการติดตามชมการแข่งขันฟุตบอล เพื่อนำไปปรับใช้กับการบริหารงานของสโมสร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ

นักกีฬาในสโมสร การตั้งราคาบัตรที่เหมาะสม การจัดกิจกรรมภายในงาน การสร้างบรรยากาศที่ดี ตลอดจนจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อรองรับผู้เข้าชมให้มีความประทับใจในการมาเข้าชมการแข่งขัน

2. ขอเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ นอกเหนือจากประชากรในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากสโมสรฟุตบอลในประเทศไทยมีอยู่ทุกทั่วประเทศไทย ซึ่งแต่ละที่มีสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ รวมถึงวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งมีความน่าสนใจในการนำมาทำการวิจัย

2.2 ปัจจุบันประเทศไทยยังอยู่ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งได้มีการผ่อนปรนมาตรการบ้างแล้ว ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมว่าในระหว่างที่มีการปิดสถานที่ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ประชาชนติดตามการแข่งขันรายการต่าง ๆ จากช่องทางใดบ้าง ไม่ว่าจะเป็นทางออนไลน์ หรือให้ความสนใจกีฬาประเภทอื่น ๆ นอกจากกีฬาฟุตบอลบ้างหรือไม่

เอกสารอ้างอิง (References)

กมลสิงห์ นิลศรี เครือวัลย์ ชัชกุล และ ณัฐวุฒิ บุญศรี. (2562). “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าชมการแข่งขันฟุตบอลอาชีพในประเทศไทย กรณีศึกษา สโมสรฟุตบอลบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด.” ใน **การประชุมวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 2. วันที่ 5 – 6 สิงหาคม 2562**. (หน้า 1253 - 1266). สงขลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

ชัยวัฒน์ ชลานันต์. (2558). **อิทธิพลภาพลักษณ์สโมสรฟุตบอลและความนิยมในภาพลักษณ์นักกีฬาฟุตบอลที่มีชื่อเสียง ส่งผลต่อพฤติกรรมการติดตามรับชมการแข่งขันฟุตบอลไทย**. วิทยานิพนธ์ระดับ(มหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ณัฐวัฒน์ วิวัฒนาวรารมย์. (2559). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าชมฟุตบอลในสนามฟุตบอลของแฟนบอลไทย**. วิทยานิพนธ์ระดับ(มหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ธงชัย สันติวงษ์. (2540). **องค์การและการจัดการทันสมัยยุคโลกาภิวัตน์**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช

นฤนาถ ไกรนรา และเนติพล เพชรสีนวล. (2562). “พฤติกรรมการชมและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าชมการแข่งขันฟุตบอลพรีเมียร์ลีกไทยแลนด์ (T1) ของแฟนบอลสโมสรแบงค็อก ยูไนเต็ด.” ใน **งานประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2562. วันที่ 26 เมษายน 2562.** (หน้า 1546 - 1554). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรังสิต.

เนตรนภา ประกอบกิจ. (2545). **พัฒนาการของวัฒนธรรมฟุตบอลต่างประเทศในสังคมไทย พ.ศ. 2509 - 2544.** วิทยานิพนธ์ระดับ (มหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พงษ์พิทยา สมุทรกลิน และอาชวิทธิ์ เจิงกลิ่นจันทน์. (2563). **พฤติกรรมการเข้าชมการแข่งขันฟุตบอลไทยลีก กรณีศึกษาสโมสรทรู แบงค็อก ยูไนเต็ด**. วิทยานิพนธ์ระดับ (มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

พรพิณ ประกายสันติสุข. (2550). **ลักษณะส่วนบุคคล ค่านิยม ทรัพยากรการท่องเที่ยว และพฤติกรรมการท่องเที่ยวในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนของนักท่องเที่ยวชาวไทยในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ระดับ (มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พันธ์ลพ รัตนพงศ์พันธ์ และชัยพัฒน์ หล่อศิริรัตน์. (2559). “ความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ในการเล่นกีฬา/การออกกำลังกายและความถี่ในการชมฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีกในสนาม.” **วารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ**. 17(1) : 73 - 86.

วชิรวัรช งามละม่อม. (2558). “แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : **https://learningofpublic.blogspot.com/** สืบค้น 20 มกราคม 2565.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2538). **พฤติกรรมผู้บริโภค.** กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). “จำนวนประชากรจากการทะเบียน จำแนกตามอายุ เพศ และจังหวัด พ.ศ. 2563.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : **http://statbbi.nso.go.th/staticreport/Page/sector/TH/report/sector_01_11101_TH_.xlsx** สืบค้น 10 มกราคม 2565.

สุรภพ จิตรงาม. (2560). **การศึกษาแรงจูงใจและพฤติกรรมการรับชมการถ่ายทอดสดฟุตบอลไทยลีกของผู้ชม**. วิทยานิพนธ์ระดับ (มหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Goldhaber, Wilo and Yates. (2002). **Organization Communication Research: Time for Reflection**. USA : Communication Yearbook.

Yamane. (1967). **Statistic : An Introductory Analysis**. New York : Harper & row.

รูปแบบปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Administrative Factor Model Affects Effectiveness of Child Development Centers under Sub District Administration, Northeastern Region

ปาณิสรา เกลียวทอง[1] วสันต์ชัย กากแก้ว[2] และ ทรงเดช สอนใจ[3]

Pranisra Kreawtong[1] Vasanchai Kakkeaw[2] and Songdek Sonjai[3]

Received : March 21, 2022; **Revised** : June 24, 2023; **Accepted** : June 24, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์และสร้างรูปแบบปัจจัยการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่งผลต่อประสิทธิผล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีวิธีการวิจัย ดังนี้ การสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี ปัจจัยการบริหารและประสิทธิผลการบริหารศูนย์เด็กเล็ก ตรวจสอบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างปัจจัยการบริหารกับประสิทธิผลการบริหารศูนย์เด็กเล็ก ประชากร จำนวน 2,905 แห่ง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 341 แห่ง สร้างแบบสอบถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อให้ผู้บริหารและหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ได้รับตอบกลับคืนมาจำนวน 489 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 71.70 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมลิสเรล เพื่อทดสอบสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ สร้างรูปแบบจำลองให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสม

ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัจจัยการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารพัสดุ ด้านการบริหารงบประมาณและการเงิน และ ด้านการบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นกับประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในระดับยอมรับได้ ด้วย 3 เกณฑ์ ดังต่อไปนี้ 1) ค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) ที่ระดับ .05 2). สัดส่วนค่าไค-สแควร์

[1,2,3]คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Education, Surindra Rajabhat University, Thailand; e-mail : airthecorr@hotmail.com

หารด้วยค่าชั้นความเป็นอิสระ มีค่าเท่ากับ 1.97 และ 3) ค่าประมาณความคาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย มีค่าน้อยกว่า 0.05

2. ปัจจัยการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลด้านคุณภาพการบริหาร (0.88) และด้านการจัดประสบการณ์ (0.16) และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (0.76) ประสิทธิผลด้านคุณภาพการบริหาร มีอิทธิพลทางตรงต่อด้านการจัดประสบการณ์ (0.78) และมีอิทธิพลทางตรง (0.27) และอิทธิพลทางอ้อม (0.48) ต่อด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยมีอิทธิพลโดยรวมเท่ากับ 0.76 และประสิทธิผลด้านการจัดประสบการณ์ มีอิทธิพลทางตรง (0.62) ต่อด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์

3. รูปแบบปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารศูนย์เด็กเล็ก ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ

คำสำคัญ (Keywords) : ปัจจัยการบริหาร, ประสิทธิผลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

The objective of this research to determine the linear structural relationship and to construct Administrative Factor Model of child development centers that affect the effectiveness of the child development center. under Sub District Administration Northeast The research methods were as follows: a synthesis of concepts, theories, management factors and effectiveness of child care center management. Examine the linear structural relationship between administrative factors and the effectiveness of the administration of child care centers in 2,905 populations. A sample of 341 sites created a 5-level estimation questionnaire for administrators and heads of child development centers as a respondent total of 489 responses were received, representing 71.70%. Data were analyzed using LISREL program to test hypotheses and empirical data and create a model for 9 experts to assess suitability.

The results showed that :

1. Administrative factor model of child development centers consist of personnel management. material management budget and financial management

and management There was a linear structural relationship with the effectiveness of the child development center. Consistent with the empirical data, it was at an acceptable level with the following three criteria: 1) statistical chi-square (χ^2) at the .05 level. 2) The chi-square ratio divided by Comparative Fit Index was is equal to 1.97 and 3) Estimation of Root Mean Square Error of Approximation is less than 0.05

2. Administration factors of child development centers Direct influence on management quality effectiveness (0.88) and experience management (0.16) and indirect influence on desirable characteristics (0.76) management quality effectiveness. Direct influence on experience (0.78) and direct influence (0.27) and indirect influence (0.48) on desirable characteristics. The overall influence was 0.76 and the experience management effectiveness had a direct influence (0.62) on the desirable characteristics.

3. The model of Administration factors affecting the effectiveness of child care center management has passed a suitability assessment from an expert.

Keywords : Factors Management, Effectiveness Child Development Center,

บทนำ (Introduction)

การศึกษาปฐมวัย ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นชีวิต ของกระบวนการจัดการศึกษาของมนุษย์ เพราะเป็นวัยที่มีพัฒนาการทุกด้านทั้งทางร่างกาย อารมณ์–จิตใจ สังคม และสติปัญญา เจริญเติบโตในอัตราสูงสุด โดยเฉพาะด้านระบบประสาทและสมองจะเติบโตได้ถึงร้อยละ 80 ของผู้ใหญ่ เป็นระยะที่เกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุด หากเด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ดี และถูกต้องตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการและหลักวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว เด็กก็จะสามารถพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551 : 1) ซึ่งเท่ากับได้วางรากฐานที่ดีให้กับเด็กปฐมวัย อันจะส่งผลให้เด็กมีความสุขและเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไปในอนาคต ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงเปรียบเสมือนบ้านหลังที่สองของเด็ก ซึ่งเป็นสถานที่ให้การอบรมเลี้ยงดู และพัฒนาความพร้อมของเด็กในทุกด้าน ช่วยแบ่งเบาภาระให้กับผู้ปกครอง รวมทั้งเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้เด็กสามารถเข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษาต่อไป

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ในมาตรา 16 มาตรา 17 และมาตรา 18 กำหนดให้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทรับผิดชอบการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่ รวมถึงการจัดการศึกษาด้วย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษา ก็ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 41 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดก็ได้ ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้กำหนดให้การศึกษาปฐมวัย หรือก่อนประถมศึกษาเป็นหน้าที่ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชน ผู้ปกครองได้รับบริการเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2547 : 8)

ด้วยเหตุจากบทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นต้องค้นหาองค์ความรู้ที่จะพัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยยึดกรอบการบริหาร 4 องค์ประกอบหรือ 4 M’s เป็นหลัก ประกอบด้วย การบริหารงานบุคคล การบริหารพัสดุ การบริหารงบประมาณและการเงิน และการบริหารจัดการ จึงจะทำให้เกิดการบริหารที่มีประสิทธิผล เพื่อสร้างข้อมูลเป็นแนวทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้เกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อหาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างปัจจัยการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. เพื่อสร้างรูปแบบปัจจัยการบริหารที่มีประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็นกระบวนการใหญ่ ๆ ดังนี้

1. การศึกษาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร บทความ แนวคิดทฤษฎี ตำรา ข้อมูลสารสนเทศ สื่อและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการบริหาร และประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน จำนวน 2,905 แห่ง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608 - 610) ได้จำนวน 341 แห่ง ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เพื่อให้มีการกระจายตัวและให้ได้ตัวแทนที่ดี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับของ ลิเคิร์ท (Likert อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2564 : 74)

4. การหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

4.1 ขอหนังสือราชการจากคณะครุศาสตร์เพื่อนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้วยดัชนีความสอดคล้องที่เรียกว่า IOC (Index of item Objective Congruence จำนวน 5 ท่าน ดังนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คนึงนิตย์ ไสยโสภณ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เชี่ยวชาญด้านภาษา ดร.พนา จินดาศรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกื้อ กระแสโสม อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เชี่ยวชาญด้านการวัดผล และประเมินผล อาจารย์ ดร. ธัญเทพ สิทธิเสือ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา และ อาจารย์ ดร. ประภาพร บุญปลอด อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เชี่ยวชาญด้านการบริหาร เพื่อพิจารณาให้คำแนะนำในส่วนที่ยังบกพร่อง โดยการหาค่า IOC (สมนึก ภัทธิยธานี, 2544 : 167)

4.2 ทดสอบค่าความเชื่อมั่นทดลองใช้ (Try out) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 96) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ .84

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ ส่งไปยังผู้ตอบแบบสอบถามตามกลุ่มตัวอย่างของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 2 คน ประกอบด้วยผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.2 ส่งทางไปรษณีย์แบบตอบกลับ ผู้วิจัยดำเนินการส่งและเก็บรวบรวมแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองตามระยะเวลาที่กำหนด ติดตาม 3 ครั้ง ดังนี้ ครั้งที่ 1 ได้รับมา จำนวน 368 ฉบับ ครั้งที่ 2 ได้รับมา จำนวน 72 ฉบับ ครั้งที่ 3 ได้รับมา จำนวน 49 ฉบับ โดยรวมได้รับมาทั้งสิ้น จำนวน 489 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 71.70

6. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (Path analysis) เพื่อวิเคราะห์หาค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และตรวจสอบว่ารูปแบบที่สร้างขึ้นนั้นมีความสอดคล้องกับรูปแบบการวัดจากข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยเกณฑ์ค่าสถิติที่กำหนดไว้มากกว่า 3 ใน 7 เกณฑ์ โดยใช้โปรแกรมลิสเรล ดังนี้ (สุภมาส อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณา และ รัชนี ภิญโญภานุวัฒน์, 2549 : 97 - 98)

6.1 ค่าสถิติไค-สแควร์(χ^2)ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (P Value of = >0.05)

6.2 สัดส่วนค่าไค-สแควร์หารด้วยค่าชั้นความเป็นอิสระ มีค่าน้อยกว่า 2.0 แสดงว่าตัวแบบมีค่าสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

6.3 ค่าปริมาณความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วม (Goodness of Fit Index : GFI) มีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป แสดงว่าตัวแบบที่ใช้ในการทดสอบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

6.4 ดัชนีความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (Adjust Goodness-of-Fit Index : AGFI) เป็นดัชนีการปรับแก้โดยคำนึงองศาอิสระ จำนวนตัวแปร และขนาดกลุ่มตัวอย่าง มีค่าตั้งแต่ 0.90-1.00 แสดงว่าตัวแบบที่ใช้ในการทดสอบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

6.5 ดัชนีความสอดคล้องแบบประหยัด (Parsimony Goodness of Fit Index : PGFI) เป็นดัชนีที่แสดงถึงความกลมกลืนและความซับซ้อนของตัวแบบ ที่ให้ค่าดัชนีพื้นฐานตัวอื่นๆ (Normed Indexes) มีค่าตั้งแต่ 0.05 ขึ้นไป

6.6 ดัชนีเปรียบเทียบความสอดคล้อง (Comparative Fit Index : CFI) เป็นดัชนีเปรียบเทียบความสอดคล้องของข้อมูลเชิงประจักษ์ระหว่างตัวแปรสมมติฐาน (Hypothesized Model) กับตัวแปรอิสระ (Independence Model) มีค่าตั้งแต่ 0.90-1.00 แสดงว่าสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

6.7 ค่าประมาณความคาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (Root Mean Square Error of Approximation : RMSEA) เป็นค่าที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงตามองศาอิสระ โดยค่า RMSEA น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 แสดงว่าตัวแบบที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็นตัวแปรสังเกตได้มีอิสระต่อกันทั้งหมดและมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มาก (Close Fit) แต่ถ้าไม่เกิน 0.08 ถือว่าตัวแปรที่ใช้ทดสอบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในระดับยอมรับได้

7. การแปลความหมาย ปัจจัยการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่งผลต่อประสิทธิผล (ธวัชชัย งามสันติวงศ์, 2545 : 478) แปลความหมายใน 2 ลักษณะดังนี้

7.1 กรณีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เป็นบวก

ค่า r ระหว่าง 0.81 ถึง 1.00 หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ในระดับสูงที่สุด

ค่า r ระหว่าง 0.61 ถึง 0.80 หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ในระดับสูง

ค่า r ระหว่าง 0.41 ถึง 0.60 หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ในระดับปานกลาง

ค่า r ระหว่าง 0.20 ถึง 0.40 หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ในระดับต่ำ

ค่า r ระหว่าง 0.00 ถึง 0.19 หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ในระดับต่ำมาก

7.2 กรณีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (-r) เป็นลบ

8. การพัฒนารูปแบบการบริหารที่มีประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้วิจัยยกร่างรูปแบบจากการความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อทำการประเมินความเหมาะสม

9. สรุปผลลัพธ์การวิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัจจัยการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยปัจจัยการบริหาร 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ด้านวินัยและการรักษาวินัย และด้านการออกจากราชการ 2) ด้านการบริหารพัสดุ ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการจัดหาพัสดุ ด้านการควบคุมพัสดุ และด้านการจำหน่ายพัสดุ 3) ด้านการบริหารงบประมาณและการเงิน ประกอบด้วย ด้านการวางแผนงบประมาณ ด้านการจัดสรรงบประมาณ ด้านการควบคุมงบประมาณ. และด้านการตรวจสอบงบประมาณ และ 4) ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้าน ด้านการวางแผน

ด้านโครงสร้างการบริหาร ด้านการสนับสนุนปัจจัยพื้นฐาน ด้านการควบคุม ด้านการนิเทศและการติดตาม และด้านการรายงานผล

2. ประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านคุณภาพการบริหาร 2) ด้านการจัดประสบการณ์ 3) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์

3. ผลตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างปัจจัยการบริหารกับประสิทธิผล พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยอัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไค-สแควร์ กับจำนวนองศาอิสระมีค่าเท่ากับ 1.115 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (<2.00) นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาดัชนีวัดความกลมกลืน

รูปแบบปัจจัยการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่งผลต่อประสิทธิผลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัจจัยการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย 4 ด้าน ด้านการบริหารจัดการ ด้านการบริหารพัสดุ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงบประมาณและการเงิน มีอิทธิพลทางตรงต่อด้านคุณภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย ด้านการจัดการอย่างเป็นระบบ ด้านการบริหารจัดการบุคลากร ด้านสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย ด้านการจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้ และด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน (0.88) และประสิทธิผลด้านการจัดประสบการณ์ ประกอบด้วย การจัดประสบการณ์ด้านครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแล และจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กเล็ก การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายและดูแลสุขภาพ การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ภาษาและการสื่อสาร การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ-สังคม ปลูกฝังคุณธรรม และการส่งเสริมเด็กในระยะเปลี่ยนผ่านให้ปรับตัวสู่การเชื่อมต่อในขั้นถัดไป (0.16) และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย เด็กมีการเจริญเติบโตสมวัยและมีสุขนิสัยที่เหมาะสม เด็กมีพัฒนาการสมวัย เด็กมีพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญา เรียนรู้และสร้างสรรค์ เด็กมีพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสาร และเด็กมีพัฒนาการด้านสังคม คุณธรรม มีวินัย และความเป็นพลเมืองดี (0.76)

ประสิทธิผลด้านคุณภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีอิทธิพลทั้งทางตรงต่อประสิทธิผลด้านการจัดประสบการณ์ (0.78) และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางตรง (0.27) และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อ ประสิทธิผลด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (0.48) โดยมีอิทธิพลโดยรวมเท่ากับ 0.75

ประสิทธิผลด้านการจัดประสบการณ์ มีอิทธิพลทางตรง (0.62) ต่อประสิทธิผลด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ปัจจัยการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยปัจจัยการบริหาร 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ด้านวินัยและการรักษาวินัย และด้านการออกจากราชการ 2) ด้านการบริหารพัสดุ ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการจัดหาพัสดุ ด้านการควบคุมพัสดุ และด้านการจำหน่ายพัสดุ 3) ด้านการบริหารงบประมาณและการเงิน ประกอบด้วย ด้านการวางแผนงบประมาณ ด้านการจัดสรรงบประมาณ ด้านการควบคุมงบประมาณ. และด้านการตรวจสอบงบประมาณ และ 4) ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้าน ด้านการวางแผน ด้านโครงสร้างการบริหาร ด้านการสนับสนุนปัจจัยพื้นฐาน ด้านการควบคุม ด้านการนิเทศและการติดตาม และด้านการรายงานผล โดยปัจจัยการบริหาร ประกอบด้วย การจัดการ การบริหารบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารวัสดุครุภัณฑ์ ที่เรียกกันง่าย ๆ ว่า 4 Ms หมายถึง Man Money Material และ Management และการบริหารกระบวนการดำเนินการทางการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการบริหารของ Max Werber (1864) วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2548) และ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545 : 18) ว่า การบริหารจัดการทุกประเภทจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหรือทรัพยากรทางการบริหารจัดการที่สำคัญ ได้แก่ บุคลากร(Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) หรือที่เรียกย่อ ๆ ว่า 4M’s ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ใช้ในการบริหาร เพราะการบริหารจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพมีปริมาณเพียงพอ ต้องได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการเพียงพอ ต้องมีวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะกับความต้องการของแผนงานและโครงการและต้องมีระบบการจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านคุณภาพการบริหาร ประกอบด้วย ด้านการจัดการอย่างเป็นระบบ ด้านการบริหารจัดการบุคลากร ด้านสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย ด้านการจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้ และ ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน 2) ด้านการจัดประสบการณ์ ประกอบด้วย ด้านครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแล ด้านการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายและดูแลสุขภาพ ด้านการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ภาษาและการสื่อสาร ด้านการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ-สังคม ปลูกฝังคุณธรรม และการส่งเสริมเด็กในระยะเปลี่ยนผ่านให้ปรับตัวสู่การเชื่อมต่อในขั้นถัดไป และ

3) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย ด้านเด็กมีการเจริญเติบโตสมวัยและมีสุขนิสัยที่เหมาะสม ด้านเด็กมีพัฒนาการสมวัย ด้านเด็กมีพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว ด้านเด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านเด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญา เรียนรู้และสร้างสรรค์ ด้านเด็กมีพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสาร และด้านเด็กมีพัฒนาการด้านสังคม คุณธรรม มีวินัย และความเป็นพลเมืองดี

ประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย ด้านคุณภาพการบริหาร ด้านการจัดประสบการณ์ และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้รับการดูแลที่ถูกสุขลักษณะ และได้รับการฝึกฝนพัฒนาตามวัยและเต็มตามศักยภาพ พัฒนาความพร้อมของเด็กในทุก ๆ ด้านแบบองค์รวม กระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนในการจัด และพัฒนาความพร้อมของเด็กก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ตลอดจนส่งเสริมให้ครอบครัวเป็นฐานในการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กได้อย่างถูกวิธี ส่งเสริม สนับสนุนความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนให้สามารถร่วมกันวางแผน และดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้ แบ่งเบาภาระการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยให้สามารถออกไปประกอบอาชีพได้โดยสะดวก และเป็นการกระจายโอกาสในการพัฒนาความพร้อมสำหรับเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง ให้การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นอย่างไปอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2547) และมาตรฐานการศึกษา (ขั้นพื้นฐาน) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2550 : 1-44)

3. รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของระหว่างปัจจัยการบริหาร 4 ด้านกับประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 ด้าน พบว่า รูปแบบที่สร้างขึ้นมาเป็นไปตามสมมติฐาน สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และได้รับการยืนยันรูปแบบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิว่ารูปแบบนี้ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการใช้จริง โดยการบริหารจะต้องให้ความสำคัญต่อด้านปัจจัยการบริหาร เรียงลำดับดังนี้ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการบริหารพัสดุ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารการเงิน ตามลำดับ จึงจะส่งผลต่อประสิทธิผลโดยเน้นประสิทธิผลด้านคุณภาพการบริหารจัดการ รองลงมาคือ ประสิทธิผลด้านการจัดประสบการณ์ และทั้งสองส่วนจึงจะส่งผลต่อประสิทธิผลด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับ นพดล คล้ายใจตรง (2563) ได้ทำการศึกษาปัจจัยกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลศรีเทพ อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ปัจจัยด้านการวางแผน ด้านงบประมาณ ด้านการอำนวยการ และด้านการจัดองค์การ ตั้งแต่ 0.331 ถึง 0.736 แสดงให้เห็นว่าประสิทธิผลการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การ

บริหารส่วนตำบลศรีเทพขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านการวางแผน ด้านงบประมาณ ด้านการอำนวยการ และด้านการจัดองค์การ และ ศิรินนภา นามมณี, อนุศักดิ์ เกตุสิริ และ จิณณวัตร ปะโคทัง (2557) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านอาคา สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย และด้านการมีส่วนร่วมและ การสนับสนุนจากชุมชนส่งผลต่อการประเมินรูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กที่มีประสิทธิผล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ส่วนเกี่ยวข้อง ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรให้ความสำคัญกับปัจจัยการบริหารตามลำดับความสำคัญก่อนหลัง ดังนี้ 1) ปัจจัยการบริหาร เน้นการจัดการ (Management) รองลงมา คือ การบริหารพัสดุ การบริหารการเงินและงบประมาณ และ การบริหารงานบุคคล ตามลำดับ

1.2 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผล โดยเฉพาะประสิทธิผลด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กเล็กจะได้รับอิทธิพลทางตรงจากประสิทธิผลด้านการจัดประสบการณ์ และประสิทธิผลด้านคุณภาพการบริหารตามลำดับ

2. ข้อเสนแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำไปทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเฉพาะแห่ง (Case Study)

2.2 เปรียบเทียบปัจจัยการบริหาร และประสิทธิผลเพื่อหาความแตกต่างระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล

2.3 ทดสอบสร้างเกณฑ์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ปัจจัยการบริหาร และประสิทธิการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2547) **มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.** ส่วนการศึกษานอกระบบและพัฒนากิจกรรมเยาวชน.

ธวัชชัย งามสันติวงศ์. (2545). **SPSS for Windows : หลักการและวิธีใช้คอมพิวเตอร์ในงานสถิติเพื่อการวิจัย ฉบับพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ 21 เซ็นจูรี่.

นพดล คล้ายใจตรง. (2563, พฤษภาคม – สิงหาคม). การศึกษาประสิทธิผลการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลศรีเทพ อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์. **พัฒนาทักษะทางวิชาการอย่างยั่งยืน.**

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

_____. (2540). **การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก ลงวันที่ 19 สิงหาคม 2542.

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เลม 116 ตอนที่ 74 ก ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2542.

ศิรินนภา นามมณี, อนุศักดิ์ เกตุสิริ, จิณณวัตร ปะโคทัง. (2557, กรกฎาคม-ธันวาคม.). รูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. **วิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.**

สมนึก ภัททิยธนี. (2544). **การวัดผลการศึกษา.** กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2545). **คู่มือการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548) **แนวดำเนินงานศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ. (2553). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา (พ.ศ. 2551-2555)**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

สุภมาส อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณา และ รัชนีกูล ภิญโญภานุวัฒน์. (มปป.) **เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตร การใช้โปรแกรมลิสเรล.** สำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). “Determining Sample Size for Research Activities.” **Educational and Psychological Measurement,** 30(3) : 607 – 610.

ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

The Strategic Recommendations for Digital Leadership Development of School Administrators in Educational Opportunity Expansion School under the Udonthani Primary Educational Service Area Office 3

จิตรกร จันทร์สุข[1]

Jittakorn Jansuk[1]

Received : August 10, 2021; **Revised** : June 25, 2023; **Accepted** : June 25, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและตรวจสอบข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เป็นการวิจัยเชิงนโยบาย (Policy Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี ดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาเพื่อสร้างข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยการศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ทำให้ได้ร่างข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และระยะที่ 2 ตรวจสอบข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility) โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

---

[1] หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น; Doctor of Philosophy in Educational Administration, Faculty of Education, Khon Kaen University, Thailand; e-mail : jittakorn.jansuk@kkumail.com

ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ในด้านวิสัยทัศน์พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และแนวปฏิบัติ ของกรอบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ (Keywords) : การวิจัยเชิงนโยบาย, ผู้บริหารสถานศึกษา, ภาวะผู้นำดิจิทัล, โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

Abstract

This research aims to create and examine the strategic recommendations for digital leadership development of school administrators in educational opportunity expansion school under the Udonthani primary educational service area office 3. This research is Policy Research and Mixed Methods Research. The research procedures consisted of 2 phases : 1) to study document research of digital leadership and interview, In-Depth Interview, 5 experts for creating the strategic recommendations for digital leadership. 2) to examine the strategic recommendations for digital leadership from 5 experts in Propriety, Feasibility and Utility. of strategy recommendations. The statistics used for data analysis were mean and standard deviation.

The results of the study revealed that the strategic recommendations for digital leadership development of school administrators in educational opportunity expansion school under the Udonthani primary educational service area office 3 in vision, missions, goals, objectives, strategy and practices. They were consistent with propriety, feasibility and utility at the highest level.

Keywords : Policy Research, School Administrator, Digital Leadership, Educational Opportunity Expansion School

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันโลกมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน ทั้งสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม รวมทั้งเทคโนโลยี รวมทั้งสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ประชาชนทั่วโลกประสบปัญหาทำให้เศรษฐกิจเข้าสู่ภาวะตกต่ำอย่างทันที ประชาชนทั่วโลกต้องหาวิธีเอาตัวรอดต่อสถานการณ์ดังกล่าวจึงทำให้เกิด “วิถีชีวิตใหม่ (New Normal)” ต้องนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์กับการดำเนินชีวิตทั้งทางด้านการทำงาน การรักษาพยาบาล ความเป็นอยู่ด้านการใช้จ่ายซื้อของต่าง ๆ รวมทั้งด้านการศึกษา เพื่อให้ได้รับการศึกษาท่ามกลางความวิกฤติของสถานการณ์โลก ดังนั้นความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในด้านการศึกษาอย่างมาก จึงทำให้ผู้บริหารการศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องตระหนักและมีความรู้ในทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งสังคมปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ เป็นการเปลี่ยนแปลงบริบทของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาต้องยอมรับเทคโนโลยีนวัตกรรม และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมดิจิทัลของสถานศึกษาที่มีความซับซ้อน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณสมบติพิเศษและก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีตามทัศนะของภาวะผู้นำดิจิทัล

ภาวะผู้นำดิจิทัลเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษา ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลสูงก็จะสามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่ายั่งยืน อีกทั้งสามารถบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับเป้าหมายและทิศทางการเปลี่ยนแปลง (จันทนา แสนสุข, 2559) จากการประเมินทักษะภาวะผู้นำดิจิทัล มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ 1) การรู้ดิจิทัล โดยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการค้นหา การประเมิน การใช้ การแบ่งปันและการสร้างสรรค์เนื้อหา 2) วิสัยทัศน์ดิจิทัล โดยการสร้างกลยุทธ์การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงาน 3) การประชาสัมพันธ์ โดยสนับสนุนให้บุคลากรมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลสามารถเจริญเติบโตได้ในสภาพแวดล้อมแบบดิจิทัล 4) การแสดงตนเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการสนับสนุนบุคลากรอย่างจริงจัง 5) การสื่อสารถ่ายทอดวิสัยทัศน์ดิจิทัลให้บุคลากรนำไปปฏิบัติ 6) การปรับตัวการพัฒนาเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน 7) ความตระหนักในตนเอง สามารถคาดการณ์เหตุการณ์ที่อาจส่งผลกระทบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น 8) การรับรู้ทางวัฒนธรรม การสื่อสารและการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกันโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Sullivan, 2017) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล คือ 1) กำหนดวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน 2) การบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) การสร้างวัฒนธรรมในการทำงานและบรรยากาศการเทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา 4) การฝึกอบรม

พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีดิจิทัล 5) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 6) ส่งเสริมสนับสนุนสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรสร้างนวัตกรรมการสอนด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และ 7) จัดให้มีระบบกำกับติดตามและการให้คำปรึกษาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของสถานศึกษา (สุกัญญา แช่มช้อย, 2561) ทั้งนี้การบริหารการศึกษาต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ของผู้บริหารมืออาชีพ ที่จะนำพาให้การจัดการศึกษานั้นบรรลุคุณภาพและมาตรฐานตามที่กำหนด เพื่อให้สถานศึกษามีความทันสมัยสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพในทุก ๆ ด้าน ตามคุณลักษณะยุคดิจิทัล (ดาวรุวรรณ ถวิลการ, 2562)

สถานการณ์ในปัจจุบันโลกเข้าสู่ชีวิตวิถีถัดไป (Next Normal) สถานศึกษามีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตถัดไป โดยเฉพาะสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ได้ดำเนินการปรับเปลี่ยนการประชุมผู้บริหารสถานศึกษาผ่านระบบ Google Meet การรับส่งเอกสารทางราชการผ่านระบบออนไลน์ สอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษา การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยการพลิกโฉมด้วยระบบดิจิทัล ให้มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร เพิ่มความคล่องตัวในการรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) โดยเฉพาะสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนถึงภาคบังคับ ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับตามกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ต้องมีภาวะผู้นำดิจิทัล เพื่อให้สถานศึกษาได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงกับชีวิตวิถีถัดไปในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาควรมีลักษณะหรือองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลอย่างไร ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัล ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การเป็นผู้นำดิจิทัล 3) ความสามารถการใช้ดิจิทัล 4) การบริหารจัดการโครงสร้าง และ 5) การสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศการใช้เทคโนโลยี เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล สามารถใช้เป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาให้มีคุณภาพอันที่จะส่งผลต่อคุณภาพของการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อสร้างและตรวจสอบข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เพื่อสร้างและตรวจสอบข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยมีขั้นตอนการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

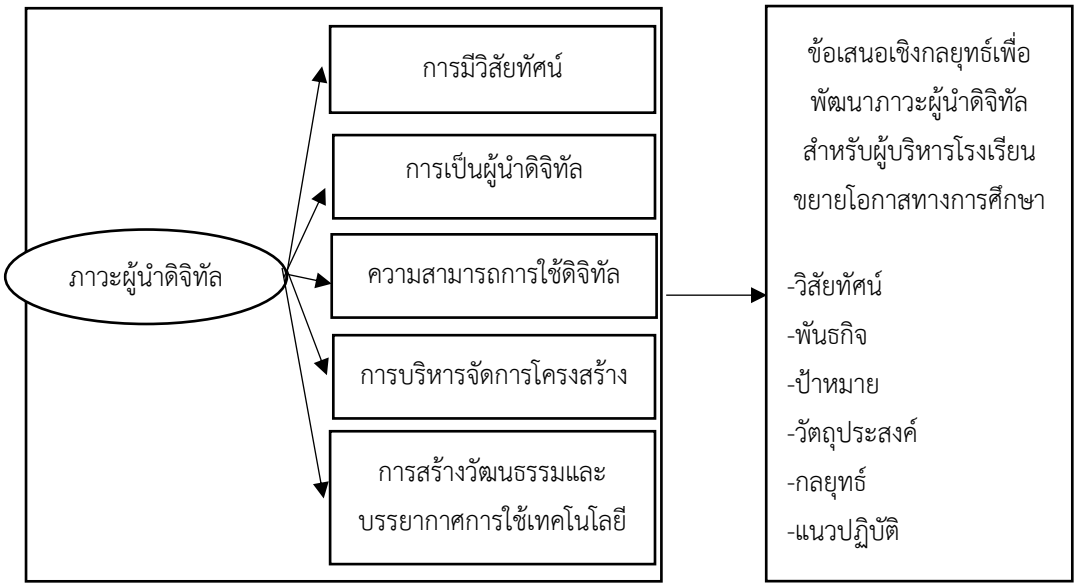
ระยะที่ 1 การศึกษาเพื่อสร้างข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยดำเนินการวิจัย 2 วิธี คือ 1) การศึกษาเอกสาร (Document Study) ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ และภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้บริหารและนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญด้านภาวะผู้นำดิจิทัล จำนวน 5 คน กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเป็นหลัก (Content Analysis) แล้วนำเสนอความเรียง ซึ่งการดำเนินการทั้ง 2 วิธีการนั้น ทำให้ได้มาซึ่งการร่างข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ระยะที่ 2 การตรวจสอบข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ด้วยการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญด้านภาวะผู้นำดิจิทัล ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและนักวิชาการ จำนวน 5 คน กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อประเมินข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยพิจารณาจากเกณฑ์ความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility) วิเคราะห์ข้อมูลสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งเพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์ กรอบแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลตามแนวคิดของ ชวลิต เกิดทรัพย์ และคณะ (2552), สมศักดิ์ จีวัฒนา (2555), วิโรจน์ สารรัตนะ (2557), เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2559), ชูชาติ พุทธลา (2561), ปกรณ์ สีสกุล (2561), สุกัญญา แช่มช้อย

(2561), กนกอร สมปราชญ์ (2562), Ribble, M. et al. (2004), Sheninger (2014), Zhu, P. (2016), Duckert (2016), Elliott (2017), Sullivan (2017), Tran, L. (2017), Gerald C. Kane (2018) and International Society for Technology in Education (2018) โดยนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยได้ผลการวิจัย พบว่า ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ดังต่อไปนี้

1. วิสัยทัศน์ คือ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำด้านการสร้างนวัตกรรมดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีผลการประเมินทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับดีมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ย ดังนี้ ด้านความเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.60), (S.D. = 0.55) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X}$ = 4.80), (S.D. = 0.45) และด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{X}$ = 4.80), (S.D. = 0.45)

2. พันธกิจ ได้แก่ 1) ผู้บริหารโรงเรียนสร้างนวัตกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา 2) ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้ครูและบุคลากรใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการ

สอน และ 3) ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้ครูนำนวัตกรรมทางดิจิทัลไปเผยแพร่กับโรงเรียนอื่น ซึ่งมีผลการประเมินทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับดีมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ย ดังนี้ ด้านความเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.69), (S.D.=0.46) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X}$ = 4.74), (S.D. = 0.48) และด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{X}$ = 4.77), (S.D. = 0.47)

3. เป้าหมาย ได้แก่ 1) ผู้บริหารโรงเรียนนำความรู้ด้านดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา 2) ผู้บริหารโรงเรียนนำวิสัยทัศน์ในการใช้ดิจิทัลมาใช้ในสถานศึกษา 3) ผู้บริหารโรงเรียนสามารถใช้ดิจิทัลเพื่อสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศในการใช้เทคโนโลยีในสถานศึกษา และ 4) ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีนวัตกรรมด้านดิจิทัลในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ซึ่งมีผลการประเมินทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับดีมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ย ดังนี้ ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{X}$ = 4.71), (S.D. = 0.23) ด้านความเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.74), (S.D. = 0.43) และด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X}$ = 4.80), (S.D. = 0.24)

4. วัตถุประสงค์ คือ เพื่อพัฒนาผู้บริหารเป็นผู้นำด้านการสร้างนวัตกรรมดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีผลการประเมินทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับดีมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ดังนี้ ด้านความเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.80), (S.D. = 0.45) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X}$ = 4.80), (S.D. = 0.45) และด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{X}$ = 4.80), (S.D. = 0.45)

5. กลยุทธ์ มีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่

5.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ คือ สร้างเอกลักษณ์ด้านดิจิทัลของสถานศึกษา

5.2 ด้านการเป็นผู้นำดิจิทัล คือ พัฒนาต้นแบบในการใช้ดิจิทัลในสถานศึกษา

5.3 ด้านความสามารถการใช้ดิจิทัล คือ ถ่ายทอดความรู้ด้านดิจิทัลให้กับครูและบุคลากรได้เรียนรู้อย่างทั่วถึง

5.4 ด้านการบริหารจัดการโครงสร้าง คือ สร้างเครือข่ายการทำงาน โดยใช้ดิจิทัลสนับสนุนการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษา

5.5 ด้านการสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศการใช้เทคโนโลยี คือ สร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศในการใช้ดิจิทัลในสถานศึกษา

ซึ่งมีผลการประเมินทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับดีมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ย ดังนี้ ด้านความเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.68), (S.D. = 0.48) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X}$ = 4.76), (S.D. = 0.44) และด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{X}$ = 4.80), (S.D. = 0.41)

6. แนวปฏิบัติ ได้แก่ 1) ส่งเสริมครูสร้างนวัตกรรมดิจิทัลและนำความรู้ไปเผยแพร่กับโรงเรียนอื่น 2) ส่งเสริมครูเป็นผู้นำด้านการสร้างนวัตกรรมดิจิทัลในสถานศึกษา 3) พัฒนาองค์ความรู้ด้านดิจิทัล เพื่อสร้างนวัตกรรมดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา 4) จัดโปรแกรมพัฒนาครู เพื่อสร้างสมรรถนะด้านดิจิทัลให้ครูใช้ดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน 5) สร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการใช้นวัตกรรมเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 6) นิเทศ กำกับ และติดตามการใช้นวัตกรรมดิจิทัลของครู 7) เสริมสร้างแรงจูงใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และ 8) จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ดิจิทัลให้กับครู ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งมีผลการประเมินทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับดีมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ย ดังนี้ ด้านความเหมาะสม ($\bar{x}$ = 4.75), (S.D.=0.44) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x}$ = 4.80), (S.D. = 0.41) และด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x}$ = 4.85), (S.D. = 0.36) ดังแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้		ความเป็นประโยชน์	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
วิสัยทัศน์	4.60	0.55	4.80	0.45	4.80	0.45
พันธกิจ	4.69	0.46	4.74	0.48	4.77	0.47
เป้าหมาย	4.74	0.43	4.80	0.24	4.71	0.23
วัตถุประสงค์	4.80	0.45	4.80	0.45	4.80	0.45
กลยุทธ์	4.68	0.48	4.76	0.44	4.80	0.41
แนวปฏิบัติ	4.75	0.44	4.80	0.41	4.85	0.36
เฉลี่ย	**4.71**	**0.51**	**4.78**	**0.49**	**4.78**	**0.45**

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการศึกษาข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และแนวปฏิบัติ ซึ่งมีผลการประเมินทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์

อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงนโยบายอย่างเป็นระบบ มีการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างลุ่มลึก และได้ถอดบทเรียนจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาวะผู้นำดิจิทัล และผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 มีภาวะผู้นำดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา ให้เป็นไปตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน และได้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการดิจิทัลเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2563-2565 ด้านการศึกษา คือการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลในด้านความฉลาดรู้ดิจิทัล ความฉลาดรู้สารสนเทศ ความฉลาดรู้สื่อ เพื่อการรู้วิธีการเรียนรู้ตลอดจนพฤติกรรมและจริยธรรมเกี่ยวกับการใช้สื่อและการสื่อสารบนโลกออนไลน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) อีกทั้งความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการศึกษาเป็นอย่างมาก ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องตระหนักและมีความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ได้กำหนดให้สถานศึกษานำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารอย่างเป็นระบบ เพื่อนำเทคโนโลยีมาเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ตั้งแต่ข้อมูลผู้เรียน ข้อมูลคุณครู ข้อมูลสถานศึกษา และข้อมูลงบประมาณมาวิเคราะห์เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Sheninger (2014) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นตัวแทนของแนวคิดและวิธีปฏิบัติใหม่ โดยใช้การสื่อสารทางโซเชี่ยวมีเดียในการรับข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณค่าให้กับสถานศึกษา

จากแนวคิดและนโยบายข้างต้นจะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เป็นสิ่งที่สำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษา ถ้าผู้บริหารมีภาวะผู้นำดิจิทัลสถานศึกษาบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างยั่งยืน และสามารถบริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สอดรับกับเป้าหมายและทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีที่รวดเร็ว จากงานวิจัยผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบที่สำคัญเพื่อให้เกิดข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ 2) ด้านการเป็นผู้นำดิจิทัล 3) ด้านความสามารถการใช้ดิจิทัล 4) ด้านการบริหารจัดการโครงสร้าง และ 5) ด้านการสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศการใช้เทคโนโลยี สอดคล้องกับ Elliott (2021) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัล คือ 1) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2) การเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว 3) ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ 4) ความเข้าใจในความรู้

และทักษะความสามารถของคนในองค์กร และ 5) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล สอดคล้องกับงานวิจัยของ มณีรัตน์ สุดเต้ และคณะ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และศึกษาแนวทางวิชาการในยุคดิจิทัลลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำวิชาการในยุคดิจิทัล ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก 2) แนวทางภาวะผู้นำวิชาการในยุคดิจิทัลด้านการวางแผนงานวิชาการผู้บริหารควรมีการสำรวจและสอบถามความต้องการใช้เทคโนโลยีเพื่อนำไปจัดการเรียนการสอนของครูชี้ให้ครูตระหนักถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยี

จากการศึกษาข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาภาวะผู้ดำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เพื่อให้ได้ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญที่ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีแนวทางในการพัฒนา ครู บุคลากร และสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาและร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สามารถปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมของสถานศึกษาให้เป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งเสริมสมรรถนะครูและทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องได้ตลอดชีวิต

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาให้เกิดภาวะผู้นำดิจิทัล รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถนำผลการวิจัยไปใช้โดยสามารถนำผลการวิจัยซึ่งเป็นข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ไปสู่การกำหนดกลยุทธ์และกรอบการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ข้อเสนอสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ซึ่งผู้ที่สนใจสามารถนำองค์ประกอบของข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงสุดนี้ไปส่งเสริมในสถานศึกษาและนำค่าเฉลี่ยที่มีคะแนนรองลงมาหาแนวทางแก้ไขและส่งเสริมพัฒนาในรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) ต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

กนกอร สมปราชญ์. (2562). **ภาวะผู้นำกับคุณภาพการศึกษา**. ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). **แผนปฏิบัติการดิจิทัลเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2563 – 2565**. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

จันทนา แสนสุข. (2559). **ภาวะผู้นำ Leadership**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : บริษัททริปเพิ้ล กรุ๊ป จำกัด.

ชูชาติ พุทธลา. (2561). **องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิยาลัยขอนแก่น.

ชวลิตร เกิดทรัพย์ และคณะ. (2552). “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทาเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้.” **วารสารสงขลานครินทร์ (ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษย์ศาสตร์).** 15(1) : 141 - 160.

ดาวรุวรรณ ถวิลการ. (2562). **ศาสตร์และศิลป์ทางการบริหารการศึกษา**. ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ปกรณ์ สีสกุล. (2561). “Leadership in Digital Era: ภาวะผู้นำในโลกดิจิทัล.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : **https://aj-pakornleesakul.medium.com/leadership-in-digital-era** สืบค้น 24 มีนาคม 2566.

มณีรัตน์ สุดเต้ และคณะ. (2563). “ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2.” **วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์.** 7(8) : 344 - 362.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2557). **ภาวะผู้นำทฤษฎีและนานาทัศนะร่วมสมัยปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ์.

สุกัญญา แช่มช้อย. (2561). **การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2559). “การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล = School Management in Digital Era.” [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก : **https://www.trueplookpanya.com/dhamma/ content/52232** สืบค้น 24 มีนาคม 2566.

Duckert, S. (2016). **Leitbild der digitalen Fuhrungskraft**. In Petry, T. (Ed). Digital Leadership Erfolgreiches Fuhren in Zeiten der Digital Economy, Freiburg Et al., 115 - 125.

Elliott, T. (2021). “Digital Leadership: A Six-Step Framework for Transformation.” [Online]. Available : **https://grjenkin.com/articles/category/big-data/1179608/08/25/2018/digital-leadership-a-six-step-framework-for-transformation**. Retrieved June, 1, 2023.

Gerald C. Kane. (2018). “Common Traits of the Best Digital Leaders.”. [Online]. Available : **http://sloanreview.mit.edu/article/common-traits-of-the-best-digital-leaders**. Retrieved February 17, 2023.

International Society for Technology in Education. (2018). “Iste Standards for Education Leaders”. [Online]. Available : **https://www.iste.org/standards/for-educationleaders**. Retrieved February 16, 2023.

Ribble, M. et al. (2004). “Digital citizenship: Addressing appropriate technology behavior ” **Learning & Leading with Technology.** 32(1) : 6 - 12.

Sheninger, E. C. (2014). **Digital Leadership: changing paradigms for changing times**. United State of America : Corwin.

Sullivan, L. (2017). “8 Skills Every Digital Leader Needs.” [Online]. Available : **https://www.cmswire.com/digital-workplace/8-skills-every-digital-leader-needs**. Retrieves June 22, 2023.

Tran, L. (2017). "Digital Transformation: The 5 Must-Have Skills for Digital Leaders." [Online]. Available : **https://www.inloox.com/company/Blog/articles/digital-transformation-the-5-must-have-skills-for-digital-leaders** Retrieved February 16, 2023.

Zhu, P. (2016). "Five Key Elements in Digital Leadership." [Online]. Available : **http://futureofcio.blogspot.com/2015/01/five-key-elements-in-digitalleadership.html** Retrieved February 16, 2023.

สภาพการตัดสินใจเลือกสถานประกอบการและด้านข้อมูลสถานประกอบการเพื่อฝึกงานของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสู่การเป็นนักปฏิบัติในศตวรรษที่ 21

Conditions of Decision-Making in Choosing an Establishment and Information on Establishments for Internships of Diploma Students towards Becoming Practitioners in the 21st Century

ดวงกมล ยังให้ผล[1]

Doungkamol Younghaiphon[1]

Received : October 5, 2022; **Revised** : June 27, 2023; **Accepted** : June 27, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการตัดสินใจเลือกสถานประกอบการและด้านข้อมูลสถานประกอบการเพื่อฝึกงานของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสู่การเป็นนักปฏิบัติในศตวรรษที่ 21 และ 2) ศึกษาสภาพการตัดสินใจส่วนบุคคลมีผลต่อสภาพการตัดสินใจเลือกสถานประกอบการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงวิทยาลัยนวัตกรรมวิชาชีพมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานจำนวน 400 คน สถิติที่ที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความแตกต่างด้วย t-test และ การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA or F-test) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี LSD

ผลการวิจัยพบว่า 1) ศึกษาสภาพการตัดสินใจเลือกสถานประกอบการและด้านข้อมูลสถานประกอบการเพื่อฝึกงานของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสู่การเป็นนักปฏิบัติในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยปัจจัย 1) ความมีชื่อเสียงของสถานประกอบการ 2) สถานประกอบการมีผู้เชี่ยวชาญคอยดูแล 3) สถานที่ตั้งของสถานประกอบการอยู่ใกล้ที่พัก 4) สถานประกอบการ

---

[1]วิทยาลัยนวัตกรรมวิชาชีพ สถาบันสหสรรพศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน; College of Innovative Skills Institute of Inter Disciplinary Studies, Rajamangala University of Technology Isan, Thailand e-mail: Younghaiphon-m@hotmail.com

มีที่พักอาศัยฟรี 5) สถานประกอบการมีสวัสดิการที่ดีให้นักศึกษา 6) สถานประกอบการมีค่าตอบแทนให้นักศึกษา 7) การฝึกงานกับสถานประกอบการภาครัฐ และ 8) การฝึกงานกับสถานประกอบการภาคเอกชน ศึกษาสภาพการตัดสินใจเลือกสถานประกอบการและด้านข้อมูลสถานประกอบการประกอบด้วย 1) เป้าหมาย 2) ความเชื่อ ค่านิยม 3) ความก้าวหน้า และ 4) การรับรู้ และผลการศึกษาสภาพการตัดสินใจส่วนบุคคลมีผลต่อสภาพการตัดสินใจเลือกสถานประกอบการ พบว่า เพศที่แตกต่างกันมีแนวคิดเกี่ยวกับการฝึกงานกับสถานประกอบการภาคเอกชนที่แตกต่างกัน และเกรดที่แตกต่างกันมีแนวคิดเกี่ยวกับสถานประกอบการและด้านข้อมูลสถานประกอบการมีผู้เชี่ยวชาญที่แตกต่างกัน

คำสำคัญ (Keywords) : การตัดสินใจ, สถานประกอบการ, ฝึกงาน, นักปฏิบัติในศตรวรรษที่ 21

Abstract

This study was conducted to 1) conditions of decision-making in choosing an establishment and information on establishments for internships of Diploma students towards becoming practitioners in the 21 century, and 2) the personal factors influencing establishment and decisions to choose an establishment. The research tool was a questionnaire. The sample group was 400 diploma trainee students in college of innovative skills of Rajamangala University of Technology Isan. The research data was analyzed by mean score, standard deviation, t-test, One-way ANOVA or F-test, if significant differences were found, it will be testing the difference of the pair mean by LSD method.

The research found : 1) Conditions of decision-making in choosing an establishment and information on establishments for internships of Diploma students towards becoming practitioners in the 21 st century consisted 1) the reputation of an establishment, 2) The establishments have specialists, 3) the location of the establishment was near the accommodation, 4) free accommodation's establishment, 5) good establishment' s welfare for students, 6) establishment's compensation for students, 7) internships with government enterprises and, 8) internships with private enterprises. Conditions of decision-making in choosing an establishment and information on establishments consisted 1) goal 2) beliefs and

values, 3) progress and, 4) recognition. The results of personal Conditions of decision-making in choosing an establishment and information on establishments and students' decisions found different genders have different concepts of internship with private sector establishments and information on establishments and different grades have different concepts of establishment of specialists.

Keywords : Decision, Establishment, Internship, Practitioners in the 21st Century

บทนำ (Introduction)

การศึกษาของคนในประเทศไทย คือสิ่งสำคัญช่วยพัฒนาประเทศชาติให้มีความก้าวหน้าและมีความมั่นคง ฉะนั้นแล้วภาครัฐควรให้การสนับสนุนให้คนไทยมีความรู้และมีความสามารถเพื่อจะได้พัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2559) กล่าวถึง ภาพรวมการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 กล่าวว่า ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์ในทุกด้าน ได้แก่ การเพิ่มการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยต้องดำเนินการควบคู่กับการเร่งยกระดับทักษะฝีมือแรงงานกลุ่มที่กำลังจะเข้าสู่ตลาดแรงงานและกลุ่มที่อยู่ในตลาดแรงงานในปัจจุบันให้สอดคล้องกับสาขาการผลิตและบริการเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) กำหนดเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยเพื่อให้เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้ จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยก็ยังให้ความสำคัญต่อการศึกษาของนักศึกษา รวมถึงการให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานของคนในประเทศ นับว่าเป็นยุทธศาสตร์สำคัญ แต่ปัญหาที่ผ่านมาการขาดทักษะในการทำงานนั้นยังคงเป็นปัญหาที่พบเห็นอยู่ การฝึกงานเป็นกระบวนการสำคัญช่วยเพิ่มทักษะและประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ ช่วยให้นักศึกษารอบรู้และเข้าใจในการปฏิบัติงานในสถานประกอบการได้

สถาบันสหสรรพศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน คือ หนึ่งในสถาบันอุดมศึกษาของภาครัฐ ที่ตอบสนองนโยบายของชาติด้วยการมุ่งผลิตนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพขั้นสูง โดยมีนโยบายในการมุ่งผลิตนักศึกษาให้เป็นนักปฏิบัติ ตามหลักสูตรสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2549) กำหนดว่า การฝึกงานเป็นกระบวนการหนึ่งของการเรียนรู้ เป็นการฝึกทักษะกระบวนการคิด และใช้ความรู้ที่มีอยู่ไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ได้เผชิญในสถานการณ์จริง ปัญหา

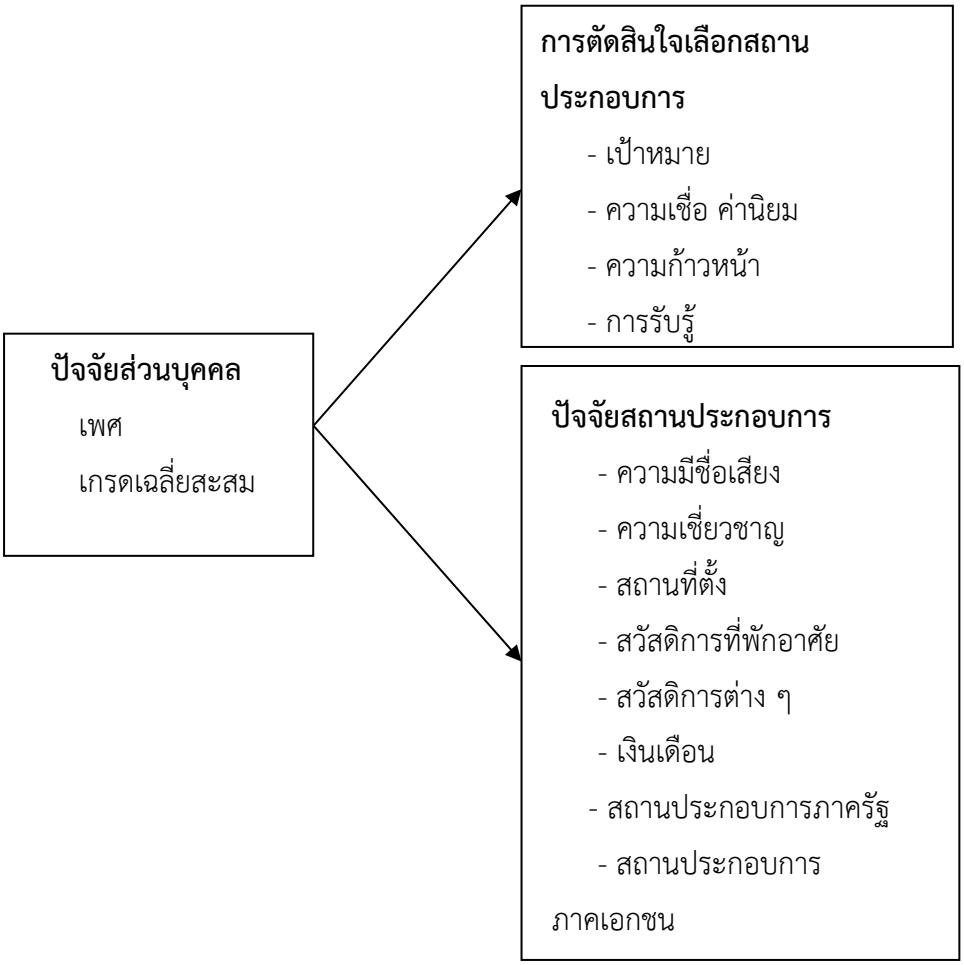
ที่สถาบันพบเจอคือ ปัญหาของการของตัดสินใจเลือกสถานประกอบการเพื่อฝึกงานของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เป็นปัญหาที่สำคัญของนักศึกษา นักศึกษาบางคนเลือกสถานประกอบการไม่เหมาะกับสาขาวิชาที่กำลังศึกษา หรือนักศึกษาเลือกสถานประกอบการที่ตนเองไม่มีความถนัด นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานมาก นอกจากนี้แล้ว บุญเลิศ จันทร์ไสย์ และพรรณี เจริญธนวิธ (2553) กล่าวถึงบทสะท้อนจากการที่ผู้เรียนเข้าไปฝึกงาน ผู้เรียนบางคนทำงานไม่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งไม่มีความชำนาญเรื่องของการใช้เทคโนโลยี อันเป็นประเด็นที่ต้องเร่งแก้ไขปัญหา นอกจากนี้แล้วความแตกต่างทางประชากรศาสตร์หรือความแตกต่างของนักศึกษา เช่น อายุ เพศ รายได้ การศึกษา เหล่านี้เป็นเกณฑ์ที่นิยมใช้ในการแบ่งส่วนตลาด ลักษณะทางประชากรศาสตร์เป็นลักษณะที่สำคัญทางการตลาด และมีความสำคัญต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2550 : 41) ความแตกต่างทางด้านประชากรศาสตร์อาจเป็นหนึ่งในปัญหาพฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกสถานประกอบการ นอกจากนี้สังคมทั่วไปกำหนดให้บุคคลที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา (กาญจนา แก้วเทพ, 2541 : 302) กล่าวโดยสรุปว่า ความแตกต่างทางประชากรศาสตร์อาจส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานประกอบการ

การตัดสินใจเลือกสถานประกอบการเพื่อฝึกงานคือสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาทักษะของนักศึกษา การเลือกอาชีพและเลือกสถานประกอบการของนักศึกษา ประกอบด้วย เป้าหมาย ด้านความเชื่อ ค่านิยม ความก้าวหน้า และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานประกอบการประกอบด้วย ด้านการรับรู้ การจูงใจ ด้านทัศนคติ (ศิริพร เจริญศรีวิริยะกุล, 2559) อีกทั้งแนวคิดการเลือกสถานที่ฝึกวิชาชีพ 2 ประการ คือ ด้านเป้าหมายในการเลือก และ ด้านความเชื่อค่านิยมในการเลือก ภาวิณี บุญจันดา และคณะ (2564) และปัจจัยสถานประกอบการคือ หนึ่งปัจจัยสำคัญต่อการฝึกงานของนักศึกษา หากเลือกสถานประกอบการไม่เหมาะกับความรู้ อาจส่งผลต่อตัวนักศึกษา ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเลือกสถานที่ฝึกงานสายอาชีพได้แก่ ใกล้ที่พัก สะดวกในการเดินทาง ได้ปฏิบัติงานจริง เป็นสถานที่ที่อยากจะฝึกงานอยู่แล้ว เป็นบริษัทที่มั่นคง ได้ใช้ภาษา และมีโอกาสได้ทำงานต่อ (ปณัสยา พิมพ์กลาง, 2562) ปัจจัยในการเลือกสถานประกอบการประกอบด้วย สายงานที่จะฝึกสหกิจ ประเภทธุรกิจ สวัสดิการ ปัจจัยด้านสวัสดิการที่สำคัญประกอบด้วย สถานประกอบการมีชุดให้ใส่ มีที่พักรองรับ มีบริการอาหารกลางวัน และมีรถบริการรับ-ส่ง (ปริดา จิ๋วปัญญ และคณะ, 2563)

ดังนั้นแล้วการศึกษาวิจัยเรื่องของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสถานประกอบการเพื่อฝึกงานของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสู่การเป็นนักปฏิบัติในศตวรรษที่ 21 จึงเป็น

สิ่งจำเป็นและเป็นสิ่งเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการศึกษาเพื่อจะได้รับรู้ว่าหากนักศึกษาจะตัดสินใจเลือกสถานประกอบการเพื่อฝึกงาน นักศึกษาจะมีแนวทางหรือวิธีการเลือกสถานประกอบการอย่างไรให้ตรงกับความต้องการ และตรงกับสาขาวิชาที่ตนเองกำลังศึกษาอยู่ โดยการวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยกับกลุ่มนักศึกษาของสถาบันสหสรรพศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ผู้ที่กำลังจะเข้ารับการฝึกงาน ดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม ผลของการวิจัยนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงการทำงานของคณาจารย์ที่ดูแลเรื่องนักศึกษาฝึกงาน รวมทั้งเป็นแนวทางในการให้คำแนะนำกับคณาจารย์ที่จะให้คำปรึกษากับนักศึกษาในการเลือกสถานประกอบการในการฝึกงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสถานประกอบการเพื่อฝึกงานของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสู่การเป็นนักปฏิบัติในศตวรรษที่ 21

2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อปัจจัยสถานประกอบการและการตัดสินใจเลือกสถานประกอบการ

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อปัจจัยสถานประกอบการที่แตกต่างกัน

2. ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานประกอบการที่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยนวัตกรรมวิชาชีพ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ทั้ง 17 สาขาวิชา รวมทั้งสิ้น 2,751 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยนวัตกรรมวิชาชีพ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน เป็นตัวแทนในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Yamane (1973 : 127) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ตารางสำเร็จรูปในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane จำนวนประชากร 2,751 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 353 คน แต่การวิจัยครั้งนี้จะใช้จำนวนตัวอย่าง 400 คน (ความคลาดเคลื่อนน้อยกว่าร้อยละ 5) ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) อย่างมีสัดส่วน เพื่อให้ได้ตัวแทนในแต่ละสาขา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ และ เกรดเฉลี่ยสะสม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยสถานประกอบการ เป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกสถานประกอบการ เป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประเมินความตรงเชิงเนื้อหา หาค่า IOC โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 แสดงว่าข้อคำถามมีความตรงเชิงเนื้อหา การหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามต้องมีค่าตั้งแต่ .60 ขึ้นไป (Hair et al., 2010) โดยแบสอบถามนี้มีค่าอยู่ที่ .973 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น

การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA or F-test) ถ้าพบค่าความแตกต่างจะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ Least-Significant Different (LSD)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 51.00 มีเกรดเฉลี่ย 3.00 – 4.00 จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 59.00 ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสถานประกอบการเพื่อฝึกงานของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสู่การเป็นนักปฏิบัติในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 8 ปัจจัย ดังนี้ 1) ความมีชื่อเสียงของสถานประกอบการ 2)สถานประกอบการมีผู้เชี่ยวชาญคอยดูแล 3) สถานที่ตั้งของสถานประกอบการอยู่ใกล้ที่พัก 4) สถานประกอบการมีที่พักอาศัยฟรี 5) สถานประกอบการมีสวัสดิการที่ดีให้นักศึกษา 6) สถานประกอบการมีค่าตอบแทนให้นักศึกษา 7) การฝึกงานกับสถานประกอบการภาครัฐ และ 8) การฝึกงานกับสถานประกอบการภาคเอกชน โดยที่ปัจจัยสถานประกอบการมีค่าตอบแทนให้นักศึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาปัจจัยสถานประกอบการมีสวัสดิการที่ดีให้นักศึกษา และปัจจัยสถานประกอบการ มีผู้เชี่ยวชาญคอยดูแล การตัดสินใจเลือกสถานประกอบการ ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ดังนี้ 1) เป้าหมาย 2) ความเชื่อ ค่านิยม 3) ความก้าวหน้า และ 4) การรับรู้ โดยที่ปัจจัยความก้าวหน้ามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือปัจจัยเป้าหมาย และปัจจัยการรับรู้

ผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อปัจจัยสถานประกอบการและการตัดสินใจเลือกสถานประกอบการ ประกอบด้วย

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อปัจจัยสถานประกอบการที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อปัจจัยสถานประกอบการจำแนกตามเพศ

ปัจจัยสถานประกอบการ	ชาย		หญิง		t	Sig.
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.		
1. ความมีชื่อเสียงของสถานประกอบการ	4.04	.722	4.14	.677	-1.408	.698
2. สถานประกอบการมีผู้เชี่ยวชาญคอยดูแล	4.34	.651	4.37	.640	-.454	.909
3. สถานที่ตั้งของสถานประกอบการอยู่ใกล้ที่พัก	4.20	.825	4.29	.792	-1.171	.754
4. สถานประกอบการมีที่พักอาศัยฟรี	4.23	.788	4.29	.739	-.790	.356
5. สถานประกอบการมีสวัสดิการที่ดี	4.33	.720	4.40	.734	-.889	.747
6. สถานประกอบการมีค่าตอบแทนให้นักศึกษา	4.44	.709	4.54	.667	-1.443	.203
7. การฝึกงานกับสถานประกอบการภาครัฐ	4.13	.714	4.14	.709	-.148	.665
8. การฝึกงานกับสถานประกอบการภาคเอกชน	4.26	.685	4.22	.631	.614	.048*

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความแตกต่างปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อปัจจัยสถานประกอบการจำแนกตามเพศ จากการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test พบว่า การฝึกงานกับสถานประกอบการภาคเอกชน จะทำให้นักศึกษาได้รับความรู้และประสบการณ์จริงที่เพิ่มมากขึ้นมีแนวคิดที่แตกต่างกัน คือ เพศชายมีแนวคิดเกี่ยวกับการฝึกงานกับสถานประกอบการภาคเอกชนจะทำให้นักศึกษาได้รับความรู้และประสบการณ์มากกว่าเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

นอกนั้นมีค่ามากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าสถานประกอบการที่มีชื่อเสียง สถานประกอบการที่มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ สถานที่ตั้งของสถานประกอบการอยู่ใกล้บ้าน สถานประกอบการมีสวัสดิการที่พักอาศัยฟรี สถานประกอบการ

มีสวัสดิการให้กับนักศึกษา สถานประกอบการมีค่าตอบแทน และการฝึกงานในสถานประกอบการของภาครัฐ จำแนกตามเพศมีแนวคิดที่ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อปัจจัยสถานประกอบการจำแนกตามเกรด

ปัจจัยสถานประกอบการ	ต่ำกว่า 2.00		2.00-2.99		3.00-4.00			
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	Sig.
1. ความมีชื่อเสียงของสถานประกอบการ	4.33	.577	3.99	.689	4.15	.705	2.487	.084
2. สถานประกอบการมีผู้เชี่ยวชาญคอยดูแล	4.33	.577	4.25	.646	4.43	.637	3.641	.027*
3. สถานที่ตั้งของสถานประกอบการใกล้ที่พัก	4.67	.577	4.15	.821	4.30	.800	2.005	.136
4. สถานประกอบการมีที่พักอาศัยฟรี	4.67	.577	4.16	.770	4.32	.757	2.427	.090
5. สถานประกอบการมีสวัสดิการที่ดี	4.67	.577	4.26	.733	4.43	.718	2.724	.067
6. สถานประกอบการมีค่าตอบแทนให้นักศึกษา	4.67	.577	4.38	.710	4.49	.690	2.918	.055
7. การฝึกงานกับสถานประกอบการภาครัฐ	4.33	.577	4.09	.706	4.17	.715	.718	.488
8. การฝึกงานกับสถานประกอบการภาคเอกชน	4.33	.577	4.18	.622	4.28	.682	1.254	.287

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อปัจจัยสถานประกอบการจำแนกตามเกรด จากการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ F-test พบว่า สถานประกอบการมีผู้เชี่ยวชาญคอยดูแล มีค่าน้อยกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า สถานประกอบการมีผู้เชี่ยวชาญคอยดูแลกับเกรดมีแนวคิดที่แตกต่างกัน

นอกนั้นมีค่ามากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า สถานประกอบการที่มีชื่อเสียง สถานที่ตั้งของสถานประกอบการอยู่ใกล้บ้าน สถานประกอบการมีสวัสดิการที่พักอาศัยฟรี สถานประกอบการมีสวัสดิการให้กับนักศึกษา สถานประกอบการมีค่าตอบแทน และการฝึกงานในสถานประกอบการของภาครัฐ และการฝึกงานกับสถานประกอบการภาคเอกชน จำแนกตามเกรดมีแนวคิดที่ไม่แตกต่างกัน และเมื่อทำการทดสอบแบบจับคู่พหุคูณ (Multiple Comparisons) โดยค่าสถิติ LSD ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่า เกรด 2.00 – 2.99 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานประกอบการที่มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญจะช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ในการฝึกงานที่มีประสิทธิภาพน้อยกว่า เกรด 3.00-4.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานประกอบการที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานประกอบการจำแนกตามเพศ

การตัดสินใจเลือกสถานประกอบการ	ชาย		หญิง		t	Sig.
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.		
1. เป้าหมาย	4.40	.535	4.36	.532	.684	.867
2. ความเชื่อ ค่านิยม	4.17	.628	4.20	.611	-.427	.595
3. ความก้าวหน้า	4.43	.573	4.36	.562	1.215	.400
4. การรับรู้	4.23	.622	4.19	.595	.612	.495

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานประกอบการจำแนกตามเพศ จากการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test พบว่าทุกข้อมีค่ามากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า เป้าหมาย ความเชื่อและค่านิยม ความก้าวหน้า และการรับรู้ จำแนกตามเพศมีแนวคิดที่ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานประกอบการจำแนกตามเกรด

การตัดสินใจเลือกสถานประกอบการ	**ต่ำกว่า 2.00**		**2.00-2.99**		**3.00-4.00**			
	ค่าเฉลี่ย	**S.D.**	**ค่าเฉลี่ย**	**S.D.**	**ค่าเฉลี่ย**	**S.D.**	**F**	**Sig.**
1. เป้าหมาย	4.26	.461	4.35	.546	4.40	.547	.556	.574
2. ความเชื่อ ค่านิยม	4.13	.115	4.16	.649	4.20	.603	.216	.806
3. ความก้าวหน้า	4.33	.305	4.33	.553	4.44	.577	1.934	.146
4. การรับรู้	4.13	.611	4.17	.564	4.24	.638	.644	.526

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานประกอบการจำแนกตามเกรด จากการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ F-test พบว่าทุกข้อมีค่ามากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า เป้าหมาย ความเชื่อและค่านิยม ความก้าวหน้า และการรับรู้ จำแนกตามเกรดมีแนวคิดที่ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสถานประกอบการเพื่อฝึกงานของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสู่การเป็นนักปฏิบัติในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยปัจจัย 1) ความมีชื่อเสียงของสถานประกอบการ 2) สถานประกอบการมีผู้เชี่ยวชาญคอยดูแล 3) สถานที่ตั้งของสถานประกอบการอยู่ใกล้ที่พัก 4) สถานประกอบการมีที่พักอาศัยฟรี 5) สถานประกอบการมีสวัสดิการที่ดีให้นักศึกษา 6) สถานประกอบการมีค่าตอบแทนให้นักศึกษา 7) การฝึกงานกับสถานประกอบการภาครัฐ และ 8) การฝึกงานกับสถานประกอบการภาคเอกชน การตัดสินใจเลือกสถานประกอบการ คือ สิ่งจำเป็นที่นักศึกษาจะได้เรียนรู้ และรับรู้เกี่ยวกับอนาคตที่ตนเองจะได้พบเจอ จากงานวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกวรินทร์ ฉันทนะสุขศิลป์ และคณะ (2558) กล่าวถึง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาออกเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ปัจจัยส่วนบุคคล 2) ปัจจัยด้านสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน 3) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงาน 4) ปัจจัยด้านภาระงานที่ได้รับมอบหมาย 5) ปัจจัยด้านหัวหน้างาน/ผู้สอนงาน และ 6) ปัจจัยด้านสถานศึกษามีความคล้ายงานวิจัยนี้ในส่วนของด้านหัวหน้างาน ผู้สอน หรือผู้เชี่ยวชาญ เพราะการฝึกงานของนักศึกษาสู่นักปฏิบัติที่ดี ควรมีพี่เลี้ยง หัวหน้างาน หรือมีผู้เชี่ยวชาญคอยแนะนำในการทำงาน เพื่อทำให้มีความเชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้น จึงเป็นสิ่งสำคัญที่หล่อหลอมให้นักศึกษามีทักษะสู่การเป็นนักปฏิบัติในศตวรรษที่ 21 ได้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ เสฏฐวุฒิ หนุ่มคำ และ สัชฌุเศรษฐ์ เรืองเดชสุวรรณ (2557) กล่าวถึงปัจจัยด้านระยะทางในการเดินทาง คือ ความสะดวกในการเดินทาง และสถานประกอบการอยู่ใกล้ที่พักคือปัจจัยสำคัญต่อการเลือกงานของนักศึกษา ปัจจัยระยะทางเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่นักศึกษาที่ฝึกงานแต่ละคนมีความกังวลใจว่าจะอยู่ใกล้หรือไกลกับที่พักของนักศึกษา เพราะการฝึกงานนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้ค่าตอบแทน ฉะนั้นแล้วสถานที่ฝึกงานอยู่ใกล้จึงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่นักศึกษาควรคำนึงถึง โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการเดินทางแต่ละครั้งที่เสียไป ค่าน้ำมันหรือค่าโดยสารรถประจำทาง

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสถานประกอบการ โดยเฉพาะการมีสถานที่พักให้กับนักศึกษา เช่น งานวิจัยของ อำพล เทศดี (2557) กล่าวว่า หาสถานประกอบการมีสถานที่พักชั่วคราวหรือที่พักอาศัยใกล้สถานประกอบการให้กับนักศึกษาสหกิจศึกษา จะเสริมสร้างแรงจูงใจ หรือเสริมแรงให้กับนักศึกษาเช่น ค่าแรงรายวันอาหารกลางวันให้นักศึกษาสหกิจ งานวิจัยนี้มีความสอดคล้องในประเด็นของ สถานที่ตั้งของสถานประกอบการอยู่ใกล้ที่พักกับสถานประกอบการมีที่พักอาศัยฟรี ปัจจัยดังกล่าวจะเป็นแรงจูงใจให้นักศึกษาได้ตัดสินใจเลือกสถานประกอบการเพื่อฝึกงานมากยิ่งขึ้น เพราะการออกฝึกงานนักศึกษามีค่าใช้จ่าย ต้องขอสนับสนุนจาก

ผู้ปกครอง ทำให้ผู้ปกครองมีภาระมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม ฉะนั้นแล้วหากสถานประกอบการมีที่พักฟรีล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักศึกษาเกิดแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือก นอกจากนี้แล้วปัจจัยการตัดสินใจเลือกสถานประกอบการ ประกอบด้วย 1) เป้าหมาย 2) ความเชื่อ ค่านิยม 3) ความก้าวหน้า และ 4) การรับรู้ สอดคล้องกับ ภาวิณี บุญจันดา และคณะ (2564) กล่าวว่า ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกสถานประกอบการในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา มี 3 ด้าน ประกอบด้วย การรับรู้ การจูงใจ และทัศนคติในการเลือกสถานประกอบการ มีความคล้ายกับงานวิจัยนี้ในปัจจัยของการรับรู้ นักศึกษาเมื่อตัดสินใจเลือกสถานประกอบการจะพยายามหาข้อมูล หาข่าวสารเกี่ยวกับสถานประกอบการนั้น ๆ เพื่อตนเองจะรับรู้ความมีชื่อเสียง หรืองานที่ตนเองจะต้องไปฝึกงานอันเป็นประโยชน์ต่อตัวนักศึกษา

ผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อปัจจัยสถานประกอบการและการตัดสินใจเลือกสถาน พบว่า เพศที่แตกต่างกันมีแนวคิดเกี่ยวกับการฝึกงานกับสถานประกอบการภาคเอกชนที่แตกต่างกัน และเกรดที่แตกต่างกันมีแนวคิดเกี่ยวกับสถานประกอบการมีผู้เชี่ยวชาญที่แตกต่างกัน เพราะปัจจัยการบริหารจัดการสถานประกอบการคือสิ่งสำคัญที่นักศึกษาควรรู้ก่อนที่จะออกไปฝึกงาน ปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารจัดการภายในสถานประกอบการที่นักศึกษาควรรู้ เช่น การจัดการตลาด การจัดการทางการเงิน การบริหารงานกลุ่ม (จักเรศ เมตตะธำรงค์ และคณะ, 2564) คือสิ่งที่นักศึกษาควรรู้เบื้องต้นก่อนที่จะออกฝึกงานเพราะปัจจัยทางเพศมีแนวคิดทางการจัดการตลาด การเงิน และการบริหารที่แตกต่างกัน เพศหญิงมีแนวคิดทางการเงินที่ละเอียดอ่อนกว่าเพศชาย และผลการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์การฝึกงานในสถานประกอบการ จากผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่มีเพศและกลุ่มสาขาวิชาชีพต่างกันมีพฤติกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์การฝึกงานในสถานประกอบการแตกต่างกัน(วีรนุช แซ่ฉิน และสุภาพร ธนะชานันท์, 2557) จากงานวิจัยสองเรื่องที่กล่าวมาข้างต้น ปัจจัยเพศ ทั้งเพศชายและเพศหญิงจะมีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านสรีระ ร่างกาย และจิตใจแตกต่างกัน บางเนื้องานจะเหมาะกับเพศชายมากว่าเพศหญิง เช่น วิศวกรรมเครื่องกล ที่ต้องอยู่กับเครื่องยนต์ขนาดใหญ่ เป็นงานของเพศชาย ฉะนั้นหากเพศหญิงมาเลือกฝึกงานที่ต้องอยู่กับเครื่องยนต์หรือเครื่องกลขนาดใหญ่อาจจะไม่เหมาะ

ผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อปัจจัยสถานประกอบการและการตัดสินใจเลือกสถาน พบว่า เพศที่แตกต่างกันมีแนวคิดเกี่ยวกับการฝึกงานกับสถานประกอบการภาคเอกชนที่แตกต่างกัน และเกรดที่แตกต่างกันมีแนวคิดเกี่ยวกับสถานประกอบการมีผู้เชี่ยวชาญที่แตกต่างกัน เพราะระดับการศึกษาหรือเกรดเฉลี่ยคือสิ่งสำคัญต่อองค์ความรู้ของนักศึกษา ผลการเรียนที่แตกต่างการส่งผล

ต่อความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกันเพราะ ผลสัมฤทธิ์การเรียนการสอนมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านการประเมินผลหรือการประเมินความรู้ของนักศึกษา รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีอิทธิพลต่อการใช้เครื่องมือหรือเทคโนโลยี (สมชาติ ดีอุดม และจักเรศ เมตตะธำรงค์, 2563) และสอดคล้องกับยุวัลดา ใฝ่ฝัน (2552) กล่าวว่า เพศและกลุ่มสาขามีความสัมพันธ์กับศักยภาพของบัณฑิตในการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ปัจจัยเรื่องของเพศ คือ ปัจจัยสำคัญมากต่อการตัดสินใจเลือกสถานประกอบการในการฝึกงาน ไม่ว่าจะเป็นสถานประกอบการภาครัฐและเอกชน จะแตกต่างกันไป สถานประกอบการเอกชน สำหรับนักศึกษาที่จะเข้าไปฝึกงานควรเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น อีกทั้งหากเป็นงานภาคสนาม เช่น วิศวกรโยธา ที่จะต้องออกงานภาคสนามตรวจการก่อสร้าง ก็อาจจะไม่เหมาะกับเพศหญิง หรือความเชี่ยวชาญของวิศกรโยธา บุคคลทั่วไปต่างก็มองว่าหากเป็นวิศวกรเพศชายมาตรวจงานจะมีน้ำหนัก มีความน่าเชื่อถือ และมีความคล่องตัวกว่าเพศหญิง ดังนั้นอาจจะสรุปได้ว่าเพศที่ต่างกัน จะมีแนวคิดทางด้านการตัดสินใจเลือกสถานประกอบการที่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Boby of Knowledge)

องค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัยนี้ที่ได้คือ ปัจจัยเรื่องของเพศกับเกรดเฉลี่ย ในการทำงานจากอดีต การทำงานนอกบ้านเป็นบทบาทของเพศชายที่ต้องหาเงินเพื่อมาจุนเจือครอบครัว บทบาทเพศหญิงจะเป็นแม่บ้าน คอยดูแลบ้าน ดูแลลูก คอยหาอาหาร และคอยปรนนิบัติสามีเมื่อสามีกลับมาจากการทำงานนอกบ้าน บทบาทที่กล่าวมานี้เป็นบทบาทในยุคก่อน แต่ปัจจุบันแนวคิดความเท่าเทียมกันของสุภาพบุรุษและสุภาพสตรีมีมากขึ้น สุภาพสตรีต่างเรียกร้องความเท่าเทียม เพศชายและเพศหญิงควรมีความเท่าเทียมกัน ทำให้บทบาทเพศหญิงเริ่มมีบทบาทมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ เพศหญิงเริ่มออกหางานทำนอกบ้าน ครองความโสด ทำให้ต้องหางานเพื่อเลี้ยงตนเอง ฉะนั้นบางเนื้องานอาจไม่เหมาะกับสรีระของเพศหญิง เช่น งานทางวิศวกรรมโยธา วิศวกรรมอุตสาหกรรมที่ทำงานกับเครื่องจักร เครื่องกล หรือต้องทำงานในไซด์งานก่อสร้าง ผู้ที่เป็นวิศวกรรมส่วนมากจะเป็นเพศชาย บางครั้งควบคุมเครื่องจักรที่ต้องใช้พละกำลังในการควบคุมอุปกรณ์ งานบางอย่างอาจเป็นอุปสรรคต่อเพศหญิง รวมถึงเพศหญิงที่ทำงานในหมู่ของเพศชายก็อาจถูกคุกคามทางเพศได้ สิ่งที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่างานบางประเภท รวมทั้งการเลือกฝึกงานปัจจัยทางเพศก็มีความแตกต่างกัน

จากองค์ความรู้เรื่องเพศ ผู้วิจัยจึงขอหยิบยกมาเป็นองค์ความรู้หลัก อาจกล่าวได้ว่าการฝึกงานบางประเภทจะมีความแตกต่างกันไป โดยเฉพาะข้อค้นพบจากงานวิจัยที่เพศที่แตกต่างกันมีผลต่อการฝึกงานกับสถานประกอบการภาคเอกชนที่แตกต่างกัน การฝึกงานกับเอกชนมีความ

ลำบากมาก ผู้ฝึกงานควรมีความกระตือรือร้นมาก แต่งานของเอกชนบางเนื้องานเช่น งานทางบัญชี งานทางเอกสาร เพศหญิงจะมีความละเอียดมากกว่าเพศชาย หรืองานที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์แผน เพศหญิงอาจจะมีการวิเคราะห์แผนที่ละเอียดกว่า อีกทั้งเกรดเฉลี่ยที่ต่างกันมีมุมมองเกี่ยวกับสถานประกอบการมีผู้เชี่ยวชาญคอยดูแลที่ต่างกัน เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่จะเป็นประโยชน์ต่ออาจารย์แนะแนว เมื่อพิจารณาเพศและเกรดนักศึกษาจะเป็นเครื่องมือช่วยตัดสินใจ เพื่อให้นักศึกษาฝึกงานได้ตรงตามที่นักศึกษาคิดหรือตัดสินใจได้ ดังนั้นปัจจัยความแตกต่างเรื่องเพศกับเกรดเฉลี่ย ผู้บริหารหรืออาจารย์แนะแนวควรให้ความสำคัญ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้

1.1 การนำองค์ความรู้เรื่องของเพศ ไปใช้ในการศึกษาและให้คำแนะนำกับนักศึกษาในการเลือกสถานประกอบการ สถานประกอบการภาคเอกชนที่ต้องออกไซด์งานข้างนอกบ่อย อาจไม่เหมาะกับเพศหญิง ส่วนเพศหญิงอาจเน้นภาครัฐหรือภาคเอกชนที่ทำงานอยู่ในสถานที่ทำงานไม่ต้องออกไปข้างนอกบ่อย

1.2 เกรดเฉลี่ยเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่อาจารย์แนะแนวควรให้ความสำคัญ หากนักศึกษาเกรดเฉลี่ยไม่สูงควรหาสถานประกอบการที่สามารถรองรับกับความรู้ของนักศึกษา ควรหาสถานประกอบการธุรกิจขนาดกลาง ไม่ควรเป็นองค์กรขนาดใหญ่หรือบริษัทมหาชน อาจทำให้นักศึกษามีความอึดอัดและต้องพยายามแข่งขันกับบุคคลที่เก่งหรือมีเกรดเฉลี่ยสูง จบจากมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ อาจมีบางแง่มุมที่ผู้วิจัยยังไม่ได้ศึกษาเชิงลึก ครั้งต่อไปอาจจะเป็นแบบสอบถามเชิงคุณภาพ สอบถามกับนักศึกษาในเบื้องลึก โดยเฉพาะทางด้านจิตวิทยา

2.2 การวิจัยครั้งนี้ไม่ได้ศึกษาเปรียบเทียบกับสาขาวิชาที่นักศึกษาอาจมีบางประเด็นที่ผู้วิจัยค้นพบ ครั้งต่อไปสำหรับผู้ที่สนใจอาจนำปัจจัยสาขาวิชาที่นักศึกษาเรียนไปวิจัยต่อยอดเพื่อหาข้อค้นพบใหม่

เอกสารอ้างอิง (References)

กาญจนา แก้วเทพ. (2541). **การวิเคราะห์สื่อ : แนวคิดและเทคนิค.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : อินฟินิตี้เพรส.

เกวรินทร์ ฉันทนะสุขศิลป์, พิมลมาศ เนตรมัย และ กิจปฏิภาณ วัฒนประจักษ์. (2558). “การศึกษาปัญหาในการฝึกปฏิบัติงานและปัจจัยซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา สาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์.” **วารสารปัญญาภิวัฒน์.** 7(1) : 127 - 135.

จักเรศ เมตตะธำรงค์, สมชาติ ดีอุดม และ วรรณิดา สารีคำ. (2564). “ปัจจัยเชิงสาเหตุในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการเกษตรในจังหวัดสกลนครที่ส่งผลต่อการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการบริหารจัดการภายในกลุ่มสมาชิก.” **วารสารปาริชาต.** 34(1) : 25 - 41.

บุญเลิศ จันทร์ไสย์ และ พรรณี เจริญธนวิธ. (2553). “การประเมินประสิทธิภาพการฝึกงานของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.” **วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานรินทร์.** 21(1) : 110 - 137.

ปณัสยา พิมพ์กลาง. (2562). “ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเลือกสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ.” ใน **การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2 วันที่ 19 มกราคม 2562**. กรุงเทพฯ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ปริดา จิ๋วปัญญา, ศุทธินี อาชนรากิจ และ อัมพิกา บุญกิจ. (2563). “การประยุกต์ใช้กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์เพื่อเลือกสถานประกอบการปฏิบัติสหกิจ ศึกษาของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก.” **วารสารวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.** 15(1) : 62 - 72.

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13. (2564). **พลิกโฉมประเทศไทยสู่สังคมก้าวหน้าเศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ภาวิณี บัญจันดา, ธนาภัสสร์ สนธิรักษ์, ฐิติรัตน์ รักษาศรี, รังสรรค์ หล้าคำจา และ วิมลพร ระเวงวัลย์. (2564). “การศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจเลือกสถานประกอบการในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.” **วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์.** 7(2) : 95 - 110.

ยุวัลดา ใฝ่ฝัน. (2552). **การจัดสหกิจศึกษากับการพัฒนาศักยภาพบัณฑิตมหาวิทยาลัยหาดใหญ่. วิทยานิพนธ์ (พัฒนามนุษย์และสังคม)**. สงขลานครินทร์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

วีรนุช แซ่ฉิน และ สุภาพร ธนะชานันท์. (2557). “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์การฝึกงานในสถานประกอบการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคโนโลยีหมู่บ้านครู.” **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี.** 8(17) : 72 - 79.

ศิริพร เจริญศรีวิริยะกุล. (2559). “การศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจเลือกสถานประกอบการ.” ใน **การฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.** คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. (2550). **การบริหารการตลาดแนวใหม่.** กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์มและไซแท็กซ์.

สมชาติ ดีอุดม และ จักเรศ เมตตะธำรงค์. (2563). “การวิเคราะห์เส้นทางของปัจจัยในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาที่เกี่ยวกับกฎหมายคอมพิวเตอร์ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจังหวัดนครราชสีมาด้วยวิธีสมการโครงสร้างแบบกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน.” **Suranaree Journal of Social Science (SJSS).** 14(1) : 79 - 89.

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 - 2564**. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **แนวปฏิบัติการดำเนินการฝึกงาน**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

เสฏฐวุฒิ หนุ่มคำ และ สัชฌุเศรษฐ์ เรืองเดชสุวรรณ. (2557). “ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกงานของบัณฑิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น.” **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น.** 7(2) : 160 - 167.

อำพล เทศดี. (2557). “ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานสหกิจศึกษาของสถานประกอบการเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร จังหวัดปทุมธานี.” **วารสารวิจัยและพัฒนาวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์**. 9(3) : 201 - 208.

Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J. and Anderson, R.E. (2010). **Multivariate Data Analysis.** 7th ed. New York : Pearson.

Yamane, T. (1973). **Statistics an Introductory analysis.** 3rd ed. New York : Harper and Row.

แรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

The Development of Motivation Career Path Affecting the Organizational Support for the Employees of Rajamangala University of Technology Thanyaburi

ธีรวดี ยิ่งมี[1]

Teeravadee Yingme[1]

Received : November 18, 2022; **Revised** : June 28, 2023; **Accepted** : June 28, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) แรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี และ 2) แรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพของบุคลากรสายสนับสนุนที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรสายสนับสนุน จำนวน 340 ตัวอย่าง ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมานที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุ 31-35 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 25,001–35,000 บาท และมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 9 ปี โดยมีแรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพ ด้านการประเมินตนเอง ด้านการเสาะแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวกับความก้าวหน้าในอาชีพ ด้านการกำหนดเป้าหมาย และด้านการวางแผนความก้าวหน้าของอาชีพและการดำเนินการตามแผน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ

[1] กองบริหารงานบุคคล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี; Personnel Division, Rajamangala University of Technology Thanyaburi, Thailand; e-mail : teeravadee_y@rmutt.ac.th

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า แรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพอาชีพ สามารถพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้ร้อยละ 24.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ (Keywords) : แรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้า, สายอาชีพ, ความผูกพันต่อองค์กร, บุคลากรสายสนับสนุน

Abstract

The research aimed to 1) investigate the development of motivational career path for the supporting employees of Rajamangala University of Technology Thanyaburi and 2) investigate the motivation for career path and development affecting the organizational commitment of the supporting employees of Rajamangala University of Technology Thanyaburi. The research sample is a closed-ended survey questionnaires that were reviewed the validity of content, conducted the pilot test with the reliability of .965, and implemented to collect data from 340 of people. Additionally, data were statistically analyzed using descriptive statistics including percentage, mean, standard deviation, and the inferential statistics methods on multiple regressions analysis.

The results indicated that the majority of participants were female with the age ranges from 31-35 years old. Most of them completed a bachelor's degree and earned an average monthly income ranges from 25,001 - 35,000 baht. They're over 9 years of work experiences. The study indicated that the development of motivational career path in terms of goal setting, career path and self-assessment, Seeking information about career path, career path planning and implementation, respectively revealed that the overall were high level. The results of hypothesis testing revealed career path planning of these factors together predicted the organizational commitment of supporting employees of Rajamangala University of Technology Thanyaburi for 24.30 percent at .05 statistically significant levels.

Keywords : Motivation to develop progress, Career, Commitment to the Organization, Support Personnel

บทนำ (Introduction)

ในสภาพปัจจุบันองค์กรหรือธุรกิจต่าง ๆ ต้องเผชิญกับภาวะการแข่งขันที่รุนแรงยิ่งขึ้น ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ การที่จะทำให้องค์กรอยู่รอดและทันต่อสถานการณ์การแข่งขันได้นั้น จะต้องเริ่มจากการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลระดับบุคคลก่อนแล้วจึงขยายสู่ในระดับองค์กร การดำเนินงานขององค์กรจะประสบความสำเร็จและเกิดประสิทธิผลสูงสุดได้ องค์ประกอบสำคัญคือ การบริหารทรัพยากรมนุษย์อย่างเป็นระบบ โดยที่การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง การใช้หรือกลุ่มบุคคลให้สามารถปฏิบัติงานได้สมกับความมุ่งหวัง หรือเป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้ (วิลาวรรณ รพีพิศาล, 2554) การที่บุคลากรในองค์กรจะปฏิบัติได้สมกับความมุ่งหวังหรือไม่เป็นคำถามที่ผู้บริหารองค์กรทั้งหลายพยายามที่จะหาคำตอบให้ได้ และเป็นภารกิจที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการให้บุคลากรในองค์กรทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ในขณะเดียวกันก็ต้องให้ความสำคัญกับการรักษาบุคลากรนั้น ๆ ให้อยู่ในองค์กรให้นานที่สุด ความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กรจึงถือเป็นกุญแจสำคัญอีกอย่างหนึ่งในความสำเร็จขององค์กร และเป็นพื้นฐานที่สร้างแรงจูงใจในการทำงานให้กับบุคลากรไม่ว่าจะเป็นการทำงานในหน้าที่บริหาร หรือปฏิบัติงานทุกประเภท กระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์จึงมีความสำคัญต่อองค์กร เพราะจะต้องสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรมีความจงรักภักดีและความผูกพันต่อองค์กร และแสดงศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ รวมทั้งการรักษาคนดีและคนเก่งไว้กับองค์กร หรือลดอัตราการเข้าออกของบุคลากร ซึ่งแนวทางในการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรทำงานนั้น ไม่ใช่เฉพาะการจูงใจด้วยเงินเพียงอย่างเดียว โดยวิธีการอีกวิธีหนึ่ง คือ แรงจูงใจในการพัฒนาเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพของบุคลากรแต่ละตำแหน่งงาน เพราะเส้นทางสายอาชีพ คือ เส้นทางความก้าวหน้าในการทำงานซึ่งบุคลากรจะสามารถก้าวหน้าได้ภายในองค์กรโดยเส้นทางสายอาชีพจะเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างเป้าหมายและแรงจูงใจในด้านความก้าวหน้าให้กับบุคลากร (ประสิทธชัย เดชขา, 2557 : 189)

นอกจากนี้ ความผูกพันต่อองค์กรยังสามารถทำนายการเข้า-ออกจากงานของสมาชิกองค์กรได้ เพราะบุคลากรที่มีความผูกพันต่อองค์กรสูงมักมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะอยู่กับองค์กรต่อไปส่งผลให้อัตราการย้ายงานและการขาดงานลดลง อีกทั้งยังสามารถเป็นแรงผลักดันให้สมาชิกขององค์กรทำงานได้ดีขึ้นกว่าผู้ที่ไม่มีความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งความผูกพันต่อองค์กรเป็นรูปแบบของทัศนคติและพฤติกรรมบุคคล โดยสะท้อนประสิทธิผลขององค์กร การที่สมาชิกขาดความผูกพันต่อองค์กรจะส่งผลในแง่ลบก่อให้เกิดพฤติกรรมองค์กรที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การละเลย เพิกเฉยต่อการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งการลาออกจากงานจะสร้างปัญหาในด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ต้อง

ลงทุนลงแรงไปกับการสรรหา คัดเลือกฝึกอบรมพัฒนาพนักงานใหม่ รวมถึงขวัญกำลังใจพนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ การรักษาพนักงานให้คงอยู่กับองค์กรจึงถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ชี้วัดความสำเร็จในด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (ปิยาพร ห้องแซง, 2555)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีนับว่าเป็นองค์กรขนาดใหญ่ประกอบด้วย 12 คณะ 16 หน่วยงานฝ่ายสนับสนุน มีบุคลากรรวมประมาณ 2,115 คน ซึ่งมหาวิทยาลัยให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้ ความสามารถของบุคลากรตามสายอาชีพ เนื่องจากการดำเนินกิจการต่าง ๆ ล้วนต้องอาศัยบุคลากรในองค์กรเป็นหลัก และนำคุณสมบัติดังกล่าวมาสร้างสรรค์งานให้เกิดความสำเร็จ ตอบสนองเป้าหมายขององค์กร สร้างความสำเร็จโดยรวมให้กับทั้งตัวเองและหน่วยงานที่ทำงานอยู่ จากที่กล่าวมาในข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา แรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพที่ส่งผลต่อความผูกพันองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการทำงานและแรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพที่ส่งผลต่อความผูกพันขององค์กร และนำผลการวิจัยมาสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพให้กับบุคลากรสายสนับสนุน เพื่อพัฒนา ปรับปรุงและวางแผนกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อให้บุคลากรสายสนับสนุนก้าวหน้าในสายอาชีพ ซึ่งอาจส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรและผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้บุคลากรเกิดความผูกพันต่อองค์กร และมีความทุ่มเทในการทำงาน ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานและความสำเร็จของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

2. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพของบุคลากรสายสนับสนุนที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ขอบเขตของโครงการวิจัย

ขอบเขตของเนื้อหาในการค้นคว้าในครั้งนี้ มีตัวแปรต้น มุ่งศึกษาแรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพจำนวน 4 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านการประเมินตนเอง 2. ด้านการเสาะแสวงหา

ข้อมูลที่เกี่ยวกับอาชีพ ด้านการกำหนดเป้าหมาย 4. ด้านการวางแผนความก้าวหน้าของอาชีพและการดำเนินการตามแผน ตัวแปรตาม ศึกษาทั้งหมด 2 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านกระบวนการและค่าตอบแทนในองค์กร 2.ด้านความผูกพันธ์ต่อองค์กรของบุคลากร

ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นบุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จากทั้งหมด จำนวน 1,696 คน (ที่มา : กองบริหารงานบุคคล สำนักงานอธิการบดี จากรายงานประจำเดือนเมษายน 2564 ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม โดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1973) ความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 333 คน ซึ่งผู้วิจัยเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 340 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็นและเลือกสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาบุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยในพื้นที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎี แนวคิด เกี่ยวกับแรงจูงใจ Maslow (1970) ได้สรุปลักษณะของการจูงใจไว้ว่า การจูงใจจะเป็นไปตามลาดับของความต้องการอย่างมีระเบียบ ลำดับขั้นของความต้องการหรือ “Hierarchy of Needs” ของมนุษย์ตามทฤษฎีนี้มี 5 ระดับ คือ

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการพื้นฐานขั้นแรกของมนุษย์ เป็นสิ่งจำเป็นสาหรับที่จะให้มีชีวิตอยู่รอด เช่น ความต้องการอาหาร น้ำ อุณหภูมิที่เหมาะสม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งจำเป็นสาหรับมนุษย์ทุกคน

2. ความต้องการทางด้านความปลอดภัย (Security or Safety Needs) ในขั้นต่อไปที่สูงขึ้นคือ มนุษย์ก็จะเริ่มคิดถึงความปลอดภัยและความมั่นคง เช่น มนุษย์อยากจะมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจในรูปของคำมั่นสัญญาจากนายจ้างที่จะจ่ายเงินเดือน ค่าจ้างหรือผลตอบแทนให้ในระยะยาวในองค์กรธุรกิจ การที่พนักงานเกิดความรู้สึกว่าอาชีพของตนไม่มั่นคงเนื่องมาจากสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

3. ความต้องการทางด้านสังคม (Social or Belongings Needs) คือ ความต้องการที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์กรต่าง ๆ อยากจะคบหาสมาคมกับคนอื่น รวมตลอดทั้งจะได้รับมิตรภาพและความเห็นใจจากกลุ่มเพื่อนฝูง เป็นต้น

4. ความต้องการมีฐานะเด่นในสังคม (Esteem or Status Needs) คือความมั่นใจในตนเอง ในเรื่องของความสามารถ ความรู้ความสำคัญในตัวเอง ตลอดทั้งความต้องการที่จะมีฐานะเด่นเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น หรืออยากที่จะให้บุคคลอื่นสรรเสริญหรือนับหน้าถือตา เป็นต้น

5. ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จตามความนึกคิดทุกอย่าง (Self-Actualization and Self-Realization) ลำดับขั้นความต้องการที่สูงสุดของมนุษย์ คือ ความต้องการอยากสำเร็จทุกสิ่งทุกอย่างตามความนึกคิด ภายหลังจากที่มนุษย์ได้รับการตอบสนองความต้องการทั้ง 4 ขั้นอย่างครบถ้วนแล้ว มักจะเป็นความต้องการที่เป็นอิสระเฉพาะแต่ละคน แต่ละคนก็มีความนึกคิดใฝ่ฝันที่อยากจะได้รับผลสำเร็จในสิ่งอันสูงส่งในทัศนะของตน

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพ

เสถียรไชยพัตร์ ศรีวะรมย์ (2548 : 8) อ้างถึงใน วรางคนา ชูเชิดรัตนา (2557 : 19) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาสายอาชีพว่า เป็นกิจกรรมที่สำคัญที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตัวลูกจ้างและตัวนายจ้างเอง โดยลูกจ้างที่มีการวางแผนสายอาชีพจะทราบว่า ความต้องการเรื่องงานจริง ๆ ของตนคืออะไร แล้วทำการพัฒนาไปให้ถึงจุดหมายนั้นส่งผลให้เกิดผลงานการปฏิบัติงานที่สูงขึ้น การพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพ (Career Development) ถือเป็นกิจกรรมเพื่อการฝึกอบรม พัฒนา หรือปรับปรุงการทำงาน ตลอดจนบุคลากรให้เหมาะสมกับงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต และยังรวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่องค์กรจัดขึ้นเพื่อสนับสนุนให้บุคลากรสามารถดำเนินการให้บรรลุไปสู่เป้าหมายแผนอาชีพงานของตน ทั้งนี้เพื่อเป้าหมายขององค์กร และขณะเดียวกันก็เพื่อให้บุคคลเกิดความก้าวหน้าในสายอาชีพงานด้วย (London and Stumph, 1982 : 4 - 6)

ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพ

ทฤษฎีของ Tiedman and O'Hare (1963) อ้างถึงใน อุไรวรรณ จันทร์สกุลถาวร (2540) ให้แนวคิดการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพว่า เป็นกระบวนการที่บุคคลใช้การทำงานเป็นวิธีการแสดงออกทางบุคลิกภาพในการปรับตัวทางสังคม เป็นความพยายามปรับตัวของบุคคลเพื่อให้เป็นที่ยอบรับ เน้นระหว่างบุคลิกภาพและอาชีพมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ขั้นตอนของการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะการคาดการณ์ (Period of Anticipation) แบ่งออกเป็น 4 ขั้น คือ การสำรวจเพื่อค้นหาทางเลือก การคัดเลือกที่เป็นไปได้ การจัดอันดับทางเลือกและนำไปสู่ขั้นของการเลือกอาชีพในที่สุด

ระยะที่ 2 ระยะปฏิบัติการปรับตัว (Period of Implementation and Adjustment) ในระยะนี้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนคือ การปรับตัวเข้ากับกลุ่มอาชีพ การปรับเป้าหมายเข้ากับ

เป้าหมายกลุ่มและขั้นสุดท้ายคือ การปรับสมดุลเพื่อสร้างความมั่นคงในอาชีพในกระบวนการพัฒนาแต่ละขั้น Tiedman ให้ความเห็นว่าบุคคลสามารถปรับหรือเปลี่ยนและย้อนกลับได้ เนื่องจากการตัดสินใจสามารถเปลี่ยนแปลงได้ แต่ถ้าหากมีตัวแปรอื่นแทรกเข้ามากระทบกับขั้นตอนของการพัฒนาก็ไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามลำดับ

แนวคิดเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กร

Leigh Rivenbark (2010) ให้ความหมายของความผูกพันต่อองค์กร เป็นลักษณะของบุคลากรที่เชื่อมโยงกับองค์กรกับงานที่บุคลากรทางานทุกวัน และบุคลากรมีความตั้งใจที่จะอยู่กับองค์กรตลอดไป

Casey Wilson (2010) ให้ความหมายของความผูกพันต่อองค์กร เป็นลักษณะของความทุ่มเทอย่างสุดความสามารถในการทำงาน และมีการเชื่อมโยงกับผลการทำงานและเป้าหมายองค์กรของบุคลากร

Jewell (1998 : 256) ได้ให้ความหมายของความผูกพันต่อองค์กรว่า หมายถึง ระดับของความสัมพันธ์ตามการรับรู้ของบุคคลที่มีต่อองค์กรที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่

วรางคนา ชูเชิดรัตนา (2557) ได้ให้ความหมายของความผูกพันต่อองค์กรว่า หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมโยงกับองค์กรกับงานที่ทำ ซึ่งอาจแสดงออกในลักษณะทุ่มเทหรือตั้งใจปฏิบัติงานเพื่อช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จ

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าความหมายของความผูกพันองค์กร หมายถึงความรู้สึกของผู้ปฏิบัติงานที่มีต่อองค์กรซึ่งจะเป็นไปในเชิงบวก โดยการแสดงออกมาในรูปแบบของการกระทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อองค์กรให้มากที่สุดทั้งในหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบโดยตรงและโดยอ้อม เพื่อให้องค์กรบรรลุถึงเป้าหมายด้วยความเต็มใจที่จะทุ่มเท ความพยายามอย่างมากในการปฏิบัติงานเพื่อองค์กร และผู้ปฏิบัติงานยังต้องการคงอยู่กับองค์กรนั้นด้วยความจงรัก ภักดี ไม่อยากโยกย้ายหรือลาออกไปจากองค์กร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Method) โดยมีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อมุ่งค้นหาข้อเท็จจริงจากการเก็บข้อมูลความคิดเห็น แรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพ ที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ประชากร กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือบุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำนวน 1,696 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการสุ่มตัวอย่างจากประชากร เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของบุคลากรสายสนับสนุนทั้งหมด ผู้วิจัยจึงได้ใช้วิธีการคำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (Yamane, 1973) โดยค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 333 คน แต่ผู้วิจัยเลือกเก็บกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 340 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบใช้ความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Accidental Sampling) (ความน่าจะเป็นในการถูกเลือกของกลุ่มตัวอย่างมีเท่า ๆ กัน) จำนวน 340 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย

สร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย และนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ซึ่งได้ค่าเฉลี่ยทั้งฉบับ IOC มากกว่า 0.66 ขึ้นไป เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และนำคำแนะนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้ถูกต้องเหมาะสม

นำแบบสอบถามที่ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจานวน 30 ชุด และนำไปทำการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาค (Cronbach’s Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.965

นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจานวน 340 ตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถามปลายปิด (Closeended Questionnaire) จำนวน 340 ชุด โดยแบ่งเป็นทั้งหมด 4 ตอน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ในการทำงาน โดยลักษณะคำถามให้เลือกตอบประกอบด้วยคำถาม 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการสอบถามแรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพแบ่งออกเป็น 4 ด้าน และการรับรู้ของบุคลากรที่มีผลต่อความผูกพันองค์กรแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ซึ่งข้อคำถามผู้วิจัยได้พัฒนามาจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยในการทำงานและแนวคิดเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กร มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกคำตอบเพียงข้อเดียว ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) ประกอบด้วยคำถามจำนวน 21 ข้อ ด้านการประเมินตนเอง จำนวน 3 ข้อ ด้านการเสาะแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวกับอาชีพ จำนวน 3 ข้อ ด้านการกำหนดเป้าหมาย จำนวน 3 ข้อ ด้านการวางแผนความก้าวหน้าของอาชีพและการดำเนินการตามแผน จำนวน 3 ข้อ ด้านกระบวนการและผลตอบแทน จำนวน 4 ข้อ ด้านความผูกพันต่อองค์กร จำนวน 5 ข้อ

โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนจากการตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 จะใช้มาตรวัดเคิร์ท (Likert Scale) ผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนน้ำหนัก 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง ผู้ตอบมีความเห็นว่า เห็นด้วยมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ผู้ตอบมีความเห็นว่า เห็นด้วยมาก

คะแนน 3 หมายถึง ผู้ตอบมีความเห็นว่า เห็นด้วยปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ผู้ตอบมีความเห็นว่า เห็นด้วยน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ผู้ตอบมีความเห็นว่า เห็นด้วยน้อยที่สุด

การแบ่งระดับความสำคัญ ทำได้โดยใช้สูตรคำนวนหาความกว้างของอันตรภาคชั้นเพื่อหาช่วงคะแนนเฉลี่ยสำหรับใช้ในการแปลความหมายเทียบกับเกณฑ์ของเบสท์ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2552) วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) จากเกณฑ์ดังกล่าวแปลความหมายของค่าเฉลี่ยได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 แปลความว่ามีความคิดเห็นน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 แปลความว่ามีความคิดเห็นน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 แปลความว่ามีความคิดเห็นปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 แปลความว่ามีความคิดเห็นมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 แปลความว่ามีความคิดเห็นมากที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพของบุคลากรสายสนับสนุนแบบสอบถามมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-Ended Questionnaires)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดกำหนดสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics Analysis) สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายข้อมูลในแต่ละส่วน

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics Analysis) ใช้สถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Liner Regression Analysis) (ศิริชัยกาญจนวาสี, 2550) โดยสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ แรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพด้านต่าง ๆ มีผลต่อที่ความผูกพันต่อองค์กร โดยเลือกใช้สถิติสำหรับการวิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สมการพยากรณ์ คือ $Y = b_0+b_1X+b_2X+...+ b_kX_k$

สัญลักษณ์ที่ใช้มีความหมายต่อไปนี้

K หมายถึง จำนวนตัวแปรอิสระที่ใช้ในสมการ

Ý หมายถึง ค่าประมาณหรือค่าทำนาย

b_0 หมายถึง แทนค่าคงที่ (Constant) ของสมการถดถอย

$b_1,...,b_k$ หมายถึง น้ำหนักคะแนนหรือสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึงตัวที่ k ตามลำดับ

$X_0,...,X_1$ หมายถึง คะแนนตัวแปรอิสระ ตัวที่ 1 ถึงตัวที่ k

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้การคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา(Cronbach'sAlpha Coefficient) จากสูตร (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2550)

$\alpha = (N/(N-1)) * [1- (s2i)/s2sum]$

α หมายถึง ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

N หมายถึง จำนวนข้อของแบบสอบถาม

s^2_i หมายถึง ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนเป็นรายข้อ

s^2_{sum} หมายถึง ค่าความแปรปรวนของคะแนนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

ผลการวิจัย (Research Results)

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีจำนวน 269 คน คิดเป็นร้อยละ 79.11 และเพศชายมีจำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 20.89 ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 31-35 ปี มีจำนวน 68 คน คิดเป็น

ร้อยละ 20 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 41-45 ปี มีจำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 18.82 ช่วงอายุ 36-40 ปี มีจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 17.05 ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีจำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 67.64 รองลงมาอยู่ในระดับปริญญาโท มีจำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 27.64 ต่ำกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.42 และน้อยที่สุดจะอยู่ในระดับสูงกว่าปริญญาโท มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.29 ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 25,001-35,000 บาท มีจำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 48.82 รองลงมามีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000-25,000 บาท มีจำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 30.88 รองลงมามีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 5.58 รองลงมามีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 45,001- 55,000 บาท มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.41 และน้อยที่สุดมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 55,001 บาทขึ้นไป มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.58 ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดมีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 9 ปี มีจำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 41.47 รองลงมามีประสบการณ์ทำงาน 3-6 ปี มีจำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 24.70 รองลงมามีประสบการณ์ทำงาน 7-9 ปี มีจำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 20.88 และน้อยที่สุดมีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 3 ปี มีจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 12.94 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลแรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพ พบว่า ผลการวิเคราะห์แรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพด้านการประเมินตนเอง โดยภาพรวม มีแรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.95, SD = 0.593) และหากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การประเมิน ด้านความรู้ ทักษะและความสามารถของตนเองโดยความเป็นจริง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.01, SD = 0.693) รองลงมาเป็นการขอคำปรึกษาจากหัวหน้า/เพื่อนร่วมงานเพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาตนเอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.96, SD = 0.593) และอันดับสุดท้ายการประเมินความสามารถของตนเองเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาอาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.89, SD = 0.698) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์แรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพ ด้านการเสาะแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวกับความก้าวหน้าในอาชีพ โดยภาพรวม มีแรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.03, SD = 0.620) และหากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนางานที่ปฏิบัติอยู่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.16, SD = 0.665) รองลงมาเป็นการขอคำปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้เกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติอยู่อยู่ในระดับมาก

($\bar{X}$ = 4.01, SD = 0.747) และอันดับสุดท้าย ขอคำแนะนำจากหัวหน้างานเพื่อขอคำแนะนำในทิศทางความก้าวหน้าของท่าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.92, SD = 0.791) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์แรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพด้านการกำหนดเป้าหมาย โดยภาพรวม มีแรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.02, SD = 0.671) และหากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ตั้งเป้าหมายในการพัฒนาความก้าวหน้าในการทำงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.07, SD = 0.683) รองลงมาเป็นการเข้าร่วมการอบรมที่มีประโยชน์ต่อการวางแผนเพื่อกำหนดเป้าหมายในการทำงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.04, SD = 0.771) และอันดับสุดท้าย มีเป้าหมายชัดเจนในการเข้าสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.96, SD = 0.842) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์แรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพด้านการวางแผนความก้าวหน้าของอาชีพและการดำเนินการตามแผน โดยภาพรวม มีแรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.93, SD = 0.645) และหากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการวางแผนที่ชัดเจนเพื่อให้เป็นตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.98, SD = 0.687) รองลงมาเป็นการดำเนินการตามแผนการพัฒนาอย่างถูกต้องและเป็นไปตามขั้นตอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.91, SD = 0.710) และอันดับสุดท้าย มีการวางแผนการทำงานโดยแบ่งออกเป็นระยะ ๆ เพื่อสามารถตรวจสอบได้เป้าหมายชัดเจน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.89, SD = 0.770) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์การรับรู้ของบุคลากรสายสนับสนุนที่มีผลต่อความผูกพันองค์กร ด้านกระบวนการและผลตอบแทน โดยภาพรวม มีการรับรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.55, SD = 0.696) และหากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผลการปฏิบัติงานของท่านได้ถูกนำมาใช้ประกอบการพิจารณาการประเมินผลงานของท่าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 3.75, SD = 0.744) รองลงมาเป็นท่านคิดว่ารูปแบบการประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์กรถูกต้องและเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.62, SD = 0.772) รองลงมาท่านได้รับผลตอบแทนจากองค์กรเหมาะสมกับการทำงานของท่าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.51, SD = 0.815) และอันดับสุดท้ายท่านได้รับผลตอบแทนด้านอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากเงินเดือน เช่น สวัสดิการต่าง ๆ มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.33, SD = 0.952) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์การรับรู้ของบุคลากรสายสนับสนุนที่มีผลต่อความผูกพันองค์กร ด้านความผูกพันองค์กร โดยภาพรวม มีการรับรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.18, SD = 0.696) และหากพิจารณา

เป็นรายข้อ พบว่า ท่านมีความยินดีที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ เพื่อชื่อเสียงที่ดีต่อองค์กร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.40, SD = 0.628) รองลงมาเป็นท่านรู้สึกดีใจหรือภูมิใจเมื่อมีการกล่าวถึงองค์กรของท่านในทางที่ดี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.21, SD = 0.659) รองลงมาท่านยินดีอย่างยิ่งที่จะทำงานและเกษียณอายุ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.20, SD = 0.757) รองลงมาท่านรู้สึกมีความผูกพันกับองค์กรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.06, SD = 0.748) และอันดับสุดท้าย ท่านรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อพูดคุยเรื่ององค์กรของท่านกับบุคคลภายนอกหน่วยงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.05, SD = 0.751) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์การศึกษาแรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของแรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพที่ส่งผลต่อความผูกพันของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ปัจจัย	S.E.	B	β	t	Sig.	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	1.027	.197	-	10.536	.000	-	-
แรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพ							
1. ด้านการประเมินตนเอง	.060	.003	.004	.055	.956	.536	1.865
2. ด้านการเสาะแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวกับอาชีพ	.069	.097	.110	1.422	.156	.380	2.630
3. ด้านกำหนดเป้าหมาย	.063	.240	.292	3.809	000*	.384	2.607
4. ด้านการวางแผนความก้าวหน้าและการดำเนินการตามแผน	.066	.117	-	1.759	.079	.375	2.670

R^2 = .243, F= 26.915, *p<0.05

ผลจากการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ พบว่าแรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ แรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพด้านกำหนดเป้าหมาย (Sig. = .000) ในขณะที่ปัจจัยที่ไม่ส่งต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้แก่ แรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพ ด้านการประเมินตนเอง ด้านการเสาะแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวกับอาชีพ และด้านการวางแผนความก้าวหน้าในอาชีพและการประเมินการตามแผน

เมื่อพิจารณาน้ำหนักของผลกระทบของตัวแปรอิสระ ที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พบว่า ด้านการกำหนดเป้าหมาย (β = .292) ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มากที่สุดรองลงมา คือด้านการวางแผนความก้าวหน้าของอาชีพและการดำเนินการตามแผน (β =.137) ด้านการเสาะแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวกับอาชีพ (β= .110) และด้านการประเมินตนเอง (β=.004) ตามลำดับ

นอกจากนี้ สัมประสิทธิ์การกำหนด (R^2 =.243) แสดงให้เห็นว่าแรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพ ด้านการประเมินตนเอง ด้านการเสาะแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวกับอาชีพ ด้านการกำหนดเป้าหมาย และด้านการวางแผนความก้าวหน้าของอาชีพและการดำเนินการตามแผน คิดเป็นร้อยละ 24.30 ที่เหลืออีกร้อยละ 75.70 เป็นผลเนื่องมาจากตัวแปรอื่น

จากผลการทดสอบค่าทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสร ะ(Independent) 4 ด้าน ได้แก่ปัจจัยแรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพ ด้านการประเมินตนเอง (X1) ปัจจัยแรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพ ด้านการเสาะแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวกับอาชีพ (X2) ปัจจัยแรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพด้านการกำหนดเป้าหมาย (X3) ปัจจัยแรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพด้านการวางแผนความก้าวหน้าของอาชีพและการดำเนินการตามแผน (X4) ที่ส่งผลต่อความผูกพันองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (Y) สามารถเขียนอยู่ในรูปสมการเชิงเส้นตรงที่ได้จากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ ที่ระดับนัยสำคัญ .05 เพื่อทำนายความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้ดังนี้

$\acute{Y} = a+BX_1 + BX_2 + BX_3 + BX_4$

(Y = ตามแปรตาม , X = ตัวแปรอิสระ, a = ค่าคงที่, B = ค่าสัมประสิทธิ์)

$\acute{Y} = 2.072+ .204\ X_3$

จากสมการเชิงเส้นตรงดังกล่าว สรุปได้ว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันองค์กร แรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพ ด้านการกำหนดเป้าหมายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 (X_3) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ (B) เท่ากับ .204 ซึ่งหมายความว่าแรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพ ด้านการกำหนดเป้าหมายเป็นตัวกำหนดความผูกพันต่อองค์กร

ในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุนั้น ก่อนนำตัวแปรอิสระใด ๆ เข้าสู่สมการถดถอย ควร พิจารณารายละเอียดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระก่อนและจากการตรวจสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า Variance Inflation Factor (VIF) ซึ่งค่า ที่มีค่าเกิน VIF 5.0 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเอง ซึ่งผลการวิเคราะห์ค่า Tolerance ของตัวแปรอิสระ มีค่าเท่ากับ .375 – .536 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ คือมากกว่า 0 .40 (Allison, 1999) และค่า VIF ของตัวแปรอิสระมีค่าตั้งแต่ 1.268– 1.958 ซึ่งมีค่าไม่เกิน 5.0 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันแต่ไม่มีนัยสำคัญ (Zikmund, Babin, Carr & Griffin, 2013 : 590)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

แรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพด้านการประเมินตนเองและด้านการเสาะแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวกับอาชีพ และด้านการวางแผนความก้าวหน้าของอาชีพและการดำเนินการตามแผน ไม่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มีการประเมินความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อนำไปพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้นทั้งด้านความรู้ทักษะและความสามารถของตนเองตามความเป็นจริง รวมถึงขอคำปรึกษาจากหัวหน้าหน่วยงาน/เพื่อนร่วมงาน เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาตนเองต่อไป และบุคลากรสายสนับสนุนส่วนใหญ่เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนางานที่ปฏิบัติอยู่ รวมถึงขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้เกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติ ประกอบกับมีการวางแผนความก้าวหน้าในอาชีพอย่างชัดเจน เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้ โดยได้วางแผนเป็นระยะ ๆ และดำเนินการวางแผนตามขั้นตอน ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ ธนัญพร สุวรรณคาม (2559) ที่กล่าวว่าแรงจูงใจในการทำงานเป็นปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานซึ่งเป็นแรงผลักดันหรือแรงกระตุ้นให้พนักงานแสดงพฤติกรรมหรือการกระทำนั้น ๆ ทำให้พนักงานเกิดความมุ่งมั่น เต็มใจทำงาน ตั้งใจทำงาน และเกิดความกระตือรือร้นในการทำงานอย่างเต็มที่ เพื่อให้การทำงานนั้นบรรลุเป้าหมายและสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรางคนา ชูเชิดรัตนา (2557) ที่ได้ทำการศึกษา เรื่อง แรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพ การรับรู้ความยุติธรรมในองค์กรและความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค

ที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทเอกชน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความยุติธรรมในองค์กร ด้านผลตอบแทนแต่ละด้านกระบวนการ ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครมากที่สุด และแรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพ ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการวางแผนความก้าวหน้าของอาชีพและการดำเนินการตามแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

แรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพด้านการกำหนดเป้าหมาย ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ส่วนใหญ่ได้ตั้งเป้าหมายในการพัฒนาความก้าวหน้าทำงาน และได้เข้าร่วมการอบรมที่มีประโยชน์ต่อการวางแผนเพื่อกำหนดเป้าหมายในการทำงานของท่าน รวมถึงมีเป้าหมายชัดเจนในการเข้าสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น ผลการวิจัยในครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสัมมนา สีหมุ่ย (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชศรีมา ผลการวิจัย พบว่า การศึกษาลักษณะการปฏิบัติงานของบุคลากรในแต่ละด้านทำให้ทราบถึงระดับประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีมซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของบุคลากรส่วนใหญ่ พบว่า ด้านการกำหนดภารกิจและเป้าหมายของทีมงาน มีประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรางคนา ชูเชิดรัตนา (2557) ที่ได้ทำการศึกษา เรื่อง แรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพ การรับรู้ความยุติธรรมในองค์กรและความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค ที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทเอกชนซึ่งผลการวิจัยพบว่า ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการวางแผนความก้าวหน้าของอาชีพและการดำเนินการตามแผนส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ในองค์กร

จากการศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ซึ่งการสรุปผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ให้กับองค์กร เนื่องจาก แรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในอาชีพ ด้านการกำหนดเป้าหมาย มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังนี้

1. ระดับหน่วยงาน กองบริหารงานบุคคลควรมีการจัดอบรมหลักสูตรที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดเป้าหมายให้กับบุคลากรสายสนับสนุน ในเส้นทางความก้าวหน้าในสายงานให้เหมาะสมกับวิชาชีพ

2. ระดับองค์กร ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ต้องให้ความสำคัญกับแรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพ ด้านการกำหนดเป้าหมาย โดยเมื่อบุคลากรสายสนับสนุนมีประสบการณ์การทำงานมากขึ้น อายุการทำงานมากขึ้น มีความรู้ความสามารถมากขึ้น ควรมีการพิจารณาให้เลื่อนตำแหน่งและผลตอบแทนที่เหมาะสมกับปริมาณงานที่บุคลากรได้ปฏิบัติงาน เพื่อสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานและส่งเสริมความก้าวหน้าในสายอาชีพและความมั่นคงในการทำงาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอนำเสนอข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมด้านตัวแปรอื่น ๆ ความผูกพันต่อองค์กรที่เกี่ยวข้องกับองค์กร เช่น ความพึงพอใจ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การบริหารทรัพยากรมนุษย์ วัฒนธรรมการทำงานองค์กร และค่านิยมในการทำงาน

2. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียวในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาปัจจัยเชิงคุณภาพ มีการสัมภาษณ์เชิงลึก เช่น การสัมภาษณ์หรือการประชุมกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

ธนัญพร สุวรรณคาม. (2559). **ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง**. ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2552). **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.

ประสิทธชัย เดชขา. (2557). “เส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน.” **วารสารสุทธิปริทัศน์**. 28(85) : 186 - 203.

ปิยาพร ห้องแซง. (2555). **การบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อความผูกพันในองค์กรของ**พนักงานสาขาธนาคารออมสินในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วรางคนา ชูเชิดรัตนา. (2557). **แรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพ การรับรู้ความยุติธรรม และความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิลาวรรณ รพีพิศาล. (2554). **ความรู้พื้นฐานในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์.** กรุงเทพฯ : วิจิตรหัตถกร.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2550). **สถิติประยุกต์ สำหรับการวิจัย.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริชัย พงษ์วิชัย. (2550). การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ : สุพีเรีย พริ้นติ้งเฮ้าส์.

ศิริทิพย์ ทิพย์ธรรมคุณ. (2554). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองของพนักงานโรงแรมห้าดาวจังหวัดประจวบคีรีขันธ์.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : **http://proceedings.bu.ac.th/index.php/comphocadownload-controlpanel/apc?download=150**.

สัมมนา สีหมุ่ย. (2553). **การศึกษาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอาเภอโนนไทย จังหวัดนครราชศรีมา**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

อุไรวรรณ จันทร์สกุลถาวร. (2540). **การพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Allison, K.R., Dwyer, J.M., & Makin, S. (1999). “Self-Efficacy and Participation in Vigorous Physical Activity by High School Students.” **Health Educ Behav**. 26 : 12 - 23.

Casey Wilson. (2010). “The High Cost of Low Engagement. Management Concepts.” [Online]. Available : **http:www.managementconcepts.com.**

Jewell, L.N. (1998). **Contemporary Industrial/Organizational Psychology**. 3rd ed. Pacific Grove, CA : Book/Cole.

Leigh Rivenbark. (2010). **Tools of Engagement. Employee Relations**. Special Report : HR Magazine February 2010.

London, M & Stumph, S. A. (1982). **Managing Career. Massachusetts**. Addison Wesley.

Maslow, A. (1970). **Motivation and Personnality**. New York : Harper and Row.

Yamane, T. (1967). **Statistics : An Introductory Analysis**. 2nd ed. New York : Harper and Row.

Zikmund, W. G., Babin, B. J., Carr, J. C. & Griffin, M. (2010). **Business Research Methods**. Moson, Ohio : South Western Cengage Learning.

การประเมินผลการพูดเพื่อการสื่อสารจากคลิปวิดีโอของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Evaluation of speaking for communication from video clips of students Surin Rajabhat University

วิภาวัณย์ สาระทรัพย์[1]

Wipawan sarasup[1]

Received : November 23, 2022; **Revised** : June 15, 2023; **Accepted** : June 15, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การใช้ภาษาไทยในการสื่อสารเป็นสิ่งที่สำคัญในชีวิตประจำวันเพื่อต้องการติดต่อสื่อสารให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการสื่อสารไปยังผู้รับสาร ภาษาเป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ความต้องการ ความรู้สึกอื่น ๆ มากมายในทุกกิจกรรมของมนุษย์ ภาษาจึงเปรียบเสมือนเครื่องมือนำทางให้มนุษย์ได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวตลอดจนได้เรียนรู้อดีตและแนวทางในอนาคต ซึ่งบทความนี้นำเสนอการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารโดยนักศึกษาชั้นปีที่ 1 อัดคลิปวิดีโอของนักศึกษาพูดเรื่องความประทับใจของตนเอง โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการพูดเพื่อการสื่อสารจากคลิปวิดีโอของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ซึ่งมีวิธีดำเนินการประเมินการพูดโดยใช้แบบประเมินการพูดเพื่อการสื่อสาร

การศึกษาครั้งนี้ได้วิเคราะห์การใช้ภาษาไทยโดยการอัดคลิปวิดีโอในประเด็นเรื่องที่พูดคือความประทับใจของนักศึกษาที่มีการเตรียมความพร้อมเพื่อให้เกิดความกล้าแสดงออก และใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม จากการศึกษาพบสภาพปัญหาการใช้ภาษาไทยของนักศึกษามีดังนี้ 1) ขาดการเตรียมตัวเพื่อการพูด 2) ขาดความกล้าแสดงออกในการสื่อสาร 3) ขาดการเตรียมเนื้อเรื่องที่จะพูด 4) ขาดการสรุปเรื่องที่จะพูด 5) ขาดมารยาทในการพูด จากสภาพปัญหาเหล่านี้ไม่ได้เกิดแก่นักศึกษาทุกคนที่นำเสนอ แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหาเหล่านี้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่

[1] คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University,Thailand; e-mail : wipawansarasup@gmail.com

เกิดขึ้นจริงและเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องได้รับการแก้ไข เพื่อให้เกิดการสื่อสารและประสบการณ์การนำเสนอที่ถูกต้องแก่นักศึกษา เพื่อที่จะได้พัฒนาให้นักศึกษาใช้ทักษะการพูดสื่อสารให้ถูกต้องเหมาะสม

เนื่องจากการใช้ภาษาไทยเพื่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน เป็นการใช้ภาษาที่สื่อความหมายให้เข้าใจตรงกัน โดยผู้ส่งสารต้องระมัดระวังภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาตามมาในการสื่อสาร การใช้ภาษาไทยในการสื่อสารโดยการอัดคลิปวิดีโอของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จึงเป็นการฝึกฝนอีกรูปแบบหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง มีประสิทธิภาพ โดยผู้พูดจะต้องมีการเตรียมเนื้อหาในเรื่องที่จะพูด วางเค้าโครงเรื่องที่จะพูด ฝึกฝนการพูดก่อนที่จะอัดคลิปวิดีโอ และฝึกบุคลิภาพในขณะที่พูด ให้ใช้น้ำเสียง ท่าทางประกอบการพูดให้เหมาะสม โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายถูกต้องตามหลักการพูดที่เตรียมตัวไว้ล่วงหน้า จึงจะทำให้การพูดบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้ ดังนั้นผู้พูดนำเสนอทุกคนต้องฝึกฝนการพูดและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพราะนักพูดที่ดีจะต้องฝึกฝนให้เกิดความเชี่ยวชาญ รวมทั้งมีการประเมินผลตนเองทุกครั้งจะทำให้ผู้พูดมีพัฒนาการทางการพูดที่ดีได้ และมีส่วนเสริมสร้างบุคลิกภาพของผู้พูดได้อีกทางหนึ่ง และจะส่งผลให้เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากสังคม

คำสำคัญ (Keywords) : การประเมินผล,การพูดเพื่อการสื่อสาร,คลิปวิดีโอ,นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Abstract

The use of Thai language in communication is important in daily life in order to communicate to achieve the goals that you want to communicate to the recipients. Language is a medium for conveying knowledge, experiences, needs, feelings, etc. abundant in all human activities. Language is like a tool to guide people to learn things. around as well as learning the past and future directions This article presents the use of Thai language for communication by allowing first-year students to record a video clip of the students talking about their impressions. This study analyzed the use of Thai language by recording a video clip. The subject matter was the impression of the students who were prepared for assertiveness. and use the Thai language correctly and appropriately From the study, the students' language usage problems were as follows: 1) Lack of preparation for speaking 2) Lack of

assertiveness in communication 3) Lack of preparation for the subject matter 4) Lack of conclusions 5) Lack of etiquette in speaking

These problematic conditions did not occur for all students presented. however These issues are real empirical data and need to be addressed in order to provide students with the correct communication and presentation experience. In order to develop students to use their communication skills correctly and appropriately.

Because the use of Thai language to communicate in everyday life It is the use of language that conveys the same meaning. The messenger must be careful with the language used in communication. so as not to cause problems in communication The use of Thai language in communication by recording video clips of the students. Surin Rajabhat University Therefore, it is another form of training that helps promote correct use of the Thai language. effective In which the speaker must prepare the content on the subject to be spoken. Outline what to say Practice speaking before recording a video clip. and practice personality while speaking use the tone Appropriate speech behavior Using language that is easy to understand according to the principle of speaking that has been prepared in advance therefore will make the speech achieve the objectives as set

Therefore, all presenters need to practice speaking and improve themselves. Because a good speaker must be trained to become proficient. Including self-assessment every time will allow speakers to develop good speaking. and contributes to enhancing the speaker's personality in another way and will result in being accepted by society

Keywords : Evaluation, Speaking for Communication, Video Clip, Surindra Rajabhat University Students

บทนำ (Introduction)

การพูดเป็นทักษะที่สำคัญในการสื่อสาร โดยผู้พูดจะต้องรู้หลักการพูดที่ถูกต้อง มีมารยาทการพูดที่ดี รวมทั้งการใช้ระดับของภาษา ตามหลักภาษาไทยให้เหมาะสมกับบุคคลที่จะพูดและเนื้อหาของเรื่องที่พูดให้ผู้รับสารฟังอย่างเข้าใจ แต่ในปัจจุบันนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ประสบปัญหาทางด้านทักษะการพูดเป็นอย่างมากคือ 1) ขาดการเตรียมตัวเพื่อการพูด 2) ขาดความกล้าแสดงออกในการสื่อสาร 3) ขาดการเตรียมเนื้อเรื่องที่จะพูด 4) ขาดการสรุปเรื่องที่จะพูด 5) ขาดมารยาทในการพูด โดยอาจารย์ผู้สอนจึงได้มีประเด็นของการประเมินผลการพูดเพื่อการสื่อสารจากคลิปวิดิโอของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โดยใช้วิธีการประเมินด้วยแบบประเมินการพูดเพื่อการสื่อสาร ด้วยวิธีการดูคลิปการพูดเพื่อการสื่อสารจากคลิปวิดิโอของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ในประเด็นดังต่อไปนี้ 1) การเตรียมตัวเพื่อการพูด 2) ความกล้าแสดงออกในการสื่อสาร 3) การเตรียมเนื้อเรื่องที่จะพูด 4) การสรุปเรื่องที่จะพูด 5) มารยาทในการพูด

การใช้ภาษาไทยในการพูดสื่อสารโดยวิธีการอัดคลิป เป็นการสื่อสารอย่างหนึ่งที่นักศึกษาต้องใช้ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ประสบการณ์และเรื่องราวจากสิ่งที่นักศึกษาต้องการสื่อสารให้ผู้ฟังรับรู้เพื่อให้ผู้ฟังได้เข้าใจตรงกัน ซึ่งการใช้ภาษาไทยเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้และใช้ให้ถูกต้องเพื่อช่วยให้การสื่อสารในชีวิตประจำวันเป็นไปด้วยความราบรื่น จึงเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้เมื่ออยู่ในสังคมนั้น ๆ เกี่ยวกับลักษณะสำคัญของภาษาที่ใช้เพื่อการสื่อสาร นอกจากนี้ยังทำให้เกิดคุณค่าในการฝึกฝนศิลปะทางด้านการพูดเพื่อการสื่อสาร การใช้ภาษาของมนุษย์ให้ผู้ฟังได้เกิดจินตนาการและเห็นภาพพจน์กับที่ผู้พูดได้พูดบรรยายผ่านคลิปวิดิโอ และเป็นการสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ฟังได้อีกด้วย

การใช้ภาษาไทยในการสื่อสารเป็นทักษะที่ผู้พูดต้องทำการฝึกฝนและลำดับขั้นตอนในการพูดให้ถูกต้องเหมาะสม ตามหลักการพูดเพื่อการสื่อสารหรือหลักการเตรียมตัวก่อนพูด สิ่งที่สำคัญคือ ผู้พูดต้องมีทักษะการใช้ภาษาที่ดี สามารถเลือกใช้ถ้อยคำ ประโยค สำนวนโวหารหรือคำยืมจากภาษาต่างประเทศให้เหมาะสมเพื่อให้การสื่อสารสัมฤทธิ์ผล ดังนั้นทักษะการใช้ภาษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่อาจารย์ผู้สอนประจำรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารต้องปลูกฝังให้นักศึกษาเข้าใจและฝึกฝนให้เป็นธรรมชาติ มีความกล้าแสดงออกในการสื่อสาร กล้าใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษาอย่างมีประสิทธิภาพต่อผู้รับสาร นิตยา กาญจนะวรรณ (2525) ได้กล่าวว่า ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความหมายที่มีระบบและใช้เป็นสื่อกลางเพื่อแสดงความคิดของมนุษย์และเป็นที่ยอมรับในหมู่ชนที่ใช้ภาษาเดียวกัน ฉะนั้นจึงมีความสำคัญที่ผู้นำเสนอต้องใส่ใจทุกครั้งในการเตรียม

ข้อมูลในการสื่อสาร เนื่องจากมนุษย์สามารถเรียนรู้ได้จากการใช้ภาษาและการฝึกฝนภาษาก็เกิดจากการเลียนแบบการสังเกตหรือการสั่งสอนจากบุคคลในสังคมเดียวกัน

อีกทั้ง กระบวนการที่มนุษย์ถ่ายทอดความคิดเห็น และประสบการณ์ของตนไปยังบุคคลอื่นโดยผ่านทางสัญญาณ การใช้ภาษาไทยในการสื่อสารจึงมีความสำคัญต่อบุคคลและสังคมในทุกด้าน โดยเฉพาะการถ่ายทอดความคิดของมนุษย์ให้เกิดการเรียนรู้และฝึกฝนการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตลอดชีวิตเริ่มจากการสื่อสารในตนเองแล้วขยายกว้างขึ้นไปสู่การพัฒนาบุคคลอื่น

อย่างไรก็ตาม การใช้ภาษาไทยในการสื่อสารโดยอัดคลิปวิดีโอ ผู้พูดต้องตระหนักและเข้าใจความหมายในเชิงศิลปะการพูด เพื่อนำไปใช้ได้ถูกต้องตามหลักของภาษาไทยและตรงประเด็นในการสื่อสาร อันจะทำให้การส่งสารไม่เกิดปัญหาอุปสรรค์ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้พูดไม่เข้าใจวิธีการนำเสนอหรือมีศิลปะการพูดที่ถูกต้อง ก็อาจจะทำให้การพูดติดขัด ขาดการวางแผนลำดับขั้นตอนการพูด เรียงลำดับเรื่องที่พูดไม่เหมาะสม เนื้อหาไม่น่าสนใจ ไม่มีมารยาทในการพูด อีกประเด็นหนึ่งผู้พูดต้องเข้าใจหลักการใช้ภาษา ระดับของคำ ประโยค สำนวนโวหารอย่างถ่องแท้หรือเลือกระดับภาษาให้เหมาะสมกับระดับบุคคล รวมถึงกาลเทศะ เพื่อให้การพูดเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการพูด

ดังนั้น ศิลปะการพูดและภาษาที่ใช้ในการสื่อสารจะต้องสื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน เพื่อการนำเสนอจะได้ประสบความสำเร็จตามที่ผู้พูดต้องการ ด้วยเหตุผลที่ว่า การสื่อสารภาษาไทยมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ผู้เขียนจึงสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์การพูดการใช้ภาษาไทยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เพื่อที่จะได้เสนอแนะการให้ภาษาไทยให้ถูกต้องเหมาะสมต่อไป

เนื้อหา (Content)

สภาพปัญหาของการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาในการพูดโดยอัดคลิปวิดีโอ

การพูดเป็นทักษะการสื่อสารระหว่างผู้นำเสนอกับผู้ฟัง หากการพูดทำให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ย่อมทำให้ผู้ฟังเข้าใจเนื้อหาและสนใจในเรื่องที่ผู้พูดกำลังพูด แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้ฟังไม่เข้าใจให้สิ่งที่ผู้พูดต้องการจะสื่อสารหรือไม่สนใจฟังในสิ่งที่ผู้พูดกำลังพูด จะส่งผลทำให้ไม่สามารถเข้าใจสารได้ตรงกัน ดังนั้นผู้พูดจะต้องเตรียมตัวเป็นอย่างดีเพื่อที่จะได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการพูดที่ตนเองต้องการสื่อสารให้ผู้ฟังเข้าใจ จึงต้องมีการวางเค้าโครงเรื่องที่ตนเองจะพูด มีการฝึกซ้อมการพูด และมีความมั่นใจในความกล้าแสดงออกในการสื่อสาร และสามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ อีกทั้งต้องใช้ภาษาไทยให้เหมาะสมกับกาลเทศะ เพื่อที่ผู้ฟังจะได้รับคุณค่าของเนื้อหา หรือข้อคิด แรงบันดาลใจของเรื่องที่ฟัง ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญในการสื่อสารควร

มีขั้นตอนการพูดที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้ฟังได้รับความรู้ความเข้าใจเนื้อหาสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากประสบการณ์ของผู้เขียนที่สอนรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร พบว่า การใช้ภาษาไทยในการสื่อสารของนักศึกษาโดยวิธีการพูดอัดคลิป พบสภาพปัญหาที่สามารถรวบรวมได้ดังนี้ 1) ขาดการเตรียมตัวเพื่อการพูด 2) ขาดความกล้าแสดงออกในการสื่อสาร 3) ขาดการเตรียมเนื้อเรื่องที่จะพูด 4) ขาดการสรุปเรื่องที่จะพูด 5) ขาดมารยาทในการพูด สภาพปัญหาเหล่านี้ไม่ได้เกิดแก่นักศึกษาทุกคนที่นำเสนอ ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เกิดขึ้นจริงและเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องได้รับการแก้ไขเพื่อให้เกิดการสื่อสารและประสบการณ์การนำเสนอที่ถูกต้องแก่นักศึกษา เพื่อที่จะได้พัฒนาให้นักศึกษาใช้ทักษะการพูดสื่อสารให้ถูกต้องเหมาะสม

วิธีแก้ไขปัญหาการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาในการพูดโดยอัดคลิปวิดีโอ

จากสภาพปัญหาทั้ง 5 ข้อที่กล่าวมา ผู้เขียนได้วิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียดจากเอกสารประกอบการสอน และการฟังและดูคลิปวิดีโอของนักศึกษา จึงพบแนวทางการแก้ไขการใช้ภาษาไทยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ดังต่อไปนี้

1. นักศึกษาขาดการเตรียมตัวเพื่อการพูด

ในประเด็นการเตรียมตัวการพูด การพูดที่จะทำให้เกิดสัมฤทธิผลนั้น ผู้พูดจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ตนเองจะพูด มีจุดมุ่งหมายที่จะพูดอย่างแน่ชัด ลำดับเรื่องที่จะพูดให้ชัดเจน และฝึกซ้อมจนชำนาญ แล้วนำเสนอด้วยลีลาที่เหมาะสมและประทับใจ ดังนั้นการพูดให้ประสบผลสำเร็จผู้พูดควรเตรียมขั้นตอนดังนี้ นักศึกษาควรที่จะเตรียมความสำเร็จในการพูดไว้ 5 ประการ คือ 1) ตั้งจุดมุ่งหมายในเรื่องที่จะพูด 2) วางแผนการพูด 3) เตรียมวัสดุอุปกรณ์ 4) ฝึกหัดและทดลองการพูด 5) เตรียมความพร้อมสำหรับวันที่จะพูด เมื่ออาจารย์ผู้สอนได้ให้หัวข้อในเรื่องที่ตนเองจะพูดคือ ความประทับใจของตนเอง นักศึกษาควรเลือกเรื่องที่จะพูดตามที่ตนเองถนัดและมีความรู้ โดยอาจารย์ผู้สอนให้นักศึกษาเขียนโครงเรื่องที่ตนเองจะพูด เพื่อเป็นการจัดลำดับเรียบเรื่องให้เกิดความชัดเจนในเรื่องที่ตนเองจะพูด ดังที่ประวีณ ณ นคร (2550 : 228) กล่าวว่าการกำหนดเค้าโครงการพูดนำเสนอ จัดลำดับเนื้อหาก่อนหลัง เตรียมสาระสำคัญและข้อมูลสนับสนุน รวมทั้งแหล่งอ้างอิงที่มาของข้อมูลให้ครบถ้วน

ดังนั้น ผู้พูดจะต้องเตรียมตัวเพื่อการพูด มีการตั้งจุดมุ่งหมาย วางแผนเรื่องที่จะพูด เตรียมวัสดุอุปกรณ์ในพร้อมสำหรับในการอัดคลิปวิดีโอพูด และต้องหมั่นฝึกฝน ฝึกพูดก่อนที่จะอัดคลิปวิดีโอพูดเพื่อนำมาเสนอจะต้องมีการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องตามหลักภาษาและเหมาะสม ข้อมูลที่นำมาพูดมีความน่าเชื่อถือ ทั้งนี้ต้องมีวิธีการโน้มน้าวผู้ฟังให้เกิดความเข้าใจชัดเจน อย่างไรก็ตาม

การพูดนำเสนอถือเป็นทักษะอย่างหนึ่งที่นักศึกษาต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ ตามหลักการพูดดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ชัดเจน มีการพูดนำเสนอที่ดีตรงตามวัตถุประสงค์และเป็นไปตามลำดับของหัวขอที่ตนเองจะพูดตามลำดับหัวข้อของวัตถุประสงค์

1.2 การกล่าวทักทายหรือแนะนำตัว การพูดแนะนำตนเองเป็นการทักทายที่แทรกอยู่กับการพูดในโอกาสต่างๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่ผู้นำเสนอต้องให้ความสำคัญ เพื่อให้ผู้ฟังรู้ข้อมูลเบื้องตนของผู้พูด จากการพูดเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่แนะนำตนเองหรือใช้คำไม่ถูกต้อง เช่น หวัดดีเพื่อนๆที่น่ารักทุกคนและอาจารย์ประจำห้องสอน การทักทายลักษณะดังกล่าวไม่ถูกต้องเหมาะสม เพราะเป็นการทักทายที่ใช้คำไม่ถูกต้อง ดังนั้นจึงควรใช้คำทักทายที่เป็นทางการ เช่น การใช้คำว่า เรียนอาจารย์ประจำวิชาและสวัสดีเพื่อนๆที่เคารพทุกคน

1.3 การรวบรวมข้อมูลในการพูด ผู้พูดที่ดีจะต้องเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับการพูดโดยจากการเตรียมความรู้และประสบการณ์ของผู้พูดเอง ผู้พูดควรจดจำเรื่องที่คิดว่าจะนำมาเป็นข้อมูลในการพูดให้ได้มากที่สุด และควรเป็นข้อมูลที่ทันสมัย สามารถใช้อ้างอิงในการพูดได้เป็นอย่างดี หรือจากการได้ประสบพบมาด้วยตนเอง เช่น การไปประกวดแข่งกัน การไปทัศนศึกษา งานอดิเรก เป็นต้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้เป็นข้อมูลที่แน่นอนเชื่อถือได้ ทำให้ผู้ฟังสนใจ และเชื่อถือได้เป็นอย่างดียิ่ง

2. นักศึกษาขาดความกล้าแสดงออกในการสื่อสาร

การแสดงออกที่เหมาะสมไว้ว่า การแสดงออกต่อผู้อื่นทั้งด้วยคำพูดและไม่ใช่คำพูด โดยการแสดงออก คือ สามารถพูดแสดงความรู้สึกด้วยเสียงดังพอสมควร ชัดเจน มีการสบตาคู่สนทนา ในการพูดเกี่ยวกับตนเองสามารถกล่าวถึงสิ่งที่มีคุณค่าและน่าสนใจของตน ไม่ผูกขาดการสนทนา ไม่คุยโอ้อวด หรือนิ่งเฉยคอยฟังแต่ผู้อื่นพูดอย่างเดียว สบตากับผู้ที่พูดด้วยไม่หลบสายตา พูดจาทักทายปราศรัย การพูดแสดงความรู้สึกชัดเจน ตรงไปตรงมา นั่นคือ แสดงสีหน้าเหมาะสมลักษณะสีหน้าและลักษณะน้ำเสียงสอดคล้องกับความรู้สึกที่แท้จริง ยอมรับคำชมเชยอย่างจริงใจ สามารถใช้คำพูด“ทำไม” ได้โดยใช้น้ำเสียงสุภาพ และไม่ทำหน้าบึ้งตึง สามารถเปิดเผยได้เมื่อมีความคิดเห็น ที่ตรงข้ามกับผู้อื่น สามารถแสดงสิทธิอันชอบธรรมและขอให้บุคคลอื่นแสดงตอบด้วยความยุติธรรมโดยไม่ทำลายสัมพันธภาพ และสามารถขอร้อง อธิบาย หรือแนะนำซ้ำอีกครั้งเพื่อให้มีความชัดเจน

จากปัญหาที่พบ นักศึกษาขาดความกล้าแสดงออกในการสื่อสาร สังเกตจากคลิปวิดีโอของนักศึกษา ที่พูดในหัวข้อเรื่อง ความประทับใจของตนเอง นักศึกษามีความเขินอายในการพูดโดย

พูดด้วยน้ำเสียงเบา และเร็ว ไม่สบสายตากล้อง มีการให้มือจับศีรษะ จมูกและใบหน้าบ่อยครั้ง การวางตัวไม่ อยู่นิ่งให้เหมาะสม แสดงออกทางใบหน้ามีความประหม่าไม่มั่นใจในขณะที่พูด

ดังนั้นเพื่อให้นักศึกษาแสดงพฤติกรรมกล้าแสดงออกในการสื่อสาร นักศึกษาต้องพัฒนาทักษะการแสดงออกทางด้านทักษะทั่วไป ทักษะทั่วไปมีอยู่ 6 ด้าน คือ 1) การประสานสายตา เป็นการมองสบตา ผู้ร่วมสนทนาขณะพูด เพื่อแสดงว่าผู้พูดมีความจริงใจ 2) น้ำเสียงที่พูดควรพูดให้ชัดเจน น้ำเสียงพอเหมาะไม่ดังหรือเบาจนเกินไป 3) การวางท่าทางควรวางให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ไม่เคร่งขรึมจนดูเหมือนเครียด หรือผ่อนคลายมากจนดูไม่จริงจัง 4) การแสดงออกทางสีหน้าให้สอดคล้องกับความรู้สึกที่ต้องการสื่อสาร หรือสิ่งที่กำลังพูดอยู่ในขณะนั้น 5) แสดงออกในเวลาที่เหมาะสม 6) เนื้อหาในการพูด การแสดงออก ควรแสดงออกให้ชัดเจน เฉพาะเจาะจงและตรงไปตรงมา

3. นักศึกษาขาดการเตรียมเนื้อเรื่องที่จะพูด

การเลือกหัวข้อเรื่องที่จะพูด ควรเลือกหัวข้อที่ก่อให้เกิดความตื่นเต้นและเป็นหัวข้อที่น่าสนใจ จึงจะสร้างความตื่นเต้นให้กับตนเองในการพูด เป็นเรื่องที่ผู้ฟังสนใจ เกี่ยวข้องกับผู้ฟัง และเหมาะสมกับระดับคนฟัง และควรเลือกเรื่องที่ผู้พูดมีความถนัดและสนใจมากที่สุด เนื่องจากการพูดในเรื่องที่ตนเองถนัดและสนใจ จะทำให้การพูดเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เลือกเรื่องที่ผู้พูดมีความรู้จริง อีกทั้งสามารถค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมได้ รวมทั้งผู้พูดต้องมีทักษะในการถ่ายทอดเนื้อหาสาระสติปัญญา ไหวพริบของผู้พูดเอง เมื่อพูดแล้วทำให้ผู้ฟังเข้าใจ เชื่อถือ ซึ่งในการพูดแต่ละครั้งผู้พูดต้องมีการเตรียมความรู้ เนื้อหา โดยเริ่มต้นจากการสะความรู้และประสบการณ์ในการพูด ก่อนที่จะถึงขั้นตอนการเตรียมเรื่องพูด จนนำไปสู่การฝึกซ้อมการพูด ก่อนที่จะออกไปพูดนำเสนอสิ่งที่ได้เตรียมมาอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นการเลือกที่จะพูด เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้พูด ซึ่งผู้พูดจะต้องมีเนื้อหารายละเอียดชัดเจน เพราะเป็นการแสดงออกในการเตรียมความพร้อมของเนื้อหาที่จะพูด จากการสังเกตนักศึกษาพูดนำเสนอในหัวข้อ ความประทับใจของตนเอง พบว่าขาดความพร้อมในด้านการพูดนำเสนอ พูดนำเสนอไม่ชัดเจนไม่ลำดับเนื้อเรื่องก่อนหลัง ทำให้ขาดความมั่นใจในการนำเสนอ เกิดความสับสนในการพูดของตนเอง แนวทางในการแก้ปัญหาในการเลือกเรื่องที่จะพูดของนักศึกษา คือ นักศึกษาควรเตรียมเนื้อเรื่องและควรตั้งตำถามดังต่อไปนี้ 1) เรื่องที่จะพูดเหมาะสมกับเวลาที่ใช้พูดหรือไม่ ควรกำหนดขอบเขตของเนื้อหาไว้ก่อนว่า จะพูดเรื่องใด เกี่ยวกับอะไร ถ้าเรื่องนั้นมีขอบข่ายเนื้อหากว้างมากเกินไป ควรจำกัดขอบข่ายให้แคบลงจนเหมาะสมกับเวลา 2) ตั้งจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ในการพูดอะไร 3) ต้องมีรายละเอียดอะไรบ้างที่ต้องกล่าวถึง ถ้ายัง

ขาดความรู้ในเรื่องนั้นจะต้องค้นคว้าหาข้อเท็จจริงของสิ่งนั้นอย่างถี่ถ้วน 4) ควรมีการจัดลำดับเนื้อเรื่องที่จะพูด คือจัดลำดับหัวข้อว่า ควรจะพูดอะไรก่อนหลัง และจะขยายความเนื้อเรื่องอย่างไร เช่น การให้คำจำกัดความ ยกตัวอย่างเปรียบเทียบ แสดงข้อแตกต่าง สุภาษิต คำพังเพย ข้ออ้างอิง เป็นต้น

4. นักศึกษาขาดการสรุปเรื่องที่จะพูด

การสรุปการพูดเป็นการทบทวน และเน้นจุดที่สำคัญอย่างยิ่ง หรือเพื่อเป็นการรวบรวมข้อความ ที่จะกระจัดกระจายให้กระชับยิ่งขึ้น เน้นตอนที่สำคัญของเรื่องให้มีน้ำหนักจริงจังเร้าใจผู้ฟังเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือหรือคล้อยตาม ทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์ (2555 : 219) ได้ให้หลักในการสรุปไว้ว่า “มีความหมายชัดเจน ไม่เลื่อนลอย สัมพันธ์กับเนื้อเรื่องและหัวข้อเรื่อง กะทัดรัด ไม่เยิ่นเย้อ พุ่งขึ้นสู่จุดสุดยอดของสุนทรพจน์” ซึ่งการพูดสรุปทำได้หลากหลายวิธี 1) สรุปความ คือ ย่อเรื่องที่บรรยายทั้งหมดสั้น ๆ เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจ และจดจำได้ง่ายว่า ที่พูดมาทั้งหมดว่าด้วยเรื่องใดบ้าง 2) ย้ำจุดสำคัญ เป็นการย้ำจุดที่ผู้พูดเห็นว่าสำคัญ นำมาพูดใหม่ในตอนสรุป ย่อมทำให้เกิดความมุ่งหมายเฉพาะของการพูดเด่นชัด และฝังแน่นในตัวผู้พูด 3) ใช้ถ้อยคำตลกขบขัน วิธีนี้จะต้องระมัดระวังอย่างยิ่ง เพราะการพูดตลกขบขันมักเป็นการชักจูงให้ออกนอกเรื่อง หรือทำให้รู้สึกว่าเรื่องที่พูดนั้นหย่อนความจริงจังลงไปมาก 4) ฝากข้อคิดหรือทิ้งท้ายที่เป็นภาพเด่นชัด โดยการทิ้งคำถามให้ผู้ฟังนำไปคิด 5) เชิญชวนให้ปฏิบัติตาม หรือให้เห็นด้วย 6).อวยพรก่อนลา อาจอวยพรให้ผู้ฟังมีความสุข ความเจริญ ในตำแหน่งหน้าที่การงานให้สมใจปรารถนา ให้สุขภาพแข็งแรง

การสรุปเรื่องก่อนที่จะยุติการพูด มีความสำคัญเท่ากับการนำเรื่อง ทั้งนี้เพื่อเน้นหรือชี้ให้ผู้ฟังเห็นสาระสำคัญของเรื่อง การสรุปที่ดีก่อให้เกิดความประทับใจแก่ผู้ฟัง นักพูดบางคนลงท้ายด้วยท่าทางขึงขังหนักแน่น แสดงถึงความจริงใจและเด็ดเดี่ยว บางคนลงท้ายด้วยคำกล่าวหรือสุภาษิต บางคนลงท้ายด้วยนิยามสั้น ๆ บางคนลงท้ายด้วยการขอร้องชักจูง

ดังนั้นเมื่อจะลงท้ายต้องเตรียมสรุปเรื่องไว้ให้ดี เพราะถือว่าสำคัญมาก อย่างไรก็ตาม คำลงท้ายควรสั้นและสรุปจริง ๆ จบแล้วเดินออกไป บางคนลงท้ายหลายครั้ง ใช้เวลานานจะก่อให้เกิดความรำคาญใจแก่ผู้ฟัง และเกิดทัศนคติที่ไม่ดีอีกด้วย

จากการสังเกตนักศึกษาอัดคลิปวิดีโอพูดนำเสนอในหัวข้อ ความประทับใจของตนเอง พบว่าขาดการสรุปเรื่องที่จะพูดเป็นบางคน คือ นักศึกษาจะพูดบรรยายเกี่ยวกับเรื่องที่ตนเองประทับใจ และความรู้สึกที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับตนเอง แต่นักศึกษาบางคนยังขาดการสรุปความจากเรื่องที่ตนเองได้พูดว่า สิ่งที่ได้พูดไปได้ข้อคิดอะไรจะเรื่องที่ตนเองได้พูดหรือสาระสำคัญของเราที่ตนเองได้พูด จึงส่งผลให้การใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร ด้านทักษะการพูดของนักศึกษาไม่ได้ใจความสำคัญ

ของเรื่องที่ตนเองพูด หรือข้อคิด ข้อเตือนใจจากที่ตนเองได้รับในเรื่องที่นำมาพูด ดังนั้นควรมีจุดมุ่งหมายในการพูดสรุปความให้ชัดเจนว่าจะพูดให้ใครฟัง เพื่ออะไร และควรสรุปความเฉพาะประเด็นสำคัญ ๆ อาจเสริมด้วยความคิดเห็นของตนได้เพียงเล็กน้อย การใช้ภาษาควรถ่ายทอดคำศัพท์และถ้อยคำสนวนให้ตรงตามความหมายเดิมของเจ้าของเรื่องและควรเรียงลำดับการพูดไปตามลำดับขั้นตอนหรือตามเหตุการณ์ที่ปรากฏ การใช้ภาษาพูดควรใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และโอกาสที่พูด

5. นักศึกษาขาดมารยาทในการพูด

การพูด ซึ่งมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต และสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน จึงจำเป็นต้องอาศัยจรรยามารยาท และคุณธรรมในการพูด การพูดโดยมีจรรยามารยาทและคุณธรรมในการพูด จึงเป็นการจรรโลงสังคมได้อีกทางหนึ่ง มารยาทในการพูด หมายถึง ผู้พูดที่มีกิริยาวาจาเรียบร้อย ท่าทางสง่างาม อ่อนโยนสุภาพ หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส ไม่ ใช้ท่าทางประกอบคำพูดให้มากจนเกินไป ย่อมช่วยเสริมสร้างให้ผู้ฟังเกิดความเชื่อถือเลื่อมใสผู้พูดได้เป็นอันมาก

การพูดเป็นการแสดงบุคลิกภาพต่อชุมชน เช่น การแต่งกาย ทรงผม ท่าทาง เสียง สำเนียง ภาษา อารมณ์ ความเข้มแข็ง ความเฉลียวฉลาด เป็นต้น คนพูดจะแสดงออกให้ผู้ฟังเห็นและจะทำให้เกิดความเลื่อมใสหรือเสื่อมศรัทธา ดังนั้น ผู้พูดต้องมีศิลปะในการวางบุคลิกภาพอย่างเหมาะสม เช่น 1) ต้องมีลักษณะที่แสดงออกถึงความมั่นใจ ชั้นเชิงดี ไม่ประหม่า ปากไม่สั่น ขาไม่สั่น 2) ต้องแสดงออกถึงความมีชีวิตชีวา ยิ้มแย้มแจ่มใส สดชื่น พูดจามีลีลาเป็นการสนทนาอย่างปกติและมีลักษณะพร้อมที่จะสื่อความหมายกับผู้ฟัง 3) ต้องมีความปรารถนาที่จะพูดคุยกับผู้ฟังสนใจ ช่างสังเกตอาการของผู้ฟัง เพื่อปรับเปลี่ยนการพูดให้เป็นธรรมชาติและเกิดทัศนคติที่ดีต่อผู้ฟัง 4) แต่งกายสุภาพเรียบร้อยและสง่างาม ยิ้มแย้มแจ่มใส ใช้คำพูดสุภาพ ไพเราะและให้เกียรติผู้ฟัง 5). แสดงความปราดเปรื่อง เชาวน์ปัญญา และความรอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ 6) มีความเป็นธรรมและมีความสัตย์ในการพูดมีความเห็นอกเห็นใจเอาใจเขามาใส่ใจเรา 7) มีความอดทน หนักแน่น สำรวมและควบคุมอารมณ์ของตนเองได้เป็นอย่างดี 8) มีความแพรวพราวในการพูด และมีบุคลิกภาพท่าทางเป็นของตัวเอง

จากการสังเกตนักศึกษาพบว่านักศึกษาไม่มองกล้องในขณะอัดคลิปวิดีโอพูดนำเสนอมีลักษณะอาการก้มหน้า หรือก้มมองบางสิ่งบางอย่างไม่สบสายตามองกล้องในขณะที่อัดคลิป มีการจับผม และจับจมูกตลอดเวลา มีน้ำเสียงที่เบาในขณะที่พูด เลือกสถานที่อัดคลิปพูดที่ไม่เหมาะสม เช่น ในห้องน้ำมีเสียงสอดแทรกในขณะที่อัดคลิป รวมทั้งไม่ใช้อวัจนภาษาในการสื่อสาร ขาดการใช้ภาษาตาในการสื่อสาร เพื่อแสดงออกถึงความสนใจต่อผู้รับสาร แต่งกายไม่สุภาพในขณะที่อัดคลิป

วิดีโอพูด ซึ่งมารยาทที่เหมาะสมที่นักศึกษาจำเป็นต้องปฏิบัติในการพูดคือ 1) แต่งกายสุภาพเรียบร้อย เหมาะสม ไม่ควรแต่งกายที่ดึงดูดความสนใจเป็นพิเศษ 2) ควรมองหน้าหรือสบตาในขณะที่พูด 3) สร้างบรรยากาศที่ดีด้วยหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส 4) ควรพูดโดยใช้เวลาที่เหมาะสมตามเวลาที่กำหนด 5) พูดให้เสียงดังพอได้ยินกันทั่วไป ไม่ดังหรือค่อยเกินไป 6) ไม่พูดจาพาดพิงเรื่องของผู้อื่น

ดังนั้นการรักษามารยาทในการพูดเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะผู้ฟังมาจากที่ต่าง ๆ มีวัยวุฒิ คุณวุฒิ และพื้นฐานความรู้ ความสนใจแตกต่างกันไป ผู้พูดจำเป็นต้องระมัดระวังการแสดงออกด้วยกิริยาอาการ การเลือกใช้ถ้อยคำ การวางตัว ไปจนถึงการแต่งกาย อีกทั้งการสนทนาที่ดีควรมีการรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น และการเสนอข้อคิดเห็นของตนเอง จึงจะทำให้การสนทนานั้นมีบรรยากาศเบิกบาน และเกิดความสุข

องค์ความรู้ใหม่

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การสื่อสารเป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะมนุษย์ใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตนเองต้องการ โดยเฉพาะการสื่อสารโดยใช้ทักษะการพูดโดยอัดคลิปวิดีโอของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ถือเป็นส่วนหนึ่งในการฝึกฝนทักษะการพูด เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน ดังนั้นการสื่อสารจึงเป็นกระบวนการที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เพราะมนุษย์ต้องดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม ในชีวิตประจำวันคนเราต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับการสื่อสารทั้งที่สัมฤทธิ์ผลหรือไม่สัมฤทธิ์ผล ซึ่งต้องเข้าใจถึงอุปสรรค์ที่ทำให้การสื่อสารนั้นไม่สัมฤทธิ์ผลด้วย เพื่อที่จะสามารถใช้ความรู้ ความเข้าใจดังกล่าวเข้าไปแก้ไขและควบคุมสถานการณ์การสื่อสารให้เป็นไปตามที่ต้องการ

การใช้ภาษาไทยในการสื่อสารโดยการอัดคลิปวิดิโอของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เป็นการสื่อสารโดยใช้ทักษะการพูด เนื่องจากการพูด เป็นเครื่องมือสื่อสารสำคัญของมนุษย์ เพราะมนุษย์ทุกคนเกิดมาต้องพูดได้ เว้นแต่เป็นคนพิการทางปากหรือเป็นใบ้เท่านั้นที่ไม่สามารถพูดได้ แต่การพูดได้จะทำให้ผู้ฟังฟังแล้วสบายหู หรือเป็นที่ประทับใจของผู้ฟังนั้น ต้องได้รับการฝึกฝนและพัฒนาการพูดให้เป็นที่ประทับใจคนฟัง เพราะหลายคนพูดได้ พูดเก่งแต่พูดไม่เป็น ทำให้พูดแล้วมีปัญหา พูดแล้วคนฟังไม่เข้าใจ พูดแล้วทำตัวเองเดือดร้อน เพราะฉะนั้นเราจึงควรจะศึกษาหลักการพูดและการใช้ภาษาไทยในการพูดอย่างถูกต้อง รวมทั้งองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพูดเพื่อเป็นพื้นฐานความเข้าใจอันจะช่วยฝึกฝนทักษะการพูดให้มีประสิทธิภาพต่อไป

จากการศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติโดยให้นักศึกษาอัดคลิปวิดีโอพูด หัวข้อเรื่องความประทับใจของตนเองแล้วพบประเด็นทั้ง 5 ประการข้างต้นดังนี้ 1) ขาดการเตรียมตัวเพื่อการพูด 2) ขาดความกล้าแสดงออกในการสื่อสาร 3) ขาดการเตรียมเนื้อเรื่องที่จะพูด 4) ขาดการสรุปเรื่องที่จะพูด 5) ขาดมารยาทในการพูดและผู้เขียนสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ 2 ประเด็นหลัก คือ 1) ลักษณะของพฤติกรรมการพูดสื่อสาร 2) การเตรียมและการจัดการสื่อสารในเรื่องที่พูดนำเสนอ คือ

1. ลักษณะของพฤติกรรมในการพูดสื่อสาร

พฤติกรรมในการสื่อสารของมนุษย์เป็นที่กำหนดให้สอดคล้องกับกระบวนการสื่อสารให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ แต่ละคนอาจมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันไป อาจเนื่องจากมาจากข้อมูลที่จะนำเสนอ ความคิดเห็น อารมณ์ความรู้สึก ซึ่งพฤติกรรมการสื่อสารมีลักษณะที่สำคัญ (ภัสวลี นิติเกษตรสุนทร, 2546 : 26) ได้กล่าวว่า 1) พฤติกรรมการสื่อสารเป็นกระบวนการที่มีการเคลื่อนไหว และเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา 2) พฤติกรรมการสื่อสารเป็นกระบวนการคิด ความรู้สึก และการกระทำของบุคคล 3) พฤติกรรมการสื่อสารที่เป็นกระบวนการ 4) พฤติกรรมการสื่อสารเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เป็นกระบวนการที่ย้อนกลับไม่ได้ และกระทำซ้ำไม่ได้ 5) พฤติกรรมการสื่อสารมีลักษณะเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์

ลักษณะของพฤติกรรมในการพูดสื่อสาร ประกอบไปด้วยท่าทางประกอบการพูดช่วยทำให้คำพูดกระจ่างชัดหรือช่วยเน้นความคิดมากยิ่งขึ้น ท่าทางนั้น หมายถึง การเคลื่อนไหวอย่างมีความหมายของอวัยวะในร่างกาย เช่น หัว ไหล่ แขน มือ ฯลฯ เพื่อกระตุ้นหรือสาธิตให้ผู้ฟังทราบว่าผู้พูดต้องการพูดอะไร การจับกระดุมเสื้อ หนังสือ กระดาษบนโต๊ะผู้พูด ไม่นับว่าเป็นการแสดงท่าทาง เพราะไม่มีความหมาย และไม่เกี่ยวกับความคิดที่พูดออกมา เช่น ท่าทางตามธรรมเนียมหรือระเบียบแบบแผนและได้กลายเป็นภาษาสากล มีการเคลื่อนไหว 6 อย่าง ได้แก่ 1) การชี้ ชี้นิ้วชี้ตำแหน่งหรือทิศทาง เพื่อเรียกร้องความสนใจต่อความคิดหรือวัตถุ อาจเป็นนิ้วมือขวาหรือซ้ายก็ได้ 2) การให้หรือการรับ เป็นการยายมือให้ผู้ฟัง เมื่อต้องการเสนอความคิดหรือขอร้องให้ผู้ฟังสนับสนุนความคิดของเรา ท่าทางนี้ใช้มากที่สุด 3) การไม่ยอมรับ ท่าทางการไม่ยอมรับความคิดหรือการไม่เห็นด้วย ใช้ท่าการคว่ำมือเคลื่อนไปทางข้างตัว 4) กำปั้น ใช้เพื่อเน้นการแสดงความรู้สึกที่รุนแรง เช่น การโกรธหรือการตัดสินใจ 5) การระมัดระวัง ใช้การเคลื่อนไหวมือเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสงบ เช่นเดียวกับเราค่อยๆ เอามือวางบนไหล่เพื่อให้สงบสติอารมณ์ เป็นการช่วยให้ผู้ฟังได้เตรียมตัวฟังความคิดต่อไป 6) การแบ่งแยก เมื่อต้องการแสดงให้เห็นความแตกต่างการแยกความคิดหรือความจริงจากกัน ใช้มือในแนวดิ่ง

การวางบุคลิกภาพในการพูด เช่น การแต่งกาย ทรงผม ท่าทาง เสียง สำเนียง ภาษา อารมณ์ ความเข้มแข็ง ความเฉลียวฉลาด เป็นต้น ที่คนพูดจะแสดงออกให้ผู้ฟังเห็นและจะทำให้เกิดความเลื่อมใสหรือเสื่อมศรัทธา ดังนั้น ผู้พูดต้องมีศิลปะในการวางบุคลิกภาพอย่างเหมาะสม เช่น 1) ต้องมีลักษณะที่แสดงออกถึงความมั่นใจ ชั้นเชิงดี ไม่ประหม่า ปากไม่สั่น ขาไม่สั่น 2) ต้องแสดงออกถึงความมีชีวิตชีวา ยิ้มแย้มแจ่มใส สดชื่น พูดจามีลีลาเป็นการสนทนาอย่างปกติ และมีลักษณะพร้อมที่จะสื่อความหมายกับผู้ฟัง 3) ต้องมีความปรารถนาที่จะพูดคุยกับผู้ฟัง สนใจ ช่างสังเกตอาการของผู้ฟัง เพื่อปรับเปลี่ยนการพูดให้เป็นธรรมชาติและเกิดทัศนคติที่ดีต่อผู้ฟัง 4) แต่งกายสุภาพเรียบร้อยและสง่างาม ยิ้มย่องผ่องใส ใช้คำพูดสุภาพ ไพเราะ และให้เกียรติผู้ฟัง 5) แสดงความปราดเปรื่อง เชาวน์ปัญญา และความรอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ 6) มีความเป็นธรรมและมีความสัตย์ในการพูดมีความเห็นอกเห็นใจเอาใจเขามาใส่ใจเรา 7) มีความอดทน หนักแน่น สำรวมและควบคุมอารมณ์ของตนเองได้เป็นอย่างดี 8) มีความแพรวพราวในการพูดและมีบุคลิกภาพท่าทางเป็นของตัวเอง

ดังนั้นลักษณะของพฤติกรรมในการสื่อสารโดยการพูดอัดคลิปวิดีโอ เป็นทักษะการบวนการสื่อสารอย่างหนึ่งที่ฝึกฝนให้นักศึกษาได้เกิดกระบวนการคิดซึ่งต้องผ่านกระบวนการทางสมองก่อให้เกิดความคิด อารมณ์ ความรู้สึก และต้องถ่ายทอดความรู้ ความคิด ผ่านทักษะการพูด โดยอาศัยพฤติกรรมในการสื่อสารเพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจจุดประสงค์ให้สิ่งที่ต้องการสื่อสาร ซึ่งผู้สื่อสารทุกคนจึงควรใคร่ครวญให้รอบคอบก่อนที่จะพูดนำเสนอสิ่งใดออกไป เพราะผลของการสื่อสารที่เกิดขึ้นนั้นจะมีผลทั้งต่อผู้ส่งสารและผู้รับสาร หรือแม้กระทั่งผู้ส่งสารและผู้รับสารเป็นบุคคลเดียวกันก็ตา

2. การเตรียมและการจัดการสื่อสารในเรื่องที่พูดนำเสนอ

การพูดจะประสบความสำเร็จนั้น ผู้พูดควรเตรียมการให้เกิดความพร้อมในด้านต่าง ๆ เพื่อขจัดหรือลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในขณะที่พูด ซึ่งผู้พูดควรเตรียมการในขั้นตอน รวิวงค์ ศรีทองรุ่ง (2542 : 12) ดังนี้ 1) การเตรียมเนื้อเรื่อง 2) จัดเนื้อเรื่อง 3) การขยายความเนื้อเรื่อง 4) การสรุป 5) คำลงท้าย 6) การเขียนต้นฉบับ ซึ่งหลังจากที่ผู้พูดได้เตรียมข้อมูลและลำดับขั้นตอนต่าง ๆ แล้ว ผู้พูดต้องฝึกฝนการพูด เพื่อให้เกิดความชำนาญและรู้จังหวะการพูด ซึ่งจะทำให้กระบวนการพูดนั้นเป็นไปอย่างราบรื่น

ในการพูดนั้นนอกจากเนื้อหาที่ผู้พูดจำเป็นต้องตระเตรียมให้สมบูรณ์แล้ว ในการนำเสนอเรื่องที่พูดนั้น “เสียง” ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้การพูดประสบผลสำเร็จได้ ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงการใช้เสียง ปัญหาที่ทำให้เสียงด้อยคุณภาพ และการปรับปรุงประสิทธิภาพของเสียงพูดดังต่อไปนี้ 1) ความดัง เสียงที่พูดควรมีความดังพอที่จะได้ยินอย่างทั่วถึงกัน ไม่ควรพูดดังเกินไปเพราะผู้ฟังจะรำคาญ แต่ถ้าพูดค่อยเกินไปผู้ฟังไม่ได้ยินก็จะหมดความสนใจ ถ้าหากในขณะที่พูดมี

เสียงรบกวน ผู้พูดก็จะต้องเปล่งเสียงให้ดังขึ้นอีก การปรับความดังของเสียงว่าจะดังขนาดใดนั้น 2) ระดับความแหลมทุ้มของเสียง ความแหลมทุ้มของเสียงขึ้นอยู่กับอวัยวะในการออกเสียง ผู้ที่มีเสียงสูงเกินไป ควรปรับให้เสียงต่ำลงบ้าง เพราะเสียงสูงจะทำให้ผู้ฟังรู้สึกเหนื่อย ส่วนผู้ที่มีเสียงต่ำมาก ๆ ควรเปล่งเสียงสูงขึ้น เพราะเสียงต่ำจะทำให้ผู้ฟังง่วงได้ เวลาพูดควรปรับเสียงให้ระดับความแหลมทุ้มพอเหมาะ ฟังดูแจ่มใส 3) อัตราการเปล่งเสียงพูด การพูดเร็วเกินไปผู้ฟังจะตามไม่ทัน แต่ถ้าพูดช้าเกินไปจะทำให้เกิดความง่วง ผู้ที่พูดเร็วหรือช้าเกินไป ควรฝึกฝนที่การเปล่งเสียงพูดให้อยู่ในอัตราที่พอเหมาะ การจะพูดเร็วหรือช้านั้น ต้องคำนึงถึงเรื่องที่พูดด้วย ถ้าเป็นเรื่องวิชาการ เรื่องยากๆ ควรพูดให้ช้าลง แต่ถ้าเป็นเรื่องเบาสมองก็พูดให้เร็วขึ้นได้ 4) ความชัดเจนและความถูกต้อง ผู้พูดจะต้องฝึกออกเสียงให้ออกถูกต้องชัดเจน เสียงที่เป็นปัญหามากในเวลาพูด ได้แก่ การออกเสียง ร ล เสียงควบกล้ำ จำพวก กว ขว คว ทร เสียงขึ้นจมูก เป็นต้น นอกจากนี้เวลาพูดควรออกเสียงให้ครบถ้วน อย่าย่อคำให้สั้น หรือพูดผิดเพี้ยนไปจากภาษาที่ถูกต้อง เช่น คำว่า กิโลกรัม ว่า โล มหาวิทยาลัย พูดว่า มหาลัย เป็นต้น การฝึกเปล่งเสียงให้ชัดเจนถูกต้อง และมีชีวิตชีวาเป็นเรื่องสำคัญ และถ้าไม่จำเป็นไม่ควรจะเปล่งเสียง “เอ้อ” “อ่า”“อ้า” ออกมา เพราะจะเสียเวลาและทำให้ผู้ฟังรำคาญด้วย 5. คุณภาพของเสียง คุณภาพของเสียง เสียงก้อง เสียงแหบ เสียงแจ่มใส เสียงกังวานเหล่านี้ขึ้นอยู่กับการทำงานของอวัยวะที่ใช้ในการออกเสียง เพื่อให้เสียงมีคุณภาพที่ดีอยู่เสมอ ผู้พูดควรรู้จักควบคุมการผ่อนลม โดยการหายใจเข้าและออกให้ถูกวิธี พยายามรักษาสุขภาพทางกาย สุขภาพทางจิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งรักษาอวัยวะที่ใช้ในการออกเสียงให้เป็นปกติอยู่เสมอ ดังนั้นในการพูด ถ้าผู้พูดเข้าใจเรื่องที่พูดอย่างแจ่มชัด และมีอารมณ์ร่วมไปกับเนื้อหาที่พูดแล้ว คุณภาพของเสียงที่เปล่งออกมาจะแสดงความรู้สึกภายในให้ผู้ฟังรับรู้ด้วย ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการพูด

บทสรุป (Conclusion)

จากการที่ได้กล่าวมา การสื่อสารเป็นกระบวนการถ่ายทอดสารจากผู้ส่งสารผ่านสื่อไปยังผู้รับสาร ถ้าผู้ส่งสารได้พิจารณาอุปสรรคอันอาจจะเกิดขึ้นจากการสื่อสารในแต่ละครั้งแล้วจะช่วยให้ผู้ส่งสารสามารถเตรียมสารหรือปรับเนื้อหาสาร ปรับการใช้สื่อและปรับตัวผู้ส่งสารเอง เพื่อลดอุปสรรค ของการสื่อสารให้น้อยลงได้หรือไม่ให้มีอุปสรรคเลย ซึ่งการสื่อสารนั้นผู้ที่ส่งสารต้องเกิดกระบวนการคิด นั่นคือ ผู้คิดต้องมีทักษะการคิดหรือกระบวนการคิด ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะที่ต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญในการใช้ การฟังและการอ่านเป็นทักษะการรับรู้เรื่องราว ความรู้และประสบการณ์ การฝึกทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียนขณะฟัง อ่าน พูดและเขียน จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งเพื่อให้ผู้เรียนใช้ภาษาได้อย่างมีคุณภาพ กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 181) นั่นก็คือ

ทุกขั้นตอนของการใช้ภาษามนุษย์ต้องใช้ความคิดควบคุมไปด้วยตลอด ความคิดกับภาษาจึงสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น ผู้ที่มีความคิดดี ความคิดเป็นระบบ การใช้ภาษาก็จะดีด้วยและผู้ที่ใช้ภาษาได้ดีก็จะเป็นผู้ที่มีระบบคิดดีหรือเรียกว่ามีปฏิภาณไหวพริบรวดเร็วเฉลียวฉลาด รังสรรค์ จันต๊ะ (2541 : 16)

เมื่อมีความคิดที่เป็นระบบ การใช้ภาษาในการสื่อสารก็จะเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการใช้ทักษะในการพูด ซึ่งเป็นสิ่งที่เราทุกคนต้องมีโอกาสได้ใช้ เพราะฉะนั้นการศึกษาค้นคว้าเนื้อหาอย่างเดียวคงไม่พอ ถ้าไม่รู้จักศาสตร์ทางการพูดในด้านต่าง ๆ เช่นความสำคัญของการพูด วัตถุประสงค์ของการพูด องค์ประกอบของการพูด ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพูด คุณสมบัติเบื้องต้นของผู้พูดที่ดี มารยาทและจรรยาบรรณในการพูด การฝึกซ้อมตลอดถึงการวางบุคลิกภาพในการพูด เพื่อที่จะส่งเสริมประสิทธิภาพการพูด เพื่อให้คำพูดในครั้งนั้นน่าสนใจและประทับใจผู้ฟัง รวมถึงสามารถทำให้ความคิดที่เป็นนามธรรมเกิดเป็นรูปธรรมและอย่างชัดเจน เราพึงตระหนักไว้ว่าการเตรียมการพูดให้พร้อมเป็นการช่วยให้เรามีความมั่นใจและประสบความสำเร็จในการพูดไปกว่ามาก

เนื่องจากการใช้ภาษาไทยเพื่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน เป็นการใช้ภาษาที่สื่อความหมายให้เข้าใจตรงกัน โดยผู้ส่งสารต้องระมัดระวังภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาตามมาในการสื่อสาร การใช้ภาษาไทยในการสื่อสารโดยการอัดคลิปวิดีโอของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จึงเป็นการฝึกฝนอีกรูปแบบหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง มีประสิทธิภาพ โดยผู้พูดจะต้องมีการเตรียมเนื้อหาในเรื่องที่จะพูด วางเค้าโครงเรื่องที่จะพูด ฝึกฝนการพูดก่อนที่จะอัดคลิปวิดีโอ และฝึกบุคลิภาพในขณะที่พูด ให้ใช้น้ำเสียง ท่าทางประกอบการพูดให้เหมาะสม โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายถูกต้องตามหลักการพูดที่เตรียมตัวไว้ล่วงหน้า จึงจะทำให้การพูดบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้ ดังนั้นผู้พูดนำเสนอทุกคนต้องฝึกฝนการพูดและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพราะนักพูดที่ดีจะต้องฝึกฝนให้เกิดความเชี่ยวชาญ รวมทั้งมีการประเมินผลตนเองทุกครั้งจะทำให้ผู้พูดมีพัฒนาการทางการพูดที่ดีได้ และมีส่วนเสริมสร้างบุคลิกภาพของผู้พูดได้อีกทางหนึ่ง และจะส่งผลให้เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากสังคม

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). **ภาษาเพื่อพัฒนาการคิด หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแหงชาติพุทธศักราช 2542 แกไขเพิ่มเติม (ฉบบที่ 2) พุทธศักราช 2545.** กรุงเทพฯ : คุรุสภา.

ทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์. (2543). **พูดได้ - พูดเป็น.** กรุงเทพฯ : โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์.

นิตยา กาญจนะวรรณ. (2525). **พูดจาผู้บริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ 4. สงขลา : วิทยาลัยสงขลา.

ภัสวลี นิติเกษตรสุนทร. (2546). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการสื่อสารและพฤติกรรมการสื่อสารในคณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาทฤษฎีและพฤติกรรมการสื่อสาร**. เอกสารการสอนชุดวิชาทฤษฎี และพฤติกรรมการสื่อสาร. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช**.**

รวิวงศ์ ศรีทองรุ่ง. (2543). **การพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อการประชาสัมพันธ์.** กรุงเทพฯ : คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏเพชรบุรี.

รังสรรค์ จันต๊ะ. (2541). **เอกสารประกอบการสอนวิชา ศท 130 ภาษาไทย.** เชียงใหม่ : แสงศิลป์.

วิชชุพงศ์ วรศาสตร์กุล. (2563, มกราคม -เมษายน). “การใช้ภาษาไทยในการสื่อสารหน้าชั้นเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.” **วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ.** 6(1).

การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแห่งศตวรรษที่ 21

English Language Learning Management in the 21st Century

ญาณิศา สู่ทรงดี[1] วิโรจน์ ทองปลิว[2] จงกิจ วงษ์พินิจ[3]

ทองพูล ขุมคำ[4] และ ศิรประภา รัตนรวมการ[5]

Yanisa Soosongdee[1] Wirote Thongplew[2] Jongkit Wongpinit[3]

Thongphoon Khumkham[4] and Siraprapha Ratanaruamkarn[5]

Received : June 13, 2023; **Revised** : June 15, 2023; **Accepted** : June 15, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

ปัจจุบันโลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นแห่งศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของสังคมอย่างทั่วถึง ดังนั้นผู้เรียนจึงต้องเตรียมความพร้อมโดยมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 โดยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุด คือทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 นี้ มีความรู้ ความสามารถ และทักษะจำเป็นเพื่อเผชิญกับอนาคตในทางบวกที่มีทั้งความสำเร็จและมีความสุข

---

[1]คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajathat University; e-mail : pikkyyanisa@gmail.com

[2]คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajathat University; e-mail : wirote@srru.ac.th

[3]คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajathat University; e-mail : jong_pinit@yahoo.com

[4]คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajathat University; e-mail : thongphoon2514@gmail.com

[5]คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajathat University; e-mail : siraprapha.r@srru.ac.th

การจัดการศึกษาในปัจจุบันมุ่งเน้นการสร้างทรัพยากรบุคคลให้มีความรู้ ทักษะ และความสามารถที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century) โดยครอบคลุมทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ทักษะด้านศีลธรรม และทักษะภาษาต่างประเทศ ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมและผลผลิตใหม่ ๆ การใช้เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารเป็นตัวขับเคลื่อน และคนไทยในยุคนี้จำเป็นต้องมีทักษะความเป็นนานาชาติ อันเป็นความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมโลกที่เชื่อมโยงถึงกันได้ รู้และเข้าใจความแตกต่างของบุคคลต่างวัฒนธรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสาร และสามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้ ภาษาอังกฤษจึงมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งในฐานะภาษาสากลที่นิยมใช้ติดต่อสื่อสารกันในสังคมโลกและนับเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเข้าถึงผู้คนทั่วโลกได้

แนวคิดทฤษฎีการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศในปัจจุบันให้ความสำคัญเกี่ยวกับสมรรถนะทางการสื่อสาร การจัดการเรียนการสอนจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนภาษาสามารถใช้ภาษาสื่อสารในสังคมโลกได้จริง พัฒนาผู้เรียนภาษาให้มีความรู้หลักภาษาควบคู่กับการใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ผ่านกิจกรรม การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ การคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving) และการทำงานร่วมกันเป็นทีม (Collaboration and Team Work) การสอนภาษาที่เน้นภาระงาน (Task-Based Instruction) นับเป็นแนวการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาสื่อสารอย่างมีความหมาย มีทักษะคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา และทางานร่วมกันเป็นทีม เพื่อทำกิจกรรมหรือชิ้นงานให้สำเร็จ ช่วยให้ผู้เรียนมีองค์ความรู้และทักษะภาษาที่ใช้ในสถานการณ์สื่อสารจริง ผู้สอนปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ (Facilitator) ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ขึ้นเองจากการเรียนตัวภาษาและการใช้ภาษาในสถานการณ์สื่อสารได้เหมาะสม ผ่านกิจกรรมสื่อสารที่หลากหลาย (Communicative Activities) การสอนภาษาที่เน้นภาระงานนับเป็นแนวการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับความจำเป็นในสังคมปัจจุบัน ที่ต้องการพัฒนาคนไทยให้มีทักษะภาษาอังกฤษในระดับสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ (Keywords) : การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ศตวรรษที่ 21

Abstract

Nowadays the world has a rapid modernization because we use technology to connect for information with many regions throughout the world. The trend for social adaptation occurs in the 21st century. This changes and effect the way of living of the people. For this reason, learners need to be well prepared in every skill in order to leave school and lead their life in the 21st century. The most important thing is learning skill and this skill can effect the change in learning management in the 21st century. The learners must gain knowledge, ability, and skills to face their life in the future, both in positive way. They need to be successful and be happy as well.

Educational management focuses on creating the resource people who have knowledge, skills and ability that are necessary for leading life in the 21st century. The educational management needs to cover life skill, occupational skill, moral skill, and foreign language skill, promoting innovation creation, using technology and information technology. Thai citizens in this era need to have skill for internationalization. They need to have knowledge and skill to lead their life for the global connection. English language has an important role for communication. It is popular for communication in the global society, and it is the tool for the global connection.

The way of thinking in language teaching English as a second language or foreign language in the present time gives the importance in communication ability. The teaching management focuses on the learners to have ability in communication in the real world. The language learners are developed to have the core knowledge and ability to communicate properly through the learning activities. The learning activity that focuses on learners. They are supported to create knowledge, analytical thinking, creative thinking, problem solving, collaboration and teamwork. The language teaching that focuses on task-based instruction. Those are the teaching methods that promote the learners to communicate and meaningfully. They have thinking skills, analytical skills, creative thinking, problem

solving, and teamwork. They are able to perform the activity to accomplish their work. This can help the learners to have knowledge and skill to use in the real world. The teachers change their roles to be facilitator for the learners can create their own knowledge from learning the language so they can communicate properly by using communicative activities. Teaching language focuses on tasks, and it is the learning management that suits the necessity in the society. Thai people need to be developed the language skills for the effective English communication.

Keywords : English Language Learning, the 21st Century

บทนำ (Introduction)

กระทรวงศึกษาธิการมุ่งหวังที่จะยกระดับการพัฒนาการเรียนรู้และปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันสมัยสอดคล้องกับวิถีชีวิตสมัยใหม่และความต้องการของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 โดยมีนโยบายปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งระบบให้เชื่อมโยงกันทั้งการปฏิรูปหลักสูตรและการปฏิรูปการเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยเฉพาะการพัฒนาความสามารถและทักษะการใช้ภาษาอังกฤษทำให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้และใช้เป็นเครื่องมือทางปัญญาในการพัฒนาตนเอง อันจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดนโยบายในการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงความจำเป็นในการเร่งปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและ การเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน มีความสามารถ และทักษะที่กำหนดไว้แห่งศตวรรษที่ 21 เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ผู้คนใช้เครื่องมือที่หลากหลายเพื่อรับความรู้ภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญแห่งศตวรรษที่ 21 นับเป็นเครื่องมือสำคัญในสังคมแห่งการเรียนรู้ในปัจจุบัน จึงมีความจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเป็นช่องทางในการแสวงหาความรู้และก้าวทันโลก รวมถึงการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย

ปัจจุบันประเทศไทยจำเป็นต้องพัฒนาขีดความสามารถประชาขนให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก นั่นหมายถึงผู้ที่สื่อสารภาษาอังกฤษได้จะได้เปรียบในทุกด้าน ดังนั้นภาษาอังกฤษจึงมีความสำคัญในชีวิตประจำวันของคนไทยมากขึ้น นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการยังได้กำหนดนโยบายที่จะปฏิรูปการสอนภาษาอังกฤษเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการหาความรู้และก้าวทันโลก รวมถึงการพัฒนาตนเอง

เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในอนาคต ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ช่วยให้ผู้เรียนสื่อสารภาษาอังกฤษได้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะผู้สอนซึ่งจะต้องจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะทางภาษาให้มากที่สุด สามารถใช้ภาษาได้ตามต้องการเป็นเครื่องมือในการสื่อสารกับผู้อื่นในบริบทต่าง ๆ ทั้งในห้องเรียนและในชีวิตประจำวัน วิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนสื่อสารโดยใช้ภาษาในชีวิตประจำวันได้ คือ การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching : CLT)

เนื้อหา (Content)

การให้การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21

การศึกษาแห่งศตวรรษที่ 21 จะมีความยืดหยุ่น สร้างสรรค์ ท้าทายและซับซ้อน การศึกษาจะนำมาซึ่งโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วซึ่งเต็มไปด้วยความท้าทายและปัญหา แต่ยังรวมถึงโอกาสและความเป็นไปได้ใหม่ ๆ สิ่งที่น่าตื่นเต้นคือโรงเรียนแห่งศตวรรษที่ 21 จะเป็นโรงเรียนที่มีหลักสูตรแบบยึดโครงงานเป็นรากฐาน (Project-based curriculum) เป็นหลักสูตรที่ให้ผู้เรียนเกี่ยวข้องกับปัญหาในโลกที่เป็นจริง เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมนุษย์ และคำถามเกี่ยวกับอนาคตเชิงวัฒนธรรม สังคม และโรงเรียนจะเปลี่ยนจากการเป็นสิ่งก่อสร้าง (Building) กลายเป็นศูนย์รวมประสาท (Nerve centers) ที่ไม่จำกัดผู้เรียนภายในห้องเรียน เปลี่ยนเป็นการเชื่อมโยงผู้สอน ผู้เรียนและชุมชน เข้าสู่ขุมคลังแห่งความรู้จากทั่วโลก โดยผู้สอนจะเปลี่ยนจากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือให้ผู้เรียนสามารถเปลี่ยนสารสนเทศเป็นความรู้ และนำความรู้เป็นเครื่องมือสู่การปฏิบัติและให้เป็นประโยชน์ เป็นการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ และต้องมีการสร้างวัฒนธรรมการสอบถามและสืบค้น (Create a culture of inquiry) สำหรับ ผู้สอน ผู้เรียน และชุมชนแห่งศตวรรษที่ 21

ดังนั้น การให้การศึกษาแห่งศตวรรษที่ 21 ต้องมีการเปลี่ยนแปลงวิสัยทัศน์และมุมมอง (Perspectives) ของผู้สอนและผู้เรียน จากกระบวนการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม (Tradition paradigm) ไปสู่กระบวนการเรียนการสอนแบบใหม่ (New paradigm) ที่ทันสมัยของผู้เรียนและเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นการเรียนรู้ที่ไปไกลกว่าการได้รับความรู้แบบง่าย ๆ ไปสู่การเน้นพัฒนาทักษะและทัศนคติ ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหาทักษะองค์การ ทัศนคติเชิงบวก ความเคารพตนเอง นวัตกรรมที่ทันสมัย ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะและค่านิยมทางเทคโนโลยี ความเชื่อมั่นในตนเอง ความยืดหยุ่น การจูงใจตนเอง และความตระหนักในสภาพแวดล้อม และเหนืออื่นใด คือ ความสามารถในการจัดการความรู้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อ

ใช้อย่างสร้างสรรค์ (The ability to handle knowledge effectively in order to use it creatively) ถือเป็นทักษะที่สำคัญจำเป็นสำหรับการเป็นผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 และเป็นสิ่งที่ท้าทายในการที่จะพัฒนาเรียนเพื่ออนาคต ให้ผู้เรียนมีทักษะ ทัศนคติค่านิยม และบุคลิกภาพส่วนบุคคล เพื่อเผชิญกับอนาคตด้วยภาพในเชิงบวก (Optimism) ที่มีทั้งความสำเร็จและมีความสุขของทั้งผู้เรียนและผู้สอน

การเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21

องค์ประกอบที่สำคัญและจำเป็นเพื่อในการเรียนรู้ของผู้เรียนทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 คือ มาตรฐานศตวรรษที่ 21 การประเมินผลหลักสูตรการเรียนการสอนการพัฒนาอาชีพและสภาพแวดล้อม การเรียนรู้จะต้องสอดคล้องกับระบบสนับสนุนการผลิตที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์แห่งศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้เรียนในปัจจุบันมาตรฐานศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1. มุ่งเน้นทักษะ ความรู้ในเนื้อหา และความเชี่ยวชาญของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21
2. สร้างความเข้าใจระหว่างวิชาหลัก เช่นเดียวกับรูปแบบสหวิทยาการศตวรรษที่ 21
3. เน้นความเข้าใจอย่างลึกซึ้งมากกว่าความรู้แบบผิวเผิน
4. การของมีส่วนร่วมของผู้เรียนกับ ข้อมูลและ เครื่องมือในโลกแห่งความเป็นจริงและพวกเขาจะพบผู้เชียวชาญในวิทยาลัยหรือในที่ทำงานและ ชีวิตผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อทำงานอย่างแข็งขันการแก้ปัญหาที่มีความหมาย
5. การมีมาตรการหลาย ๆ รูปแบบของการเรียนรู้

การเรียนการสอนแห่งศตวรรษที่ 21

1. ผู้สอนต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านทักษะของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วยบริบทของวิชาหลักและรูปแบบสหวิทยาการของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21
2. ผู้สอนมุ่งเน้นไปที่การให้โอกาสสำหรับการใช้ทักษะในเนื้อหาและวิธีการตามความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21
3. ผู้สอนมีวิธีการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความรู้ด้านนวัตกรรมที่สามารถบูรณาการการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนแนวการเรียนรู้เพิ่มเติมในการใช้ปัญหาเป็นรากฐานที่สำคัญ และทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21
4. ผู้สอนมีการสนับสนุนให้รวมทรัพยากรของชุมชน ภูมิปัญญาชาวบ้าน และแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนให้แก่ผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21

การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21

กระทรวงศึกษาศึกษาธิการมีนโยบายปฏิรูประบบการเรียนการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยเฉพาะทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เพื่อการพัฒนาตน ซึ่งนำไปสู่ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

เบญจวรรณ พงศ์มัฆวาน (2544 : 2) กล่าวว่า กระทรวงศึกษาธิการ ได้แนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น และใช้กิจกรรมต่างๆหลากหลายชนิดเข้ามาช่วยในการดำเนินการสอน โดยครูผู้สอนต้องคำนึงถึงความสามารถ ความถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน

ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนและประยุกต์วิธีการสอนของตนเพื่อสามารถเลือกวิธีสอน กิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและจุดมุ่งหมายของการเรียนภาษาในแต่ละระดับชั้น ซึ่งทำให้การเรียนการสอนนั้นมีประสิทธิภาพ แนวคิดสำคัญที่ครูในศตวรรษที่ 21 ต้องเรียนรู้เพื่อนำมาจัดการเรียนการสอนมีดังต่อไปนี้ คือ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 144 - 145)

1. หลักสูตรภาษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner – Centered Language Curriculum)
2. แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching)
3. การสอนภาษาเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (Language for Specific Purposes)
4. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated Learning)
5. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)
6. การจัดการเรียนการสอนแบบภาษาที่เน้นเนื้อหา (Content-Based Instruction)
7. การสอนภาษาแบบองค์รวม (Whole Language Approach)
8. การเรียนรู้จากการทำโครงงาน (Project-Based Learning)
9. การเรียนรู้ที่เน้นภาระงาน (Task-Based Language)
10. การสร้างองค์ความรู้ (Constructivism)
11. วิธีการสอนด้วยการตอบสนองด้วยท่าทาง (Total Physical Response)
12. การเรียนการสอนภาษาอังกฤษแบบไฟร์แม็ทซิสเต็ม (4 MATS Language System)

กระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อให้การเรียนการสอนนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น ครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ กระบวนการ มีความสามารถ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ครูต้องมีเทคนิค วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือ(Cooperative Learning) คือ วิธีการจัดการเรียนการสอนที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการทำงานร่วมกัน เช่น การจัดกิจกรรมโต๊ะกลมเพื่อนำไปสู่การสอนคำศัพท์ ไวยากรณ์ การออกเสียงอย่างถูกต้องจนเกิดความเข้าใจในเนื้อหา สามารถใช้ได้อย่างถูกต้อง แล้วจึงนำความรู้ที่ได้ไปฝึกในสถานการณ์จริง

ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 กับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

แนวคิดด้านทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 หากวิเคราะห์ตามภูมิหลังของประกาศในเครือข่าย P21 จะเห็นได้ว่าแนวคิดที่เป็นพื้นฐานแนวคิดนี้คือหลักการและปรัชญาเสรีนิยมใหม่ (Neoliberal) (Patterson, 2015 : 216 - 221) ที่มีบทบาทอย่างมากในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นแนวคิดเชิงเศรษฐกิจและการเมืองที่ส่งผลโดยตรงต่อการศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งกล่าวได้ว่าแนวคิดเสรีนิยมใหม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายประการ อันเนื่องจากความพยายามเพิ่มบทบาทของนโยบายเศรษฐกิจ ผลักดันให้ระบบต่าง ๆ ในสังคมเอื้อให้เกิดการพัฒนาในด้านธุรกิจ การจัดการศึกษาเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ถูกคาดหวังให้เป็นกลไกหรือเครื่องมือที่จะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจในฐานะที่เป็นฝ่ายผลิตบุคลากรที่มีทักษะการทำงานตามที่สังคมต้องการ ดังที่มีบทวิเคราะห์ว่าผู้สำเร็จการศึกษาควรเข้าสู่ตลาดแรงงานด้วยความพร้อมในการทำงานมากกว่าการเป็นเพียงผู้มีการศึกษาแบบกว้าง ๆ ด้วยเหตุนี้สถาบันการศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้มีความสอดคล้องกับแนวคิดเสรีนิยมใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านทักษะที่จำเป็นต่อตลาดแรงงานเชิงธุรกิจ (Hursh, 2001) มีการกำหนดมาตรฐาน (Standards) ตัวชี้วัด (Indicator) และหลักเกณฑ์ (Criteria) ในลักษณะต่าง ๆ เช่น มาตรฐานหลักสูตรมาตรฐานการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มาตรฐานวิชาชีพครู ภาระความรับผิดชอบ (Accountability) เป็นต้น ซึ่งล้วนเป็นมาตรการการประเมินหรือประกันคุณภาพที่ธุรกิจใช้เพื่อเป็นหลักประกันว่าทุกส่วนและทุกขั้นตอนของกระบวนการการจัดการศึกษาการจัดการศึกษาเป็นไปตามเกณฑ์ที่สอดคล้องกับความคาดหวังของธุรกิจว่า การศึกษาควรผลิตผู้สำเร็จการศึกษาที่มีความพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงานในภาคเอกชน (Brathwaite, 2016 : 6)

ในสาขาการเรียนการสอนภาษาที่สองและภาษาต่างประเทศ จะเห็นได้ว่ามีการก่อตั้งเครือข่ายของสาขาวิชาและกำหนด บทบาทต่าง ๆ ซึ่งหนึ่งในนั้นคือ การกำหนดมาตรฐานพร้อมระดับความสามารถทางภาษาที่แสดงถึงสมรรถนะที่ชัดเจนและ เป็นรูปธรรม เช่น ระดับ (Level)

ของทักษะและความรู้ภาษาที่แสดงออกในรูปแบบของพฤติกรรม (Performance) การ ใช้ภาษาที่สังคมคาดหวัง เป็นต้น โดยการกำหนดระดับความสามารถทางภาษานั้นเป็นไปตามทฤษฎี เช่น ในช่วงหนึ่งที่นักภาษาศาสตร์การศึกษาได้เสนอแนวการสอนแบบธรรมชาติ (Natural approach) ได้แบ่งระดับของการพัฒนาการการรับ ภาษาที่สองออกเป็น 5 ระดับ (Herrera & Murry, 2005 : 71 - 75) ได้แก่

1. ช่วงก่อนการผลิตภาษา (Pre-production) หรือช่วงระยะเงียบ (Silent period) หรือขั้นที่ผู้เรียนยังไม่สามารถพูดภาษาที่สอง

2. ช่วงเริ่มใช้ภาษาเพื่อสื่อสาร (Early production) หรือเริ่มใช้ทักษะการพูดเช่นตอบคำถามสั้น ๆ ได้

3. ช่วงใช้ภาษาได้ (Speech emergence) หรือผู้เรียนสามารถโต้ตอบด้วยภาษาที่สองได้

4. ช่วงเริ่มมีความชำนาญและใช้ภาษาได้คล่องแคล่ว (Intermediate fluency)

5. ระดับที่มีความสามารถในการใช้ภาษาสูงสุด (Advanced fluency) หรือใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา ซึ่งต่อ มามีการใช้ระดับช่วงความสามารถเป็นกรอบสำหรับการออกแบบหลักสูตรภาษา การแบ่งกลุ่มผู้เรียนตามความสามารถ และ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ในส่วนของการกำหนดมาตรฐานความสามารถทางภาษานั้น สหภาพยุโรปได้กำหนดกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษา (The Common European Framework of References for Languages หรือ CEFR) (Council of Europe, 2013) เป็นมาตรฐานการวัดระดับความสามารถทางด้านภาษาที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล โดยกำหนดเกณฑ์การจัดระดับความสามารถเพื่อให้ภาคธุรกิจใช้เป็นเกณฑ์ในการจำแนกระดับ ความสามารถหรือทักษะทางภาษาของผู้สมัครงาน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ากรอบอ้างอิงดังกล่าวใช้เป็นเกณฑ์การจ้างงานที่ยึดความ สามารถทางภาษาของผู้สมัครงาน ดังนั้นเมื่อความสามารถทางภาษาของผู้จบการศึกษาที่ตลาดแรงงานมีความชัดเจนเกณฑ์ของ CEFR จึงเริ่มมีบทบาทในการจัดการศึกษาภาษาต่างประเทศ โดยเริ่มจากการเป็นกรอบการพัฒนาหลักสูตรรวมไปถึงการกำหนดให้เกณฑ์เป็นตัวชี้วัดในการประเมินผลการเรียนการสอนภาษาที่มีเป้าหมายสอดคล้องกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

ในขณะเดียวกัน สภาการสอนภาษาต่างประเทศของประเทศสหรัฐอเมริกา (American Council on the Teaching of Foreign Languages, 2011) ซึ่งเป็นเครือข่ายสำคัญแห่งหนึ่งของการสอนภาษา ได้อ้างถึงทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และระบุว่าการเรียนการสอนภาษาควรมุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะและคุณสมบัติที่เกิดจากการบูรณาการความสามารถทางภาษา กับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ทั้งสิ้น 12 ประการ ได้แก่ การเป็นนักสื่อสาร (Communicator) ผู้ที่ให้ความร่วมมือ

กับผู้อื่น (Collaborator) นักคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา (Critical thinker and problem-solver) ผู้ริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรม (Creator and innovator) พลเมืองของโลกที่รอบรู้ข้อมูลข่าวสาร กระตือรือร้น และผลิตผลงานโดยใช้เทคโนโลยี (Informer, active, and productive global citizen) ผู้เรียนภาษาที่ยืดหยุ่นและปรับตัวได้ (Flexible and adaptive language learners) ผู้นำ (Leader) ผู้ที่มีความรับผิดชอบ (Responsibility and accountability) และผู้รู้จักใช้ทักษะทางสังคมเกี่ยวกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม (Social and cross cultural skills) เพื่อนำพาตนเองไปในทิศทางสร้างสรรค์ (Initiation and self-direction) จะเห็นได้ว่าทักษะหมดนี้เป็นสิ่งที่ท้าทายอย่างมากต่อกระบวนการการ จัดการศึกษาเพื่อผลิตผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณสมบัติตามที่สังคมและเครือข่ายวิชาชีพระดับนานาชาติคาดหวัง หรือกล่าวได้ ว่าท้าทายต่อการจัดหรือปฏิรูปหลักสูตรภาษา การเตรียมและพัฒนาครูผู้สอนภาษา กระบวนการการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนตลอดจนการพัฒนาสื่อการเรียนทั้งสิ้น

ในด้านการจัดการศึกษา เป็นที่ยอมรับกันว่าหลักสูตรเปรียบเสมือนแผนแม่บทที่กำหนดทิศทางการศึกษารวมทั้ง คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาแต่ละระดับ และเมื่อสังคมที่ได้รับอิทธิพลจากธุรกิจ และการสื่อสารดิจิทัลในปัจจุบันกำลัง มีบทบาทอย่างมาก หลักสูตรจึงมิสามารถหลีกเลี่ยงอิทธิพลนี้ไปได้ ดังนั้นการที่เครือข่าย P21 คาดหวังให้ผู้สำเร็จการศึกษา มีทักษะทางภาษาเพื่อการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ สร้างสรรค์ และอีกหลายด้านดังที่สรุปไว้ข้างต้นแล้วนั้น การเรียนการสอนซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตร จึงต้องมีลักษณะบูรณาการแนวคิดปรัชญาการศึกษา เพื่อกำหนด เนื้อหาหรือสาระการเรียน และการที่ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 กำหนดความสำคัญของการอ่าน การเขียน และคณิตศาสตร์ สะท้อนให้เห็นอิทธิพลของแนวคิดปรัชญาสารัตถะนิยม (Essentialism) และนิรันดรนิยม (Perennialism) ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีแก่นความรู้พื้นฐานที่จำเป็น ในเวลาเดียวกันต้องจัดประสบการณ์การเรียนที่มีลักษณะเตรียมผู้เรียนให้มีทักษะที่สังคม ต้องการซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดพัฒนาการนิยม (Progressivism) (Ornstein & Hunkins, 1998 : 38 - 44) นอกจากนี้ ทักษะทั้งหมดที่จำเป็นแห่งศตวรรษที่ 21 แสดงถึงศักยภาพทั้งด้านความคิด ปัญญา การปฏิบัติงาน การมีความคิดสร้างสรรค์ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านสารสนเทศและเทคโนโลยี การเรียนรู้ที่มิได้จำกัดเพียงในห้องเรียน และการสื่อสารร่วมงานกับผู้อื่น สอดคล้องกับแนวคิดสรรคนิยม (Constructivism) ที่เน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนการสอน มี โอกาสสร้างความรู้ โดยการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมเข้ากับประสบการณ์ที่กำลังมีส่วนร่วมพร้อม ๆ กับการมีปฏิสัมพันธ์ กับบริบทรอบตัว ซึ่งได้แก่ เพื่อน สื่อการเรียน ผู้สอน สิ่งแวดล้อม สารสนเทศ รวมทั้งภาระงานที่กำลังทำที่ต้องอาศัยความรู้ ความคิด

ความจำและการลงมือปฏิบัติ ซึ่งทั้งหมดนี้เรียกว่าการเรียนรู้ (Learning) อันจะช่วยให้ผู้เรียนสร้างความหมายของความรู้ด้วยตนเอง (Ertmer & Newby, 2013 : 55) ทั้งนี้ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศด้วยการบูรณาการ แนวคิดทั้งหมดข้างต้นรวมไปถึงการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนฝึกการใช้และพัฒนาทักษะในบรรยากาศที่คล้ายสภาพจริงใน สังคม นับว่าเป็นการตอบโจทย์ว่าควรทำอย่างไรเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิต การวิเคราะห์ข้างต้นช่วยให้มองเห็นภาพว่าทักษะ สำหรับศตวรรษที่ 21 มิได้แตกต่างจากแนวคิดหรือทฤษฎีทางการศึกษาที่มีอยู่ เพียงแต่แสดงให้เห็นภาพของการบูรณาการ แนวคิดเพื่อลงสู่แนวปฏิบัติในการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัยในปัจจุบัน

การจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

การออกแบบหลักสูตรในภาพรวมและหลักสูตรระดับรายวิชาเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาภาษาต่าง ประเทศมีประสิทธิภาพ ซึ่งการยึดติดกับรูปแบบหลักสูตรเพียงรูปแบบเดียวอาจจะไม่ครอบคลุมการส่งเสริมและพัฒนาทักษะ ทั้งหมด ที่จำเป็นแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนั้นแนวทางที่เหมาะสมอาจต้องอาศัยการบูรณาการหลักสูตร 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการออกแบบโดยใช้วิชาเป็นศูนย์กลาง (Subject-centered designs) การออกแบบโดยใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-centered designs) และการออกแบบโดยใช้ปัญหาเป็นศูนย์กลาง (Problem-centered designs) (Ornstein & Hunkins, 1998 : 243 - 263) ทั้งนี้ การออกแบบโดยใช้วิชาเป็นศูนย์กลางเน้นการจัดรายวิชา ทั้งในลักษณะวิชาเดี่ยว เช่น รายวิชาการอ่าน วิชาการเขียนเรียงความ วิชาไวยากรณ์ เป็นต้น หรือการบูรณาการเนื้อหาวิชาที่สัมพันธ์กัน เช่น ภาษากับวัฒนธรรม ภาษากับการประชาสัมพันธ์ ภาษาเพื่อการสื่อสารธุรกิจ เป็นต้น สำหรับการออกแบบโดยใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จะคำนึงถึงบทบาทผู้เรียนเป็นสำคัญและรวมไปถึงรูปแบบที่เน้นความเป็นมนุษย์ หลักสูตรจึงสนองตอบต่อความสนใจของผู้เรียน รวมทั้งผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ และรูปแบบการออกแบบโดยใช้ปัญหาเป็นศูนย์กลางจะเน้นการบรรจุปัญหาในสภาพจริงของสังคมไว้ในหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนบูรณาการความรู้และทักษะ เพื่อแก้ปัญหาเสนอแนะแนวทางหรือนวัตกรรมสำหรับสภาพปัจจุบันและในอนาคต

เมื่อนำรูปแบบหลักสูตรทั้ง 3 รูปแบบข้างต้น มาปรับใช้เพื่อการจัดและพัฒนาหลักสูตรเพื่อการจัดการเรียนการสอน ภาษาต่างประเทศอย่างสมดุล จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกทักษะภาษาควบคู่กับการเรียนเนื้อหาโครงสร้างภาษา โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญในการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล ทดลองใช้ภาษาและความรู้ที่ เกี่ยวข้องอื่น ๆ เป็นเครื่องมือ ตัวอย่างของแนวทางการจัดหลักสูตรรวมทั้งการจัดการการเรียนรู้ เช่น การใช้ภาระ

งานตาม สภาพจริง (Authentic tasks) การใช้โครงงาน การเรียนโดยใช้กิจกรรมแก้ไขปัญหาเป็นรากฐาน (Problem-based learning) เป็นต้น ซึ่งล้วนเป็นกิจกรรมที่สามารถบูรณาการความรู้ทักษะภาษา กระบวนการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี และการทำงานร่วมกับผู้อื่น อีกทั้งยังเป็นส่งเสริมและเพิ่มทักษะชีวิตให้ผู้เรียนอีกด้วย

บทบาทและคุณลักษณะของครูผู้สอนภาษา

การนำทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ผนวกกับเกณฑ์มาตรฐาน CEFR ที่กล่าวโดยสรุปข้างต้น ช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่าง การวางเป้าหมายการสอนภาษาต่างประเทศตามแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative language teaching) ซึ่งมุ่งเน้นให้เกิดสมรรถนะ 4 ด้าน (Herrera & Murry, 2005 : 64 - 65) ได้แก่

1. ด้านหลักหรือ โครงสร้างภาษา (Grammatical competence)

2. ด้านภาษาศาสตร์เชิงสังคม (Sociolinguistic competence) หรือ การใช้ภาษาอย่างเหมาะสมกับบริบท

3. ด้านการใช้ภาษาให้เกิดความต่อเนื่องและความสัมพันธ์กันของข้อความ (Discourse competence)

4. ด้านการใช้กลวิธีเพื่อการสื่อความหมาย (Strategic competence) ซึ่งหากรวมสมรรถนะทั้ง 4 ด้านดังกล่าว ผนวกเข้ากับเกณฑ์ของ CEFR แล้วจะสามารถเป็นแนวทางหรือกรอบความคิดสำหรับครูผู้สอนภาษา เนื่องจากเกณฑ์นี้ได้รับ การยอมรับในระดับสากลกับภาษาต่างประเทศหลายภาษา เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาสเปน ภาษาอิตาลี ภาษาสวีเดน เป็นต้น ที่ใช้เกณฑ์ 6 ระดับร่วมกัน อันได้แก่ A1 A2 B1 B2 C1 และ C2 โดยระดับความสามารถทั้ง 6 ระดับ ให้ความสำคัญกับการแสดงออกถึงพฤติกรรม (Performance) การใช้ภาษาที่สะท้อนสมรรถนะ (Competence) เช่น ผู้ที่มีความสามารถด้านการอ่านระดับ C2 ต้องมีทักษะการอ่านใกล้เคียงหรือเหนือกว่าเจ้าของภาษา ทั้งด้านความเร็วในการอ่านและความเข้าใจสาระเนื้อหาของสิ่งที่อ่าน ระดับ C1 ต้องสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับกาลเทศะ แม้กระทั่ง การสื่อสารในหัวข้อที่ไม่คุ้นเคย ระดับ B2 ต้องสามารถสื่อสารให้ข้อมูลที่ผู้อื่นต้องการได้ ระดับ B1 มีทักษะภาษาที่จำเป็น ในชีวิตประจำวัน เช่นการติดต่อขอเปิดบัญชีกับธนาคาร ระดับ A2 แสดงให้เห็นถึงความสามารถสื่อสารในชีวิตประจำวันแบบง่าย ๆ ในหัวข้อที่คุ้นเคย และระดับ A1 ซึ่งถือว่าเป็นความสามารถทางภาษาระดับเบื้องต้นเน้นเพียงการถาม-ตอบเบื้องต้น

การใช้รูปแบบหรือถ้อยคำที่เกิดจากการลอกเลียนแบบในหัวข้อง่าย ๆ โดยใช้ เกณฑ์และหลักการทั้งหมดสะท้อน ให้เห็นสภาพปัจจุบันของการเรียนการสอนภาษา ทิศทางและการปรับตัว

ของวัตถุประสงค์และเนื้อหาของหลักสูตร สื่อการเรียน การสอน วิธีการจัดการเรียนการสอนและการจัดบรรยากาศการเรียน รวมทั้งรูปแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่ครอบคลุมทักษะที่เกี่ยวข้องที่เหมาะสม ตัวอย่างมาตรฐานทักษะความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ ผนวกทักษะทุกด้านแห่งศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะอย่าง ยิ่งด้านเทคโนโลยีและการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ถือว่าสำคัญยิ่งในปัจจุบัน ส่งผลให้มีการทบทวนบทบาทของผู้สอนภาษา โดยตรงเช่นกัน (Rotherham & Willingham, 2009 : 18 - 20) ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นเกี่ยวกับความรู้และความมี ประสิทธิภาพของผู้สอนที่เป็นประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งในด้านการศึกษา ทั้งนี้ที่ผ่านมามีนักการศึกษาและนักวิจัยสาขาการศึกษา หลายท่านที่นำเสนอและสรุปประเภทและลักษณะความรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้สอน เช่น ครูมืออาชีพ (Professional teacher) จำเป็นต้องรู้และเข้าใจการจัดการชั้นเรียน วิธีสอน และติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนได้ (Kramer, 2003: 22-24) ด้าน การสอนภาษาต่างประเทศนั้นความรู้ที่จำเป็นประกอบด้วย ความรู้ทฤษฎีการสอน ทักษะการสอน การสื่อสารด้วยภาษาต่าง ประเทศนั้น ๆ ความรู้สาขาวิชาการอื่น ๆ และการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ (Richards, 1998: 1) ทว่าการแยกความรู้ ออกเป็นประเภทต่าง ๆ อาจกระทำได้ยากเพราะความรู้ของผู้สอนหลอมเป็นหนึ่งเดียวกัน (Tsui, 2003: 65-66) อันได้แก่ ความรู้ด้านภาษา ความรู้ด้านทฤษฎี และธรรมชาติของการเรียนการสอนภาษา การจัดการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ฐานความรู้ที่ชัลแมน (Shulman, 1987: 8) สังเคราะห์และได้รับการยอมรับและนำไปใช้เป็นกรอบทฤษฎีในงานวิจัย ระดับนานาชาติจำนวนมากที่ผู้วิจัยและนักการศึกษาทั่วโลกนำไปประยุกต์ในการพัฒนาวิชาชีพผู้สอนสาขาต่าง ๆ ประกอบด้วย ความรู้ 7 ด้าน ได้แก่ ความรู้เนื้อหาสาระของวิชา ความรู้ด้านการสอนรวมทั้งวิธีสอน ความรู้ด้านวิธีสอนผนวกเนื้อหาวิชาเฉพาะ ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ความรู้เกี่ยวกับความมุ่งหมายของการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับผู้เรียน และความรู้ในบริบทของการศึกษา

หากผู้สอนมีความมุ่งหมายด้านทักษะภาษาต่างประเทศแห่งศตวรรษที่ 21 ดังเช่นของ CEFR รวมทั้งการประยุกต์ทักษะอื่น ๆ ที่ เครือข่าย P21 ระบุ และฐานความรู้ที่จำเป็นทั้ง 7 ด้านของผู้สอนมืออาชีพที่ชัลแมน (Shulman, 1987) เสนอเป็นแนวปฏิบัติอย่างเคร่งครัดสำหรับการผลิตและพัฒนาผู้สอนภาษาต่างประเทศ อาจกล่าวได้ว่าความรู้ในแต่ละด้านที่จะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนควรมีลักษณะ ดังนี้

1. ความรู้เนื้อหาสาระของวิชา (Content knowledge) เป็นความรู้เบื้องต้นที่จำเป็นและผู้สอนควรมีความรู้ทุก ด้านเกี่ยวกับภาษาต่างประเทศที่สอน ได้แก่ องค์ประกอบของภาษา โครงสร้างไวยากรณ์ คำศัพท์ ภาษาศาสตร์ และทักษะต่าง ๆ ทั้งนี้ความรู้ควรครอบคลุมถึงการใช้

ภาษาในบริบทต่าง ๆ เช่น ภาษาในการสื่อสารทั่วไป ภาษาเชิงวิชาการ ภาษาในงานอาชีพต่าง ๆ ภาษาในสารสนเทศ โดยความรู้ทั้งหมดควรครอบคลุมทั้งเชิงทฤษฎีและทักษะภาษา ตัวอย่างของความรู้ด้าน เนื้อหาของผู้สอนภาษาต่างประเทศที่สามารถใช้เป็นแนวทาง คือ มาตรฐานความรู้ที่กำหนดโดยสมาคมการสอนภาษาต่างประเทศ ของประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ระบุผู้สอนต้องมีความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาในบริบทของการสื่อสารทั่วไป การสื่อสารที่ต้องใช้ การตีความ และการสื่อสารเชิงนำเสนอ รวมทั้งมีความรู้ด้านภาษาศาสตร์ วัฒนธรรม วรรณคดี ของภาษาต่างประเทศนั้น ๆ รวมทั้งมีความรู้ในสาขาวิชาอื่นเพื่อช่วยให้มีความรู้ที่หลากหลาย กว้างขึ้นและเพิ่มเติมความรู้ทักษะทางภาษาของผู้สอน

2. ความรู้ด้านการสอนรวมทั้งวิธีสอน (Pedagogical knowledge) เป็นความรู้พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการสอน เช่น หลักจิตวิทยา การจัดการชั้นเรียน วิธีการสอนในรูปแบบต่าง ๆ การวางแผนการสอน การจัดการและใช้ทรัพยากรการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินรูปแบบต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของ ผู้เรียน รวมทั้งการสื่อสารในชั้นเรียน บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน เป็นต้น โดยความรู้ด้านวิธีสอนควรเพียงพอที่จะประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนฝึกและพัฒนาการคิดวิเคราะห์ กล้าริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ ซึ่งล้วนเป็นทักษะที่จำเป็นต่อผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง

3. ความรู้ด้านวิธีสอนผนวกเนื้อหาวิชาเฉพาะ (Pedagogical content knowledge) เป็นความรู้จำเพาะที่อาจกล่าวว่าสำคัญที่สุดสำหรับการสอน และเนื่องจากธรรมชาติของแต่ละวิชาต่างมีเอกลักษณ์ การประยุกต์ความรู้ด้านการสอน รวมทั้งวิธีสอนให้มีความลึกซึ้งเฉพาะเจาะจงสำหรับการสอนภาษาจึงมีความซับซ้อนไปตามธรรมชาติของวิชาที่สอนเช่นกัน ผู้สอนภาษาต่างประเทศจึงมีความจำเป็นต้องรู้หลักการและวิธีการเรียนการสอน รวมทั้งกลยุทธ์สำหรับสอนภาษา ทั้งนี้เพื่อวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนของแต่ละวิธีและปรับใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา จุดประสงค์รายวิชา ความรู้และทักษะและประสบการณ์เดิมของผู้เรียนที่ผู้เรียน การใช้สื่อการเรียนการสอนในการสอนภาษาที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่คาดหวัง ดังนั้นการเลือกวิธีสอน อาจเป็นการประยุกต์แนวความคิดที่เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านทฤษฎีการรับภาษา (Language acquisition) ซึ่งแต่ละทฤษฎีอาจคล้ายคลึงและแตกต่างกันในบางประเด็น เช่น บทบาทและลักษณะของกิจกรรม ควรยึดตามแนวทางพฤติกรรมนิยมโดยให้ผู้เรียนฝึกซ้ำ ๆ (Drills) หรือเน้นกิจกรรมปฏิสัมพันธ์และใช้สื่อการเรียนจริง (Interactions and authentic materials) ในทำนองเดียวกัน การสอนภาษาอาจปรับให้เน้นด้านภาษา ผู้เรียนหรือกระบวนการเรียน (Nunan, 1999 : 93) ทั้งนี้เหตุผลและหลักการ

ประยุกต์แนวการสอนควรช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะภาษาต่างประเทศที่เน้น การสื่อสาร ผสมผสานกับทักษะชีวิตที่เป็นไปตามความต้องการของสังคมแห่งศตวรรษที่ 21 คือ สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นพลเมืองของโลกท่ามกลางกระแสและช่องทางสื่อสารผ่านสื่อที่หลากหลาย

4. ความรู้ด้านหลักสูตร (Curriculum knowledge) หรือความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปรัชญาของหลักสูตร วัตถุประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งเป็นตัวกำหนดสมรรถนะและทักษะผู้เรียน ทั้งนี้การคำนึงถึงทักษะภาษาเพื่อการสื่อสารในยุคสารสนเทศแห่งศตวรรษที่ 21 นับว่าเป็นส่วนหนึ่งของความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ผู้สอนจึงควรใช้ความรู้ดังกล่าวเป็นแนวทางพัฒนาหลักสูตรและการปรับการเรียนการสอน เช่น ในภาพรวมหลักสูตรอาจยึดสาระ และเนื้อหาวิชา ยึดผู้เรียน หรือยึดปัญหาเป็นหลัก ทั้งนี้หลักสูตรที่เน้นสาระเนื้อหาเป็นหลัก ลำดับขั้นหรือความสัมพันธ์ของ แต่ละวิชาทั้งลักษณะวิชาเดี่ยว วิชาบูรณาการในศาสตร์เดียวกันรวมทั้งบูรณาการข้ามศาสตร์ ซึ่งล้วนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ของหลักสูตร ในขณะที่รูปแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นหลักให้ความสำคัญของกระบวนการเรียนที่อิงธรรมชาติการเรียนรู้และความ แตกต่างระหว่างบุคคล ความต้องการของผู้เรียน สำหรับรูปแบบหลักสูตรที่อิงปัญหาจะเน้นการจัดเนื้อหาและประสบการณ์ให้ สอดคล้องกับปัญหาจริงในสังคม หรือปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อผู้เรียน (Ornstein & Hunkins, 1998 : 262) จึงจะเห็นได้ ว่าความเข้าใจภาพรวมของรูปแบบหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้สอนสอนภาษาต่างประเทศพึงมี นอกจากนี้หลักสูตรภาษาต่างประเทศยังมีลักษณะที่ลงรายละเอียด เช่นหลักสูตรที่เน้นและจัดลำดับเนื้อหาตามโครงสร้างภาษา (Structural syllabus) หน้าที่ใน การสื่อความหมาย (Functional syllabus) สถานการณ์การใช้ภาษา (Situational syllabus) ภาระงาน (Task-based syllabus) เนื้อหาสาระวิชาการศาสตร์อื่น (Content-based syllabus) หรือเน้นทีละทักษะ (Skill-based syllabus) (Brown, 1995 : 7) ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นตัวกำหนดเป้าประสงค์ของการเรียนการสอนภาษา บทบาทผู้สอน บทบาทผู้เรียน การเลือกใช้ สื่อการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดผลประเมินผลของแต่ละประเภทของหลักสูตร (Graves, 2000 : 9 - 10) เพื่อให้ครอบคลุม ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

5. ความรู้เกี่ยวกับความมุ่งหมายของการศึกษา ความรู้ด้านนี้ช่วยให้ผู้สอนเข้าใจทิศทางของการศึกษาว่าอะไรคือเป้าหมาย หลัก เป้าหมายรอง ให้สนองตอบต่อความต้องการของสังคมและเป็นตัวกำหนดทิศทางของสังคมในเวลาเดียวกัน ทั้งนี้ทักษะทุก ด้านที่จำเป็นแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นเป้าหมายของการจัดการศึกษา ดังนั้นทักษะดังกล่าวทำหน้าที่ เสมือนความมุ่งหมายที่เป็นรูปธรรมเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการปรับปรุงหลักสูตรโดยบรรจุหลักการ วัตถุประสงค์ที่ครอบคลุมทุกทักษะ และเนื้อหาสาระของหลักสูตรภาษาต่างประเทศต่อไป

6. ความรู้เกี่ยวกับผู้เรียน เป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ความเข้าใจ ผู้เรียนครอบคลุมไปถึงความต้องการของผู้เรียน ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความถนัด ความสนใน ทัศนคติ แรงจูงใจในการเรียน ระดับความสามารถทางภาษา ความรู้และประสบการณ์เดิม รูปแบบการเรียนรวมทั้งกลวิธีในการเรียน เป็นต้นทั้งนี้ การเลือกวิธีสอน กิจกรรม และสื่อการเรียนควรสอดคล้องกับองค์ประกอบดังกล่าว จึงเห็นได้ว่าวิธีสอนต่าง ๆ มีบทบาทเป็นทางเลือก ผู้สอนจึงพิจารณาโดยใช้ความรู้เกี่ยวกับผู้เรียนเพื่อตัดสินใจเลือกหรือปรับรูปแบบการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

7. ความรู้เกี่ยวกับบริบทของการศึกษา ซึ่งรวมไปถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของการศึกษาในสังคม ลักษณะ ของสถาบันและสังคม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน จำนวน ผู้เรียน (Graves, 2000 : 16) รวมทั้งรายละเอียดปลีกย่อยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อลักษณะการจัดหลักสูตร เช่น บทบาทของภาษาต่างประเทศในตลาดแรงงานและการสื่อสาร วัฒนธรรมและค่านิยมของคนในสังคมที่มีต่อการเรียนการสอนภาษา เป็นต้น

นอกเหนือจากความรู้ทั้ง 7 ด้านที่ประกอบเป็นรากฐานความรู้ของผู้สอนในการที่จะเป็นผู้สอนภาษามืออาชีพ ในปัจจุบันเทคโนโลยี เป็นส่วนหนึ่งในสังคมโลก โดยเกี่ยวข้องกับการสื่อสารระหว่างบุคคล องค์กร ธุรกิจ ทักษะเทคโนโลยีจึงเป็นทักษะที่จำเป็น นักวิจัยและนักการศึกษาจึงยอมรับว่าเทคโนโลยีก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีควบคู่กับความรู้ด้านการสอนเฉพาะเนื้อหาวิชาหรือที่เรียกว่าความรู้ความสามารถในการสอนเนื้อหาวิชา โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยี (Technological Pedagogical and Content Knowledge หรือ TPACK) (Liu; et al. 2014: 684) เป็นความรู้อีกด้านหนึ่งที่สำคัญสำหรับการเป็นผู้สอนภาษา ซึ่งในการสอนภาษาต่างประเทศในยุคข้อมูลข่าวสาร ความต้องการผู้มีทักษะเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้บทบาทของเทคโนโลยีในการสอนภาษามีมากขึ้น เช่น ผู้สอนควรมีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีทั้ง 3 ด้าน (Koehler; & Mishra. 2008) ได้แก่ ความรู้เทคโนโลยีหรือการรู้จักประโยชน์ ของเทคโนโลยีรวมทั้งวิธีใช้ประโยชน์ (Technological knowledge) ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีเพื่อการสอนรายวิชาโดย เน้นการเลือกเนื้อหาที่เหมาะกับเทคโนโลยีแต่ละประเภท (Technological content knowledge) และการประยุกต์ ความรู้ด้านเทคโนโลยี วิธีสอน และเนื้อหาอย่างลงตัว (Technological pedagogical knowledge) (Liu; et al. 2014: 688) ซึ่งความรู้ด้านเทคโนโลยีเป็นความรู้ที่สำคัญยิ่งอีกด้านหนึ่งที่ช่วยให้ผู้สอนใช้สื่อ

หลากชนิดเพื่อบูรณาการการเรียน การสื่อสาร และการพัฒนาทักษะภาษาในรูปแบบที่หลากหลายในยุคปัจจุบัน

บทสรุป (Conclusion)

แนวคิดเรื่องการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแห่งศตวรรษที่ 21 ที่ได้นำเสนอนั้นแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของแนวคิดเสรีนิยมใหม่ ที่พยายามผลักดันให้การจัดการศึกษาเป็นรูปธรรมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบัน ทั้งด้านเทคโนโลยี ข้อมูล ข่าวสาร และธุรกิจ โดยมีการกำหนดคุณลักษณะและเป้าหมายที่ชัดเจน ซึ่งส่วนสำคัญอยู่ที่การดำเนินการให้ผู้เรียนที่ได้รับการพัฒนาให้มีทักษะที่จำเป็นในโลกสมัยใหม่ที่มีการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศ ทำให้มีบทบาทสำคัญพร้อม ๆ กับทักษะการคิด ทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิต ทั้งนี้การจัดการศึกษาภาษาต่างประเทศจึงจำเป็นต้องมีลักษณะสอดคล้องกับสิ่งที่สังคมโลก คาดหวัง ด้วยเหตุนี้ หลักสูตรจึงควรสนองตอบต่อแนวทางดังกล่าวและครูผู้สอนจำเป็นต้องมีฐานความรู้ที่เหมาะสม อันได้แก่ ความรู้ในเนื้อหาภาษา การสอน ผู้เรียน และที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ความรู้ด้านเทคโนโลยีที่จะเอื้อให้ผู้สอนสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ และความรู้ในด้านอื่น ๆ ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี จึงอาจกล่าวได้ว่าการปรับหรือพัฒนาการจัดการศึกษาภาษาต่างประเทศโดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณสมบัติ คุณลักษณะ และทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 รวมทั้งทักษะที่จำเป็นต้องปรับในกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ไปในทิศทางเดียวกัน โดยใช้ผลลัพธ์ในรูปแบบของทักษะดังกล่าวเป็นกรอบแนวคิด

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **แบบฝึกประกอบการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

เบญจวรรณ พงศ์มัฆวาน. (2544). **การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษาปี ที่ 6 โรงเรียนวัดเจ็ดยอด อำเภอเมืองเชียงใหม่.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(หลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

American Council on the Teaching of Foreign Languages. (2011). **"Language Learning in the 21st Century Innovative Language Classroom on the Hill."** [Online]. Available : **https://www.actfl.org/about-the-american-council-the-teaching-foreign languages/resources/language-learning-the-21st** Retrieved August 29, 2016.

Brathwaite, Jessica. (2016). **"Neoliberal Education Reform and the Perpetuation of Inequality."** [Online]. Available : **http://crs.sagepub.com/content/early/2016/06/01/0896920516649418.full.pdf** Retrieved August 24, 2016.

Brown, James Dean. (1995). **The Elements of Language Curriculum**. New York: Heinle and Heinle.

Council of Europe. (2013). **Common European Framework of Reference for Languages**. Cambridge, UK : Cambridge University Press.

Ertmer, Peggy A.; & Newby, Timothy J. (2013). "Behaviorism, Cognitivism, Constructivism : Comparing Critical Features from an Instructional Design Perspective." **Performance Improvement Quarterly**. 26(2) : 43 - 71.

Graves, Kathleen. (2000). **Designing Language Courses: A Guide for Teachers**. Boston : Heinle.

Herrera, Socorro G & Murry, Kevin G. (2005). **Mastering ESL and Bilingual Methods: Differentiated Instruction for Culturally and Linguistically Diverse (CLD) Students**. Boston : Allyn and Bacon.

Hursh, David. (2001). **"Neoliberalism and the Control of Teachers, Students, and Learning: The Rise of Standards, Standardization, and Accountability."** [Online]. Available : **http://clogic.eserver.org/4-1/hursh.html** Retrieved September 23, 2016.

Koehler, M. J & Mishra, P. (2008). **Handbook of Technological Pedagogical Content Knowledge (TPCK) for Educators**. New York : Routledge.

Kramer, Pamela A. (2003). "The ABC's of Professionalism." **Kappa Delta Pi Record**. 40(1) : 22 - 25.

Liu, Siping et al. (2014). "TPACK: A New Dimension to EFL Teachers' PCK." **Journal of Education and Human Development**. 3(2) : 681 - 693.

Nunan, David. (1999). **Second Language Teaching & Learning**. Boston : Heinle and Heinle.

Ornstein, Allan C & Hunkins, Francis P. (1998). **Curriculum Foundations, Principles, and Issues**. 3rd ed. Boston : Allyn and Bacon.

Patterson, Jean A. (2015). 21st Century Learning Initiatives. In **Neoliberalizing Educational Reform: America's Quest for Profitable Market**. Edited by K. Sturges. pp. 213-237. Boston, MA: Sense.

Richards, Jack C. (1998). **Beyond Training: Perspectives on Language Teacher Education**. Cambridge: UK: Cambridge University Press.

Rotherham, Andrew J.; & Willingham, Daniel. (2009). 21st Century Skills: The Challenges Ahead. **Educational Leadership**. 67(1): 16-21.

Shulman, Lee. (1987). Knowledge and Teaching: Foundations of the New Reform. **Harvard Educational Review**. 57(1) : 1-23.

Tsui, Amy. B. M. (2003). **Understanding Expertise in Teaching**. New York: Cambridge University Press.

สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา: มุมมองของการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา

Image Rights in Sports : A Perspective on Intellectual Property Management

ปีดิเทพ อยู่ยืนยง[1]

Pedithep Youyuenyong[1]

Received : June 12, 2023; **Revised** : June 24, 2023; **Accepted** : June 24, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การแสดงออกของนักกีฬาอาชีพในระหว่างการแข่งขันกีฬาและกิจกรรมกีฬาอื่น ๆ ในที่สาธารณะ ย่อมสร้างภาพลักษณ์ให้กับตัวของนักกีฬาอาชีพที่ในธุรกิจกีฬา สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาถือเป็นสิทธิในภาพลักษณ์ของนักกีฬาอาชีพที่เป็นเจ้าของสิทธิซึ่งสามารถอาศัยภาพลักษณ์ที่มีชื่อเสียงโด่งดังในวงการกีฬาหรือลักษณะเฉพาะของตัวนักกีฬาอาชีพมาใช้แสวงหาประโยชน์ทางการค้าในหลากหลายรูปแบบ การกระทำจากบุคคลอื่นซึ่งไม่มีสิทธิแสวงหาประโยชน์จากภาพลักษณ์ดังกล่าวนี้ ย่อมถือเป็นการกระทำอันละเมิดต่อกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาซึ่งมุ่งประสงค์จะปกป้องคุ้มครองเจ้าของสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาจากผู้การกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยตรงแก่สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาโดยไม่ได้รับอนุญาต อีกทั้งการกระทำเช่นว่านี้ย่อมส่งผลร้ายต่อการแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจและส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงเกียรติคุณของเจ้าของสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา การทำงานของทรัพย์สินทางปัญญาในขั้นต้นได้เข้ามามีบทบาทสำคัญด้วยการวางกลไกปกป้องสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา

บทความฉบับนี้มุ่งเสนอมุมมองทางกฎหมายต่อการใช้และแสวงหาประโยชน์จากสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา บทความฉบับนี้สะท้อนให้เห็นนัยยะการแสวงหาประโยชน์จากสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาที่เกิดขึ้นภายใต้ข้อตกลงเกี่ยวกับสิทธิที่จะหวงกันไม่ให้ผู้อื่นมาละเมิดสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาและข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา บทความฉบับนี้ยัง

---

[1] คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; Faculty of Law, Chiang Mai University, Thailand; email : pedithep.y@cmu.ac.th

นำเสนอมุมมองทางกฎหมายต่อการแสวงหาประโยชน์จากสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาผ่านการทำข้อตกลงเกี่ยวกับสิทธิที่จะหวงกันไม่ให้ผู้อื่นมาละเมิดสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาและข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา พร้อมกับนำเสนอบทบาทของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางกฎหมายดังกล่าวเพื่อปรับใช้กับอุตสาหกรรมกีฬา ซึ่งนำไปสู่บทสรุปที่ว่าการกระทำใดจึงไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาตามปกติของเจ้าของสิทธิ โดยไม่ได้รับอนุญาต

คำสำคัญ (Keywords) : สิทธิในภาพลักษณ์, นักกีฬาอาชีพ, การจัดการทรัพย์สินทางปัญญา

Abstract

The expression of professional athletes at the sports competitions and at all relevant sports commercial activities in the public domain create images of themselves in sports businesses. The definition of image rights in sports is used to refer to professional athletes' proprietary rights in their personality and the ability to exploit a celebrity image or personality, and to provide them the ability to use and profit from their famous status for commercial purposes. Illegal interference by third parties, also known as a breach of the right to exploit any image, in the intellectual property laws to protect and enforce rights of their own personality, occurs when one person intentionally uses a celebrity's image without authorisation, causing economic harm and adverse impact of their reputation. The primary functions of intellectual property rights play an important role in explicating mechanisms of legal protection of image rights.

This article provides a legal perspective on the interplay between use and exploitation of the athletes' image rights. Thereafter, the article reflects on the implications of the Image rights clauses in employment and commercial agreements. It also provides a legal perspective on the opportunity to include the exploitation of the athletes' image rights from the employment and commercial agreements. It outlines the role of law in intellectual property laws and suggest solutions to make laws adaptive to changes in conditions in the global sports industry. The article

concludes with a few guidelines on how to avoid infringement of image rights in sports without the owner's permission.

Keywords : Image Rights, Professional Athletes, Intellectual Property Management

บทนำ (Introduction)

นักกีฬาอาชีพ (Professional Athlete) ซึ่งเล่นกีฬาเป็นอาชีพ การเล่นกีฬาของนักกีฬาอาจรวมไปถึงการทำกิจกรรมกีฬาหรือการเข้าร่วมการแข่งขันกีฬา โดยมีรายได้ (Wage) ตอบแทนจากการที่นักกีฬาได้ใช้แรงงาน ความรู้ ทักษะหรือประสบการณ์เพื่อการทำกิจกรรมกีฬาหรือการเข้าร่วมการแข่งขันกีฬา โดยทั่วไปนักกีฬาอาชีพมักสังกัดอยู่กับสโมสรกีฬาอาชีพ (Professional Club) เพื่อร่วมกิจกรรมกีฬาหรือเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาในนามสโมสรกีฬาอาชีพ สโมสรกีฬาอาชีพมีหน้าที่จ่ายค่าจ้าง ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของเงินเดือน (Salary) หรือเงินตอบแทนอย่างอื่นก็ได้ เช่น เงินรางวัล (Prize Money) เงินโบนัส (Bonus) เพื่อตอบแทนการปฏิบัติงานของนักกีฬาอาชีพตลอดเวลาที่นักกีฬาอาชีพสังกัดหรือปฏิบัติงานอยู่กับสโมสรกีฬาอาชีพ (Bryson, Rossi, & Simmons, 2014)

เมื่อนักกีฬาอาชีพมีชื่อเสียงจากการเล่นกีฬาเป็นอาชีพ การปฏิบัติงานในนามสโมสรกีฬาอาชีพหรือการดำเนินชีวิตส่วนตัวก็มักอยู่ในความสนใจของสาธารณชนทั่วไป จนทำให้นักกีฬาอาชีพกลายมาเป็นผู้มีชื่อเสียง (Celebrity) เป็นที่สนใจของสื่อมวลชนและเป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไปอยู่ในความสนใจของสาธารณชน (Fields, 2016) นักกีฬาอาชีพมีชื่อเสียงย่อมประกอบอาชีพหรือปฏิบัติงานอันมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับประโยชน์สาธารณะด้านกีฬา (Sports Interests) ซึ่งการปฏิบัติงานในฐานะนักกีฬาและพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตทั่วไปมักเป็นที่สนใจของสาธารณชนกับถูกติดตามจากสื่อมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักกีฬาต้อง ประพฤติปฏิบัติในการประกอบอาชีพการงานในฐานะนักกีฬาเพื่อรักษาความยุติธรรมในการแข่งขันกีฬาและส่งเสริมชื่อเสียงเกียรติคุณของวงการกีฬา เหตุนี้เองนักกีฬาอาชีพบางส่วนอาจเลือกตัดสินใจทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดที่ก่อให้เกิดผลงานหรือบริการ เพื่อแสวงหารายได้เลี้ยงชีพแก่ตนเองและครอบครัว โดยอาศัยชื่อเสียงเกียรติคุณในฐานะของผู้มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไป มาเป็นเครื่องมือในการแสวงหารายได้หรือประโยชน์ทางเศรษฐกิจนอกเหนือไปจากการทำกิจกรรมกีฬาหรือการเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาในนามสโมสรกีฬาอาชีพต้นสังกัด

นักกีฬาอาชีพบางส่วนจึงเลือกสร้างสรรค์หรือแสดงออกถึงบุคลิกลักษณะส่วนตน (Personal Characteristics) คำพูดคำจา (Catchphrases) สีหน้าท่าทาง (Facial Expressions)

และกิริยาอาการ (Mannerisms) รวมทั้งการแสดงออกอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อสื่อถึงชื่อประจำตัวบุคคล (Name) การสร้างสรรค์หรือแสดงออกเช่นว่านี้ทำให้สาธารณชนทั่วไปเข้าใจถึงภาพลักษณ์ของนักกีฬาอาชีพ (Image of Professional Athletes) ซึ่งจะส่งผลต่อการรับรู้ของบุคคลทั่วไปที่พบเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของนักกีฬาอาชีพ แล้วบุคคลทั่วไปที่พบเห็นก็รับทราบว่าภาพลักษณ์ของนักกีฬาอาชีพคนหนึ่งคนใดมีความแตกต่างจากภาพลักษณ์ของนักกีฬาอาชีพคนอื่นหรือภาพลักษณ์ของผู้มีชื่อเสียงในสังคมคนอื่น (Blackshaw & Siekmann, 2005) การสร้างสรรค์หรือแสดงออกถึงบุคลิกลักษณะส่วนตนของนักกีฬาเช่นว่านี้ย่อมเป็นผลงานอย่างหนึ่งอันเกิดจากการสร้างสรรค์ ประดิษฐ์หรือคิดค้นของนักกีฬา ซึ่งอาศัยสติปัญญา ทักษะการเล่นกีฬาหรือการแสดงออกด้วยวาจาท่าทางอย่างหนึ่งอย่างใด แล้วผลงานเช่นว่านี้ย่อมถูกนำมาใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้า (Commercial Purposes) ในทางหนึ่งทางใด (Ostashenko & Galoyan, 2020)

การทำท่าทางจากการเคลื่อนไหวร่างกายหรือการแสดงออกที่ประกอบขึ้นสำหรับสื่อไปถึงบุคลิกลักษณะส่วนตัวของนักกีฬาอาชีพ ย่อมทำให้สาธารณชนทั่วไปเข้าใจถึงภาพลักษณ์ของนักกีฬาอาชีพอาชีพ ด้วยเหตุนี้การทำท่าทางจากการเคลื่อนไหวร่างกายหรือการแสดงออกที่ประกอบขึ้นสำหรับสื่อไปถึงบุคลิกลักษณะส่วนตัวของนักกีฬาอาชีพจึงมักถูกบันทึกรายละเอียด (Detailed Records) เอาไว้ในรูปแบบวีดิทัศน์หรือภาพยนตร์ แล้ววีดิทัศน์หรือภาพยนตร์ที่ประกอบด้วยเนื้อหารายละเอียดการทำท่าทางจากการเคลื่อนไหวร่างกายหรือการแสดงออกที่ประกอบขึ้นสำหรับสื่อไปถึงบุคลิกลักษณะส่วนตัวของนักกีฬาอาชีพ อาจถูกทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณชนเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางการค้า (Commercial Exploitation) (Sato & Genova, 2016) โดยทั่วไปนักกีฬาอาชีพที่ทำท่าทางจากการเคลื่อนไหวร่างกายหรือแสดงออกที่ประกอบขึ้นสำหรับสื่อไปถึงบุคลิกลักษณะส่วนตัวของตัวนักกีฬาอาชีพดังกล่าวถือเป็นผู้ก่อให้เกิดงานสร้างสรรค์ที่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ (Copyright) ตามหลักการพื้นฐานกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งจะได้รับความคุ้มครองโดยอัตโนมัติตามกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาทันทีที่สร้างสรรค์ผลงานโดยไม่ต้องจดทะเบียนแต่อย่างใด เช่นนี้นักกีฬาอาชีพย่อมเป็นผู้ทรงสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาของตน (Owner of Image Rights) ซึ่งมีทั้งธรรมสิทธิ์ (Moral Rights) ที่ได้รับการรับรองคุ้มครองการทำท่าทางจากการเคลื่อนไหวร่างกายหรือการแสดงออกที่ประกอบขึ้นสำหรับสื่อไปถึงบุคลิกลักษณะส่วนตัวของตัวนักกีฬาอาชีพ และมีสิทธิในทางเศรษฐกิจ (Economic Rights) ในการได้รับค่าตอบแทนหรือค่าจ้างจากการทำทางทางหรือการแสดงออกในลักษณะดังกล่าวอย่างเป็นธรรม (Balcarczyk, 2010) รวมทั้งนักกีฬาอาชีพสามารถทำสัญญาหรือข้อตกลงอนุญาตให้ใช้งานอันมีสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาที่ประกอบไปด้วยเนื้อหาการทำท่าทางจากการเคลื่อนไหวร่างกายหรือ

มีรายละเอียดเกี่ยวกับแสดงออกที่มีขึ้นสำหรับสื่อไปถึงบุคลิกลักษณะส่วนตัวของตัวนักกีฬาอาชีพ (Licensing Contract หรือ Licensing Agreement) เพื่อให้สโมสรกีฬาอาชีพต้นสังกัด (Affiliated Club) หรือบุคคลที่สาม (Third Person) สามารถนำผลงานไปใช้ ทำซ้ำ แจกจ่าย หรือดัดแปลง เพื่อประโยชน์ทางการค้าหรือประโยชน์ด้านกีฬาขององค์กร (Blackshaw, 2012)

บทความฉบับนี้เป็นการนำเสนอประเด็นความท้าทายทางกฎหมายว่าด้วยสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคุ้มครองภาพลักษณ์ทางกีฬาของนักกีฬาอาชีพภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการรับรองหรือคุ้มครองผลประโยชน์ด้านศีลธรรมของนักกีฬาในฐานะที่เป็นผู้ก่อให้เกิดภาพลักษณ์ทางกีฬาของตนเองกับผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจของเจ้าของลิขสิทธิ์ในภาพลักษณ์ทางกีฬาในฐานะที่เป็นผู้มีสิทธิในการแสวงหารายได้จากภาพลักษณ์ทางกีฬา รวมทั้งอภิปรายประเด็นเกี่ยวกับสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นใช้ภาพลักษณ์ทางกีฬาของตนและวิเคราะห์ประเด็นเกี่ยวกับสิทธิหวงกันภาพลักษณ์ทางกีฬาที่ได้รับการรับรองคุ้มครองตามกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ในขณะเดียวกันบทความฉบับนี้ยังนำเสนอประเด็นท้าทายสำหรับการดำเนินการใด ๆ เพื่อช่วยให้นักกีฬาอาชีพได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจตอบแทนจากสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาอย่างสมเหตุสมผล ควบคู่ไปกับการนำเสนอข้อพิจารณาเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีเงินได้จากค่าตอบแทนการอนุญาตให้ใช้สิทธิหรือการใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา

เนื้อหา (Content)

สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา

สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา (Sports Image Rights) ได้แก่ ประโยชน์จากภาพลักษณ์ทางกีฬา (Image in Sports) ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้แก่บุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬา (Sports Celebrities) ในอันที่จะกระทำการเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะส่วนตน คำพูดคำจา สีหน้าท่าทาง กิริยาอาการ และการแสดงออกอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อสื่อถึงชื่อประจำตัว อันถือเป็นสิทธิของบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาในการเป็นเจ้าของภาพลักษณ์ทางกีฬาของตน (Proprietary Rights) ในอันที่จะแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่ตนเองและหวงกันไม่ให้ผู้อื่นมาใช้ภาพลักษณ์ทางกีฬาที่ตนได้สร้างสรรค์หรือแสดงออกมา ภาพลักษณ์ทางกีฬาบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาแสดงออกมาต้องมีลักษณะอันโดนเด่นจนเป็นที่น่าจดจำ (Recognizable Features) นักกีฬาอาจต้องใช้ทั้งการแสดงออกถึงภาพลักษณ์ น้ำเสียง คำพูด ลีลาและท่าทางของตัวนักกีฬาที่สื่อถึงตัวตนของนักกีฬาดังกล่าวได้อย่างชัดเจน การแสดงออกเช่นว่านี้ยังต้องสอดคล้องไปในทางเดียวกันไม่ไปคนละทิศคนละทาง โดยมีเป้าหมายให้ผู้บริโภครับรู้ได้ทันทีว่าภาพลักษณ์ทางกีฬาที่แสดง

ออกมานั้นเป็นภาพลักษณ์ของนักกีฬาคนใด (Blackshaw, 2023) ภาคธุรกิจจึงอาจเลือกใช้นักกีฬาที่มีชื่อเสียงเข้ามามีบทบาทในการโฆษณา เพื่อเป็นตัวกลางในการสื่อสารการตลาด ไปสู่กลุ่มผู้บริโภค เพื่อดึงดูดให้ผู้บริโภคหันมาสนใจสินค้า จดจำลักษณะเด่นของผลิตภัณฑ์ และหันมาซื้อสินค้าหรือใช้บริการธุรกิจ รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้บริโภคจดจำสินค้าหรือบริการของธุรกิจ (Krzysztof, 2016) กล่าวอีกนัยหนึ่งกฎหมายให้อำนาจแก่บุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬามีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในอันที่จะกระทำการเกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ในภาพลักษณ์ของตนเองและสามารถอนุญาตให้บุคคลอื่นใช้สิทธิแต่เพียงผู้เดียวของตนได้ ในขณะเดียวกันการอนุญาตให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาสามารถอนุญาตให้ในหลายครั้งหลายคราว แล้วนักกีฬาอาชีพเจ้าของสิทธิดังกล่าวก็มีสิทธิอนุญาตให้ธุรกิจมากกว่าหนึ่งรายใช้สิทธิดังกล่าวได้ เว้นแต่จะตกลงกันเป็นอย่างอื่นว่าห้ามไม่ให้อนุญาตให้ธุรกิจรายอื่นใช้สิทธิดังกล่าวอีกภายในระยะเวลาที่ระบุเอาไว้ในข้อตกลง

สำหรับภาพลักษณ์ทางกีฬามีพื้นฐานมาจากลักษณะโดยรวมของบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬา อันประกอบกันเป็นบุคลิกภาพส่วนบุคคล (Personality) ของนักกีฬาอาชีพ ซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์ทำให้สาธารณชนได้ทราบถึงลักษณะโดดเด่นของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลทั่วไปสามารถจำแนกว่านักกีฬาอาชีพแต่ละบุคคลแตกต่างจากบุคคลอื่นในสังคมอย่างไร อาทิ น้ำเสียง คำพูด รูปร่าง หน้าตา กิริยา อาการ ท่าทาง ฯลฯ งานโฆษณาประชาสัมพันธ์ในธุรกิจอุตสาหกรรมกีฬาที่นำออกสู่สาธารณชนด้วยการแพร่เสียงทางวิทยุกระจายเสียง การแพร่เสียงและหรือภาพทางวิทยุโทรทัศน์ หรือโดยวิธีอย่างอื่นอันคล้ายคลึงกัน อาจเกิดขึ้นจากการนำเอาการแสดงออกซึ่งบุคลิกภาพส่วนบุคคลของบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬามาบันทึกเสียงหรือวีดีทัศน์ไว้ในขณะทำการแสดงออกซึ่งบุคลิกภาพอันเป็นลักษณะเด่นของบุคคลดังกล่าวเอาไว้ แล้วนำเอางานสิ่งบันทึกเสียงหรือวีดีทัศน์มาเข้าสู่การบวนการการทำซ้ำหรือดัดแปลงให้เหมาะสม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ผลงานเช่นว่านี้ไปสู่สาธารณชนเพื่อประโยชน์ทางการค้า (Commercial Purposes) หรือเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการตลาด (Promotional Purposes) กล่าวอีกนัยหนึ่งบุคลิกภาพส่วนบุคคลของบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่ถูกนำมาถ่ายทอดทั้งที่เป็นการถ่ายทอดสด (Live) หรือการถ่ายทอดจากสื่อที่บันทึกเอาไว้ (Record) ก็อาจเป็นเครื่องมือสื่อสารการคลาดระหว่างบรรดาผู้ผลิตหรือผู้ให้บริการกับลูกค้าหรือผู้บริโภคในท้องตลาด จูงใจลูกค้าหรือชักจูงผู้บริโภคให้หันมาซื้อสินค้าหรือเลือกใช้บริการในธุรกิจ อย่างไรก็ดีลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลไม่ว่าจะเป็นบุคคลทั่วไปในสังคมหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่ประกอบขึ้นเป็นบุคลิกภาพส่วนบุคคล ย่อมประกอบไปด้วยบุคลิกภาพภายนอก (External Personality) เช่น น้ำเสียง คำพูด รูปร่าง หน้าตา กิริยา อาการ ท่าทาง ฯลฯ และบุคลิกภาพภายใน (Internal Personality) เช่น อุปนิสัยใจคอ ทัศนคติ

เจตคติ ฯลฯ ซึ่งสาธารณชนหรือบุคคลทั่วไปจะทราบถึงบุคลิกภาพภายในของบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาได้หรือไม่นั้นอาจต้องรับทราบผ่านการแสดงออกของบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาทั้งทางร่างกายและถ้อยคำวาจาที่สะท้อนออกมาให้ผู้อื่นรับทราบและเกิดความตระหนักถึงบุคลิกภาพภายในของบุคคลดังกล่าว การแสดงบุคลิกภาพภายในของบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาออกมาอาจชักจูงลูกค้าหรือผู้บริโภคให้เกิดความคล้อยตามจนหันมาเลือกซื้อสินค้าหรือใช้บริการในธุรกิจ

ภาพลักษณ์ทางกีฬาที่เกิดขึ้นจากการแสดงบุคลิกภาพส่วนบุคคลให้ปรากฏต่อสาธารณชนเกิดจากความรู้สึกนึกคิดและสติปัญญาของบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาเพื่อแสดงออกซึ่งบุคลิกภาพส่วนบุคคล แล้วเอาการแสดงออกซึ่งบุคลิกภาพส่วนบุคคลมาแพร่เสียงแพร่ภาพ (Broadcasting) รวมไปถึงบันทึกเสียง (Sound Recording) หรือบันทึกภาพ (Videotape Recording) หรือบันทึกทั้งเสียงและภาพ งานบันทึกการแสดงบุคลิกภาพส่วนบุคคลเช่นว่านี้ย่อมเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ (Copyrights) ประเภทหนึ่งที่ย่อมได้รับความคุ้มครองอัตโนมัติตามหลักกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาสากล ในขณะเดียวกันการนำเอาบุคลิกภาพส่วนบุคคลบางอย่าง เช่น รูปร่าง หน้าตา มาสร้างเป็นเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์หรือตราที่ใช้กับสินค้าหรือบริการ เพื่อแสดงว่าสินค้าหรือบริการที่ใช้กับเครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ หรือตราดังกล่าวนั้นยึดโยงกับภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือของนักกีฬาอาชีพที่มีชื่อเสียงหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาอย่างไรหรือเพื่อแสดงว่าบุคลิกภาพส่วนบุคคลดึงดูดให้ผู้บริโภคหันมาสนใจในตัวสินค้าหรือบริการ ประกอบกับเครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ หรือตราที่ใช้กับสินค้าหรือบริการปรากฏให้เห็นว่าแตกต่างกับเครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ หรือตราที่ใช้กับสินค้าหรือบริการของบุคคลอื่น (Arai, Ko & Ross, 2014) ดังนี้เครื่องหมายในทำนองที่กล่าวมานี้จึงถือเป็นทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม (Industrial Property) จำพวกหนึ่ง ได้แก่ เครื่องหมายการค้า (Trademarks) ซึ่งตามหลักกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาสากลเจ้าของเครื่องหมายการค้าจึงจำต้องจดทะเบียนขอรับความคุ้มครองสิทธิในประเทศต่าง ๆ เสียก่อน หาได้เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าโดยอัตโนมัติไม่ การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่ภาพลักษณ์ทางกีฬาของนักกีฬาหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาเพื่อแสวงหากำไรหรือประโยชน์ทางการค้าอื่นใดโดยไม่ได้รับอนุญาต (Kharytonov, Kharytonova, Tkalych, Bolokan, Samilo, & Tolmachevska, 2021) เช่นนี้ถือได้ว่าเป็นการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา (Infringement) ของผลงานที่มีเจ้าของสิทธิในงานอันประกอบด้วยภาพลักษณ์ทางกีฬา (Levinson, 1997) ซึ่งผู้ถูกละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้รับความเสียหายอาจเป็นตัวนักกีฬาอาชีพเองที่เป็นเจ้าของสิทธิในงานอันประกอบด้วยภาพลักษณ์ทางกีฬาของ

ตนเองโดยแท้หรือเจ้าของสิทธิในงานอันประกอบด้วยภาพลักษณ์ทางกีฬาของนักกีฬาอาชีพ ซึ่งนักกีฬาอาชีพได้อนุญาตหรือยินยอมให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาของตนแล้ว

ประเทศส่วนมากมักไม่ได้กำหนดหลักการคุ้มครองภาพลักษณ์ทางกีฬาเป็นการเฉพาะ เพียงแต่อาศัยหลักการพื้นฐานที่สำคัญของหลักการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของแต่ละประเทศ เพื่อให้การกระทำของรัฐทั้งหลายดำเนินการปกป้องคุ้มครองลิขสิทธิ์และเครื่องหมายการค้าที่เกิดขึ้นมาจากภาพลักษณ์ทางกีฬาของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาให้สอดคล้องกับคุณค่าของสิทธิของผู้ทรงสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาตามที่บทบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาของแต่ละประเทศได้รับรองหรือคุ้มครองเอาไว้ ซึ่งกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาในหลายประเทศรับรองหรือคุ้มครองสิทธิในทางกฎหมายที่ให้ผู้ทรงสิทธิ (หรือเจ้าของสิทธิ) มีอยู่เหนือสิ่งที่มีสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาที่จะหวงกันไม่ให้ผู้อื่นมาใช้ภาพลักษณ์ทางกีฬาที่มาจากบุคลิกภาพส่วนบุคคลของตนหรือหวงกันไม่ให้นำการสร้างสรรค์แสดงออกอันอยู่บนพื้นฐานของบุคลิกภาพส่วนบุคคลของตนที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นมา ไปแสวงหาประโยชน์ในธุรกิจการค้าโดยไม่ได้รับความยินยอม (Boyes, 2015) อนึ่งภาพลักษณ์ของตัวนักกีฬาอาชีพหรือผู้มีชื่อเสียงในวงการกีฬาแต่ละคนย่อมมีบุคลิกลักษณะส่วนบุคคลหรือมีบุคลิกภาพภายนอกเฉพาะตัว ซึ่งจะส่งผลต่อการรับรู้ของผู้พบเห็นทั่วไป แม้ไม่ได้ระบุบุคลิกลักษณะส่วนบุคคลหรือมีบุคลิกภาพภายนอกเฉพาะตัวเอาไว้อย่างชัดเจนในการสื่อสาร แต่ผู้พบเห็นทั่วไปในฐานะผู้รับสารจากการสื่อสารก็สามารถรู้หรือทราบได้ทันทีว่าบุคลิกลักษณะส่วนบุคคลหรือมีบุคลิกภาพภายนอกเฉพาะตัวที่แสดงออกมาในสื่อหมายถึงใคร (Lush, 2015) หากนำเอาบุคลิกลักษณะส่วนบุคคลหรือมีบุคลิกภาพภายนอกเฉพาะตัวมาใช้ประกอบกับสื่อทั้งหมดหรือส่วนหนึ่งส่วนใด แล้วสื่อในฐานะที่เป็นเครื่องมือหรือตัวกลางที่ใช้ในการนำบุคลิกลักษณะส่วนบุคคลหรือบุคลิกภาพภายนอกเฉพาะตัวของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาจากผู้ส่งสารไปสู่สาธารณชนผู้รับสาร หากการสื่อสารให้แพร่หลายประกอบด้วยข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริงเป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาหรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้หรือทางเจริญของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬา เช่นนี้แล้วอาจถือเป็นการหมิ่นประมาท (Defamation) ต่อนักกีฬาหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่เป็นเจ้าของภาพลักษณ์ทางกีฬาอันสร้างความเสียหายแก่ทางทำมาหาได้หรือหรือทางเจริญในธุรกิจอุตสาหกรรมกีฬา นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่ได้รับความเสียหายอาจฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าสินไหมทดแทนมาเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นดังกล่าว

ในขณะที่บางประเทศ อาทิ ประเทศสเปน (Spain) (ราชอาณาจักรสเปน) ได้กำหนดกฎหมายพื้นฐาน ฉบับที่ 1/1982 ประกาศใช้วันที่ 5 พฤษภาคม 1982 ว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิในชื่อเสียงเกียรติคุณ สิทธิส่วนบุคคล สิทธิในความเป็นส่วนตัวของครอบครัวและสิทธิในภาพลักษณ์ส่วนบุคคล (Ley Orgánica 1/1982, de 5 de mayo, de protección civil del derecho al honor, a la intimidad personal y familiar y a la propia imagen) ซึ่งวางหลักเกณฑ์รับรองคุ้มครองสิทธิในภาพลักษณ์ส่วนบุคคลไม่ให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดมากระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันรบกวนต่อการใช้สิทธิดังกล่าวโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตลอดจนปกป้องเจ้าของสิทธิหรือผู้ทรงสิทธิดังกล่าวให้สามารถใช้สิทธิของตนได้โดยปราศจากการรบกวนทั้งในปัจจุบันและอนาคต กล่าวคือกฎหมายพื้นฐานของประเทศสเปนในฐานะที่เป็นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ (Ley Orgánica) ขยายความกฎหมายสูงสุดเพื่อวางหลักการรับรองคุ้มครองสิทธิในภาพลักษณ์ส่วนบุคคลของประชาชนให้ปรากฏเด่นชัดยิ่งขึ้น กำหนดหลักประกันสิทธิในภาพลักษณ์ส่วนบุคคลของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาในฐานะที่เป็นประชาชนคนหนึ่งให้ได้รับการคุ้มครองจากรัฐ

ภาพลักษณ์ทางกีฬาในมุมมองของการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา

ภาพลักษณ์ส่วนบุคคลของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬามีมูลค่าในเชิงพาณิชย์ (Commercial Value) ด้วยการใช้บุคลิกภาพภายนอกและการแสดงออกซึ่งบุคลิกภาพภายใน ให้ผู้บริโภคในท้องตลาดรับรู้ภาพลักษณ์ส่วนบุคคลของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬา รวมทั้งนำภาพลักษณ์ส่วนบุคคลของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาไปเสริมภาพลักษณ์ตราสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ให้แก่ผู้ผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ช่วยให้ผู้บริโภคในท้องตลาดจดจำสินค้าได้หรือกระตุ้นให้ผู้บริโภคหันมาซื้อสินค้าหรือใช้บริการในธุรกิจของตนเพราะความชื่นชอบความภักดีที่มีต่อนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬา นอกจากนี้ยังสร้างความน่าเชื่อถือให้กับสินค้าและบริการที่ใช้ภาพลักษณ์ส่วนบุคคลของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬามาประกอบการโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้าหรือบริการในธุรกิจของตน นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่ใช้บุคลิกภาพภายนอกและแสดงออกซึ่งบุคลิกภาพภายในในปรากฏเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่สาธารณชนจดจำได้ ทำให้บุคลิกภาพจึงเป็นภาพลักษณ์ของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่ปรากฏหรือแสดงออกมาเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดขึ้นจากการแสดงออกซึ่งบุคลิกภาพอันลักษณะเฉพาะของนักกีฬาหรือผู้มีชื่อเสียในวงการกีฬาแต่ละบุคคลทั้งภายนอกและภายใน ด้วยเหตุที่ภาพลักษณ์ส่วนบุคคลของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬามีมูลค่าในเชิงพาณิชย์และประโยชน์

ในการตลาด ผู้เกี่ยวข้องกับสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าของสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาดังกล่าวจึงควรศึกษาความคุ้มครองตามกฎหมายและการอนุญาตให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา เพื่อนำไปสู่การปกป้องคุ้มครองสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาและแนวทางในการแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาต่อไป

อย่างไรก็ดีภาพลักษณ์ทางกีฬาของบุคคลของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่มีมูลค่าในเชิงพาณิชย์มีความหมายกว้างขวางครอบคลุมภาพลักษณ์ทางกีฬาที่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์และการนำภาพลักษณ์ทางกีฬาอันมีลิขสิทธิ์มาจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า (Blackshaw, 2023) ตัวอย่างเช่น (ก) ชื่อสกุล (Name) ที่ถูกนำมาใช้ในทางการค้า โดยชื่อสกุลมีลักษณะพิเศษทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจตรงกันว่าต้องการสื่อถึงตัวของนักกีฬาที่มีชื่อเสียงโดยไม่ต้องอธิบายเพิ่มเติมเป็นเครื่องหมายการค้า (ข) ภาพลักษณ์ส่วนบุคคล (Self-Image) อันเป็นลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลในการแสดงออกมาให้ปรากฏ โดยบุคคลทั่วไปสามารถมองเห็นชัดเจนว่าเป็นลักษณะเฉพาะตัวของนักกีฬาที่มีชื่อเสียงหรือบุคคลในวงการกีฬาคนหนึ่งคนใด รวมทั้งบุคคลทั่วไปสามารถจำแนกแยกแยะว่าภาพลักษณ์เช่นว่านี้เหมือนหรือแตกต่างจากภาพลักษณ์เฉพาะตัวของบุคคลอื่นอย่างไร (ค) รูปร่างลักษณะที่คล้ายคลึง (Likeness) ลักษณะเฉพาะตัวของนักกีฬาที่มีชื่อเสียงหรือบุคคลในวงการกีฬาคนหนึ่งคนใด และ (ง) ลายเซ็น (Signature) ของนักกีฬาที่มีชื่อเสียงหรือบุคคลในวงการกีฬาที่เกิดจากการลงลายมือชื่ออันประกอบด้วยตัวอักษรที่เกิดจากการเขียนลากเส้นลงบนวัสดุ และ (จ) ลักษณะของบุคคลอื่น ๆ (Other Characteristics) ที่นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาได้แสดงออกมาให้ปรากฏโดยใช้การเคลื่อนไหวร่างกาย ความรู้ ความสามารถสติปัญญาและความวิริยะอุตสาหะของตนเองสร้างสรรค์ขึ้นมา เป็นต้น

ภาพลักษณ์ทางกีฬาของบุคคลของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาอาจถูกนำเสนอด้วยการทอดสดหรืออาจนำมาบันทึกเอาไว้ในรูปแบบภาพถ่าย ภาพยนตร์ โสตทัศนวัสดุ สิ่งบันทึกเสียง หรืองานแพร่เสียงแพร่ภาพ ภาพลักษณ์ทางกีฬาถูกนำเสนอหรือถูกบันทึกเอาไว้ในทำนองนี้ย่อมเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายคุ้มครองลิขสิทธิ์ (Casalino, 2022) นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาเจ้าของลิขสิทธิ์เป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียว (Exclusive Right) ที่จะหวงกันห้ามไม่ให้ผู้อื่นนำภาพลักษณ์ทางกีฬาของตนไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือมีสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นใช้ภาพลักษณ์ทางกีฬาของตน ซึ่งสิทธิในการใช้ภาพลักษณ์ทางกีฬาของบุคคลของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาอาจถูกเรียกว่าสิทธิในการนำเอาภาพลักษณ์ของบุคคลเสนอต่อสาธารณะเพื่อประโยชน์ทางการค้า (Right of Publicity)

สิทธิแต่เพียงผู้เดียวถือเป็นสิทธิเด็ดขาดของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่สร้างสรรค์หรือก่อให้เกิดภาพลักษณ์ส่วนบุคคลของตน ทั้งยังเป็นสิทธิทางเศรษฐกิจที่นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาสิทธิแต่เพียงผู้เดียวสามารถใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์จากภาพลักษณ์ทางกีฬาเพื่อแสวงหารายได้เสริม (Additional Income) นอกเหนือไปจากการทำกิจกรรมกีฬาอาชีพหรือเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาเพื่อแสวงหารายได้หลักสำหรับเลี้ยงชีพ เหตุนี้เองนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาจึงอาจจัดตั้งนิติบุคคลเพื่อดำเนินกิจการสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา ควบคู่ไปกับบริหารจัดการสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬา โดยบริหารจัดการอย่างหนึ่งอย่างใดแก่ภาพลักษณ์ทางกีฬาโดยอนุญาตให้บุคคลอื่น นำไปใช้ ทำซ้ำ ดัดแปลง หรือนำออกเผยแพร่ต่อสาธารณชนเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ซึ่งนิติบุคคลเช่นว่านี้มักมีหน้าที่บริหารจัดการสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา (Contracts licensing image rights) ระหว่างนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬากับคู่สัญญาที่ต้องการนำภาพลักษณ์ทางกีฬาของของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาไปใช้ประโยชน์ทางการค้า (Boyd, 2011) อาทิ สโมสรกีฬาอาชีพ (Professional Sports Clubs) ผู้สนับสนุน (Sponsors) ตัวแทนนักกีฬา (Agents) โดยมากมักเป็นอยู่ในรูปแบบของข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิแบบไม่เด็ดขาด (Non-Exclusive Licensing Agreement) ซึ่งนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาในฐานะเจ้าของสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาของตนเองก็ยังมีสิทธิอนุญาตให้บุคคลอื่น ๆ นอกเหนือไปจากผู้เคยได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิดังกล่าวสามารถใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬานั้นได้อีก รวมไปถึงนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาก็ยังคงมีสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาของตนเองอยู่นั้นหมายความว่านักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาสามารถอนุญาตให้บุคคลอื่นใช้สิทธิโดยไม่จำกัดจำนวนผู้รับอนุญาต ไม่ผูกขาดเพียงรายหนึ่งรายใดเพียงรายเดียว นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาสามารถจัดเก็บรายได้หรือแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการอนุญาตให้ใช้สิทธิดังกล่าวหลายครั้งหลายคราว (Coors, 2015) แต่ในบางกรณีสโมสรกีฬาต้นสังกัดของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาอาจทำข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิแบบเด็ดขาด (Exclusive Licensing Agreement) กับนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬา อนุญาตให้สโมสรกีฬาต้นสังกัดมีสิทธิใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาแต่เพียงผู้เดียวเท่านั้น โดยที่นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาไม่มีสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาของตนและไม่อาจอนุญาตให้บุคคลอื่นใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาดังกล่าวอีก ในขณะเดียวกันสโมสรกีฬาต้นสังกัดที่มีสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่อยู่ภายใต้สังกัดของ

ตนแต่เพียงผู้เดียว ข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิแบบเด็ดขาดมักถูกผนวกเอาไว้ในสัญญาจ้างนักกีฬา (Employment Contracts) แล้วนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาตกลงยินยอมอนุญาต (Authorisation) ให้สโมสรกีฬาต้นสังกัดใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาของตนแต่เพียงผู้เดียว (Negrin, 2001) ทั้งสโมสรกีฬาต้นสังกัดยังมีอำนาจยินยอมอนุญาตให้บุคคลอื่นใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่อยู่ภายใต้สังกัดได้อีก (Ostashenko & Galoyan, 2020)

ในส่วนของเครื่องหมายหรือตราสัญลักษณ์ที่นำเอาภาพลักษณ์ทางกีฬาของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬามาใช้เป็นเครื่องหมายการค้านั้น ต้องผ่านการออกแบบอันประกอบด้วยองค์ประกอบหลักที่เป็นสาระสำคัญนำไปสู่การสร้างลักษณะบ่งเฉพาะของเครื่องหมายหรือตราสัญลักษณ์ดังกล่าว เครื่องหมายหรือตราสัญลักษณ์เช่นว่านี้ใช้กับสินค้าหรือบริการเพื่อทำให้ผู้บริโภคในท้องตลาดสามารถจำแนกแยกสินค้าและบริการจากผู้ประกอบธุรกิจรายหนึ่งออกจากสินค้าและบริการของธุรกิจผู้ประกอบธุรกิจรายอื่นได้ เช่น ชื่อตัว ชื่อสกุล ลายมือชื่อ ภาพบุคคลหรือภาพเหมือนบุคคลของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬา หลังจากที่ได้ออกแบบเครื่องหมายหรือตราสัญลักษณ์ที่ประกอบไปด้วยภาพลักษณ์ทางกีฬาของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาเสร็จสิ้นแล้ว เจ้าของเครื่องหมายหรือตราสัญลักษณ์ต้องนำเอาเครื่องหมายหรือตราสัญลักษณ์นั้นไปผ่านการจดทะเบียนหรือขึ้นทะเบียน (Trademark Registration) กับหน่วยงานรัฐที่รับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า (เช่น กรมทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศไทยหรือ สำนักงาน Intellectual Property Office (หรือ IPO) ของสหราชอาณาจักรและสำนักงาน U.S. Patent and Trademark Office (หรือ USPTO) ของสหรัฐอเมริกา เป็นต้น) ผลที่ตามมาทำให้เครื่องหมายหรือตราสัญลักษณ์ดังกล่าวกลายเป็นเครื่องหมายหรือตราสัญลักษณ์ที่จดทะเบียนหรือขึ้นทะเบียนแล้วหรือเครื่องหมายการค้าจดทะเบียน (Registered Trademark) แล้วเครื่องหมายการค้าจดทะเบียนได้รับการรับรองคุ้มครองตามกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศที่รับจดทะเบียนและมีอายุการคุ้มครองตามที่รัฐ (ประเทศที่รับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า) กำหนดเอาไว้ แต่ในส่วนของภาพลักษณ์ทางกีฬาของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่เกิดจากการการแสดงท่าทางอันเป็นนาฏกรรม (dramatic works) และการสร้างสรรค์ผลงานอันเป็นศิลปกรรม (artistic works) ซึ่งนาฏกรรมและศิลปกรรมเช่นว่านี้อาจใช้การแสดงถึงบุคลิกภาพภายนอกหรือการแสดงออกซึ่งบุคลิกภาพภายในของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬามาเป็นส่วนหนึ่งของงานดังกล่าว เช่นนี้แล้วนาฏกรรมและศิลปกรรมดังกล่าวย่อมเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ได้รับความคุ้มครองโดยอัตโนมัติตามกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาของ

ประเทศต่าง ๆ โดยไม่ต้องจดทะเบียนเหมือนกับสิทธิบัตรหรือเครื่องหมายการค้า แต่นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาสามารถนำเอางานนาฏกรรมและศิลปกรรมที่ถูกบันทึกเอาไว้ในรูปแบบภาพยนตร์ วีดิทัศน์หรือสื่ออื่น ๆ มาแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์เพื่อให้รัฐรับรองการแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ดังกล่าวเพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ได้

เมื่อการทรงไว้และการได้มาซึ่งสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาเป็นทรัพยสิทธิ (Real rights) หรือสิทธิที่มีอยู่เหนือตัวทรัพย์สินทางปัญญาที่นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬามีอยู่เหนือตัวภาพลักษณ์ทางกีฬาของตนเองแล้ว เช่นนี้นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาทำนิติกรรมสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาของตน ส่งผลให้นักกีฬาหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬามีบุคคลสิทธิ (Personal rights หรือบางตำราเรียก Rights over the individual) สิทธิที่มีอยู่เหนือบุคคลในอันที่จะบังคับบุคคลซึ่งเป็นคู่สัญญาให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อก่อให้เกิดรายได้หรือประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างใดอย่างหนึ่งแก่ตัวนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬา การบริหารสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิและการทำข้อตกลงจัดสรรประโยชน์ของสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาจึงเป็นประเด็นที่นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาพึงตระหนัก การบริหารสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิและการทำข้อตกลงจัดสรรประโยชน์ของสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาอาจทำให้คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งได้ประโยชน์และอีกฝ่ายหนึ่งเสียประโยชน์หรือคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายได้ประโยชน์ตอบแทนซึ่งกันและกัน อย่างไรก็ตามข้อสัญญาหรือข้อตกลงจ้างระหว่างสโมสรกีฬาอาชีพต้นสังกัดและนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่อยู่ภายใต้สังกัด ที่ระบุข้อสัญญาหรือข้อตกลงว่าให้สโมสรกีฬาอาชีพต้นสังกัดมีสิทธิเด็ดขาดหรือสิทธิแต่ผู้เดียวในการแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่อยู่ภายใต้สังกัด ดังนี้สโมสรกีฬาอาชีพต้นสังกัดคู่สัญญาอีกฝ่ายอาจตกเป็นฝ่ายที่ได้เปรียบนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่อยู่ภายใต้สังกัดคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งจนเกินสมควร อันอาจถือเป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม (Unfair Terms) อย่างหนึ่งที่มักพบเห็นในการดำเนินธุรกิจอุตสาหกรรมกีฬาสมัยใหม่ โดยนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่อยู่ภายใต้สังกัดสโมสรกีฬาอาชีพอาจต้องจำยอมทำข้อสัญญาหรือข้อตกลงในทำนองนี้ ด้วยว่าตนมีอำนาจในการเจรจาต่อรองที่ด้อยกว่าหรือตกอยู่ภายใต้อำนาจครอบงำบงการของสโมสรกีฬาฟุตบอลต้นสังกัดที่มีอยู่เหนือตน ในทางกลับกันสโมสรกีฬาอาชีพต้นสังกัดอาจมองว่าการระบุข้อสัญญาหรือข้อตกลงในทำนองนี้มักเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้งในธุรกิจอุตสาหกรรมกีฬา โดยถูกผนวกเอาไว้ในสัญญาจ้างนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬา

ให้เข้ามาอยู่ภายใต้สังกัดในทำนองที่เป็นสัญญาสำเร็จรูปอย่างหนึ่ง แล้วการทำสัญญาจ้างเช่นว่านี้ก็อยู่บนพื้นฐานของหลักเสรีภาพในการทำสัญญา (Freedom of Contract) ที่นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬายินยอมพร้อมใจเข้ามาเป็นนักกีฬาอาชีพหรือบุคลากรอาชีพภายใต้สังกัดสโมสรกีฬาอาชีพ

ผู้เขียนตั้งข้อสังเกตว่าแม้สโมสรกีฬาอาชีพกล่าวอ้างว่าการระบุข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาเอาไว้ในสัญญาจ้างนักกีฬาอาชีพหรือบุคลากรในวงการกีฬาอาศัยหลักเสรีภาพในการทำสัญญาก็ตามที แต่การแฝงเอาไว้ซึ่งข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาในสัญญาจ้างนักกีฬาอาชีพหรือบุคลากรในวงการกีฬาให้เข้ามาอยู่ภายใต้สังกัดสโมสรกีฬาอาชีพก็อาจถือเป็นพฤติการณ์ที่มิได้เปิดทางเลือกให้กับนักกีฬาอาชีพหรือบุคลากรในวงการกีฬาอย่างแท้จริงหรือจำต้องยอมรับข้อตกลงดังกล่าวเพียงเพราะต้องการเข้าไปอยู่ภายใต้สังกัดการบริหารปกครองของสโมสรกีฬาอาชีพเพื่อแลกกับสิทธิในการลงแข่งในนามสโมสรกีฬาอาชีพ แล้วสโมสรกีฬาอาชีพมักโอกาสความได้เปรียบในฐานะที่ฝ่ายตนมีอำนาจเจรจาต่อรองที่เหนือกว่าหรือกำลังจะมีอำนาจบริหารปกครองเหนือนักกีฬาหรือบุคลากรทางการกีฬาที่กำลังจะเข้ามาอยู่ภายใต้สังกัดเจรจาจูงใจให้คู่สัญญาอีกฝ่ายซึ่งอยู่ภายใต้พฤติการณ์ที่มิได้เปิดทางเลือกอย่างแท้จริง (Substantive Unconscionability) (Lush, 2015) จำยอมรับข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาที่แฝงเอาไว้ในสัญญาจ้างอันก่อให้เกิดผลเสียเปรียบแก่นักกีฬาหรือบุคลากรทางการกีฬาที่ยอมเข้ามาอยู่ภายใต้สังกัดอย่างยิ่งยวด สโมสรกีฬาอาชีพคู่สัญญาอีกฝ่ายย่อมได้เปรียบนักกีฬาหรือบุคลากรทางการกีฬาคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเกินสมควร โดยสโมสรกีฬาอาชีพฝ่ายที่ได้เปรียบนั้นได้รู้ถึงการเสียเปรียบของนักกีฬาอาชีพหรือบุคลากรในวงการกีฬาล่วงหน้าแล้ว นักกีฬาหรือบุคลากรทางการกีฬาคู่สัญญาอาจให้ความยินยอมรับข้อตกลงดังกล่าวด้วยความเกรงใจหรือจำยอมเข้าไปอยู่ภายใต้อำนาจบริหารปกครองเหนือตนของสโมสรทำให้ตนไม่อาจเจรจาแสวงหาทางเลือกอื่น ๆ ได้อย่างละเอียดรอบคอบ (Unconscionable Bargains) (Negrin, 2001)

อนึ่ง หากนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาดำเนินแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาของตนเองในทำนองที่ดำเนินการด้วยตนเองก็ดีหรือดำเนินการด้วยนิติบุคคลที่ได้รับการจัดตั้งมาเป็นการเฉพาะก็ตาม ล้วนแล้วแต่นำไปสู่การสร้างรายได้ (Income) อันเป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้รับจากการทำข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อค่าตอบแทนจากการอนุญาตให้ใช้ภาพลักษณ์ทางกีฬาอันเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์หรือค่าสิทธิ (Royalty) (Ranieri, 2022) เป็นรายได้อย่างหนึ่งของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬา (Coors, 2015) ในทางเดียวกันหากนักกีฬาอาชีพหรือ

บุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาดำเนินแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาของตนเองในส่วนที่เป็นเครื่องหมายการค้า เช่นนี้นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาอาจทำข้อตกลงอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายการค้า (Trademark Licensing Agreement) เพื่ออนุญาตให้ผู้ประกอบการหรือธุรกิจอุตสาหกรรมใช้ประโยชน์ในเครื่องหมายทางการค้าที่เกิดขึ้นจากภาพลักษณ์ทางกีฬาของตนเอง พร้อมมีสิทธิเรียกค่าตอบแทนจากการอนุญาตให้ผู้ประกอบการหรือธุรกิจอุตสาหกรรมใช้สิทธิในเครื่องหมายการค้าจากการอนุญาตให้ใช้สิทธิดังกล่าว ซึ่งเงื่อนไขที่ปรากฏในข้อตกลงในทำนองนี้อาจปรากฏในหลากหลายรูปแบบด้วยกัน เช่น ข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยเด็ดขาด ข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยไม่เด็ดขาดหรือข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิแต่เพียงผู้เดียว (ดังที่กล่าวไว้แล้วในข้างต้น) ดังนี้นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬา ย่อมมีหน้าที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหรือภาษีเงินได้นิติบุคคลอันเป็นไปตามหลักการว่าด้วยการจัดเก็บภาษีของแต่ละประเทศ (Carrick, 2021) ผู้เขียนตั้งข้อสังเกตเอาไว้ว่าการจัดเก็บภาษีในแต่ละประเทศอาศัยหลักการจัดเก็บภาษีเงินได้ที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาจึงต้องให้ความสนใจปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศที่ประสงค์จะจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เข้าลักษณะพึงต้องเสียภาษีเงินได้ให้แก่ประเทศดังกล่าว หากนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาวางแผนภาษีหรือเตรียมการเพื่อเสียภาษีตามแนวทางปฏิบัติในการเสียภาษีของประเทศต่าง ๆ แล้ว นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาก็จะสามารถเสียภาษีได้อย่างถูกต้อง และสามารถหลีกเลี่ยงการกระทำการอันกฎหมายภาษีของประเทศต่าง ๆ ที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดทางอาญาตามกฎหมายภาษีและกำหนดโทษทางอาญาไว้

ผู้เขียนเสนอแนะให้นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาพึงตระหนักรู้ถึงการปกป้องคุ้มครองสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาเพื่อการแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจของตนเอง ทำนองเดียวกันหากบุคคลหนึ่งบุคคลใดต้องการแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากภาพลักษณ์ทางกีฬาของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬารายหนึ่งรายใดแล้ว บุคคลเช่นว่านี้ก็พึงจ่ายค่าสิทธิให้แก่นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาที่เป็นเจ้าของสิทธิเพื่อตอบแทนนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาเจ้าของสิทธิอนุญาตที่อนุญาตให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา (Meyer & Zimbalist, 2022) ในขณะเดียวกันสโมสรกีฬาต้นสังกัดของนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาผู้ซึ่งมีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจเหนือกว่านักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาในฐานะที่เป็นผู้มีอำนาจบังคับบัญชาเหนือนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาก็พึงไม่เอารัดเอาเปรียบนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มี

ชื่อเสียงในวงการกีฬาที่อาจมีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจที่ด้อยกว่า ด้วยการข้อตกลงในสัญญาจ้างระหว่างสโมสรกีฬาต้นสังกัดกับนักกีฬาอาชีพหรือบุคลากรในวงการกีฬาที่อยู่ภายใต้สังกัด ที่ทำให้สโมสรกีฬาต้นสังกัด หรือพันธมิตรทางธุรกิจของสโมสรกีฬาอาชีพต้นสังกัดได้เปรียบนักกีฬาอาชีพหรือบุคลากรในวงการกีฬาอีกฝ่ายเกินสมควร ซึ่งแม้ว่าข้อตกลงเช่นว่านี้อาจมองได้หลายแง่มุม ทางหนึ่งย่อมเป็นการจำกัดสิทธิของนักกีฬาอาชีพหรือบุคลากรในวงการกีฬาในการรักษาประโยชน์ในภาพลักษณ์ของตนอย่างยิ่งยวด และในอีกทางหนึ่งสโมสรกีฬาอาชีพอาจแสวงหาประโยชน์จากผู้อยู่ภายใต้อำนาจบังคับบัญชาหรือภายใต้อำนาจบริหารปกครองอันจำเป็นต่อการดำเนินธุรกิจของสโมสรกีฬาอาชีพ แต่การบริหารสัญญาหรือการเจรจาตกลงระหว่างบรรดาผู้อยู่ในวงการกีฬาอาชีพด้วยกัน ก็พึงดำเนินการต่าง ๆ ให้ต่างฝ่ายต่างมีสิทธิได้รับประโยชน์ตอบแทนซึ่งกันและกันตามสมควร แล้วต่างฝ่ายต่างต้องเจรจาต่อรองให้ข้อตกลงอนุญาตให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬามีผลใช้บังคับเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณี ไม่ให้นักกีฬาอาชีพหรือบุคลากรในวงการกีฬาต้องจำยอมรับภาระเกินสมควร ผู้เขียนยังเสนอแนะให้นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาดำเนินการต่าง ๆ เพื่อรักษาสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา หวงกันไม่ให้บุคคลอื่นมาแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจในภาพลักษณ์ทางกีฬาของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสกัดกั้นการลวงขาย (Passing Off) จากผู้ประกอบธุรกิจรายหนึ่งรายใดที่พยายามแสดงข้อความอันเป็นเท็จทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจว่าสินค้าของผู้ประกอบธุรกิจมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาในทางหนึ่งทางใด ลวงขายว่าเป็นสินค้าหรือบริการที่มีนักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาของเจ้าของเครื่องหมายการค้า (Trademark Owner) หรือเป็นพรีเซนเตอร์โฆษณาสินค้าหรือบริการ (Presenter)

บทสรุป (Conclusion)

สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาเป็นสิทธิอันชอบธรรมที่นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาสามารถที่จะใช้ภาพลักษณ์ของตนหรือภาพลักษณ์ที่ตนได้สร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ตลอดจนหวงกันไม่ให้กระทำการอันกระทบหรือรบกวนการใช้สิทธิดังกล่าว ในทางกลับกันบุคคลอื่นก็มีหน้าที่จะไม่รบกวนต่อการใช้สิทธิดังกล่าว ในขณะเดียวกันช่องทางการแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากสิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาก็มักเกิดขึ้นจากสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา อีกทั้งในบางประเทศกฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศได้บัญญัติให้การรับรองคุ้มครองสิทธิในภาพลักษณ์ของบุคคล ทำให้บุคคลอื่นมีหน้าที่ต้องยอมรับ พร้อมกับไม่กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นการละเมิดต่อสิทธิในภาพลักษณ์ของ

บุคคล การทำข้อตกลงหรือดำเนินการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเงื่อนไขหรือข้อกำหนดในสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬา ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่นักกีฬาอาชีพหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการกีฬาพึงตระหนักเอาไว้เพื่อรักษาสิทธิประโยชน์ของตน ในขณะที่การตรวจสอบการการใช้สิทธิของผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาให้เป็นไปตามสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน นั้นก็เพื่อให้การดำเนินการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเงื่อนไขต่างตอบแทนกันระหว่างผู้อนุญาตในการใช้สิทธิกับผู้ได้รับอนุญาตในการใช้สิทธิที่กำหนดเอาไว้ในสัญญา อย่างไรก็ตามนักกีฬาอาชีพหรือบุคลากรในวงการกีฬาควรพึงระมัดระวังการทำสัญญาจ้างกับสโมสรกีฬาอาชีพ ซึ่งอาจแฝงเอาไว้ด้วยข้อสัญญาหรือข้อตกลงใดที่ไม่เป็นธรรม โดยสโมสรกีฬาอาชีพอาจฉกฉวยโอกาสเอาเปรียบนักกีฬาอาชีพหรือบุคลากรในวงการกีฬาอีกฝ่ายหนึ่ง ในขณะที่ทำสัญญาจ้างเข้ามาเป็นนักกีฬาหรือบุคลากรในวงการกีฬาให้เข้ามาอยู่ภายใต้สังกัดของสโมสรกีฬาอาชีพ นั้นหมายความว่า นักกีฬาอาชีพหรือบุคลากรในวงการกีฬาอาจตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบไม่อาจใช้ภาพลักษณ์ทางกีฬาของตนหรือภาพลักษณ์ทางกีฬาที่ตนได้สร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยที่นักกีฬาอาชีพหรือบุคลากรในวงการกีฬาเองไม่มีสิทธิใช้หรืออนุญาตให้บุคคลอื่นใช้สิทธิในภาพลักษณ์ทางกีฬาได้อีกต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

Arai, A., Ko, Y. J. & Ross, S. (2014). “Branding athletes: Exploration and conceptualization of athlete brand image.” **Sport Management Review**. 17(2) : 97 – 106.

Balcarczyk, J. (2010). “Sports image rights – a comparative overview.” **Zbornik Radova Pravnog Fakulteta u Splitu**. 47(2) : 327 – 334.

Blackshaw, I. S., (2012). **Sports Marketing Agreements : Legal, Fiscal and Practical Aspects**. The Hague : T.M.C. Asser.

Blackshaw, I. S. (2023). “Understanding Sports Image Rights.” [Online]. Available : **https://www.wipo.int/ipoutreach/en/ipday/2019/ understanding_ sports_image_rights.html** Retrieved June 12, 2023.

Blackshaw, I. S., & Siekmann, R. C. R. (2005). **Sports image rights in Europe**. The Hague : T.M.C. Asser.

Boyd, S. (2011). “Image Rights Contracts : Morality Clauses.” **Entertainment Law Review**.” 22(5) : 133 – 135.

Boyes, S. (2015). “Legal protection of athletes’ image rights in the United Kingdom.” **The International Sports Law Journal**. 15(12) : 69 – 82.

Bryson, A., Rossi, G., & Simmons, R. (2014) “The migrant wage premium in professional football : A superstar effect?” **Kyklos**. 67(1) : 12 - 28.

Carrick, S. (2021). (2016). “COVID-19 and the taxation of professional athletes’ image rights.” **The International Sports Law Journal**. 21 : 15 – 26.

Casalino, F. (2022). “Call to the Bullpen: Saving High School Student Athlete Name, Image, and Likeness Rights.” **Jeffrey S. Moorad Sports Law Journal**. 29(2) : 263 – 298.

Coors, C. (2015). “Are Sports Image Rights Assets? A Legal, Economic and Tax Perspective.” **The International Sports Law Journal**. 15(1) : 64 – 68.

Fields, S. K. (2016). **Game Faces: Sport Celebrity and the Laws of Reputation**. Urbana, IL : University of Illinois Press.

Kharytonov, E., Kharytonova, O., Tkalych, M., Bolokan, I., Samilo, H., & Tolmachevska, Y. (2021). “Intellectual property law in the field of sports : specifics of manifestations and features of legal regulation.” **Cuestiones políticas.** 39(69) : 530 – 546.

Krzysztof, W. M. (2016). “Legal aspects of athletes’ image rights usage in the light of marketing activities.” **Quality in Sport**. 2(2) : 80 – 96.

Lush, G. (2015). “Reclaiming Student Athletes' Rights to Their Names, Images and Likenesses, Post O'Bannon v. NCAA: Analyzing NCAA Forms for Unconscionability.” **Southern California Interdisciplinary Law Journal**. 24(3) : 767 - 804.

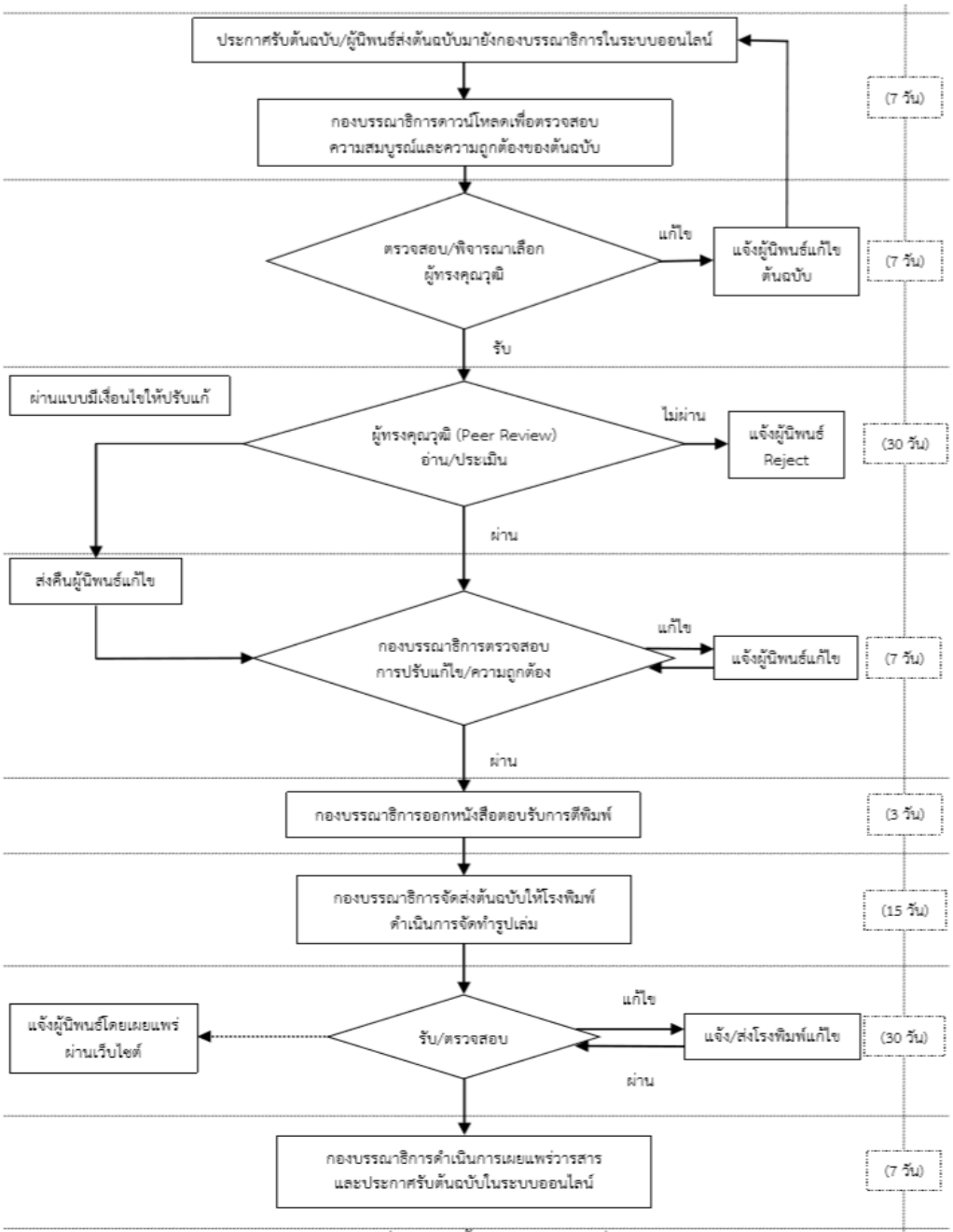
Levinson, H. (1997). “Image as Everything"... But Not When It Comes to a Right of Publicity Infringement.” **University of Miami Entertainment & Sports Law Review**, 14 : 83 – 112.

Meyer, J. & Zimbalist, A. (2022). "A Win-Win: College Athletes Get Paid for Their Names, Images, and Likenesses and Colleges Maintain the Primacy of Academics. In Whither College Sports : Amateurism, Athlete Safety, and Academic Integrity." **The Journal of Sports and Entertainment Law**. 11(2) : 247-303.

Negrin, K. (2001). "If You Build It, They "Might" Stay : Unconscionability in Modern Sports Stadium Leases." **Public Contract Law Journal.** 30(3) : 503 - 524.

Ostashenko, M. & Galoyan, A. (2020). "Commercial Use of Sportspersons' Image Rights." **Business Law International**. 21(2) : 121 - 128.

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

หมายเหตุ : ระยะเวลา (จำนวนวัน) ที่ปรากฏในขั้นตอนอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru

E-mail : jhssrru@srru.ac.th โทรศัพท์/โทรสาร 044-513369, 082-7553460

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

สถานที่ติดต่อ

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
สำนักงานคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ชั้น 1 อาคาร 38 186 หมู่ที่ 1
ถนนสุรินทร์-ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000
โทรศัพท์/โทรสาร 044-513369, 082-7553460, E-mail : jhssrru@srru.ac.th,
https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru
ISSN 1905–551X (Print) ISSN 2672-9849 (Online)

Office

Editorial Board, Journal of Humanities and Social Sciences, Surin Rajabhat University Dean Office, Faculty of Humanities and Social Sciences, Surin Rajabhat University Building 38 1st Floor, 186 Moo 1, Surin – Prasat Rd., Nok Mueang, Muang Surin, Surin, Thailand 32000 Tel./Fax. (+66) 044-513369, 082-7553460,
E-mail : jhssrru@srru.ac.th
https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru
ISSN 1905–551X (Print)
ISSN 2672-9849 (Online)

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่ (Scope and Publication Policies)

วารสารมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ พัฒนาสังคมและการศึกษา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกของปัญหาให้แก่สังคม โดยมีรูปแบบการตีพิมพ์ฉบับพิมพ์ ISSN 1905-551X (Print) ตั้งแต่ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2554 และได้เริ่มจัดจัดทำในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ISSN 2672-9849

(Online) ตั้งแต่ปีที่ 21 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2562 โดยมีกำหนดเผยแพร่วารสารฉบับปกติ (Regular Issues) ปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน) และฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม) สำหรับวารสารฉบับพิเศษ (Special Issues) นั้น ทางวารสารตีพิมพ์บทความโดยใช้วารสารฉบับปกติตามกำหนดออก แต่มีความพิเศษเนื่องจากเป็นการตีพิมพ์ในโอกาสสำคัญต่าง ๆ ซึ่งเป็นการตีพิมพ์เฉพาะเรื่อง (Themes or Specific Topics) ตามที่มหาวิทยาลัยหรือคณะกำหนด ทั้งนี้ ทางวารสารจะมีการกำหนดเผยแพร่วารสารฉบับเพิ่มเติม (Supplemental Issues) ที่ตีพิมพ์บทความในฉบับที่นอกเหนือจากฉบับปกติตามกำหนดออก เป็นการตีพิมพ์เผยแพร่บทความทางวิชาการตามนโยบายของมหาวิทยาลัยหรือคณะในโอกาสต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ปีละ 1 ฉบับ ซึ่งมีกระบวนการพิจารณาคุณภาพบทความตามหลักเกณฑ์การพิจารณาของวารสารและคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) อย่างเข้มข้นเช่นเดียวกันทุกฉบับ

Scope and Publication Policies

The journal has a policy to promote and support lecturers, academicians, students and other interested people to have the opportunity to disseminate academic works and research works in humanities and social sciences and related fields including political science, public administration, law, sociology, economics, social development and education. In addition, the analytical studies presenting the problem solution to society. With the publication of the printed version ISSN 1905-551X (Print) from the 13th year, Issue 1, 2011 and has been prepared in electronic format ISSN 2672-9849 (Online) from the 21st year, Issue 1, 2019. Regular issue is published in two editions, namely, 1st Issue (January-June) and 2nd Issue (July-December). For special issues, the Journal publishes articles as using regular Issues. But there is special because it is published on various important occasions which are themes or specific topics as specified by the university or faculty. The journal will be published in supplemental issues, which publishes articles in the issue in addition to regular issue. Publication of academic articles is in accordance with the policy of the university or faculty on various occasions, as appropriate, 1 issue per year, which has a process to consider the quality of the articles in accordance with the criteria of the journals and the peer review committee as the same concentration in every issue.

จริยธรรมของการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน (Publication Ethics)

ผู้นิพนธ์ควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความนี้ให้กับทางกองบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร ทั้งนี้ บทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างพิจารณาเสนอขอตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ หากมีการใช้ตาราง ภาพ หรือแผนภูมิของผู้นิพนธ์อื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้นิพนธ์ต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อกองบรรณาธิการก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์

Publication Ethics

The author should be aware of the importance of preparing the article correctly according to the article's format as the journal determines. In addition, there must be a validation check and proofreading before submitting the article to the editorial boards. However, the preparation of the article correctly according to the requirements of the journal will make the publication faster. In this regard, the editorial boards reserve the right not to consider the article until correcting the requirements of the journal. The original article that has been printed must never be published in any journal or publication before or not in the process of considering proposals for publication in journals or other publications. If using tables, images or charts of other authors that appear in other publications, the author must first ask permission of the copyright owner. The official letter must be presented with the consent of the editorial boards before the article is published.

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ (Consideration and selection of articles)

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน โดยบทความผู้นิพนธ์ภายนอกได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกคนละ 1 ท่าน ส่วนบทความผู้นิพนธ์ภายในได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชา

ที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review)

Consideration and selection of articles

Each article will be considered by the peer review committee from 2 experts. The external author's articles are considered by 1 internal expert and 1 external expert. The internal author's articles are considered by experts from outside agencies that create journals with expertise in relevant fields and received approval from the editorial boards before publication. The form of article consideration will be a Double-Blind Peer Review.

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

1.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและความถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ

1.6 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษา เช่น ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ขอบเขตการศึกษา วิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้และวิธีการเก็บข้อมูลในการวิจัยมีความเหมาะสมและคุณภาพ รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.8 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง หรือแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิตามความเหมาะสม

1.9 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) อภิปรายผลโดยวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนำข้อค้นพบของงานวิจัยมาอภิปรายเพื่อเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.10 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.11 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษบรรทัดถัดต่อมา

2.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

2.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา

2.6 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อย ๆ และการจัดเรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา

2.7 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจนกระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่นำเสนอ

2.8 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

3. บทความปริทัศน์ และบทวิจารณ์หนังสือ

บทความที่ทบทวนและรวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือใหม่ วารสารใหม่ และการแนะนำเครื่องมือใหม่ที่น่าสนใจหรือจากผลงานประสบการณ์ของผู้นิพนธ์มาเรียบเรียงขึ้น โดยมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจารณ์เปรียบเทียบในบทความ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

3.1 บทนำ (Introduction) เป็นการกล่าวถึงความเป็นมาที่จะนำไปสู่การนำเสนอเนื้อหาสาระของบทความ

3.2 เนื้อหา (Content) แยกตามประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ครอบคลุม พร้อมการอ้างอิงเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3.3 บทสรุป (Conclusion) เป็นการสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดอย่างชัดเจนและกระชับ

3.4 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru และสำเนาหลักฐานการชำระเงินค่าธรรมเนียม ดังนี้

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
สำนักงานคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ชั้น 1 อาคาร 38
186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์-ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000
โทรศัพท์/โทรสาร 044-513369, 082-7553460, E-mail : jhssrru@srru.ac.th
https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru

รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ B5 โดยมีการตั้งค่าหน้ากระดาษความกว้าง 7.5 นิ้ว และความสูง 10.5 นิ้ว โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและด้านซ้าย 1 นิ้ว ด้านขวาและด้านล่าง 0.5 นิ้ว

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาในบทความส่วนแรก จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย บทคัดย่อ คำสำคัญ และเชิงอรรถ อยู่ส่วนหน้าแรก ส่วนที่สอง จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ เนื้อหาบทความที่อยู่ส่วนหน้าที่สองเป็นต้นไป

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด

1.4 หัวกระดาษ ประกอบด้วยเลขหน้า ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวาบน

1.5 ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 20 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า เว้น 2 เคาะระหว่างชื่อและนามสกุล ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง

1.7 เครื่องหมายเลข1 เขียนไว้บนนามสกุลผู้นิพนธ์ เพื่อระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้นิพนธ์ เพื่อระบุเชิงอรรถ (Footnote) ไว้ด้านล่างกระดาษ

1.8 เชิงอรรถ (Footnote) ให้เขียนไว้ด้านล่างของส่วนหน้าแรก ที่มีเครื่องหมายเลข 1 กำกับไว้บนนามสกุลผู้นิพนธ์ ให้ระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้นิพนธ์ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวธรรมดา กรณีที่ผู้นิพนธ์มีสถานภาพเป็นนักศึกษาให้ระบุหลักสูตรที่นักศึกษากำลังศึกษาอยู่ เช่น นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เป็นต้น ทั้งนี้ การระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้นิพนธ์นั้น ผู้นิพนธ์ต้องระบุทั้งภาษาไทยและแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

1.9 หัวข้อของบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.10 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่หน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน ทั้งนี้ควรมีความยาวไม่เกิน 350 คำ และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1.11 หัวข้อคำสำคัญ/อังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ระบุคำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ทั้งนี้ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร

1.12 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.13 หัวข้อย่อย ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อยโดยเรียงตามลำดับหมายเลข

1.14 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-12 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

1.15 การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In-text Citation) และการระบุแหล่งที่มา โดยมีรูปแบบการอ้างอิงแบบนามปี คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้น ๆ ให้ใช้ภาษาอังกฤษเท่านั้นทั้งผู้นิพนธ์ที่เป็นชาวไทยและต่างประเทศ โดยระบุเฉพาะนามสกุลผู้นิพนธ์ คั่นด้วยจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) และเลขหน้า ตามรูปแบบดังนี้ Author//(Year of Publication : page) หรือ (Author.//Year of Publication : page) เช่น Supsin (2018 : 18) หรือ (Brown, 1997 : 18-22) เป็นต้น

1.16 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้ชื่อตารางอยู่ด้านบน กรณีที่เป็นรูปภาพหรือแผนภูมิ ให้ระบุชื่อรูปภาพหรือแผนภูมิอยู่ด้านล่าง

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

รายละเอียด	**ขนาดอักษร**	**รูปแบบ**	**ชนิด**
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	20	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้นิพนธ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
หน่วยงานที่สังกัด (เชิงอรรถ : Footnote) (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	ชิดซ้าย	ตัวหนา
คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	18	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อย่อย	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	ชิดซ้าย	ตัวหนา
ตาราง			
ชื่อตาราง (ตารางที่ : จัดไว้บนตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อตาราง (พิมพ์ต่อจากชื่อตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
รูปภาพ/แผนภูมิ			
ชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ (ภาพ/แผนภูมิที่ : จัดไว้ใต้รูปภาพ/แผนภูมิ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ (พิมพ์ต่อจากชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบนามปี โดยใช้เป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ทั้งผู้นิพนธ์ที่เป็นชาวไทยและต่างประเทศ			
เอกสารอ้างอิง : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association citation style) โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ ที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย			
จำนวนต้นฉบับ : มีความยาวอยู่ระหว่าง 10-12 หน้า			

2. การเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

2.1 การเขียนเอกสารอ้างอิงให้ใช้ตามรูปแบบของ APA (American Psychological Association citation style) โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย หากผู้นิพนธ์มีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนที่ 1 แล้วตามด้วยคำว่า และคณะ หรือ et al. (and others) โดยจัดเรียงตามพยัญชนะ สระ ตามรูปแบบการอ้างอิงตามลำดับก่อนหลังให้ถูกต้อง

2.2 การเรียงลำดับเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ให้เรียงตามลำดับอักษรของชื่อผู้นิพนธ์ โดยไม่ต้องมีตัวเลขกำกับ ให้เริ่มต้นด้วยรายชื่อเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน และต่อด้วยรายชื่อเอกสารอ้างอิงภาษาต่างประเทศ และชื่อผู้นิพนธ์ให้อ้างนามสกุลก่อน โดยเขียนตามรูปแบบเดียวกันกับการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษ

2.3 ในกรณีที่อ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทย ให้แปลเอกสารอ้างอิงนั้นเป็นภาษาอังกฤษเพิ่มเติม และปีพุทธศักราชให้ปรับเป็นปีคริตศักราช โดยนำไปต่อท้ายรายการอ้างอิงข้างต้นภายใต้หัวข้อ Translated Thai References และให้วงเล็บคำว่า [In Thai] ไว้ท้ายเอกสารอ้างอิงด้วย และชื่อผู้นิพนธ์ให้อ้างนามสกุลก่อน โดยเขียนตามรูปแบบเดียวกันกับการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างลำดับการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

เอกสารอ้างอิง (References)

จิรายุ ทรัพย์สิน. (2560). **ทฤษฎีการเมือง.** สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

วันชัย สุขตาม. (2560). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐศาสตร์.** สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

Cook, Robert D. (1995). **Finite Element Modeling for Stress Analysis**. New york : John wiley & sons.

Translated Thai References

Supsin, J. (2017). **Political Theory.** Surin : Surin Rajabhat University. [In Thai]

Suktam, W. (2017). **Introduction to Political Sciences.** Surin : Surin Rajabhat University. [In Thai]

3. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

3.1 หนังสือ (Book)

ชื่อ/นามสกุลผู้นิพนธ์.//(ปีที่พิมพ์).//**ชื่อหนังสือ.//**ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี).//
เมืองที่พิมพ์/:/สำนักพิมพ์.

Author.//(Year of Publication).//**Title of Book**.//Edition of Book.//Place Of Publication/:/Publisher Name.

ตัวอย่าง

กฤษณา วงษาสันต์. (2542). **วิถีไทย.** กรุงเทพฯ : เธิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.

Cook, Robert D. (1995). **Finite Element Modeling for Stress Analysis**. New york : John wiley & sons.

3.2 รายงานทางวิชาการ

ชื่อ/นามสกุลผู้นิพนธ์.//(ปีที่พิมพ์).//**ชื่อเรื่อง.//**เมืองที่พิมพ์/:/หน่วยงานที่เผยแพร่.

Author.//(Year of Publication).//**Title**.//Edition of Book.//Place of Publication/:/Publisher Name.

ตัวอย่าง

อัชราพร สุขทอง. (2558). **การพัฒนาเทคนิคการสอน "เรือมอันเร" จากภูมิปัญญาชาวบ้านสุรินทร์.** สุรินทร์ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

Hickman, George A. (2010). **The Management of Teaching for Quality Improvement Chiang Mai Thailand**. Chiang Mai : Chiang Mai University.

3.3 วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุลผู้นิพนธ์.//(ปีที่พิมพ์).//**ชื่อวิทยานิพนธ์.//**วิทยานิพนธ์ระดับ/(บัณฑิต, มหาบัณฑิต, ดุษฎีบัณฑิตให้ระบุลงให้ชัดเจน)//ชื่อสถานศึกษา.

Author.//(Year of Publication).//**Title of Thesis**.//Degree of Thesis.//Publisher Name.

ตัวอย่าง

คนึงนิตย์ ไสยโสภณ. (2554). **คุณค่าและความเชื่อตำนานนาคที่มีอิทธิพลต่อวิถีประชากลุ่มชนลุ่มน้ำแม่โขงในเขตวัฒนธรรมศรีโคตรบูร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาค (กลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

Kaewnimitchai, N. (1996). **An Analysis of College Student Culture in Thai Higher Education Institutions.** Doctoral Dissertation Graduate School Chulalongkorn University.

3.4 รายงานการประชุม

ชื่อ/นามสกุลผู้นิพนธ์.//(ปีที่พิมพ์).//"ชื่อบทความ."//ใน **ชื่อรายงานการประชุม.**// วันเดือนปีที่จัด.//เลขหน้า.//สถานที่/:/สำนักพิมพ์.

Author.//(Year of Publication).//“Title of Article.”//**In Title**.//Date of Publication.//page.//Place of Publication/:/Publisher Name.

ตัวอย่าง

วิสูตร อยู่คง (2537). "การฟื้นตัวของป่าชุมชนดงใหญ่." ใน **การบรรยายเรื่องการฟื้นฟูป่าโดยช่วยต้นไม้ให้สืบพันธุ์ตามธรรมชาติ.** วันที่ 11 เมษายน 2537. หน้า 10-11. กรุงเทพฯ : ศูนย์ฝึกอบรมวนศาสตร์ชุมชน.

Sinlarat, P. (1995). "Success and Failure of Faculty Development in Thai University." In **Preparing Teachers for all the World's Children : An Era of Transformation Proceedings of International Conference, Bangkok**. pp. 217-233. Bangkok : UNICEF.

3.5 วารสาร

ชื่อ/นามสกุลผู้นิพนธ์.//(ปี,/เดือน/วันที่พิมพ์).//"ชื่อบทความ."**//ชื่อวารสาร**./ /ปีที่พิมพ์(ฉบับที่พิมพ์)/:/เลขหน้าแรก–หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).//“Title of Article.”//**Name of Journal**.//Year(Volume)/:/page.

ตัวอย่าง

สารภี วรรณตรง. (2559, มกราคม-มิถุนายน). "ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : สุวรรณภูมิ-อุษาคเนย์ ภาคพิสดาร." **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.** 18(1) : 129-134.

Cooray, V. (1992, July-August). "Horizontal Fields Generated by Return Strokes." **Radio Science**. 27(9) : 529-537.

3.6 หนังสือพิมพ์

ชื่อ/นามสกุลผู้นิพนธ์.//(ปี,/เดือน/วันที่พิมพ์).//"ชื่อบทความ."**//ชื่อหนังสือพิมพ์.**//เลขหน้าแรก–หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).//"Title of Article."//**Name of Newspaper**.//page.

ตัวอย่าง

ปริยา เหล่าวิวัฒน์. (2549, พฤศจิกายน 6). "เกียรติอันภาคภูมิ." **กรุงเทพธุรกิจ**. หน้า 6.

Jewell, Mark. (2006, November 7). "Silent Aircraft' Spreads its Wings." **Bangkok Post**. p. B5.

3.7 สื่ออินเตอร์เน็ต

ชื่อ/นามสกุลผู้เผยแพร่.//(ปี).//"ชื่อบทความ."//[ประเภทสื่อที่เข้าถึง].//เข้าถึงได้จาก/:/**แหล่งข้อมูลหรือที่อยู่เว็บไซต์**//สืบค้น/วัน/เดือน/ปีที่สืบค้น.

Author.//(Year of Publication).//"Title of Article."// [Online].// Available/:/**Name of website**.//Retrieved/Date of Publication.

ตัวอย่าง

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2548). "พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์." [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : **http://www.moc. go.th/thai/dbe/ecoco/e-com 3.htm** สืบค้น 3 กรกฎาคม 2548.

Costello, M. (2002). "Sicl of Stocks? Here Are 7 Alterantives. W." [Online]. Available **: http://momey.cnn.com/2002/07/09 /pf/investing/q_alternatives/index.htm** Retrieved July 11, 2002.

3.8 การสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์.//(ปี,/เดือน/วันที่).//ตำแหน่ง(ถ้ามี).//สัมภาษณ์.

Name of Interview.//(Date of Publication).//position.//Interview.

ตัวอย่าง

เกษม จันทร์แก้ว. (2554, สิงหาคม 1). นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. สัมภาษณ์.

Waterworth, Peter. (2003, December 1). Principal lecturer, Deakin University. Interview.

การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อและการสมัครเป็นสมาชิกวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ กรุณาติดต่อ

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
สำนักงานคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ชั้น 1 อาคาร 38
186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์-ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000
โทรศัพท์/โทรสาร 044-513369, 082-7553460
E-mail : jhssrru@srru.ac.th
https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru

อัตราค่าวารสาร

กำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ จำหน่ายราคาฉบับละ 250 บาท ไม่รวมค่าส่ง

อัตราค่าสมาชิก

ปีละ 450 บาท

แบบฟอร์ม

การส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ลงวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/น.ส.).....

2. วุฒิการศึกษาขั้นสูงสุด.....ตำแหน่งวิชาการ (ถ้ามี).....

3. สถานภาพผู้นิพนธ์

O อาจารย์ในสถาบันการศึกษา (ชื่อสถาบัน) .....

โปรแกรม.....คณะ.....

O บุคคลทั่วไป (ชื่อหน่วยงาน) .....

4. ขอส่งนิพนธ์ต้นฉบับ (Original Article) ได้แก่

O บทความวิจัย เรื่อง .....

O บทความวิชาการ เรื่อง.....

O บทความปริทรรศน์ เรื่อง.....

O บทวิจารณ์หนังสือ เรื่อง .....

5. ชื่อผู้นิพนธ์ร่วม (ถ้ามี).....

6. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ เลขที่.....ถนน.....

แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์มือถือ.....โทรศัพท์/โทรสาร.....

E-mail.....

7. สิ่งที่ส่งมาด้วย O แผ่น CD ข้อมูลต้นฉบับ O เอกสารพิมพ์ต้นฉบับทางอีเมล์ jhssrru@srru.ac.th

O เอกสารพิมพ์ต้นฉบับทางออนไลน์ https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru

ชื่อแฟ้มข้อมูล.....

หมายเหตุ

- กรณีส่งเอกสารต้นฉบับด้วยตัวเอง มีแผ่นซีดีต้นฉบับ 1 ชุด และเอกสารพิมพ์ต้นฉบับ จำนวน 2 ชุด
- กรณีส่งเอกสารพิมพ์ต้นฉบับ ส่งไฟล์ทางอีเมล์ทางออนไลน์ มีแบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์วารสาร และไฟล์ต้นฉบับ

O ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ยังไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อนและไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น

ลงนาม.....ผู้นิพนธ์

(.....)

วันที่...../...../.....

ใบตอบรับการเป็นสมาชิก
วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

วัน.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อ-นามสกุล.....

ที่อยู่ (สามารถติดต่อได้).....

.....

.....

.....

.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

E-mail.....

มีความประสงค์จะขอรับเป็นสมาชิกวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

☐ สมาชิกประเภทรายปี 1 ปี 2 ฉบับ ราคา 450 บาท

☐ จัดซื้อวารสาร เล่มละ 250 บาท ปีที่.....ฉบับที่.....จำนวน.....เล่ม
รวมเป็นเงิน.....บาท

พร้อมนี้ข้าพเจ้าได้ชำระโดย

☐ โอนเงินเข้าบัญชีธนาคารกรุงเทพ สาขามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ชื่อบัญชี วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
เลขที่บัญชี 644-0-48200-5 ประเภทบัญชี สะสมทรัพย์

โปรดนำส่งวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

สถานที่ติดต่อ ☐ ที่บ้าน ☐ ที่ทำงาน

เลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....

ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

E-mail.....

กรุณาส่งหลักฐานการโอนเงินและใบสมัคร

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
สำนักงานคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ชั้น 1 อาคาร 38
186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์-ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000
โทรศัพท์/โทรสาร 044-513369, 082-7553460
E-mail : jhssrru@srru.ac.th
https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
สำนักงานคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ชั้น 1 อาคาร 38 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
เลขที่ 186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์-ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000
โทรศัพท์/โทรสาร 044-513369, 082-7553460
https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru
E-mail : jhssrru@srru.ac.th

Editorial Board, Journal of Humanities and Social Sciences, Surin Rajabhat University
Dean's Office, Faculty of Humanities and Social Sciences, Surin Rajabhat University,
1st floor 38 building, Surin Rajabhat University,
186 moo 1 Surin-Prasart Rd. Nork Muang Sub-District, Muang District,
Surin Province 32000, Thailand.
Tel./Fax. (+66) 44-513369, (+66) 82-7553460
Website: https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru
E-mail : jhssrru@srru.ac.th

พิมพ์ที่ : ร้านพีดีไซน์ จ.สุรินทร์ โทร. 087 - 96105600